

Sipos János kirgiz gyűjtése

Tartalom

<i>Sipos, János, Kirgiz népzenei gyűjtéseimről</i>	1
<i>Csáki Éva, Kirgiz népdalszövegek magyar és angol fordítással</i>	9
<i>Kirgiz dallamszövegek és török fordításaik</i>	83

Sipos János, Kirgiz népzenei gyűjtéséről

Kirgizisztán Közép-Ázsia szívében helyezkedik el, északon Kazahsztánnal, dél-keleten Kínával, délnyugaton Tádzsikisztánnal, nyugaton pedig Üzbegisztánnal határos. Népeisége 4 574 100 fő, területe 198 400 négyzetkilométer. Nagyobb városai a főváros Biskek és délen Os. Az ország hat közigazgatási egységre és a fővárosra oszlik.

Kirgizisztán többnemzetiségű ország, lakóinak többsége muszlim, a legnagyobb etnikum a népesség felét adó kirgiz, mely a kazakhoz nagyon hasonló kipcsak török nyelvet beszél. A lakosság 21%-a orosz, és a kirgiz mellett az országban az orosz is a kommunikáció nyelve. Ahogy 1990–1991 után más szovjet tagköztársaságokban is történt, a kirgizisztáni oroszok közül sokan Oroszországba vándoroltak, ott nem találták helyüket és visszatértek, de már nem a birodalom kivételezett állampolgáraként. A kirgizeken és oroszokon kívül van 13% üzbég, 3% ukrán és 2% német. Fontos etnikum még a tatár, kazak, dungán, ujjur és a tádzsik.

A kirgizek hagyományosan állattenyésztő nomádok voltak. Az oroszok bejövetele után fokozatosan le kellett telepedniük, azóta legtöbbjük földművelő, és a lakosság kétharmada falvakban él, noha az utóbbi idők gazdasági nehézségei miatt megindult a városokba történő, egyre gyorsuló ütemű vándorlás.

A nomád kirgizek törzsi szabályok és hagyományok szerint szerveződtek, a legfontosabb egység a nemzetség, a nagycsalád és a törzs. A nemzetség és a nagycsalád apai ágon szerveződik, tagjai közös őstől származnak és egy területhez kötődnek, akár ott élnek, akár nem. A nagycsalád feje az idősek (akszakai) egyike, rendszerint a falu vezetője. Ha probléma adódik, az idősek tanácsa összegyűlik, és megvitatja a megoldás módját. A törzs sok nemzetségből áll, mely egészen a nemzetségi szintig altörzsekre, al-al-törzsekre stb. oszlik (Hvoslef 1997: 96–108). Magam a gyűjtések során mindig megkérdeztem az énekesektől, hogy melyik törzshöz és nemzetséghez tartoznak.

A modern kirgizek két törzsszövetségre oszlanak: az *otuz uul* és az *icskilik* (belső). Az *otuz uul* részei az *ong kanat* és a *szol kanat* (jobb- és balszárny). Számos törzsnevük és nemzetségnevük fordul elő szomszédjaiknál is (például kitaj, kuscsu, kipcsak, najman, kungrat). Az ország északi részében csak néhány nagyobb törzs található, a legfontosabbak ezek közül: a szolto, szajak,

szaribagis és a bugu. Ezzel szemben Dél-Kirgizisztánban sok a kis törzs. Egy érdekes jelenség: a kirgizek nem a pártok programja alapján szavaznak, hanem a pártvezető törzsi hovatartozásától függően: a nemzeti szerveződés fontos elemei a szovjet korszakban, sőt napjainkban is élnek.

Az utóbbi száz évben az ország gyors modernizáción esett át. Gyárak, utak, repülőtér, áramközpontok épültek, és az oktatási rendszer eljutott a legtávolibb falvakba is. Ma Kirgizisztán valószínűleg Közép-Ázsia legdemokratikusabb köztársasága.

1. kép Kirgizisztán és környezete

A kirgiz etnogenezisről

A kipcsak törzsszövetség jó néhány nép kialakulásában játszott döntő szerepet (például nogajok, baskírok, kazakok, üzbégek, kirgizek), és kevésbé fontos szerepe volt a türkmének, valamint a szibériai törökök kialakulásában. Az Arany Hordában levő kipcsakokhoz később mongol törzsek csatlakoztak, melyek azután kipcsakizálódtak. A különböző csoportok fő megkülönböztető jegye az volt, hogy az egyes elemek milyen arányban vettek részt bennük. Így a kipcsak és kangli erőkn kívül több, ha ugyan nem az összes népben találunk kipcsakizált mongolokat is.

A kirgizekkel kapcsolatos első forrás a Kr. e. 2. évezredben írott kínai krónikákban jelenik meg. A nép kialakulásában a hatalmas dél-szibériai területeken és Közép-Ázsiában élő számos etnikum szerepelt. A Kr. e. 4–3. században a régi kirgizek részt vettek egy erős nomád törzsszövetség kialakulásában, mely komoly veszélyt jelentett Kínára nézve. A Kínai Nagy Fal építése is épp ebben az időben kezdődött el. A Kr. e. 2–1. században a kirgiz törzsek egy része a Jenyiszej és a Bajkál felé vonult, ahol megalapították a Kirgiz Kánságot, mely a 6–13. században állott fenn. Ez volt a kirgiz

nép és kultúra kialakulásának a központi helye, itt jelentek meg az első írott műveik és rovásírásos felirataik a kőemlékeken.

A 9. század közepétől a 10. század elejéig a nagy Kirgiz Kánság magába foglalta Dél-Szibériát, Mongóliát, a Bajkált, az Irtisz felső folyását, Kásgár egyes részeit, Iszik Költ és Talaszt. A 11–12. századra azonban a kánság az Altáj és a Szaján környékére szorult vissza. A kirgiz etnogenezis utolsó fázisa a mongolokkal, ojrátokkal, najmanokkal és más közép-ázsiai népekkel volt kapcsolatban. A 18. századig a jenyiszeji kirgizek az Arany Horda, majd az ojrát Dzsungár kánok uralma alatt éltek.

Felmerült a kérdés, hogy a mai kirgizeknek van-e köztük a korábbi, jenyiszeji kirgizekhez? A kapcsolat vándorlást, nyelvváltást, valamint etnikai és fizikai változást is feltételez, a mai kirgizekkel ellentétben ugyanis a jenyiszeji kirgizek domináns europid komponensekkel rendelkeztek. Ugyanakkor egy századok alatt történt nagy változás nem lenne rendkívüli. (Johanson 2001: 30) szerint a ma Kínában élő Fuyü török népség a közvetítő láncszem. Önelnevezésük *gīrgiz*, ami csak a jenyiszeji kirgizekkel való kapcsolatra utalhat.

A szovjet antropológusok a mongol keveredés kezdetét a hun korszakra teszik (Kr. e. 3. sz. vége – Kr. u. 4. sz.). Véleményük szerint a mongol embertani típus a dzsingiszida periódusban lett uralkodó (Abduşelişvili et al. 1968: 5, 34). E szerint a jenyiszeji és a tien-sani kirgizek közötti fizikai eltérés nem diszkontinuitást jelentene, csak más népekkel való keveredést.

Az újabb elméletek inkább azt hangsúlyozzák, hogy a két nép között legfeljebb marginális kapcsolat lehet. Kyzlasov (1960) a hakaszokat tartja a jenyiszeji kirgizek és a türkizált paleo-szibériai emberek keveredése eredményeként létrejött népnek. A tien-sani kirgizek őseit a kipcsakok és olyan más törzsek között keresi, akik a régi időkben az Altaj hegység és Xinjiang közötti területen laktak. Szerinte a tien-sani kirgizek a belső-ázsiai kirgizek leszármazottai lehetnek, egy olyan török csoporté, mely politikai névként vette fel a kirgiz elnevezést, és akik a korai dzsingiszida korban nem a Jenyiszejnél, hanem Észak-Mongóliában voltak, onnan vándorolva mai lakóhelyükre.

Abramzon (1963: 21–70) is inkább politikai elnevezést lát a tien-sani kirgizek elnevezésében, mint etnikait. Rekonstrukciójában nem a Jenyiszej, hanem Kelet-Tien-San szolgál a mai kirgiz nép ötvöző tégelyéül. Szerinte a kirgiz nép a 14–17. században alakult ki, egyesítve a korábbi Türk, Ujgur, Jenyiszeji Kirgiz és a Karahanida államok helyi török törzseit Dél-Szibériából és Belső-Ázsiából érkező csoportokkal, valamint mongol és keleti kipcsak (kazak-nogaj) törzsekkel. Véleménye szerint a különböző vándorlásokat a mongol invázió okozta, és egyes vándorlások még korábban történhettek, és nem volt tömeges kirgiz elvándorlás a Jenyiszejtől. Petrov (1963: 23–32) hasonlóképpen vélekedik, de a jenyiszeji területnek nagyobb szerepet tulajdonít.

Követve Kizlasov elméletét Soucek (2000) a jenyiszeji kirgizeket eltörökösödött szamojéd és osztják népségnek látja. Őket a török kirgizek uralták, akik talán egy kipcsakos nyelvet beszéltek. A tien-sani kirgizek pedig a 13–16. században alakultak ki nomád elemekből, melyek a dzsingiszi időkben vándoroltak be a területre, beolvastva a korábbi iráni-szogd letelepült népséget és az iszlamizált török népeket. Soucek szerint nem a dzsingiszi, hanem az ojrát nyomás mozdította ki Irtisz-Jenyiszeji őshazájukból a kirgizeket. Nem világos, hogy mekkora volt mindebben a jenyiszeji kirgizek szerepe, és a népnevük terjedt-e más csoportok által felvett politikai névként vagy ők maguk vándoroltak. Akárhogy is, a jenyiszeji kirgizek a 18. századra eltűntek, és Soucek szerint a modern kirgiz nép nagymértékben szovjet kreálmány.

A kérdés megoldatlan maradt. Nincs bizonyíték arra, hogy a jenyiszeji kirgizek tömegei a Tien-Sanba vándoroltak volna, de a kirgiz név valahogyan mégis eljutott a jenyiszeji csoporttól a mai viselőihez. Igazi etonim volt, vagy csak egy politikai név, nem lehet biztosan megállapítani. Az etnikai kapcsolat azonban semmiképp sem zárható ki a két csoport között.

Az altaji törökökkel való nyelvi kapcsolat egy régi szibériai kipcsak bázisra utalhat, ahol kipcsak nyelvű népek kerülhettek kapcsolatba a jenyiszeji kirgizekkel. Más magyarázat is lehetséges, de vitathatatlan a dzsingiszida idők keleti kipcsakjaival való kapcsolat; ez törzsnevekben, nemzetségnevekben és a nyelvben is megfigyelhető. Menges (1955) szerint a kirgiz nyelv kipcsak jellege a kazakokkal való szoros együttélés következménye, az után, hogy a kirgizek letelepedtek a tien-sani területeken.

A korábbi kirgiz népzenei kutatásokról

Pfennig (1889) számos kirgiz népdalt közölt az *O kirgizskih i sartskih narodnye pesnjah* című tanulmányában. Ugyancsak fontos Lach (1952) kötete, melyben első világháborús hadifoglyok, többek között kirgizek dalai is olvashatók. Zataevics (1934) viszonylag nagy és megbízható anyagot közöl, melyben szerepelnek siratók, hősköltemény részletek, böjti hónap iszlám vallási énekei, szerelmesdalok, keservesek és sok, fantáziánévvél ellátott darab is. Noha többek között a kottákban szereplő dinamikai jelek sok esetben arra utalnak, hogy az adatközlők nem feltétlenül voltak a nép egyszerű gyermekei, ez az anyag kétségkívül értékes. Nem elhanyagolható akadály azonban, hogy az orosz Zataevics nem tudott kirgizül, ezért csak kevés dallam alatt van szöveg. Izometrikus dallamok esetén az értékelés nem lenne megoldhatatlan gond, de a kirgiz népdalok többsége nem ilyen. Áttekintést adnak az azeri, türkmén és kazak népzene mellett a kirgiz népzeneről Beljaev (1962, 1975) munkái, ezekben azonban csak húsz kirgiz népzenei példa szerepel.

Végül, a legutóbbi művek közül a Dušaliev–Luzanova (1999) páros könyvét kell kiemelni, melynek célja a hagyományos kirgiz zenei kultúra bemutatása. A kötetben 48 énekes és 13 hangszeres dallam kottája szerepel. Noha a könyv tartalmaz bizonyos zenei elemzéseket, osztályozásra és összehasonlító elemzésre itt sem került sor. További kirgiz népzenei bibliográfiát találunk a következő művekben: Beliaev (1939, 1952, 1954, 1962), Dushaliev–Luzanova (1999, 238-245), Emsheimer (1943b, 34-63), Slobin (1969a, 2005), Waterman et al. (1950, 100–18) és Lach (1952).

Saját anyagom 1500 gyűjtött, lejegyzett és elemzett kirgiz dallamot tartalmaz, ebből 426-ot közöltem (Sipos 2014)-ban. Ennek nagy, személyesen gyűjtött anyag mélyebb zenei elemzést, osztályozást és összehasonlító értékelést is lehetővé tett.

Kirgiz népzenei gyűjtőútjaim

Magyar kutatók régóta vizsgálják a magyar nép és kultúra keleti kapcsolatait. Közülük többen is megfordultak a mai Kirgizisztán területén, például Vámbéry Ármin, Almásy György és Princz Gyula, majd magam is (Vámbéry 1867, Almásy 1901, 1903 és 1904, Kubassek 1993 és Mándoky 1993).

2002-ben és 2004-ben három nagy területen gyűjtöttem, elsősorban olyan dalokat, melyeket a kirgizek saját népi kultúrájukhoz sorolnak. Ezek között nagy ősiséget mutató siratók, vallási dalok és szovjet slágerek is voltak, ez utóbbiakat inkább csak a kontraszt kedvéért vettem fel, és mutatom be. A középső helyen levő Iszik-Köl mellett Narin megye Kirgizisztán egyik legelzártabb, legszegényebb és ennek megfelelően a hagyományokat legjobban őrző vidéke. Az északi fekvésű Talaszban erősebb a kazak hatás, délen tádzsik és üzbég hatás érvényesül.

Az első terepmunka 2002 szeptemberében zajlott le Iszik-Köl Barszkoon falvának környékén, innen indultunk gyűjtőutakra a környező kis falvakba, melyekben 220 dallamot gyűjtöttem, 25 helyen, 54 adatközlőtől. A dalok jelentős része hagyományos népdal volt, de szerepelnek benne újabb, szovjet korbéli dalok is. Hangszeres dallamok, a dallamokkal kapcsolatos ismeretek, a falvak életéből képek és interjúk egészítik ki a gyűjtést. Ezt követően Biskekben még két gyűjtést végeztem: egy Os környékéről származó asszonytól és Nurak Abdirahmanov kobuz- és ének-művésztől. Az Os környéki déli kirgiz népesség erősebb iszlámhite és eltérő kultúrája miatt külön is figyelemre méltó, ezt a déli anyagot később Somfai Kara Dávid gyűjtésének dallamaival is kiegészítettem. A szegény, zárt és kevés idegen befolyást szenvedő Narin megyén belül pedig központként a kínai határhoz közel eső At-Basi falvát választottam, majd itt és a környező falvakban dolgoztam. Ezen a tájon a népzene gyűjtés szempontjából jobb volt a helyzet, mint Iszik-Köl mentén, mint mutatta a gyűjtött 330 dal mennyisége és főleg zenei minősége. A dalokat 10 faluban és nyári szállások jurtáiban gyűjtöttem 86 férfitől és nőtől.

A kirgiz gyűjtés folytatását szükségessé tette, hogy a felvett nagy dallammennyiség ellenére a gyűjtés utolsó napjáig újra és újra addig ismeretlen dallamok bukkantak elő. Először Narin megyébe tértem vissza, majd Talaszba mentem, és falvakban igen jó gyűjtést végeztem, ismét napi 70 körüli dallammennyiséggel. A 2004-es út még a 2002-esnél is termékenyebb és hasznosabb volt, 576 dallamot vettem fel 22 helyszínen 216 énekestől. Újra feltűnt a dalok erős változékonysága, ez a kirgiz hangszeres és vokális zenei kultúra egyik alapvető sajátossága. Nem lehet a hanyatlás, felejtés jele, mert a kiváló népi énekesek, a hivatásos hangszeresek előadását is ez jellemzi.

Kirgizisztánban a népi kultúra erőteljes hanyatlása a 30-as években, a kolhozosítás idején kezdődött. Ekkor több mindent (például a fejfedőt) betiltottak, a népdalokat ugyan nem, de azok is elvesztették éltető közegüket. Kész csoda, hogy oly sok helyen mégis megérték a 21. század elejét. Azok, akik a 30-40-es években voltak gyerekek, még találkoztak az élő kultúrával, legalábbis annak erős emlékeivel. A következő nemzedék már nemigen, elfújta a kommunizmus. A siratót leszámítva a hagyományosabb dallamokat már csak 65–70 évnél idősebbek tudják, de az ő emlékezetükből is csak kitartó, fáradságos munkával lehet előcsalogatni őket. Itt valóban az utolsó órában vagyunk. Néhány évtizeden belül ez a generáció kihal, és velük együtt a kirgiz népzene régi rétegeinek az emléke is eltűnik. Természetesen mi is már csak a múlt emlékeit gyűjthettük, mégis ez az egyetlen lehetséges mód arra, hogy kiegészítsük a korábbi gyűjteményeket, dokumentáljuk és tudományosan bemutassuk a jelenkori falusi dallamrepertoárt, és megpróbáljuk rekonstruálni ennek a valaha nomád népnek a népdalait. A kutatás értékét növeli, hogy ilyen jellegű, areális, és a törzsek zenéit is figyelembe vevő gyűjtés korábban Kirgizisztánban nem történt. A felvett anyag tehát a zenei következtetéseken kívül nyelvi és kulturális tanulságok levonására is alkalmas lehet.

A kirgiz népdalok tulajdonságai

Műfajok. A dal kirgiz neve *ir* vagy *obon*. Ezen belül számos műfaj kapcsolódik a kirgizek hagyományos állattartó életmódjához, például éjszaka a farkasoktól a bárányokat őrző lányok és asszonyok *bekbekey* dala, vagy a méneseket a legelőre vezető pásztorok *sirildang* éneke. Mindkét műfaj dallamait kis ambitus, egyszerű A^kA forma és hullámzó dallammenet jellemzi.

Tudunk az *Op maida* cséplődalról, mely inkább a déli területekhez tartozik, ez az én gyűjtésemben nem fordult elő, dallamvázlata (6/8): *do-re-mi mi-re | do-re-do ti-szo | szo-szo do-do*. A dal jellemző *do-ti-szo*, és *szo-do* fordulatai gyakoriak a kirgiz népzene sok dallamában, többek között a siratókban is. Vannak szövő- és fonódalok, valamint köpüléshez, szőnyegszövéshez, kézi daráláshoz, fejtéshez stb. énekelt dallamok is.

A mindennapi életben felhangzanak siratók, leánybúcsúztatók, altatók, gyermekdalok, lányok dalai, lírikus dalok, gúnydalok és tréfás dalok is. Leggazdagabb a lírai dalok repertoárja, ezekben főként a szerelemmel, a családdal, a természettel és az állatokkal kapcsolatos témák szerepelnek. Fontosabb műfajaik a *szeketbaj*, *küjgön* (a szenvedélyes szerelemről) és az *arman* (keserves, szomorú dal).

A *siratókat* és leánybúcsúztatókat sok népnél jellemzi jól leírható zenei forma. (Ez a forma más műfajú kirgiz népdalok között is megjelenik). A kirgiz siratóknak például két alapformája van. Az egyik egy domb formájú variálódó sor, esetleges kvart felugrással a sorok elején és leugrással a sorok végén: *(szo)-do-re-mi fa | re-re-mi-fa-mi-re do-(szo)*, és ritkábban ugyanez a dallam kisterces skálán: *(mi,)-la-ti-do re | do-re-do-ti la-(mi,)*. A másik siratóformát dúr (vagy moll) hexachordon mozgó és egymás melletti hangokon záró sorok jellemezik; ennyiben, valamint műfaja és szabad ritmusú, improvizatív eladásmódja alapján e kirgiz dallamstílus dallamai hasonlók a magyar, az anatóliai és az azeri siratók legjellemzőbb (kis) formáihoz.

Más népek altatóihoz hasonlóan a kirgiz altatók többnyire egyszerűek, de meglehetősen sokfélék is, amit mutat az a tény, hogy ez a műfaj a kirgiz népdalok rendezésének különböző osztályaiban is előfordul. Külön említek egy közkedvelt fríg altató típust, melyhez hasonló dallamok az azeriekénél és a türkméneknél is nagy számban találhatóak, altató műfajban is.

A *lírai dalok* repertoárja a leggazdagabb, itt többek között szerelmesdalok (*szeketbaj*, *küjgön*), *arman* 'keserves' és a családdal, a természettel, az állatokkal kapcsolatos témájú dalok vannak. Dallamaik a kirgiz népzene fejlettebb és igen változatos formáit képviselik (lásd például a szerelmesdalok elhelyezkedését a legváltozatosabb osztályokban).

A kirgizek muzulmánok, de az iszlám hit csak a 17–18. században kezdett erősebben terjedni közöttük. Ezért a kazakokhoz és részben az üzbégekhez, tádzsikokhoz hasonlóan számos sámánista, animista elemet őriztek meg, és sok iszlám előtti szokás maradt fenn köztük. A böjti Ramadán hónapban éneklik *dzsaramazan* (Aj, Ramadán) vallási énekeiket, melyek szerkezetükben és metrikájukban elkülönülnek ugyan a hagyományos kirgiz dallamok többségétől, de számos részletükben szoros kapcsolatot mutatnak azokkal.

Verselés. Mint sok más török népnél, a kirgiz népdalszövegek alapja is a négysoros versszak, és jellemző az Anatóliában, a Kaukázusban, a volgai törökségnél, és általában Közép-Ázsiában közkedvelt a a b a rímképlet. Ahogy a mongol és más török népdalszövegekben is gyakori, a kirgiz sorokat gyakran nem rímek, hanem sorkezdő asszonáncok fogják össze. Az egymás utáni szakaszokban azonos vagy hasonló témák, képek követik egymást, változtatott formában vagy változatlanul.

A kirgiz népzene hagyományosabb műfajaiban a zenei sorok csak kivételesen ismétlődnek hangról-hangra, a pontos ismétlés az újabb stílusú dalokat jellemzi. A rendkívül erős variatív hajlam kéz a kézben jár a sok kirgiz népdalra jellemző *poco rubato* előadással. Ritka a szigorú izometria, és még az eposz-recitálásokban is a legváratlanabb helyeken fordul elő egy vagy több nyolcad értékű hang beszúrása, kizökkentve a merev, feszes előadást, és felkeltve, fenntartva a hallgatóság figyelmét.

Forma. Formai szempontból legegyszerűbbek a két rövid, egymástól határozottabban elkülönülő ütemből álló erősen variálódó ütempáros dallamok. Közkedvelt a sztichikus forma is, ezekben az ütempárra emlékeztető, de kevésbé határozottan két ütemre osztható rövid zenei sor az előadás során erősen variálódik, és a hosszú sorokból felépülő egymagú formákban a dallam kifejlődésére még nagyobb tér nyílik. A kétsoros AB forma minden műfajban előfordul, számos alformával: ABB, AAB, AA|BB, AB|A_vB stb., és az kétmagú formavilágon belül igazán változatos dallamokat látunk, a két zenei sor követhet emelkedő-ereszkedő sémát, az első sor lehet ereszkedő, hullámszó vagy éppen (ritkábban) mozoghat egy gerinchang körül. Gyakori a négyrészes AB|AC forma is, melyben azonban még mindig felfedezhető a kétsoros alap. Nem ritka a teljes strófa sem, itt a minden sorában különböző ABCD szerkezeten kívül számos alforma van. Sok egyedi forma is látható a kirgiz népzében, például 3-, 5-, 6- vagy többsoros dallamok, motívum-sorozatok, illetve dzsaramazan folyamatok. Noha számos kirgiz dallam ereszkedik, kvintváltó szerkezet lényegében nem fordul elő, és általában is igen ritka a diszjunkt dallamfelépítés. Slobin 1969a-ban részletesebben vizsgálta a kirgiz zenében a kvintváltós jelenségeket. A kirgiz dalok formáinak részletes leírása Sipos (2014a: 396-397)-ban található meg.

Ambitus. A kirgiz dalok zöme kisambitusú, minden hangnemben legtöbb a kvint, ezt követi a kvart és szext, majd lemaradva a szeptim hangterjedelem. Ezen kívül a kisterceseknél még számos oktáv, a nagyterceseknél pedig terc ambitus van.

Kadenciák. Leggyakoribb a (4), (b3) és az (5) főkadencia, ezt követi az (1), (2) és (7), majd lemaradva az (5) és a (6). (Az 1. és b3. fokoknál a sztichikus dúr és moll dallamok nagy számát is figyelembe kell venni.) Emellett igen sokféle kadenciasort látunk, melyek közül csak a b3(b3)4, a 4(4)4 és az 5(5)b3 fordul elő négynél többször.

Hangsorok. A legrégebb kirgiz zenei rétegek, például a szertartási dalok, siratók, altatók, epikus dalok stb. alaphangsorai (*fa*)-*mi-re-do* + *szo*, illetve (*re*)-*do-ti-la* + *mi*. Ezek a szeptim hangterjedelmű kettős tetrachord szerkezetükkel hasonlóak például az északi szláv népek alapskáláihoz: dallam aktivitás a felső tonika (*do*, illetve *la*) fölött, és egy gyakran kitöltetlen kvart távolság az alsó és a felső tonika között. Tisztán pentaton kirgiz dallam lényegében nincs, a dallammozgás a sorokon belül és a sorok között is konjunkt, vagyis alapvetően egymás melletti vagy szomszédos hangokon halad. A 6. fok sok dallamban játszik fontos szerepet, néha, mintegy az 5. fok helyettesítőjeként még kadenciahang is lehet. Ugyanakkor sok esetben fedezhetők fel pentaton

részletek, melyek a keleti török és a mongol népzenehez kötik a kirgiz népzeneét. Már a fenti alaphangsorok *szo-do*, illetve *mi-la* lépése is pentaton jellegű, és mint említettük, ez a kvart-ugrás számos dallamban fordul elő sor elején vagy sor végén. Nem ritka a *mi-do-la*, a *re-do-la* vagy a *mi-do-re-szo* motívum sem, rendszerint a sorok végén. Ezzel együtt, számos sirató és más műfajú dallam sorvégein látható a félhangos pentaton karakterű *re-ti-la* (=szo-mi-re) triton motívum. Nagyobb ambitusú dalokban előfordul, hogy pentaton karaktert kölcsönözve egyes dallamrészletekben a *szo'* és *mi* hangok között kimarad a *fa* hang. A pentaton skálák egykori nagyobb szerepére utalhat, hogy a kisterces skálákban épp a *la*-pentaton hangsorban hiányzó 2. illetve 6. fok szólal meg gyakran *fa/fi* illetve *ta/ti* kettős karakterrel egy dallamon belül is. Talán még inkább egy bizonytalan mikrohangos intonációról beszélhetünk, amit e hangoknak a pentaton skálákba való későbbi beépülése is okozhat. Kissé eltérő jelenség a 3. fok b3-3 kétarcúsága, illetve bizonytalanabb intonálása egyes dallamokban. Ez utóbbihoz fontos adalék, hogy a kirgizek a komuz kisterc és nagyterc érintőjét egyetlen köztes, semleges tercet adó érintővel helyettesítik. Mindezek a jelenségek, ha más-más arányban is, Közép-Ázsia több török népénél, az anatóliai törököknél, a magyaroknál és máshol is előfordulnak. Ritkán, kromatikus jellegű skálákra is bukkanunk egyes kirgiz dallamokban, a kromatikus hangok intonálása azonban többnyire igen bizonytalan. Összefoglalva, a leggyakoribb skálák a következők: ion (290 db.), mixolíd (13), eol (135), lokriszi (24), fríg (11) és dór (11).

Ritmusképletek. Gyakori a hétszótagos trochaikus sorritmus ( ), ami gyakran jár együtt a nyolcszótagos ritmussal, egy 8+7-szótagos összetett + ritmusképletet eredményezve. A hétszótagos verssor negyedik szótagja után nem ritkán ékelődik be egy további szótag, és az eredmény lényegében megegyezik nyolcas soroknak a kazakoknál és kirgizeknél is közkedvelt 3+2+3-as tagolásával ( ). Ritkábban, vannak 4+4+3 ( ) beosztású tizenegyszótagos kirgiz népdalok is.

A kirgiz népdalok dallammozgása. A kirgiz népdalok egy jelentősebb részét emelkedő-ereszkedő sorok jellemzik. Ez a dallammozgás néha inkább csak akkor mutatkozik, ha az első két sort összevonjuk, például a hintázó dalban *do-re-mi-fa | szo-la szo || szo-mi-fa-fa | mi-re do*. Máskor, például siratókban, de több népszerű műdalban már az első sorban tisztán látjuk az emelkedő-ereszkedő dallammozgást. A kirgiz sirató sorainak elején vagy végén előforduló *szo-do* vagy *mi-la* felfelé, illetve hasonló lefelé történő kvart-ugrás előfordul népdalokban is, néha köztes hangokkal részben kitöltve, néha kissé módosulva (*do-ti-szo* vagy *do-re-ti-szo*). Ilyen jelenség több népénél is látható, többnyire a pentaton skálákat kedvelő török népeknél, de a magyar, orosz, ukrán, belorusz népzeneiben is (Vargyas Pt. 203., 205., 227., 293–296., 475–476.).

Csáki Éva, Kirgiz népdalszövegek magyar és angol fordítással

001	Aldey, aldey, ak böpöm, Ak beşikke cat, böpöm. Otuz kızı olcolop Alıp keler bekensıñ. Otuz kızdın birövü Almazbektin küyövü.	Tente, tente fehér babám, Fehér bölcsöbe fekdj babám! Harminc lányt zsákmányolsz Elhozod-e őket? A harmincból az egyiknek Almazbek lesz a vőlegénye.	Sleep, sleep, my white baby Lie in a white cradle, baby! You'll capture thirty girls, Will you bring them here? One of the thirty Will have Almazbek for her groom.
002	Üyüñ, üyüñ üy eken Üyüñ körkü çiy eken.	Házad, házad ház volt, Szépségét a nád adta.	Your house, your house was a real house, Its beauty owed to the reed.
003	Uşul üydün üzügü Üzülüñkü körünöt. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünöt.	E háznak a teteje Kopottnak látszik, Abban a házban a néném Gógósnek tűnik.	The roof of this house Appears to be shabby. My auntie in that house Appears to be haughty.
004	Menin atım surasañ Kuyup koygon kuymaktay Akiya, akiya. Senin atıñ surasam Kıykalagan şıyraktay Akiya, akiya.	Ha a nevem kérded, Jól megsült kiflihez hasonló, Trallala, trallala Ha a nevedet kérdem, Megvasalt kéményhez hasonló Trallala, trallala.	If you ask what is my name, It's like a well baked roll Trallala, trallala If I ask what is your name, It's like an ironed chimney Trallala, trallala.
005	Atar-atpas tañ bolso Alganım canda bar bolso. Atpagan tañdın erkibi Aytışsak narkı berkini. Sürör (bir) sürbös tañ bolso Süygönüm canda bar bolso. Sürbögön tañdın erkibi Süylöşsök narkı-berkini.	Amíg a hajnal fel nem kél Mellettem lehetne a kedvesem A rózsás pirkadat ereje-e Beszélgetnénk mindenről. Amíg megvirrad Mellettem lehetne a kedvesem A fel nem kelt nap ereje-e Beszélgetnénk mindenről.	Until dawn arrives My sweetheart could stay with me. Is it the strength of rosy daylight? We would talk about everything. Until dawn arrives My sweetheart could stay with me. Is it the power of the sunken sun? We would talk about everything.
006	Ökünöbüz da kalabız, (Al) ötköndü kaydan tababız. Ötkörüp iyip ömürdü, Karızga kimden alabız. Ötkörüp iyip ömürdü, (Degi) karızga kimden alabız. Ala da Mışik Araşan Tıyan-Şanga canaşa, Çaştardın işi bolboso Bar bele sende alasa.	Meg fogjuk bánni, A múltat nem lehet visszahozni. Ha elszállt az élet, Ki adhatná azt vissza? Ha elszállt az élet Kitől kapunk kölcsön? <i>Ala-Misik, Arasan,</i> <i>Tien San</i> mellett sorban. Ha nincs az ifjaknak dolga, Maradt-e tartozásom?	We shall regret it, The past can't be brought back. If life is over and gone, Who could give it back to you? When life's gone past, Who can we borrow from? <i>Ala-Misik, Arasan,</i> Next to <i>Tien San</i> in a row. If the young ones have nothing to do, Will my debt remain?
007	Er Kurmanbek baatırıñ, Atasına taarınıp. Aylanayın ata dep, Eki cagın karanıp. Açuusu kelip oylonup,	Hős <i>Kurmanbek</i> vitéz Megharagudott az apjára Milyen szörnyű apa vagy te! –mondta És körülnézett. Hosszasan elgondolkozott	<i>Kurmanbek</i> the valiant champion Got angry with his father. What a horrible father you are! – he said And he looked around. He was engrossed in thoughts,

	<p>Uygu-tuygu tolgonup. Karap turup karasa Tee-e-tigi zoonun betinde</p> <p>Teltoru attin canında, Tor bıstısı cürüptür. Azuusun cañı sayıptır. Karmap kelip Kurmanbek, Kamçısına çenedi.</p> <p>Karap tursa kunandın Boyuna cetpey kalganın.</p>	<p>Haragtól felindultan Maga elé nézett A sziklás tájba.</p> <p>Barna lova mellett Négyéves lova¹ állt, Épp most nőtt ki a zápfoga². Elkapta Kurmanbek. Ostorával megmérte.</p> <p>Látta, hogy négyéves lova Alacsony termetű.</p>	<p>Impassioned with wrath Gazing ahead of him Into the rocky landscape.</p> <p>Next to his chestnut steed His four-year-old horse was standing³, Its molars had just grown out⁴. Kurmanbek seized it He measured it with his whip.</p> <p>He saw that his four-year-old horse Was of short stature.</p>
008	<p>Alda Taala kuduret Tört uruu mal carattı. Tögöröktün tört burçun Adamzatka karattı.</p> <p>Cüktösün dep töögö Arbın berdi kubattı. Sıyırlardı saygakka Çıçañdatıp turat dep Canıbarım cılığa Mintip cakın kıldı ıraattı....</p>	<p>Mindenható isteni erő! Négyfajta dolgot teremtett, A világ négy szegletébe. Az embert uralkodóvá tette.</p> <p>Nőjön a terhe, a tevének Több erőt juttatott. A tehenek a legyektól Menekülnek, monda, A szép lóval Kegyesebben bánat.</p>	<p>The Almighty divine power Created four kinds of things In the four corners of the world. He put man to rule over them.</p> <p>To increase its load He gave More strength to the camel. Cows flee from the flies, He said. He was more gracious To the beautiful horse.</p>
009	<p>Kündöş katın kuruşun Berdim, berdim dep koyot Ceñine katıp cep koyot.</p> <p>Kıy koroz, kıy koroz kırman çaçar Kız albagan cigitter teñge çaçar. Teñgeleri teşikten ırgıy kaçar.</p>	<p>Fene beléd másodfeleség Azt mondja, h. adtam, adtam, Berejti ruhaujjába és maga eszi meg.</p> <p>Lusta kakas, lusta kakas szalmát szór, Nem nősülő legény mind pénzt szór. Pénzek a lyukon kifolynak.</p>	<p>Plague on you, second wife, She says: I've given, I've given, She hides it in her sleeve and eats it.</p> <p>A lazy cock, a lazy cock scatters straw, A lad who doesn't marry scatters money, The money flows out through the hole.</p>
010	<p>.....buruluş, Eki çaş oynop külgöndü Körö albayt eken bul turmuş. Birlik menen Ak-Moyun, Bildiriçi bul oyun.</p> <p>Kantip ele seni men Kadıriñ bilbey koyoyun. Andan öydö Ak-Muz bar Biröösünö men kumar.</p>	<p>...Visszatérés Két fiatal játék közbeni nevetését Ez az élet nem bírta elviselni. <i>Birlik és Ak-Moyun</i>⁵, Tanító ez a játék.</p> <p>Hogy ne emlékeznék Én rátok? Szemben túl van <i>Ak-Muz</i>⁶, Egyikükbe beleszerettem.</p>	<p>...Returning The laughter of two young people playing Couldn't be tolerated by this life. <i>Birlik and Ak-Moyun</i>⁷, This game is a good teacher.</p> <p>How could I forget You all? <i>Ak-Muz</i>⁸ is on the opposite side, I fell in love with one of them.</p>
011	<p>Alımkindin selkinçek, Anday teppey, mınday tep. Burulkandın selkinçek, Burbay teppey mınday tep.</p>	<p><i>Alımkan</i> hintája Ne így lépj, úgy lépj. <i>Burulkan</i> hintája Meg nem tekerve, így lépj!</p>	<p><i>Alımkan's</i> swing Step in this way, not that, <i>Burulkan's</i> swing Don't twist, step in this way!</p>

¹ *Bıstı*- 'négyéves ló'

² A lovaknak öt éves korukban kinő az őrlő foguk. Amelyiknek már négyévesen kinő, az rendkívülinek számít.

³ *Bıstı*- 'four-year-old horse'

⁴ Horses have their molars appear at the age of five. Having them at the age of four is extraordinary.

⁵ 'Egység' és 'Fehér vállú' jelentésű kirgiz személynév.

⁶ 'Fehér jég' jelentésű kirgiz személynév.

⁷ Kirgiz personal names meaning 'Unity' and 'White shouldered'.

⁸ Kirgiz personal name meaning 'White ice'.

	Süyümkandin selkinçek, Süyböy teppey anday tep.....	<i>Süyümkan</i> hintája Szeretet nélkül ne lépj, így lépj!	<i>Süyümkan's</i> swing Don't step without love, step this way!
012	Bekbekey aştı bel aştı Beline belboo caraştı Saksakay aştı say aştı Sanına sayma caraştı.	Bekbekey átkelt, túl a derékon, Illett az öv a derekára, Saksakay átkelt, túl a patakon, Jól állt neki a hímzés...	Bekbekey went beyond the ridge, His belt fitted his waist well. Saksakay went beyond the stream, The embroidery fitted him well...
013	Bekbekey aştı bel aştı Beline belboo caraştı Saksakay aştı say aştı Sanına sayma caraştı.	Bekbekey átkelt, túl a derékon, Illett az öv a derekára, Saksakay átkelt, túl a patakon, Jól állt neki a hímzés...	Bekbekey went beyond the ridge, His belt fitted his waist well. Saksakay went beyond the stream, The embroidery fitted him well...
014	Bekbekey kaçtı bel aştı Beline belboo caraştı Saksakay kaçtı say aştı Sanına saadak caraştı....	Bekbekey elment, túl a derékon Derekára illett az öv Saksakay elment, átkelt a völgyön Jól állt oldalán a tegez.	Bekbekey's gone beyond the ridge, The belt fitted his waist. Saksakay's gone, beyond the vale, The quiver fitted his side well.
015	Aldey aldey ak böpöm Ak beşikke cat böpöm Kunan koydu soy böpöm Kuyruguna toy böpöm	Tente, tente, fehér babám, Fehér bölcsöbe feküdj, babám Három éves juhót vágj, babám, Lakjál jól a farkával, babám!	Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle, baby, Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill of its tail, baby!
016	Aldey, aldey, ak böbök Ak beşikke cat, böbök. Kunan koydu soy, böbök. Kuyruguna toy, böbök.	Tente, tente fehér baba Fehér bölcsöbe feküdj baba Három éves juhót vágj baba, Lakjál jól a farkával, baba!	Sleep, sleep, white baby, Lie in a white cradle, baby, Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill of its tail, baby!
017	Bekbekey aştı bel aştı Beline belboo caraştı. Saksakay aştı say aştı Sanına saadak caraştı.	Bekbekey elment, túl a hegyen Illett az ijrtartó derekára. Saksakay elment, a völgyön túlra Szjáján jól állt az ijrtartó.	Bekbekey went beyond the mountain, The quiver fitted his waist. Saksakay went beyond the valley, The quiver fitted its strap well.
018	Aldey, aldey, altınım, Ak beşikke cata goy. Altın balam, ak balam, Ak beşikke catçı sen. Kunan koydu soyoyun, Kuyruguna toyçu sen. Aldey, aldey, ak balam, Ak beşikke cat, balam.	Tente, tente aranyom, Fehér bölcsöbe feküdj gyorsan! Arany picikém, fehér picikém, Fehér bölcsöbe feküdj már! Hároméves juhót vágjak le neked, Lakjál jól a farkával. Tente, tente, fehér picikém, Fehér bölcsöbe feküdj picikém!	Sleep, sleep, my darling, Lie quickly in a white crib. My golden darling, my white baby, Lie in your white cradle now! I'd kill a three-year-old lamb for you You should eat your fill of its tail. Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle, darling!
019	Aldey, aldey, ak böpöm, Ak beşikke cat böpöm. lylabacı böbögüm ay, Ata-eneñdi kiynabaçı, böbögüm ay.	Tente, tente fehér babám, Fehér bölcsöbe feküdj, babám. Ne sírj, babám, jaj, Apád-anyád ne nyugtalanítsd, babám, jaj!	Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle, baby. Don't cry, baby, oh, Don't worry your daddy and mummy, oh!
020	Bekbekey aştı bel aştı Beline belboo caraştı. Saksakay aştı say aştı Saniña san boo caraştı. Bozorgon toonun etegi Bozorup tuman ketebi?	Bekbekey átkelt a hegyen Illet az öv a derekára. Saksakay elment, átkelt a völgyön, Oldalán a kötés jól állt neki. Szürkülő hegy oldala, Szürkülő köd nem száll-e fel?	Bekbekey crossed the mountain, The belt fitted his waist well. Saksakay left, crossing the valley, The girdle fitted his side well. The hillside looming grey, Won't the greyish fog rise?

	Bozdop da kakşap ırdasam Bozdosom ünüm cetebi?	Elbúsulva, ha dalra kelek, Ha sírok, elég-e a hangom?	When in sorrow I start singing, When I weep, is my voice enough?
021	Aldey, aldey, ak balam Ak beşikke cat, balam. Kunan koydu soy, balam Kuyruguna toy, balam.... Aldey, aldey, ak çocuğum Ak beşiğe yat, çocuğum. Kunan koyunu kes, çocuğum Kuyruğuna doy, çocuğum.	Tente, tente fehér gyerekem, Fehér bölcsöbe feküdj gyerekem. Három éves juhót vágj gyerekem, Lakjál jól a farkával! Tente, tente fehér gyerekem Fehér bölcsöbe feküdj gyerekem. Három éves juhót vágj gyerekem, Lakjál jól a farkával!	Sleep, sleep my white child, Lie in a white cradle, my child. Kill a three-year-old lamb, my child, Eat your fill of its tail! Sleep, sleep my white child, Lie in a white cradle, my child. Kill a three-year-old lamb, my child, Eat your fill of its tail!
022	Aldey, aldey, ak böpöm, Ak beşikke cat, böpöm. Atañ toydon kelgende Arkası tolo et kelet. Eneñ toydon kelgende Emçegi tolo süt kelet. Aldey, böpöm, aldey ay Alda aylanayın aldey ay	Tente, tente fehér babám Fehér bölcsöbe feküdj babám! Apád a lagziból hazatér és A hátán sok húst cipel. Anyád a lagziból hazatér Tejtől feszülő mellel érkezik. Tente babám, tente, haj Szeretlek, tente, haj	Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle, baby! Father will return from the wedding Carrying a lot of meat on his back. Mother will return from the wedding She'll come with breast bursting with milk. Sleep, baby, sleep, hush, I love you, sleep, hush.
023	Aldey, ak böpöm, Ak beşikke cat, böpöm. Eneñ işten kelgençe Uyku daamin tat, böpöm. Eneñ kelet cumuştan, Emçegine süt tolup. Atañ kelet cumuştan, Çöntögünö et tolup.	Tente, tente fehér babám Fehér bölcsöbe feküdj babám, Amíg anyád a munkából haza nem ér, Édes álomba merülj babám! Megjön anyád a munkából, Mellében tejet hoz, Megjön apád a munkából, Zsebében húst hoz.	Sleep, sleep, my white babe, Lie in a white cradle, babe, Till your mother returns from work, Sink into a sweet dream, my babe. Mother will come home from work, Bringing milk in her breasts, Father will come home from work, Bringing meat in his pockets.
024	Bekbekey aştı bel aştı Beline belbow caraştı. Saksakay aştı san aştı Sanına saadak caraştı....	Bekbekey element, túl a hegyen Illett az íjtartó derekára. Saksakay element, a völgyön túlra Szíján jól állt az íjtartó.	Bekbekey went beyond the mountain, The quiver fitted his waist. Saksakay went beyond the valley, The quiver fitted its strap well.
025	Aldey, aldey, balam ay, Ak beşikke cata goy. Aldey, aldey, balam ay, Kunan koydu soy, bilek. Kuyruguna toy, bilek.	Tente, tente picikém, jaj, Fehér bölcsöbe feküdj máris! Tente, tente picikém, jaj, Hároméves juh farkát nyúzd meg baba, A farkával lakjál jól baba!	Sleep, sleep, baby, ay, Lie at once in a white crib! Sleep, sleep, baby, ay, Skin the tail of a three-year-old lamb, babe, Eat your fill of its tail!
026	Baldarım menin ırısım Paanayım carık cıldızım Ömürlü bolor beken dep men Tilegem tilek tımızın. Baldarım menin törü üçün Bakittin ısk-Kölıü üçün. Isık-Köldöy taşkındap ırısıñ aşıp töğülsün.	Gyerekeim, létszükségletem Szívem ragyogó csillagjai. Éltetek hosszú legyen, Jókívánságokat mondok. Gyerekeim, a tisztelétért, Boldogságotok áradjon szét. Az <i>Isık-Köl</i> ből ⁹ Nyerjetek bőségesen táplálékot!	My children, the source of my life, Radiant stars of my heart, May your lives be long, I'm telling you good wishes. My children, in return for your respect May your happiness spread wide. May you get abundant nutriment From the <i>Isık-Köl</i> ! ¹⁰

⁹ Kirgizisztánban egy ismert kráter-tó.

¹⁰ A well-known crater lake in Kyrgyzstan.

027	Ayluu tündö bir basıp, Carkıldap külüp, oynosok. Ketirip içte kapani da, Köñülgö kirdi koybosok.	Holdas éjjel, ha együtt sétálnánk, Szórakozva, nevetgélénk, játszanánk, Ha kiengednénk a feszültségünket, Nem hagynánk a szívünkben árnyat.	Were we walking together on a moonlit night, Merrily, we'd laugh and play. If we gave vent to our tensions, No shadow would be left in our hearts.
028	Aldey, aldey, ak böpöm Ak beşikke cat, böpöm. ıylaba, böbök, ıylaba Ata-eneñdi kınaba. Sal, sal, bilek Sarı mayga mal bilek. Kunan koydu soy bilek Kuyruguna toy bilek.	Tente, tente fehér babám Fehér bölcsöbe feküdj babám! Ne sírj baba, ne sírjál, Szüleidnek ne nehezítsd. Gyerünk, gyerünk kisbaba Sárga vajba mártsd baba! Három éves juhót vágj baba, Lakjál jól a farkával, baba.	Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle, baby. Don't cry, baby, don't cry, Don't make it hard for your parents. Come on, come on, baby ¹¹ Dip it into yellow butter, baby! Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill of its tail, baby.
029	Aldey, aldey, ak böbök Ak beşikke cat, böbök.	Tente, tente fehér baba Fehér bölcsöbe feküdj baba.	Sleep, sleep, white baby, Lie in a white cradle, baby.
030	Aldey böpöm, aldey, Ak beşikke cat, böpöm. Kunan koydu soy, böpöm, Kuyruguna toy, böpöm.	Tente babám, tente Fehér bölcsöbe feküdj babám, Hároméves juhót vágj le babám, Lakjál jól a farkával, babám.	Sleep, baby, sleep, Lie in a white cradle, baby, Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill of its tail, baby.
031	Köpölök ittin kuyrugun Kölökö kılıp bereyin. Artındağı şakmarın Bulamık kılıp bereyin. Aldey, aldey, aldey, Uktaçı balam, ıylabay.	Lepke kutya farkából Hadd tartsak neked árnyékot. Popsidból a kakit [a kinti két kutyanak] Odadjuk, hadd vigyék. Aludj picikém, ne sírjál!	May I hold a shade for you Form the tail of Moth, the dog. The cack from your bum We'll give [to the two dogs outside], Let them take it. Sleep, my baby, don't cry!
032	Körgöndö közdördü taldırgan Kögüçkön sensiñ oylosom. Köktön bir sızıp kaçırıp Kök şumkar bolup koybosom.	Aki megpillant, káprázik a szeme Ha arra gondolok, te galamb vagy. Égbe szöktető Égi sólyommá változom.	One who looks at you is dazzled I'd imagine you are a dove, I'd become a falcon of the sky Dashing across the sky, seizing you.
033	Sal, sal, sal, bilek Sarı mayga mal, bilek. Kunan koydu soy, bilek Kuyruguna toy, bilek.	Gyerünk, gyerünk baba! Sárga vajba süppeszd baba! Három éves birkát vágj, baba! Lakjál jól a farkával baba!	Come on, come on, baby! Sink it into yellow butter, baby! Kill a three-year-old lamb, baby! Eat your fill of its tail, baby!
034	Karargan toonun eteginde Kararıp tuman ketebi? Kakşapbozdop ırdasam Kakşasam ünüm cetebi?	Sötétedő hegy oldaláról Sötétedő füst felszáll-e? Ha sırva- rıva dalolok Panaszra elég-e a hangom?	From an ever darker hillside Can an ever darker smoke rise? If I sing amidst sobs and tears, Is my voice enough for my complaint?
035	Aldey, aldey ak balam Ak beşikke cat balam Kunan koydu soy balam, Kuyruguna toy balam Ay, ay, balam, oy, oy, balam Eneñ ketti bazarga Emçeği tolgon süt kelet. Atañ ketti bazarga	Tente, tente, fehér picikém Fehér bölcsöbe feküdj picikém Három éves bárányt vágj kicsim, Lakjál jól a farkával kicsim, Jaj, jaj kicsikém, aj, aj, kicsikém. Anyád elment a vásárba, Tejtől duzzadó mellel jön. Apád elment a vásárba,	Sleep, sleep, my white baby Lie in a white cradle, baby, Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill of its tail, baby, Ay, ay, baby, ay ay, baby. Your mother's gone to the market, She's coming with breasts bursting with milk. Your father's gone to the market,

¹¹ Bilek- 'baby crawling on all fours'

	Bereke tolgon göş kelet.	Áldással teli hússal jön.	He's coming with meat full of blessing.
036	Aldey, aldey, ak böbök, Ak beşikke cat böbök. El cayloodon tüşö elek Bulamıgıñ bışa elek. Koygun balam ıylaba, Ene-atañdı kıynaba.	Tente, tente, fehér baba Fehér bölcsöbe feküdj, baba. Nyári legelőről le nem jötték Édes levesed nem főtt meg. Hagyd, gyerekem, ne sírj már! Anyai nagyapád ne keserítsd!	Sleep, sleeeep, white babe, Lie in a white cradle, babe. They haven't come from the summer pasture, Your sweet soup isn't cooked yet. Stop, my little babe, don't cry, Don't sadden your maternal granddad!
037	(Atan toygo ketiptir) Çöntögü tolo et kelet Eneñ toygo ketiptir Emçeği tolgon süt kelet Aldey, böböm, aldey.	Apád lagziba ment, Teli zebre való hússal jön. Anyád lagziba ment, Tejtől duzzadó mellel jön. Tente, babám, tente.	Your father's gone to a wedding, He is coming with a pocket full of meat. Your mother's gone to a wedding, She's coming with breasts bursting with milk. Sleep, baby, sleep.
038	Aldey, balam, ıylaba Apakeñdi kıynaba. El cayloodon tüşö elek. Bulamıgıñ bışa elek. Astıña terdik salayın Üstüñö tokum cabayın. İştep ketken apañdı Balam, ıylasañ kaydan tabayın?	Tente, picikém, ne sírj, Anyukádnak ne nehezítsd. Nem jötték le a nyári legelőről Levesed sem főtt még meg. Alád takarót hadd rakjak Föléd szótttest hadd terítsek. Munkába menő anyádat Gyerekem, ha sírsz, honnét vegyem elő?	Sleep, baby, don't cry, Don't make it hard for mum. They haven't come from the summer pasture, Your soup hasn't been cooked yet. Let me put a blanket under you, Let me cover you with a woven sheet. How can I bring here your mother Going to work, baby, if you cry?
039	Şır-şır eken Cilkıçının ırı eken. Ala dağı şırıldañ ¹² Kula dağı şırıldañ Şırıldañ, şırıldañ.	Sej-haj volt, Csikós legény dala volt, Tarka egy dal volt, Szürke-tarka csikós ének. Csikós ének, csikós ének.	Hey-hey it was one, It was a horse herder's song, It was a mottled song, Grey-and-mottled song, Horse-herder's song, herder's song.
040	Ak boz attın üstünö Ak şayı terdik caraşat. Ak şayı terdik üstünö Kök şayı celdik caraşat. Kök şayı celdik üstünö Kömkörö eer caraşat. Kömkörö eer üstünö Körkömdüü cigit caraşat.	Fehér szürke ló hátára, Fehér selyem nyeregtakaró ¹³ való. Fehér selyem nyeregtakaróra pedig Kék selyem dörzsölésgátló ¹⁴ való. Kék selyem dörzsölésgátlóra pedig Magas nyereg ¹⁵ való. Magas nyeregbe pedig Nyalka vitéz való.	On the back of a white and grey horse A white silk saddle cloth ¹⁶ is appropriate. On the white silk saddle cloth A blue silk saddle pad is appropriate ¹⁷ . On a blue saddle pad A tall saddle ¹⁸ is appropriate. Into a tall saddle A graceful champion is appropriate.
041	Ey, baatır Almañ kep aytat Bayka töröm dep aytat. Tetigi kün çığış cagı uluu too Kün kiriş cagı tereñ koo. Kün batar cagı uç bolgon Salınıp kelip toktolgon.	A vitéz <i>Alman</i> szól, Ide figyeljetekek emberek! Keletről nagy hegyek, Nyugatról nagy mélységek. A nyugati rész a végső állomása <i>Sayanból</i> fúvó	Valiant <i>Alman</i> speaks, Listen to me, folks! Tall mountains on the east, Deep gorges on the west. The western part is the terminus Of blond winds

¹² *Şırıldañ* – lovászok munkadala

¹³ Terdik-eyer takımının en alt kısmında yer alan parçası. /A nyereg legalsó részének legalsó rétege

¹⁴ Celdik-eyerin sürtüşmesini önlemek için terdik üstüne, eyer altına konulan parça / Dzseldik- A nyereg alsó részében a dörzsölődést megelőzendő, a terdikre a nyereg alá helyezett darab.

¹⁵ Kömkörö eer- yüksek eyer.

¹⁶ Terdik-eyer takımının en alt kısmında yer alan parçası. /The last layer of the bottom of a saddle

¹⁷ Celdik-eyerin sürtüşmesini önlemek için terdik üstüne, eyer altına konulan parça / Celdik – a pad put under the saddle to prevent the saddle from rubbing the horse's back

¹⁸ Kömkörö eer- yüksek eyer.

	Sayandan cıkkın sarı cel Kökölöktün sarı gel.	Szóke szeleknek, Kökölök szóke szeleinek.	Blowing from <i>Sayan</i> , Of the blond winds of Kökölök.
042	Talaa-Bulak, Ak-Belden Tappasmin sendey köp elden. Men körgöndön sendey çok Peri kızı bolbo bir kelgen. Oynosok, külsök Oyduñda cürsök. Katkırıp oynop Carışıp oynop. Car-cardı boylop Kıdırıp oynop. Kır-kırdı boylop Degi ayıldış bolboy emine!	<i>Talaa-Bulak, Ak-Belből</i> Az egész országban nincs hozzád hasonló. Semmi, amit eddig láttam, Tündérlányok között sem. Ha játszunk, ne vessünk, Mezőkön járjunk. Kacagva játszunk, Versengve játszunk! Kedvestől kedveshez járjunk, Sétálva játszunk, Hegyről hegyre kiránduljunk, Legyünk ugyanoda valósiak, mit szólsz!	<i>Talaa-Bulak, from Ak-Bel</i> You have no match in the whole country. Nothing resembles you, Not even among the fairies. If we play, let us laugh Walk in the fair meadow. Let's play laughing merrily, Let's play in competition! Let's go from sweetheart to sweetheart, Let's play strolling around. Let's track from mountain to mountain, Let's come from the same place, how about it?
043	Tetigi toonu uratkan Omkorup taşın kultatkan Al bizdin arık kazgandar Çekesi tedep suu akkan. A-ay kızıl coolukçan Kanday turmuş çayıñız? Kursak açıp ketti go Kaynadı beken çayıñız?	Azokat a hegyeket elmosó Felásó, köveit kieszedő csapat Azok a mi csatornázóink, Homlokukról verejték csepeg. Hej, vörös kendős Mi a helyzet? Hogy vagytok? Megéheztünk Felforrt a teátok?	The brigade washing off those hills, Digging them, quarrying their stones Is our canal builders, Sweat is dripping from their brows. Hey, guys with the red kerchiefs, What's up? How are you doing? We are hungry, Has your tea come to the boil?
044	Kaydasıñ baskan bul koldu Kır baskanda kördüñ sen. Kürüçbeğtin Er Çomoy Cöo baskanda kördüñ sen. Suusar içik kişmişter Kır baskanda kördüñ sen. Kürüçbeğtin Er Çomoy Kor bolgondo kördüñ sen...	E páratlan vidéket Akkor láttad, amikor a dér belepte. <i>Kürüçbek Čomoy</i> vitézét Akkor láttad, amikor gyalog maradt. A nyest és coboly prémeket Akkor láttad, amikor a dér belepte. <i>Kürüçbek Čomoy</i> vitézét Akkor láttad, amikor megvetett lett.	You saw this peerless country When it was covered by frost. The champion of <i>Kürüçbek Čomoy</i> You saw when he had to walk. You saw the marten and sable furs When they were covered by frost. You saw the champion of <i>Kürüçbek Čomoy</i> When he had become despised.
045	Aldey, aldey, ak böbök Ak beşikke cat, böbök. Iylaba balam, ıylaba Menin canım kıynaba. Sal, sal, sal, bilek Sarı mayga mal, bilek. Kunan koydu soy, bilek Kuyruğuna toy, bilek. Iylaba balam, ıylaba Çoñ eneñdi kıynaba. Atañ toygo ketipir Ak kise tolgon et kelet. Iylaba balam, ıylaba Çoñ eneñdi kıynaba. Eneñ toygo ketipir	Tente, tente, fehér baba, Fehér bölcsöbe feküdj baba! Ne sírj kicsikém, ne sírj A lelketem ne nehezítsd! Ringasd, ringasd, ringasd baba, Sárga vajba mártsd bele baba! Három éves birkát vágjál baba, Farkával jóllakjál baba! Ne sírj kicsikém, ne sírj Apai nagyanyád ne kínozd Apád lagziba ment, Fehér zsákra való húst hoz. Ne sírj, kicsikém, ne sírj Apai nagyanyád ne kínozd Anyád lagziba ment,	Sleep, sleep, white babe, Lie in a white cradle, babe. Don't cry, little one, don't weep, Don't torment my soul! Rock, rock, rock it, babe, Dip it into yellow butter, babe! Kill a three-year-old lamb, babe, Eat your fill of its tail, babe! Don't cry, darling, don't cry, Don't torture your paternal granny, Your father's gone to a wedding, He'll bring a white sackful of meat. Don't cry, darling, don't cry, Don't torture your paternal granny. Your mother's gone to a wedding,

	Emçegi tolgon süt kelet. Iylaba balam, ıylaba Çoñ eneñdi kıynaba.	Tejtől duzzadó mellel jön haza, Ne sírj kicsikém, ne sírj Apai nagyanyád ne kínozd!	She'll come home with breasts bursting with milk Don't cry, darling, don't cry, Don't torture your paternal granny!
046	Kelinge kete kiygizip Keregin curtka tiygizip Kelin algan ekenin Tügöl curtka bilgizip. Katinga kamka kiygizip Kara curtun baarisın Emi Kadir tüngö kirgizip. Ceteğinin baarisı Celmayanday töö bolup Tügü cok kedey tügön Baylaganı baş bolup. On-on beşten bee bolup.	A menyecskét kartonba öltöztetik, Otthonra hírül adják, hogy Menyasszony érkezik, Mindenki értesüljön róla. Kínai selyembe öltöztetik a nőket, A népes ünneplők, Betódulnak a hatalom éjszakájára ¹⁹ Tartalék lovaik mind Mintha <i>Jelmayan</i> ²⁰ tevék lennének, A szegényeknek nincs ilyenje Amijük van Tíz-tizenöt kanca.	A bride is dressed in calico, The news has been spreading That the bride is coming, So that everyone may know about it. The women are dressed in Chinese silk, And the crowd of celebrators Rush in to the night of power ²¹ All their reserve horses Look like <i>Jelmayan's</i> ²² camels, The poor have nothing of that sort. What they have is Ten or fifteen mares.
047	Aylanayın çorolor Ak boz beeni soydurdum. Atıñdı uyaş koydurdum. Eköññdü birdey teñ baktım Biriñerden biriñdi Kaysı cerden kem baktım? Bulduruktap körüñgön Bul emine bilgile. Dep oşentip aytkanda Kaңçoro anda kep aytat: "Aylanayın abake Bar deseñ aba barayın. Barbay kantip kalayın. Körünüp turgan Ürgönçkö Men köz açkança barayın. Coo çağına miñdeymin. Katın-kızdı körgöndö Men kanteerimdi bilbeymin. Kıyıtıp aytaar sözüm cok. Menin kız-kelinge ebim cok.	Szeretlek benneteket fegyvertársaim, Fehér szürke kancát vágattam le. Rímelő nevet adtam nektek, Mindkettőtököt magam neveltelek. Mikor tettem volna Különbséget közöttetek? Lehetetlen helyzetbe kerültünk, Tudjátok meg miről van szó! Mikor <i>Semetey</i> így szólt, Kancsoro felállt és így folytatta: "Szeretlek bácsikám, Ha elküldesz, megyek is. Hogy maradnék tovább, Ha azt mondom Az ott látható <i>Ürgencs</i> be Szemvillantás alatt elmegyek. Ellenség nem ér el, Asszonyt lányt sem látok, Nem tudom, mi tévő legyek? Nincsenek illuzióim.	I love you, my fellows-in-arms, I've had a grey white mare slain. I gave you rhyming names, I brought up both of you. When would I have ranked you Differentiating between you? We are in an impossible plight, Get to know what's it all about. When <i>Semetey</i> had finished, Kancsoro stood up and continued: "I love you, uncle, If you send me, I will go. How could I stay longer If you tell me, I can go to Ürgönç visible there While you bat an eye. The enemy won't reach me, I can see no woman or maiden. I don't know what to do, I have no illusions.
048	Kat cazam Sovet cönündö Türlü oy tüşüp köñülgö. Ömürüñördü tileymin Uşintip alistan kelip cürgöngö.	Levelet írok a szovjetekről Mindenféle jutott eszembe. Az életetek hosszú legyen azt kívánom Ha messziről jöttök is.	I'm writing a letter about the Soviets, All sorts of things have come to my mind. May your lives be long, I wish, Even though you have come from afar.
049	Aldey, aldey ak böpöm Ak beşikke cat böpöm. Kunan koydu soy böpöm Kuyruğuna toy böpöm.	Tente, tente, ártatlan kicsikém, Fehér bölcsöbe feküdj picikém! Hároméves juhót vágj, picikém! Lakjál jól a farkával picikém!	Sleep, sleep, my innocent baby Lie in a white cradle, baby. Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill of its tail, my babe.

¹⁹ *Kadir gecesi* 'A Hatalom Éjszakája' Ramazán után a 27. nap, amikor a Koránt kinyilatkoztatták.

²⁰ *Celmayan*- A kirgiz mitológiában szélnél sebesebben száguldó tevé.

²¹ *Kadir gecesi* 'The Night of Power' 27th day after Ramazan when the Quran was revealed.

²² *Celmayan*- In Kyrgyz mythology a camel faster than wind..

050	<p>Dastorkon dayın bolsunçu Dastorkongo üyüm tolsunçu Oy, dastorkon cayıp çay bergen Atañ bir aman bolsunçu.</p> <p>Aşuusu biyik Kum-Tördün Aynıbay uçkan kuş kördüm. Oy, aynıbay uçkan oşol bir Ayalı bolup özgördüm.</p>	<p>Asztalt terítsetek, Áldást hozzon a házamra, Ej, terített asztalon, teát kínáló Apátok egészséges legyen!</p> <p>Magas ormú <i>Kum-Törben</i> Útját el nem vétő madarat láttam, Ej, az el nem tévedő madárnak Asszonyává váltotztam.</p>	<p>Lay the table, May it bring blessing to my house, May your father offering tea by the laid table be in good health!</p> <p>In the <i>Kum-Tör</i> with the tall peak I saw a bird not missing its course, Ay, the bird that doesn't miss its course Took me to become his wife.</p>
051	<p>Asa baylap cem berip Oşol kezde Toruga Alla Taala kuduret Tak özündöy dem berip.</p> <p>Oşol kezde Taytoru Kaşka tişi kabışıp Cal kuyrugu cabışıp, Kocogoy tartıp baş çaykap Oozdugun çaynap kemirip.</p> <p>Kayran eneñ Kanıkey Törkününe kelgende Özünön özü ceeligip, Kıyla sözün saldı emi.</p>	<p>Szorosan megkötötte, abrakoltatta Akkor <i>Toru</i> lovát Áldott legyen Isten neve Magához hasonló erőt adott.</p> <p>Akkor <i>Taytoru</i> Metszőfogait megélezte Sörénye, farka rátapadt. Ellustulva rázta a fejét, Zabláját rágta, harapdálta.</p> <p>Bátor anyád <i>Kanıkey</i> Amikor rokonához bevackolt Magát fellelkesítette Kigondolt valamit.</p>	<p>Then he tied it safely, foddered it, His horse, <i>Toru</i>. Blessed be the name of God, He has given us strength like his.</p> <p>Then <i>Taytoru</i> Skarpened its incisors. Its mane and tail stuck to it. It shook its head idly, It fretted biting its bit, Your brave mother, <i>Kanıkey</i> When she nestled with her relative, She spirited herself up And had a good idea.</p>
052	<p>E-e-e-y, atañdın körü dünüyö Arbıdı meenet күnügö. Aytpay curttun baldarı Camandık kıldım kimiñe?</p> <p>Kim koygon candı tim koyboy Tiydiñbi Čubak cinime? Kalıypa, sultan, piriñdi Kagayınbı ciniñdi?</p> <p>Kalcıragan Čubak kul Kan kıl dep ayttım kimiñdi? Elinde ar kim zor eken Elinen azgan kor eken.</p> <p>Allanın işi bolboso Atañdın körü Čubak kul Senin ayliñdın çetin kim körsün....</p>	<p>Hej, átok az apádra világ, Napról napra gyúlik a baj, E haza bármelyik gyermekének Ártottam-e valaha?</p> <p>Álltó helyedből kötözködő <i>Čubak</i>, elegem lett belőled. Kalifa, szultán, szent elöljáródat Kibogozva kisedjem-e belőled a gonosz szellemet?</p> <p>Bolondozó <i>Čubak</i> szolgából Kánt csináljatok, kiét? A nép közt értékes az ember, Aki megcsömörlik a népétől, szomorú lesz.</p> <p>Ha nem lenne Allahnak semmi dolga Átkozott legyen az apád <i>Čubak</i> szolga! Senki se lássa meg a falutokat többé!</p>	<p>Ay, curse upon your begetter, world, Troubles multiply day by day. Have I ever done harm To any of this country's children?</p> <p>Incessantly quarrelsome <i>Čubak</i>, I am fed up with you. Overcoming the caliph, sultan, holy superior Shall I exorcize the evil spirit from you?</p> <p>Should you make a khan Out of foolish <i>Čubak</i> servant, whose khan? Each person of the people is valuable, Those who get fed-up with their people will be sad.</p> <p>If Allah had nothing to do May your father be cursed, <i>Čubak</i> servant! No one shall see your village again.</p>
053	<p>Eki kolum kişendep Baylaganda kerbezim. Elden bölüp başımdı Aydaganda kerbezim.</p> <p>Eki közüm türmödö Caynaganda kerbezim. Esen bol kргыз elim dep Sayraganda kerbezim.</p>	<p>Karomat megláncolták, Magukkal vitték a kedvesem. Népemtől távol száműzetésben Magukkal vitték a kedvesem.</p> <p>Tekintetem a börtönön van Foglyul ejtett kedvesem Maradj jó egészségben kргыз népem Búcsúzásomkori kedvesem.</p>	<p>My arms have been shackled, My sweetheart's been taken away. Far from my people in exile My sweetheart's been taken away.</p> <p>My eyes are fixed on the prison, My sweetheart's been captured. Stay in good health, my Kyrgyz people, My sweetheart whom I had to part with.</p>

054	Menin apam surasañ, Çogoynonun çogunday. Senin apañ surasañ Çoñ çičkan uydun bogunday. Akıy ey, akıy ey Akıy ey, akıy ey.	Ha az én anyámat kérdezéd, Elszáradt tövishez hasonlatos. Ha a te anyádat kérdezéd, Tehéntrágyához hasonlatos. Trallala, trallala, Trallala, trallala.	When you ask my mother, She is like a dried thorn. When you ask your mother, She is like cow dung. Trallala, trallala, Trallala, trallala.
055	Ir kılğanım Isık-Köl .....catkan cer. A degenim ep bolgon .....cerimdey. Kökürögüñ keñ saray Askar toonun belindey. Kiçinemden köngön cer Aydagan malım öngön cer. Tokoyuñ ay, taliñ ay, Tolkunuñ ay, şarıñ ay.	Isik Költ versbe fogtam ... ahol fekszik. Amit mondtam, megfelelt ...mint a helyem. Kebled, mint a nagy palota, Nagy hegy derekához hasonló, Gyerekkoromtól ehhez szoktam. Itt terelem, szaporítom a nyájam. Erdőd, sej, síkod haj, Hullámverésed sej, folyásod haj,	I put Isik Köl into verse ... where it is lying. What I said was true to life ...like in my place... Your bosom is a grand palace, Your waist is the big mountain I got used to it from childhood, I graze and increase my flock here. Your woods, ay, your plain, ay, Your surges, ay, your stream, ay.
056	At-Başı boorun caylagan, Çoko boluş, Ormon kan, Manaptar bolgon elimden. Malatay sınçı boluptur, Mına çerik tuugan elimden. Kazibek ırçı boluptur, Kazalın aytıp ırdagan. Kañçalar öttü elimden At-Başı değen cerimden.	Nyári legelőre <i>At Başıba</i> <i>Čoko</i> előljáró, <i>Ormon</i> kán Nemesek ²³ mentek fel népemből. <i>Malatay</i> látnok ²⁴ került elő <i>A Čerik</i> törzsből. <i>Kazibek</i> népénekes élt Gazelek ²⁵ et éneklő, Micsoda emberek alkották népemet <i>At Başı</i> nevű helyen.	To the summer pasture in <i>At Başı</i> Alderman <i>Čoko</i> , <i>Ormon</i> khan Noblemen ²⁶ of my people went. <i>Malatay</i> the seer ²⁷ appeared From the <i>Čerik</i> tribe. <i>Kazibek</i> the folk singer lived there, Singing <i>Gazelek</i> ²⁸ , What great people were my folk At the place called <i>At Başı</i> .
057	Men toodogu (bir) tınarmin Sen (bir) zoodogu ularsıñ. Uça bergin salpıldap Uyaña barıp kularsıñ Ayagı barıp tınaarsıñ. Kolumdan kelse, Kudayım berse Oşondo canıma kelip konorsuñ. Sen bir eñ ele kooz sonosuñ.	Hegyí ragadozómadár ²⁹ vagyok, Te sziklák közt hegyi pulyka. Tovább repülsz Fészkedhez érve fáradtan rogyasz bele. Végül megnyugszol. Ha rajtam állna, Istenem megadná Akkor mellém jössz, itt pihensz meg. Te szép vadkacsa vagy.	I'm a bird of prey of the mountains ³⁰ , You are a mountain turkey among rocks. You fly on, arriving At your nest you drop in it exhausted. At long last you calm down. If it was up to me, may god grant it, You would come to me and rest here. You are a beautiful wild duck.
058	Kümüşpü deymın tişiñdi Küygüzdüñ menin içimdi. Emi kimge corutam Sen üçün körgön tüşümdü? Tişiñ bir bermet tizilgen Tiktesem (de) içim ezilgen.	Gyöngyhöz hasonló a fogad Lángra lobbantottad szívem. Kinek mesélhetem el Rólad az álmodat? Mint a sorba rendezett gyöngysor Ha felállok a bensőm összeomlik.	Your teeth are like pearls, You've set my heart on fire. Whom may I tell My dream of you? Like pearls arranged in a string, When I stand up, I collapse inside.

²³ *Manap*: kirgiz nemesi rang.

²⁴ *Sınçı*:- 'látnok, varázsló, aki előre megérzi a dolgok kimenetelét'

²⁵ Lyric poem of a certain pattern.

²⁶ *Manap*- Kyrgyz noble rank.

²⁷ *Sınçı*- 'seer, magician, one who foresees the outcome of events'

²⁸ Lyric poem of a certain pattern.

²⁹ *Tınar*- ragadozó madárfajta.

³⁰ *Tınar*- kind of a bird of prey.

	Tim tartıp alsam deym Tikteşip çürgön kişiñden.	Megfoglak és elragadlak Megállapodott jegyesedtől.	I'll catch you and kidnap you From your fixed betrothed.
059	Altın (bir) da taka, cez nokta Al kimdin corgosu ay) Aytiluu kalkıñ çoguldu Bul ele menin bir tuuganımdın ordosu. Kümüş taka cez nokta Al kimdin corgosu Kürdölüü eliñ çoguldu Bul menin bir tuuganımdın ordosu.	Arany patkós, réz zabolás Kinek a lova az? Mind odagyúltek az emberek, A testvérem faluja az. Ezüst patkós, réz zabolás Kinek a lova az? Sokan odagyúltek A testvérem faluja az.	Gold horseshoes and brass bit – Whose horse is that one? People have all gathered there, It's my brother's village. Silver horseshoes and brass bit – Whose horse is that one? Many have gathered there, It's my brother's village.
060	Tuygundan bolot kum tülök Suu boyloyp uçat bir çürök. Çüröktü körüp talpınıp Tuylayt (bir) eken et cürök. Katası bolso teriñiz. Kayrılıp bir az keliñiz. Kusadar bolgon cürökkö (İy koyçu), kurbalım, keñeş beriñiz.	Fehér sólyomtól emelkedik fel a homoki sólyom Folyó fölött repül a vadkacsa Vadkacsától felizgulva Hevesen verdes a bolond szív. Ha elvéti, - mondjátok. E vágyakozó bolond szívvél Szabaduló vadkacsával Mi lesz, tanácsot adjatok!	The white falcon rises from the plain falcon, The wild duck's flying over the stream, Agitated by the wild duck The silly heart is beating madly. What if it misses – you say. What will be the fate of this silly yearning heart, The wild duck flying off to freedom, Give me advice!
061	Ak şumkar berdim taptap al Kök uçuk berdim saptap al. Karagaydın kak butak Kagıp turup otko cak. Kakıldagan kudagıy Kızımıdı caklışılap tarbiyalap bağıp al. Çegedektin çet butak Çertip turup otko cak.	Betanított kék sólymot adtam, fogd Kék szalagot adtam beletűzve fogd! Fenyőfa száraz ágát Törd le, tűzben égesd! Bőbeszédű após társam Jól vigyázz a lányomra! Bokrok felső ágát Törd le, rakd tűzre!	I gave you a trained blue falcon, take it, I gave you a blue ribbon tied to it, take it! Break off the dry branch of the pine, Burn it in the fire! My talkative fellow father-in-law Take very good care of my daughter! Break off the top branches of shrubs, Put them on the fire!
062	Tündö bir catıp tüş kördüm, tekem, Tüşümdö caman iş kördüm, tekem, Bul toodon keteli, tekem, Alıskı toogo ceteli tekem.	Éjjel lefeküdtem, álmod láttam egyetlenem, Álmomban rémeket láttam egyetlenem. Hagyjuk hátra ezeket a hegyeket egyetlenem! A távoli hegyekbe menjünk egyetlenem!	I went to bed at night, I had a dream, darling, In my dream I saw monsters, darling. Let's leave behind these mountains, darling! Let's go to faraway mountains, darling!
063	Bekbekey aştı bel aştı Beline saadak caraştı. Saksakay aşı, say aştı Sanına saadak caraştı.	<i>Bekbekey</i> elindult, át a hegyen, Tegeze illett derekához, <i>Saksakay</i> elindult, át a hegyen, Tegeze illett derekához.	<i>Bekbekey</i> set out over the mountain, His quiver fitted his waist well, <i>Saksakay</i> set out over the mountain, His quiver fitted his waist well.
064	Arman, ay, adamda türkün tagdır bar Ay arman, ar kanday bolot tagdırlar.	Nehézség ³¹ , hányféle sorsa lehet egy embernek? Nehézség, jaj, eltérnek egymástól azok a sorsok. Nehézség, jaj, tehetetlen az ember	Hardship ³² , how many types of fate you can have? Hardship, alas, fates are different. Hardship, alas, man is helpless, Hardship, ay, the last hour, death is cruel.

³¹ *Arman*- 'nehézség, baj'

³² *Arman*- 'hardship, trouble'

	<p>Arman ay, adamdın kelbes kolunan Arman ay, şum acal menen ölüm zar. Arman ay, sanaa bir külük, izi çok Al arman, korgoşun salmak mizi çok.</p> <p>Arman, acal bir cetip kün bütsö Çirkin (al) kara cer tartat küçü tok...</p>	<p>Nehézség, jaj, az utolsó óra, a halál kegyetlen. Nehézség, jaj, az aggodalom hirtelen, nincs nyoma Nehézség, jaj, az ólom nehéz, nincs hegye.</p> <p>Nehézség, vége a napnak, elérkezett az utolsó óra Amikor a fekete föld befogad, nagy az ereje.</p>	<p>Hardship, ay, worries come suddenly, without a signal. Hardship, alas, lead is heavy, it has no point. Hardship, the day is over, the last hour has arrived. When black soil accepts you, its power is great.</p>
065	<p>Kabakka tüşkön küyöö bar. (Degi) kaynene degen biröö bar. Kayrip alat sözüñdö Kapaga koşot özüñdö.</p> <p>Ayılga tüşkön küyöö bar (Degi) abısın degen biröö bar. Añdıp alat sözüñdö Ayıñ kılát özüñdö.</p>	<p>Van völgybe leereszkedő vő, Van anyósnak nevezett személy. Félreérti szavadat, Magát keseríti.</p> <p>Faludba eljövő vő van, Sógornő nevezetű személy van. Üldözőbe veszi szavad, Kibeszélteti magát.</p>	<p>Here's a son-in-law going down the valley, Here's a person called mother-in-law. She misunderstands your word, She is the cause of her grieving.</p> <p>Here's a son-in-law coming to your village, Here is a person called sister-in-law. She keeps chasing your word, She makes you the target of gossip.</p>
066	<p>Kırañdan sogup cel tursa Kıyıtıp ırdaym el tursa. Kılığı cakşı kara köz Kılığıra karap tim tursa. Kılığıra karap tim tursa.</p> <p>Kaykıdan sogup cel tursa Kaymana ırdaym el tursa. Kadıırı cakşı kara köz Körmöksön bolup tim tursa. Kadıırı cakşı kara köz Körmöksön bolup tim tursa.</p>	<p>Fennsíkról, ha szelek fújnak Nem érzem, de elmesélem. Szép kiállású fekete szeműm Felém nézeget, Felém nézeget,</p> <p>Hegyekről, ha szelek fújnak, Titkon elmesélem, ha van hallgató. Értékes fekete szeműm, Színlelné, h. mit sem hallott Értékes fekete szeműm, Színlelné, h. mit sem hallott.</p>	<p>When the winds blow from the plateau, I can't feel it but I tell it. My sweetheart with a fine shape and black eyes Is gazing at me, Is gazing at me,</p> <p>When the winds blow from the mountains I tell it secretly if someone listens. My valuable dear with the black eyes Would pretend he heard nothing, My valuable one with the black eyes Would pretend he heard nothing.</p>
067	<p>Atar aldı salkınday şamal cel cüröt Şamdagay uşul şamalda bizde kim cüröt Oynotup toonun tulparın erkin üyrötüp Şamdagay uşul zamanda bizde kim cüröt....</p>	<p>Hajnal lett, hűs szellő lengedez E göndör szélben ki jár errefelé? Hegyi lovát ugratva, idomítva Ilyenkor gyorsan ki közelít felénk?</p>	<p>It's become dawn, there is a cool breeze, Who is passing here in this curly wind? Who is approaching us rapidly this time of day, Jumping and training his horse?</p>
068	<p>Ömür çirkin minça nege kıskasıñ, Kıskaruuğa münöt sayın ustasıñ. Cok degende berse bolo adamga Bir cüz eki, bir cüz bir çaştın tutkasın.</p> <p>Kıyalap basıp kelesiñ, Kızıl gül kolgo beresiñ. Unutpay meni cürçü dep Uktasam tüşkö kıresiñ....</p>	<p>Élet, miért vagy oly rövid? Minden percét megrövidíteni képes Mást nem is, az embernek Száz, százkét évet adhatnál.</p> <p>Lefelé haladsz a lejtőn, Piros rózsát adsz kezembe. Hogy ne feledkezzem meg rólad, Álmomba is befurakodsz.</p>	<p>Life, why are you so short? Making every minute shorter. If nothing else, you should give man A hundred, a hundred and two years.</p> <p>You are going down the hill, You give a red rose in my hand. Lest I should forget you, You sneak into my dreams, too.</p>
069	<p>Çokoyum buttan suurulup Çor boldu taman tuurulup.</p>	<p>Lerugom a nemezcizmámat Mevastagodott talpammal lecsapok.</p>	<p>I'll kick my felt boots off my feet, I'll stamp my thickened soles.</p>

	<p>Çoy-çoylop cürüp ötömbü Çokuda bir kün buyugup.</p> <p>Ötügüm buttan suurulup Özögüm ooruyt buyugup. Özgöçö kördüm korduktu Ölömbü bir kün buyugup...</p>	<p>Birkaterelés közben fogok meghalni? Egyik nap a hegyen utolér egy hóvihár.</p> <p>Lerugom lábamról a csizmámat Görcsöl a gyomrom. Sokszor meg is szégyenültem, Meghalni is úgy fogok, h. nem lelem épp az utamat.</p>	<p>Will I die while driving sheep? One day a blizzard will catch me on the mountain.</p> <p>I'll kick my boots off my feet, Fear grips my guts. I suffered humiliations, too, I will die by losing my way.</p>
070	<p>Asmandap uçkan cagalmay Cagalmay cemin taba albay, Kayran bir ömür kayran çaş Ketip kaldı şamalday.</p> <p>...Aldeylep öskön apakem Meni kaydan tabasıñ? Kalkıbiz caylayt köçmөndüü Baldar, kalk caktırbayt köpkөndü. Kadırn kantip unutam Kalkımda şair öskөndü?</p>	<p>Égen szálló szürke héja Szürke héja nem lelte prédáját. Szépséges élet és létezés Elrepült a szelek szárnyán.</p> <p>Bölcsőben ringató, nevelő anyám Honnét kerítenél elő? Népünk él, letelepszik, vándorol Népünk nem szereti a helyét nem lelőt. Hogy is feledhetném el A népem közt költőként élőt?</p>	<p>The grey hawk soaring in the sky, The grey hawk hasn't found its prey. Beautiful life, existence Is gone with the wind.</p> <p>Mother, who rocked me in the crib and reared me Where could you find me? Our folk live, settle, move, Our people don't like those who don't find their place. How could I forget those Who live as poets among my folk?</p>
071	<p>Kurandın sözün baykagan Enekem kurdaştın köönün caykagan. Aylındağı kurdaştar, Enemdin urmatın körüp tarkagan.</p>	<p>Anyácskám megtartotta a Qurán előírását, Anyácskám elnyerte a barátai szivét, A faluban a barátai Mind elismerték a nagyságát.</p>	<p>My mother observed the instructions of the Quran, My mother won the heart of her friends, All her friends in the village Recognized her greatness.</p>
072	<p>Kız algan carga da cete albay Kıynoosunu tartkan andan köp. Cardı ele carday cügürgön Çaşıl ala da buudan köp.</p> <p>Çaş algan carga cete albay (anan) Capasın çekken andan köp.</p> <p>Turumtay menen barçındı Turguzbay bilgin barkımdı. Tereñ go oylop tekşergin Teñtuşçuluk saltıñ kıl....</p>	<p>Többen vannak, akik attól szenvednek, hogy Nem tudtak eljutni a kiszemelt lányhoz. Szakadékokban szaladgáló Tarka nomád lovak³³ többen vannak.</p> <p>Többen szenvednek attól, hogy az elvenni Kívánt lányhoz nem juthattak el.</p> <p>Sólymok és sasok³⁴ Szó nélkül is tudják az értékemet. Alaposan gondold át Kortársam a hagyományod.</p>	<p>Many are those who suffer because They fail to reach the lass they've chosen. Many are the mottled nomadic horses³⁵ Racing around in ravines.</p> <p>Many are those who suffer because They failed to reach the lass they'd marry.</p> <p>Falcons and eagles³⁶ Know my worth without words. Contemplate thoroughly, my fellow, Your tradition.</p>
073	<p>Ubara (gana) boldum cön ele Sen (gana) taruudagı bödönö. Aydap (bir) çıgarım Aşkem dep (Ataıdın körü dünüyö) Ubara boldum böödö ele. Aydap (bir) çıksam, Karmap (bir) çıksam</p>	<p>Hiába fáradoztál, Te csalogány a köles földön, Keresem és meglelem Askemet, A nehézségek ellenére is. Ha kergetném, Ha kézbe kaparintanám Aztán csak úgy elengednél?</p>	<p>You spared no trouble in vain, Nightingale in the millet field, I'm searching and I'll find my Asken Despite all the hardships. If I were chasing him, If I got hold of him, Would you just let me go?</p>

³³ Buudan - nomád ló

³⁴ Turumtay, barçın 'ragadozó madárfajta'

³⁵ Buudan – nomadic horse

³⁶ Turumtay, barçın 'birds of prey'

	Anan keçet (bir) beleñ cön ele...		
074	<p>Asılım beyiş atakem Ayaktay taşın aldında Atakem altınıñ kaldı birikpey Ay tiygiz cerdin aldında Atakem kantip bir cattıñ erikpey.</p> <p>Atakem, küröktöy taşın aldında Kümüşüñ kaldı birikpey. Kün tiybes cerdin aldında Atakem, catasıñ kantiperikpey.</p> <p>Atakem, a düynö cayga barganda Cakşının baarı al cayda Cakşılarga koşulup Atakem, beyiştin törün keñ cayla...</p>	<p>Nemes, mennyei apám, Tál-szerú kő alattad, Gyűjtés nélkül hátrahagyott aranyad Hold sem ragyog rád a földben. Apukám, hogy fekhetsz ott?</p> <p>Apukám, lapátnyi kő alatt. Gyűjtés nélkül hátrahagyott ezüstöd A nap sem süt rád a föld alatt. Apukám, hogy fekhetsz ott?</p> <p>Apukám, a túlvilágra mentél, A jók mind ott gyülekeznek, Közéjük keveredsz Apukám, a mennyország legfőbb helyére kerülsz.</p>	<p>My noble, heavenly father, There's a stone dish under you, Gold left behind though not collected, The Moon doesn't shine upon you under the ground.</p> <p>Daddy dear, how can you lie there? Daddy dear, under a shovelful of stone. Your silver left behind though not collected, The Sun doesn't shine upon you under the ground.</p> <p>Daddy dear, how can you lie there? Daddy dear, you went to the otherworld, All the righteous are gathering there, You are mingling with them Daddy, yours will be the pride of place in heaven.</p>
075	<p>Albirt a calbirt ot küysö Etegiñ menen öçürgün. Kayneneñ caman bir cakşı söz aytsa Karaldım, külkü menen keçirgin...</p> <p>Suuda (bir) suusaroynoyt go Suusardin cünüoñboyt go. Aman bolsun baldarıñ Bir özüñdöy bolboyt go.</p>	<p>Lobogó tűz, ha égne, Dobd rá a szoknyád, azzal oltsd el Anyósod, ha lehetetlen szavakat szólna, Picikém, humorral szelídítsd.</p> <p>Coboly nem úszkál-e vízben? Nem nyúzzák-e le a cobolyprémet? Legyenek egészségesek a gyerekeid, de Te még inkább légy az!</p>	<p>Should the fire burn with large flames, Throw your skirt and quench it with it. Should your mother-in-law say silly words, My darling, tame her with humorous words.</p> <p>Sables swim in water, don't they? Aren't sables skinned for their fur? May your children all be healthy, You should be the healthiest of all!</p>
076	<p>Alaluu cilkı elde bar Az mildet Üköy sende bar. Acırap kaldım cete albay Üköyüm, ayıkpas ildet mende bar...</p>	<p>Tarka ménes van otthon, Benned kis hála van. Elváltam tőled nem jutok hozzád, Üköyöm, gyógyíthatatlan bajom van.</p>	<p>There's a mottled stud at home, There's little gratitude in you. I parted with you, I can't come to see you My Üköy, I am incurably ill.</p>
077	<p>Kögörgön köldö tursam da men Köz çaptıram askaga. Köñülümdü burbaymın Bir özüñdön başkaga.</p>	<p>Kéklő tóból is csak A hegyekre mereszteném szemem. A szívemet rajtad kívül Másnak oda nem adnám.</p>	<p>Were I in a fair blue lake I'd be gazing at the mountains. I'd never give my heart To anyone but you.</p>
078	<p>Ak barak bolso kolumda Aga (bir) cazañ sonun da. Altinga okşoş Üköyüm Teetigi apapak toodun boorunda.</p> <p>Kögültür kagaz sonun da Köp cazañ aga borumda. Kümüşkö okşoş Üköyüm Teetigi kün tiybes toodun boorunda....</p>	<p>Ha fehér lap van a kezemben, Arra még szépen írni is lehet. Aranyhoz hasonló Üköy-öm, Épp a fehér hegy mögött vagy.</p> <p>Szép a kék papír is, de Ha sokat írsz rá. Ezüsthöz hasonló Üköy-öm, Épp a nap nem látta hegy mögött van.</p>	<p>When I have a white sheet in hand, I can write onto it nicely. My Üköy, who is like gold, You are right behind the white mountain.</p> <p>The blue paper's also nice If you write a lot onto it. My Üköy who is like silver Is right behind the mountain left by the sun.</p>
079	<p>Çaştıktı kimder kılbagan Çaş ötkön sayın ilgagan. Çaştıktı kılbay koygonsup Kep kılat eken ulgaygan....</p>	<p>Ki nem élte ki az ifjúságát, Korosodva ráébred. A ki nem élt fiatalság szinte Vádlóvá teheti az embert.</p>	<p>Who didn't live full-blooded in their youth Will come to regret it getting old. The time of youth not used up well Will make you reproachful.</p>

080	<p>Arkaña örüp çaçıñdı Kimdin go kızı degizgem. Altı Arkar cıldız batkança Bakenim, ceti aylanıp emizgem.</p> <p>Celkeñe örüp çaçıñdı Men kimdin kızı degizgem. Ceti Arkar cıldız batkança Ceti aylanıp emizgem.</p> <p>Bakenim, kümüş menen kalaydı Küygüzöt ölüm dalaydı. Bakenim, altın menen kalaydı Bakenim, azaptuu kılat dalaydı...</p>	<p>Hátrafont hajad miatt Kinek a lánya ez?-kérdeztem. Kis medve³⁷ csillag míg fenn volt Bakenem, hatszor keltem fel megszoptatni téged.</p> <p>Oldalra font hajad miatt Kinek a lánya vagyok? mondattam, Nagy medve³⁸ csillag míg fenn volt, Hétszer keltem fel megszoptatni.</p> <p><i>Bakenem, ezüstöt és bádogot</i> A halál mennyi embert visz el. Bakenem, aranyat és bádogot Bakenem, micsoda embereket.</p>	<p>Seeing your hair braided at the back Whose daughter is this? I asked. While the Little Bear³⁹ star was shining, My Baken, I got us six times to give breast to you.</p> <p>Seeing your hair braided at the side Whose daughter am I? I made you say, While the Great Bear⁴⁰ star was shining, I got up seven times to give breast to her.</p> <p><i>My Baken, silver and tinware,</i> So many people are seized by death. <i>My Baken, gold and tinware,</i> <i>My Baken, all kinds of people.</i></p>
081	<p>Alma beken beşigiñ Karaldım alat (bir) beken akeyiñ? Örük beken beşigiñ Karaldım öböt beken akeyiñ?</p> <p>Ciyde senin beşigiñ Karaldım cibiyt (bir) beken akeyiñ ?</p>	<p>Almából volt a bölcsőd? Picim, apukád a kezébe vett? Szilvából volt a bölcsőd? Picim, apukád megcsókolt-e?</p> <p>Olajfából volt-e a bölcsőd? Picim, szeretett-e apukád?</p>	<p>Was your crib made of apples? Darling, did daddy take you in his hand? Was your crib made of plums? Darling, did daddy kiss you?</p> <p>Was your crib made of olive wood? Darling, did daddy love you?</p>
082	<p>Kök taylak catat kıyada Çaş mırzam, boz topurak uyada. Çaş mırzam, kalbaptır elden köñülün Çaş mırzam, çaşabaptır ömürün. Çaş mırzam, baldardan körböy ubaydı Çaş mırzam, cılıp ketti tiyakka...</p>	<p>Szürke tevecsikó fekszik az emelkedőn, Fiatal uram, a szürke földben. Fiatal uram, szíved senki össze nem törte. Fiatal uram, nem élted le életed. Fiatal uram, nem látad gyerekeidet Fiatal uram eltávoztál a másvilágra..</p>	<p>A grey camel calf's lying on the slope, My young husband, in the grey earth. My young husband, no one's broken your heart. My young husband, you haven't lived your life.</p> <p>My young master, you haven't seen your children, My young master, you've left for the other world.</p>
083	<p>Sanay bersem sanaam ketet taralıp Bilinbesten ötüp barat balalık. Kol karmaşıp koş aytalbay alıstap Ketken eken münözü bal balalık.</p> <p>Ötkön ömür kayra kelbeyt caralıp Öçöşköndöy saamay çaçım agarıp.</p>	<p>Hiába üldögélnék, törném a fejem A gyerekkor elmúlt hirtelen. Nem fogott kezét, elszökött Elment a szelíd gyerekkor.</p> <p>Eltelt idő vissza nem tér soha, Sőt a hajunk is belefehéredik.</p>	<p>No use sitting, racking my brains, The childhood's over in a jiffy. It didn't shake hands, it fled, Gentle childhood is gone.</p> <p>The time that's past will never return, It will even make our hair white.</p>
084	<p>Kızım menen bir bassam caraşambı? Kızım menen bir bassam artta kalam. Men kartayıp, men kartayıp baratambı?.</p>	<p>Lányommal sétálok, illik-e? Lányommal sétálok, lemaradok. Megöregedve, megöregedve megyek-e?</p>	<p>I'm walking with my daughter, is it proper? I'm walking with my daughter, I fall behind, Will I still walk when I am old, when I'm old?</p>

³⁷ Altı Arkar- 'Kismedve csillag'.

³⁸ Ceti Arkar – 'Nagy medve csillag'

³⁹ Altı Arkar- 'Lesser Bear.

⁴⁰ Ceti Arkar – 'Great Bear'

085	Törgö kilem taštağan, Enekiem törödöy uulun baştağan. Kapsıtta kilem taštağan, Enekiem kanişa kelin baştağan.	A főhelyre kilimet ⁴¹ terített, Anyácskám fia uraságot eligazgatta. A szélekre is kilimet terített Anyácskám a ház királynője ⁴² menyét is eligazgatta.	She laid a kilim ⁴³ on the pride of place, Mummy governed her son the young master. She laid kilims along the sides, too, Mummy's governed her daughter-in-law, The queen ⁴⁴ of the house, too.
086	Manculu ataga kuran okup çal oturgan Bir kız keldi kapıstan alıstan. Çoçup ketip artın karap baykuş çal Atı-cönün surap kaldı kapıstan. Kızdın atı-cönü Emma eken anglıçan Cakıpkın Manculuga kelgenin. Tilek tilep Manculudan ketkenin. Aytıp berdi kiskaça Altay cacka cetkenin Altaydan bala körgönün.	Megöregedetten imádkozott Mandzsú atyához. Messzeségből váratlanul visszatért egy lány. Megrémült öreg a lányhoz fordult Megkérdezte nemzetségét, hazáját. Emma a neve, angol állampolgár Hosszan elmondta az öreg, Jakip Kán érkezését Mandzsuriába. Mandzsuriából elmenetelét a nagy kívánságokkal. Az <i>Altaj</i> hegy felé vonulását, <i>Altaj</i> ban gyereke születését. (zagyvált szöveg!!)	Advanced in years, he was praying to Father Manchu. From the distance suddenly a girl returned. The frightened old man turned to the girl Asking about her family and homeland. Her name's Emma, she's an English citizen, The oldman talked long of Yakip Khan's arrival in Manchuria, His departure from Manchuria with great wishes, His passage towards the Altay mountain, The birth of his child in the Altay. (confused text!!)
087	Oylonup tuura tüşünsöñ Küctüü eken ilim, bilim, okuular. Acal cetip, küñüñ бүтүп ketpese Ar adamga sebep eken dokturlar. Canım kalar beken dep Dalay can keldi sandaşıp. Dalaydın kalıp soobuna Alıp kaldıñ dokturlar. Acal menen karmaşıp.	Helyére teszed, ha elgondolkodsz rajta Erős volt a tudomány, az iskolák. Halál órája nincs rá tekintettel. Mindenkiből hasznosulnak az orvosok. Lelkem vajon megmenekül-e? Számptalan ember eljön. Jó cselekedete lesz az orvosoknak, Éltetik őket, Megküzdének a halállal is.	You'll judge right if you ponder, Science, the schools were strong. The hour of death doesn't spare anyone, Doctors profit from everyone. Will my soul be saved, I wonder? Lots of people will come. Doctors will do their best, They'll make them live, They'll fight off death, too.
088	Aloy değen bir çöp bar (Ce) izdep cürüp tabambı? Üyüñdön turup ugasiñ Aalamda bolgon kabardı. Bu zaman arman kılçu zamanbı? Çıkıldap sogot saati (Ce) cüröktön algan (da) dabışı. Cüdöy turgan zamanbı? E curtum, üyüñdön suuñ ağızdi.	Van egy álóé ⁴⁵ nevű fű, Megtalálom-e, ha keresem? Ha csak otthon ülsz, Értesülsz-e a világ híreiről? Nem bánod-e meg ezt az időt? Tik-takkol az óra, A szívtől tanulta ezt a hangot. Ez nehéz időszak most, Jaj, hazám, még a házadból is folyt a víz.	There's a herb called aloe ⁴⁶ , Shall I find it if I look for it, I wonder. If you keep sitting at home, Will you be informed of the world's news? Won't you be sorry for the lost time? The clock goes tick-tacking, It leant this sound from the heart. This is a very hard time now, Alas, my country, water flew from the house, too.
089	Tamçıñ (bir) agat kuyulup (Ce) ak naniñ bışat cuurulup. Baktıluu baldar bolsunçu Mına bu Kuurdun tuzu buyurup. Cıldızıñ batat suyulup	Csepped folyik kiömölve Kenyered sül meggyúrva. Boldogok legyetek gyerekek! Lám, ez <i>Kuur</i> kívánsága. Csillagod lehull fáradtan,	Your drops dripping, spilt out, Your bread's baking, kneaded. Be happy, children! Behold, this is <i>Kuur</i> 's wish. Your star is falling exhausted,

⁴¹ kilim 'szótt gyapjúszőnyeg'

⁴² *Kanişa*- Az uralkodó felesége, királynő

⁴³ Kilim 'woven rug of wool'

⁴⁴ Wife of the ruler, queen

⁴⁵ Hashajtónak használják.

⁴⁶ Used as laxative.

	(Ce) balığıñ oynoyt çuburup. Baktiluu kelin bolsunçu Mına bu Ak-Terektin tuzu buyurup.	Halad ficánkol remegve, Áldott menyecske legyen Lám, ez Ak-Terek sója.	Your fish is frisking trembling, Be the young wife blessed, Behold, this is Ak-Terek's salt.
090	Gül kezekti eske salıp cürömün Appak karday siz degende cürögüm. Süyüü işi cürögümö kadaldı Çının aytsam men kempirimdi, kempirimdi süyömün. Oyumdasıñ ar ubakta süygön car Kat cibirem poça arkıluu tosup al. Eki çaştın tilegine kargaşa Arabızda buzukudan neçen bar. Arabızda buzukudan neçen bar.	Gyönyörű fiatalságomra gondolok szüntelen, Hófehér emlékeim elmondom nektek. Rabul ejtette szivemet a szerelem, Igazán mondom, szívből szeretem a kedvesem, Szeretem a kedvesem. Eszemben vagy mindig kedvesem, Vedd át a postán a leveletem! Két fiatal vágyának útjába álló Köztünk lévő távolságnál lehet-e rosszabb? Köztünk lévő távolságnál lehet-e rosszabb?	I keep thinking of my wonderful youth, I'll tell you my snow-white memories. Love has captured my heart, Honestly, I love my darling with all my heart, I love my darling. I always think of of you, my darling, Fetch my letter from the the post office! Separating the desire of two young people, Could anything be worse than the distance between us? Could anything be worse?
091	Sal, sal, sal, bilek Sarı mayga mal,bilek. Koyon kaçtı koş,bilek Koşu menen beş bilek....	Mozdulj, mozdulj, mozdulj baba. Sárga vajba merítsd baba! Nyúl elszökött, két baba Párjával öt baba.	Get going, going, going, baby, Dip it into yellow butter, baby! The rabbit's gone, two babies In pairs are five babies.
092	Ay nuru bizge tögüldü Agaylar aççı köñüldü. Ardaktap cürüp ötölü Aldıda turgan ömürdü. Kün nuru bizge tögüldü Kükügüm aççı köñüldü. Güldötüp cürüp ötölü Gülgündöy çaştık ömürdü.	Ránk áradt a hold fénye Urak, szórakoztassatok. Tudva, hogy milyen értékes, Töltsük az életünket. Ránk áradt a nap fénye, Kakuk madaram szórakozzál. Szórakozva töltsük Rózsához hasonló fiatalságunkat!	The moonlight has flooded us, Gentlemen, entertain me. Aware of its great value, Let us spend our lives. The light of the sun's flooded us, My cuckoo bird, have a good time. Let's spend the time merrily, Our youth which is like a rose!
093	Siz menen birge cürüügö Men kandayça metod koldonom? Siz menen birge cürüügö Men kandayça metod koldonom? Arpa (bir) menen Aksaydı Aşıp barıp el caylayt. Azap (bir) menen tozokko Kanday (bir) cigit bel baylayt?	Veletek együtt lenni Hogy sikerülhetne nekem? Veletek együtt lenni Hogy sikerülhetne nekem? Árpával és Aksayyal Megy a nép a nyári legelőre. Kínnal keservvel Melyik ifjú övezi fel magát?	How could I manage to be Together with you? How could I manage to be Together with you? To Arpa and Aksay The folks go to the summer pasture. With torments and anguish Which young man would gird himself?
094	Germandı Sovet ceñse eken (al) Sokkunu aga berse eken. Sarsanaa kılbay adamdı (al) Baykem aman kelse eken.	Legyőzi-e a németet a szovjet, Bár odacsapna neki! Anélkül, h. az embert felizgatná Bár épen hazatérne a bátyám!	Will the Soviets defeat the Germans, If only they'd smite them! Without causing excitement I wish my brother would return safely!
095	Kümüştün keni sayda go Külüktün körkü bayloodo. Külüp bir oynop bir cürsök Gül cittangan cayloodo. Ar türdüü güldör sayda bar (al)	Az ezüst bányája patakban van. Nomád ló szépsége a kötélékében. Nevetve, táncolva bár együtt járnánk! Rózsa illatú nyári legelőn! Mindenféle virág van a patakban	The silver mine is in the stream, The beauty of a nomad horse is in the harness. I wish we could go laughing and dancing Together in the summer pasture fragrant of roses!

	Urugun terip aydap al. Bir kişi menen bir kişi Birdey bolmok kayda bar.	Magját gyűjtsétek, termeljétek! Egyik ember sem pont olyan, Mint egy másik, ezt tudd!	There are all sorts of flowers in the stream, Collect their seeds, grow them! There is not a single person Who is exactly like another, you should know!
096	Uluu (bir) toonu tötölöp Uuldu baktık eköölöp. Urmattuu karı men boldum Uulumdun kızın, uulumdun uulun cetelep. Kızıl bir toonu tötölöp Kızdardı baktık eköölöp. Kimbattuu karı men boldum Kızımdın kızın, kızımdın kızın cetelep.	Nagy hegyeken túljutottunk, Felneveltük a fiunkat. Tisztes öregséget csak én értem meg egyedül, Fiam lányát, fiam fiát sétáltattam. Vörös hegyeken átkeltünk Felneveltük a lányainkat. Értékes öreg kort csak én értem meg egyedül, Lányom lányát, lányom lányát sétáltattam.	We made it over large mountains, We've brought up our son. I alone lived to see venerable old age, I took my son's daughter, my son's son for a walk. We made it over red mountains, We brought up our daughters. I alone lived to see valuable old age, I took my daughter's daughter, my daughter's daughter for a walk.
097	Kayda kettiñ iraaktap Turganda eki bala ermegim.	Hová mentél, eltávoztál? Két gyereket hagytál rám.	Where have you gone, you're gone? You've left me two children.
098	At-Başı değen cerimden Ak kalpak kırgız elimden. Ataktuu akın boluptur (oo) Ağayın tuugan elimden. Kasımaalı, Kazıbek Kazaldarı aytılip Kalkıñdan ırdap cürgön köp. Rasuldun ırları Irdalıp cüröt bul dağı. Moñoldordon Boogaçı Boluş bolgon bul dağı. Bozdop (bir) ırdap Üköyün (oy) Ötkön bir eken bul dağı.....	At-Başı nevű otthonomból, Fehér kalpagú kirgiz népemből Híres költők születtek, Népünk nevét felemelők. Kasimali, Kazibek Gazeleket ⁴⁷ énekeltek, melyek Elterjedtek a nép körében. Rasul dalait Még ma is énekeljük. Boogači mongol eredetű Előljárónk volt. Szomorúan énekelte meg Üköy-ét Így telt el az élete neki is.	From my home called At-Başı, From my white-capped Kyrgyz people, Famous poets have been born, Raising the fame of our people. Kasimali, Kazibek Singing Gazels ⁴⁸ That spread among the people. Rasul's songs Are still sung today. Boogači was our leader Of Mongolian origin. He would sing sad songs about Üköy. And that's how his life went by...
099	Ey, ecelüü, siñdüü kelinder Canıma beri keliñer. Men kayekten ekenim Surap bilip alıp külüñör. Kara-Tegin, Cerge-Taldan Kaçıp kelgen balamın. Toygo bakkan toktuday Togolok gana balamın.	Hej nővér, hóg, menyecske Idegyertek körém! Tudjátok meg honnét jöttem, Aztán nevessetek! <i>Kara-Tegin, Jerge-Tal</i> ból Szökött meg a gyerekem. Mint a legziba szánt toklyó, Gömbölyded gyerekem.	Hey, sisters, young mistress, Gather here around me! Learn where I am coming from Then have a good laugh! <i>From Kara-Tegin, Jerge-Tal</i> My child escaped. Like the yearling meant for a wedding, My dear buxom child.
100	Çoñ-Kara-Kol, Çetindi Çotumdun mizi ketildi. Çoyulup barıp men öpsöm Akziynat, senin çokton kızıl betiñdi. Keñ-Kara-Kol, Çetindi	<i>Kemény volt a nagy Kara-Kol,</i> Lovam szája habos lett. Hozzád hajolva csókolnám meg <i>Akziynat</i> , vörösen lángoló arcod. <i>Kemény volt a széles Kara-Kol,</i> Lovam szája habos lett.	The grand <i>Kara-Kol</i> was hard, My horse was foaming at the mouth. I'd kiss your flaming red cheeks, <i>Akziynat</i> , leaning close to you. The wide <i>Kara-Kol</i> was hard, My horse was foaming at the mouth.

⁴⁷ Gazel 'különleges szerkezetű lírai költemény'

⁴⁸ Gazel 'lyrical verse of special structure'

	Kerkimdin mizi ketildi. Kerilip barıp men öpsöm Akziynat, men kebezdey cumşak betiñdi.	Hátra lépve csókolnám meg Akziynat, vattánál puhább arcod.	I'd kiss your cheeks softer than cotton-wool, Akziynat, taking a step backward.
101	Kararıp közüñ kılğırıp Kakşıktı aytıp cıldırıp. Kaçan (bir) kolgo tiyesiñ Sen kara candı tındırıp. Süygöndön berdim koluña Men sürötümdü tarttırıp. Süygönüm altın sen menen Süylöşöm kaçan katkırıp.	Bájoló fekete szemeddel Csúfondárosan nézel. Mikor kerülsz kezem közé Szerető szívet feltámasztani? A szeretőmből adtam neki, Lefényképeztettem. Szeretóm, kedvesem, veled Mikor beszélgethetünk el?	With your enchanting eyes You're looking tauntingly. When can I get hold of you So that you may revive my loving heart? I gave into his hand my lover's picture, I had her photo taken. My love, my darling, When can we talk to you?
102	Aldey, aldey, ak balam Ak beşikker cat, balam. Kunan koydu soy, balam Kuyruguna toy, balam. Ööbay balam, ööbay balam.	Tente, tente ártatlan picikém Fehér bölcsöbe feküdj kicsikém. Hároméves lovat, birkát vágj picikém, Lakjál jól a farkával picikém. Csicsíjja picikém, csicsíjja picikém!	Sleep, sleep, my innocent babe, Lie in a white cradle, my babe. Kill a three-year-old horse or sheep, babe, Eat your fill of its tail, my babe. Hush-a-bye, baby, hush, babe!
103	Arpanın Ala-Toosunan Arkarın atsam zoosunan. Aylantıp turup ey bir öpsöm Asılkeç sendey selki oozunan. Arpanın Ala-Toosunan Arkarın atsam zoosunan. Asılkeç sendey selkinin Aylantıp öpsöm oozunan.	Árpa Ala-Dag-ból Szarvast lőnék a sziklájáról. Bár megöleltem, csókoltam volna, Szájon a hozzád hasonló lányt! Árpa Ala-Dag-ból Szarvast lőnék a sziklájáról. Bár a hozzád hasonló lányt Megöleltem, csókoltam volna szájon!	From Arpa's <i>Ala-Dag</i> I'd shoot a stag off the cliff. If only I'd hugged and kissed On the lips a lass like you! From Arpa's <i>Ala-Dag</i> I'd shoot a stag off its cliff. I wish I'd hugged the lass like you And kissed her on the lips!
104	Kerme (bir) toonun türlörün Kelinim terse güldörün. Kelinden körüp ubaydı Men, kelbetin körsöm düynönün. Ularluu toonun türlörün Uulum (bir) terse güldörün. Uuldan körüp ubaydı Men urmatın körsöm düynönün.	<i>Kerme-Too</i> fajtáit, Menyecském, ha rózsát szed. Menyecske jószágát látva Bár a világ fejlődését is látnám. Vadpulykás hegyek fajtáit, Fiam, ha rózsát szed. Fiam jószágát látva Bár a világ tiszteletét látnám!	The types of <i>Kerme-Too</i> , When my daughter-in-law's picking rose. When I see the kindness of my daughter-in-law, I wish I'd see the advance of the world. The types of mountains with wild turkeys, When my son is picking roses. When I see the kindness of my son, I wish I'd see the respect of the world!
105	Kızıldan senin cooluguñ Kıyladan artık coruguñ. Kılığıñdı köp sanap Kıynooñdu tartıp oorudum...	Vörös a kendőd, Más vagy, mint a többiek. Lényeden töprengtem, Nem leltem irt a bajomra.	Your scarf is red, You're different from the rest. I was pondering about you, I found no remedy to my woe.
106	Komuzuñdu kolgo alıp Çertüüçü eleñ cırgalım. Çerte (bir) tüşçü Toko dep Kubanıp elder taraşkan. Oy, menin alғанım Bul calgandan adaşkan. Oozuñdagı ırdagan Irdagan sayın caraşkan. Irday (bir) tüşçü Toko dep	Kobozzal kezedben Muzsikáltál boldogságom. Folytasd <i>Toko</i> , újból mondták Szórakoztak, hazamentek. Ó, édes férjecsikém Nem értetted e hazug világot. Felcsendülő dalaid Mind jobban illettek hozzád, Énekelj még <i>Toko</i> , mondták újra	With the lyre in your hand You were playing, my happiness. Go on, <i>Toko</i> , they kept saying, They made merry, they went home. Oh my dearest Husband, You didn't understand this false world. The songs you sang Were more and more like you, Sing on, <i>Toko</i> , they kept saying,

	Kubanıp eliñ taraşkan....	Szórakoztak, hazamentek.	They made merry, they went home.
107	Tört tülügü malga cay Törlörü sonun muzdabas. Tamaşañdı men sanap Tartar (bir) boldum uktabas.	Négy csúcsa lakott, jószágnak alkalmas, Hegyei szépek, nem jegesek Hiányzott nekem a szórakozás Nem alvó erdei szalonka lettem.	Its four peaks are inhabited, suited for livestock, Its mountains are nice, not icy I missed merry-making, I became a woodcock who never sleeps.
108	Aksay (bir) cerdin soorusu Añkitat kongon konuşu. Adamdın köönün kuykalap Alista kalgan boluuçu. Kök irim cerdin soorusu (ce) Köyköltöt kongon konuşu. Adamdın köönün kuykalap (al) Körünböy kalgan boluuçu.	Aksay a világ közepe, Illata száll minden felől. A szeretóm valahol Elmaradt a távolban. Örvénylő vizek közepe, Legelő a szállás helye. A szeretóm valahol Láthatatlanná vált.	Aksay is the nave of the world, Its fragrance floats from all over. My lover's got stuck Somewhere in the distance. The middle of whirling waters, Pastures are his dwelling place. My lover has grown Invisible somewhere.
109	Kurbu bir kurbu, kurbu taş Kuuşup oynoyt ördök-kaz. Kurbudan kurbu ayrılşa Kuyulat eken közdön çaş. Tektir bir tektir, tektir saz Tebişip oynoyt ördök-kaz Teñtuştan teñtuş ayrılşa Tegerenet közdön çaş...	Lapos kö, lapos kö Egymást kergeti kacsa és lúd. Ha elválík a baráttól a barátnő, Folyík a szemükből a könny. Hullámzó, hullámzó nád, Tipegve táncol a kacsa és lúd. Kortárstól kortárs, ha elválík Megtelik a szemük könnyel.	A flat stone, a flat stone, A duck and a goose chase each other. When a lassie parts with a lad, Tears are flowing from their eyes. Wavy, wavy is the reed, Ducks and geese dance waddling. When someone parts with a peer, Their eyes brim with tears.
110	Sen bolsoñ kauhar suuluu möltür bulak Cibılıp agıp kelseñ toodon kulap. Suuñdu suusap suusap içkim kelet. Caniña çatıp alıp meken kurap. Bolboso cubay akkuu bolor beleñ Aydiñga birge barıp konor beleñ? Aykaşıp tay kulunça tayaktaşıp Kumardan oşol küñü kanar belem...	Ha te lennél a kristály vizű friss forrás, Lassan folydogálva ereszkednél le a hegyről. Hogy csillapítsam szomjúságomat, Melléd heverednék, befészkelném magam. Vagy lennél-e te el nem váló hattyú? Fényes helyen mellém letelepedő? Játszadozva, kiscsikóként ⁴⁹ kergetőzve Aznap a szenvedélyem kiélhetném?	If you were the crystal-clear brook, You'd slowly descend from the mountain. To quench my thirst I'd lie and nestle by your side. Or were you a never parting swan, Settling by my side at a bright place. Playing and frolicing like a colt ⁵⁰ Could I fulfil my passion that day?
111	Köl ceeginde köp gül turat Biri kızıl, biri kök. Birde süysö, birde süyböyt Anın sırın kim bilet? Eger Volga tolkup aksa Anı süzüü en kıyın. Süygön carıñ süyböy koyso Anı süyüü en kıyın.	Sok a virág a tóparton, Vörös is, kék is. Az egyik szeret, másik nem szeret, Ki tudja ennek a titkát? Ha a Volga hullámzik Nem lehet benne úszni. A kedvesed holnap, ha nem szeret. Azt ki sem lehet bírni.	There are many flowers on the lake shore, There are red, there are blue ones. One loves, the other loves not, Who can unravel this secret? When the Volga billows, You cannot swim in it. If your darling stops loving you tomorrow, You won't be able to bear it.
112	Uşul üydün üzügü Üzülüñkü körünöt. Uşul üydö bir ceñem Süzülüñkü körünöt.	A ház fedele Kopottnak látszik. A háziasszony pedig Szemtelenek látszik.	The roof of the house Appears to be shabby. The mistress of the house Appears to be cheeky.

⁴⁹ Kulun- a kirgizek egy éves kora előtt hívják így a kiscsikókat, azután tay a nevük.

⁵⁰ Kulun- is a colt before the age of one year, after that it is called tay.

	Bıçak uçu caltırıyıt May tomurup atabı? Üköktörü şaldırayıt Kurut alıp atabı?	Ragyog a kés hegye, Vajat szed ki vele? Szekrényt csikorgat Túrót vesz elő?	The tip of the knife is shining, Is she getting butter with it? The cupboard is creaking, Is she taking out some curd?
113	Bir butakta eki alma Sen dağı da alba, men da alba. Emne bolup kalgansiñ Kızıl gül beleñ men barda. Caş kesek caydın kurağı Caş boydon adam turabı. Caş kezıñde oynop kül Caş kezek kelbeyt turbaybı.	Egy ágon két alma, Te is alma, én is. Mi történt veled Piros rózsa voltál, én pedig csósz? Fiatalság az élet nyara Nem maradunk fiatalnak? Fiatal korodban szórakozz, kacagj Nem jön vissza soha már!	Two apples on one branch – You an apple and me one, too. What’s happened to you, You were a red rose and I was the field-guard? Youth is the summer of life, We won’t remain young, will we? Make merry and laugh when you’re young, It will never ever return!
114	Baldarım aman bolsun dep Bak-taalay üygö konsun dep. Ardaktap kütsök ak toydu Ak tilek kabil bolsun dep. Caşoobuz cakşı bolsun dep Cakşılık üygö konsun dep. Kadırlap kütsök meymandı Kaaloosun aytıp koysun dep.	Egészségesek legyenek a gyerekeim Boldogság, szerencse töltse be otthonukat. Reményteli lagzit csapunk, Teljesüljenek a kívánságaink! Legyen szép az életünk! Jóság töltse be az otthonunkat! A vendégeket tisztelettel megvendégljük Mind mondják el kívánságukat!	May my children be in good health, Their homes be filled with luck and happiness. Let’s have a hopeful wedding party, May our wishes come true! ! May our lives be nice, Our home be filled with goodness! We entertain our guests in good style, So they will tell us their wishes!
115	Balamday körgön kelinim Bal sözüñ ugup eridim. Meerimdi tögüp oynocu Men boloyun şerigiñ. Baleketiñdi alayın Baykesi bolom eriñdin. Asabın tartıp cüröm go Senin alakanday ceriñdin.	Gyerekemnek tekintett menyem, Mézes szavadtól elolvadok. Elcsábítasz táncoddal, Hadd legyenek a kedvesed. Legyenek az utánad sóvárgó Bátyám a férjed. Szenvedek Tenyérnyi kis helyedért.	My daughter-in-law, my child, Your honey-sweet words please me, You’ve captivated me with your dance, Let me be your lover. Let me be my brother who longs for you, Your husband. I am suffering For a handful of your space.
116	Burulçanın selkinçek Burbay tepçi kelinçek. Alımkindin selkinçek Anday teppey mıınday tep...	<i>Burulča</i> hintája Ne cifrázva lépj menyecske! <i>Alımkan</i> hintája Úgy ne lépj, így lépj!	The swing of <i>Burulča</i> Don’t step twirling, lady! The swing of <i>Alımkan</i> Not this way, step that way!
117	Sal, sal, sal, bilek Sarı koygo mal, bilek. Kunan koydu soy, bilek Kuyruguna toy, bilek. Köpölök ittin kuyrugun Kölökö kılıp bereyin. Götönüñdö çalmanı Eşiktegi eki itke Bulamık kılıp bereyin.	Mozdulj, mozdulj, mozdulj baba, Vajba mártsd bele baba. Hároméves állatot ⁵¹ vágj le baba, Lakjál jól a farkával baba! Kutya farkából pillangó, Árnyat tartok neked. Popsidból a kakit Két kutyának felkínáljuk, Hadd lakmározzanak!	Move, move, get moving, babe, Dip it into butter, babe, Kill a three-year-old animal ⁵² , babe, Eat your fill of its tail! Butterfly from the dog’s tail, I make a shade for you. The poop from your bum Will be offered to two dogs, Let them have a feast.

⁵¹ *Kunan*- ‘hároméves állat’

⁵² *Kunan*- ‘three-year-old animal’

118	<p>Aksaydın başı balkındı İy canım, ak baytal oyttoy salkında. Aytıp (bir) aytpay ne payda İy canım, alıska ketken altındı.</p> <p>Kök saydın başı balkındı (E koyçu), kök baytal ottoy salkında. Körüp bir körböy ne payda O canım, kömüskö ketken altındı.</p>	<p><i>Aksay</i> eleje dimbes-dombos, Fehér kanca legel hús helyen. Mi értelme van, ha kibeszélem Messzire ment szeretőmet?</p> <p>Kék völgy eleje egyenetlen, Szürke mén legel hús helyen. Mit ér, ha az ember nem látja Titokban eloldalgott szeretőjét?</p>	<p>The front of <i>Aksay</i> is gently hilly, A white mare's grazing at a cool place. What good is it to speak out My lover who's gone far away?</p> <p>The mouth of the blue valley is bumpy, A blue stud's grazing at a cool place. What's the use of not seeing A lover who's crept away stealthily?</p>
119	<p>Bekbekey aştı, bel aştı Beline belboo caraştı. Saksakay kaçtı say aştı Sanına saadak caraştı.</p> <p>Ukuruk uçu dolono Uuru da börü colobo. İynemdin uçun maytardım Bügün da koroo kaytardım.</p>	<p>Bekbekey⁵³ elment, túl a hegyen Illett az ijtartó derekára. Saksakay elment, a völgyön túlra Szjáján jól állt az ijtartó.</p> <p>Orsóm hegye tövisből van Rabló, farkas ne közelítsen! Tűm hegyét megtekertem, Ma is nyájra vigyáztam.</p>	<p>Bekbekey⁵⁴'s gone beyond the mountain The quiver fitted his waist well. Saksakay's gone, beyond the valley, The quiver fitted his belt well.</p> <p>The tip of my spindle is a thorn, Robbers, wolves should not come near! I've twisted the tip of my needle, I was tending the flock today.</p>
120	<p>Cayganım kolhoz cilkısı Cayloonun menmin ırçısı. Oylop koy selki ilgeri Boluppu mendey cilkıçı Boluppu mendey cilkıçı.</p> <p>Cilkı ottoy çöptün türlörün. Men cıttaym cıpar güldörün. Eriktim cilkı çetinde Eskerip kelçi süygönüm. Eskerip kelçi süygönüm.</p>	<p>A kolhoz nyáját legeltettem, Nyári legelő énekese voltam. Képzeld szépségem, régen Nem volt hozzám fogható pásztor Nem volt hozzám fogható pásztor.</p> <p>Ménes legelt sokféle füvet, Illatát mélyen beszívтам. Unatkozom a nyáj mellett Gyere már el látogatóba kedvesem Gyere már el látogatóba kedvesem.</p>	<p>I was grazing the flock of the kolkhoz, I was the singer of the summer pastures. Imagine, sweetheart, in times of yore I was a shepherd second to none, I was a shepherd second to none.</p> <p>The stud was grazing all sorts of grass, I would deeply inhale their smell. I am bored just with the flock, Come darling and see me, Come darling and see me.</p>
121	<p>Kündör ötüp baratat Külgün kezek bala čak. Külüñdöşüp alıştan Kün, Çolpondoy karatat.</p> <p>Aylap ötüp baratat Altın kezek bala čak. Aşık kılıp adamdı Ay, Çolpondoy karatat.</p>	<p>Naponta telik Kacagás ideje gyerekkor. Messziről mosolyogva Lenéz a nappal a Vénusz.</p> <p>Naponta fogy Aranykorunk a gyerekkor. Az embert szerelembe ejti A hold és a Vénusz.</p>	<p>From day to day the time of laughter, Childhood passes. Smiling from faraway, Venus looks down with the Sun.</p> <p>From day to day our golden age, Our childhood dwindles. You are then made to fall in love By the Moon and by Venus.</p>
122	<p>(Oy) Kiresiñ menin tüşüme Uşunça meni zarlantıp (çirkin) Sen barsıñbı cerdin cüzündö?</p> <p>Cazdıka başım burulsa Kiresiñ menin tüşüme. Uşunça meni zarlantıp (çirkin) Barsıñbı cerdin cüzünde?</p>	<p>Ej, belevegülsz az álmomba Ennyire elbúsítasz Itt vagy-e még a földön?</p> <p>Ha párnára hajtom a fejem, Megjelensz álmomban is. Ennyire engem búsító Van-e még bármí a földön?</p>	<p>Ah, when you get mingled with my dream You make me sad as I am, Are you still on the earth?</p> <p>When I rest my head on the pillow You appear in my dreams, too. Is there anything else on earth That can make me so sad?</p>
123	<p>Kudaybergen ceenim,</p>	<p><i>Kudaybergen</i> nővérkém</p>	<p>My sister <i>Kudaybergen</i></p>

⁵³ Régi időkben a legények éjjel nyájat tereltek és ezt a dalt énekelték.

⁵⁴ In earlier times the young men drove the flock at night singing this song.

	<p>Çakirtipsiñ üyüñö. Ataktuu baatır Çolponbay, Alıp keldi tünündö.</p> <p>Çakırgan çerge barganday Çapan cok ele kiyüügö. Alçaktatıp cürüşkö At kayda maga minüügö.</p>	<p>Meghívtál hozzátok. Híres vitéz <i>Čolponbay</i> Vitt el éjjeli órán.</p> <p>Alkalmas öltözékem, kaftánom Nem volt, amit felvegyek. Pompás hátaslovam sem volt, Amivel megérkeztem.</p>	<p>You invited me to your place. Famous hero <i>Čolponbay</i> Took me at a late hour.</p> <p>I didn't have proper clothes, A nice caftan to put on. I didn't have a fine steed, To ride and arrive there.</p>
124	<p>Çokoyum buttan suurulup Çor boldu taman tuurulup. Çoy-çoylop cürüp ötömbü Çokuda bir kün buyugup.</p> <p>Ötügüm buttan suurulup Özögüm sizdayt buulugup. Özgöçö kördüm korduktu Ölöm go bir kün buulugup.</p>	<p>Nemez csizmám a lábamról lerúgom, Megkeményedett talpamat összeverem. <i>Choy, choy</i> mondogatva halok-e meg Egyszer a csúcson hóviharban?</p> <p>Csizmám lerúgom a lábamról Belesajdul a gyomrom. Sok megvetést szenvedtem el, Egy nap elegend lesz ezekből és meghalok.</p>	<p>I'll kick my felt boots off my feet, I'll click my hardened soles. Will I die one day, saying <i>Choy, choy</i> In a snow storm on the peak?</p> <p>I'll kick my boots off my feet, It pains me deep inside. I've suffered much contempt and scorn, One day I'll have had enough and die.</p>
125	<p>Tattidan tattı, tattıdan tattı Kuçaktap catsaň, kımça bel tattı. Kuykalap ceseň, kuykum et tattı Tattıdan tattı, tattıdan tattı....</p> <p>Tattıdan tattı, ak tamak tattı Kuykalap ceseň, kuykum et tattı. Kuçaktap catsaň, ak tamak tattı. Tattıdan tattı, tattıdan tattı....</p>	<p>Édesnél édesebb, édesnél édesebb Ha összeölelkezve fekszel, a karcsú derék a legédesebb. Ha tűzön sütöd⁵⁵, a bőrös hús a legízesebb, Édesnél édesebb, édesnél édesebb.</p> <p>Édesnél édesebb, fehér nyakú a legédesebb Ha tűzön sütöd, a bőrös hús a legízesebb, Ha összeölelkezve fekszel, a fehér nyakú a legédesebb, Édesnél édesebb, édesnél édesebb.</p>	<p>Sweeter than sweet, sweeter than sweet, Lying in an embrace, a slender waist is the sweetest. When you roast it on fire⁵⁶, meat with its skin is most delicious, Sweeter than sweet, sweeter than sweet.</p> <p>Sweeter than sweet, the white-necked one is the sweetest When you roast it on fire, meat with its skin is most delicious, Lying in an embrace, the white-necked is the sweetest, Sweeter than sweet, sweeter than sweet.</p>
126	<p>Bir balam Volga aydasa Bir balam cayloo caylasa. Kımyzı kıçkıl bolgondo Çakırıp bizdi sıylasa.</p> <p>Koş aytışıp keterde Nebere eerçip ıylasa.</p>	<p>Ha az egyik fiam Volgát vezetne, A másik nyáját terelne a nyári legelőn. Mikor a kumisza elkészül Meghívna, megvendégelne minket.</p> <p>Távozáskor, búcsúzáskor Sírva kérne az unokám, h. maradjak még.</p>	<p>If one of my sons were a Volga driver, The other'd drive flocks in the summer pasture. When his kumis has got ready, He'd invite us to a dinner.</p> <p>When the times comes to say farewell My grandchild would ask me to say in tears.</p>
127	<p>Kıyarıp közüñ kararat A sen Kıylaga saldıñ alamat. Oynoş bolup alsam dep Men da Aşkere kıldım dalalat.</p>	<p>Sokatmondón néz a szemed, És te Sokmindenkinek beszéltél. Elmondtd, h. a szeretóm vagy Én pedig Túl sokat foglalkoztattalak.</p>	<p>The look in your eyes is eloquent, And you have talked to lots of people. You told them I was your lover I gave you too much attention.</p>
128	<p>Burulçanın selkinçek Burbay tepçi keliinçek. Küü-küü-küü-küü. Burulçanın selkinçek</p>	<p><i>Burulča</i> hintája Ne görbén lépj menyecske! Hú-hú-hú-hú. <i>Burulča</i> hintája</p>	<p><i>Burulča's</i> swing Don't take crooked steps, young lady! Hoo-hoo-hoo-hoo. <i>Burulča's</i> swing</p>

⁵⁵ *Kuykum*- nyárson sült bőrös hús.

⁵⁶ *Kuykum*- Meat with its skin roasted on the spit.

	Burbay tepçi keliinçek. Küü-küü-küü-küü. Süyümkandin selkinçek Süyöp tepçi kelinçek Küü-küü-küü-küü. Süyümkandin selkinçek Süyöp tepçi kelinçek Küü-küü-küü-küü.	Ne görbén lépj menyecske. Hú-hú-hú-hú. <i>Süyümkan</i> hintája Vontatva ringj menyecske! Hú-hú-hú-hú. <i>Süyümkan</i> hintája Vontatva ringj menyecske! Hú-hú-hú-hú.	Don't take crooked steps, young lady! Hoo-hoo-hoo-hoo. <i>Süyümkan's</i> swing Swing when you're pulled, lady! Hoo-hoo-hoo-hoo. <i>Süyümkan's</i> swing Swing when you're pulled, lady! Hoo-hoo-hoo-hoo.
129	Şıp şırılđañ şır eken Cilkıçının ırı eken...	Csipp, csobobogás, csepp volt, A csikós dala volt.	Drip-drop dripping, it was a drop, It was the horse-herder's song...
130	Kızıl kürmö şayı kiyip Boylogula kızdar ay. Kızık köñül bar çakta Oynogula kızdar ay. Oynoy albay, külö albay Kayran caştı ötközüp Koybogula kızdar ay. İ-i-iy, kızdar ay.	Piros selyem kaftánt öltsetek, Abban járjatok lányok, jaj! Vad fiatal korban Táncot járjatok lányok, jaj! Tánc nélkül, nevetés nélkül A szép fiatalságotokat hiába. Múlني ne hagyjátok lányok, jaj! Sej-haj, lányok, jaj!	Put on red silk caftans And stroll about in them, lassies, ay! At the time of your wild youth Dance a lot of dances, lassies, ay! Without dancing, without laughing Your lovely youth is in vain. Don't let it pass, lassies, ay! Ay-hey, lassies, ay!
131	Atırday abañ añkıgan Asmanı tunuk çalkıgan. Suusunan içseñ kımızday Adamın deni balkıgan. Öröönü kilem cayganday Özgöçö körköm salkın cay. Belinde çeksiz bereke Tört tülükütü malga bay.	Ózondús a levegője, Világoskék az égboltja. Vize kumiszhoz hasonló Az ember lelket betöltő. Völgyét mitha beterítené Egy csodaszép hús kendő. Hegyei áldással teli Állatok paradicsoma.	Its air is full of ozone, Its sky is light blue. Its water is like kumis Enlivening the soul. Its valley appears to be covered By a wonderful cool blanket. Its mountains are the paradise Of animals full of blessing.
132	Küzdün (bir) künü kök kaşka Küñgöyden akkan bulaktı. Köñülden ketpey sağındım (men) Kümüşüm altın ınaktı...	Őszi nap vize ragyog, Délről folyik a vize. Szívemből vágyom Ezüstöm, aranyam szerelmemre.1	The water of an autumn day is sparkling, Its current flows from the south. From the depth of my heart I long for My silver, my gold, my sweetheart.
133	Aldey, aldey, ak böbök, Ak beşikke cat, böbök. Apañ işten kelgençe Uyku daamin tat, böbök.	Tente, tente fehér baba Fehér bölcsöbe feküdj baba. Amíg anyád haza nem ér a munkából Aludd ki magad jól baba.	Sleep, sleep, white baby, Lie in a white cradle, baby. Till mummy returns from work Have a good night's sleep.
134	Kurandin sözün baykagan Enekem kurdaştın köönün caykagan. Aylındağı kurdaştar, Enemdin urmatın körüp tarkagan. Kurandin sözün baykagan, Kelindin köönün caykagan. Aylındağı kelinder Enemdin urmatın körüp tarkagan. Enekem inekke maldı cüktögön Bayırkısin men aytsam	Anyácskám betartotta minden szavát a Koránnak, Anyácskámát minden barátja nagyon szerette, Faluban is a barátai Mind elragadtatással voltak iránta. Betartotta a Korán minden szavát. A menyecskek is mind szerették, A falujabéli menyecskek Anyámat a végsőkig tisztelték. Anyácskám felmálházta a tehenünket, Még a korábbít említsem, Tűzben veszítette el a málháját,	Mommy observed each word of the Quran, Mummy was loved by all her friends, All her friends in the village, They all admired her. She observed every word of the Quran, She was loved by all the young women, The young wives in her village Paid her full reverence. Mommy loaded her cow To recall an early event, The load was lost in fire. As for her children, She governed them with a firm hand.

	Narga cügün cüktögön. Baldarina kalganda Keñeşin aytıp “şük” degen.	Ami a gyerekeit illeti, Megálljt, parancsolt nekik.	
135	Baldarım buudandı minse terdetip, Kelinder buulumdu kiyse kirdetip. Çoñ ene bolup balpayıp Otursam beşik termetip.	Ha a gyerekeim dolgos nomádok lennének, A menyek ha selyembe ⁵⁷ öltöznének Nagyanyaként szerencsés lennék, Ülnék bölcsőt ringatva.	If my children were hardworking nomads, If my daughters-in-law dressed in silk, ⁵⁸ I'd be lucky as a grandma, I'd be sitting rocking a cradle.
136	Aralap alma baktarın Men ağınan üzüp algamın. Aldeylep cürüp çoñoytkom Asılın körsöm balanın. Kıdırıp alma baktarın Men kızılın üzüp algamın. Kıynalıp cürüp çoñoyttum Kızgın körsöm balanın...	Almás kertben jártamban Fehéret választottam, elvettem. Odaadással neveltem gyermekem, Érjem meg a nagylelkűségét! Almás kertben sétáltam, Pirosat választottam, elvettem. Nehezen neveltem fel gyermekem, Lássam, hogy felvirrad a napja!	Walking in an apple orchard I chose a white one and picked it. I reared my child with devotion, Let me live to see his generosity! Walking in an apple orchard I chose a red one and picked it. I reared my child amidst great hardships, Let me see his star rising!
137	Kızıl güldöy elem özgördüm Kıylanı baştan ötkördüm. Kırdaalıñ barda oynop al Kıyırısañ kelbeyt ötkön kün. Çaşıl güldöy elem özgördüm Dalaydı baştan ötkördüm. Çaş keziñde oynop al Calınsañ kelbeyt ötkön kün...	Vörös rózsá voltam, megváltoztam, Mennyi mindenen átestem. Idejében táncolj, mulass, Ordíthatsz, nem jön vissza a tegnap. Zöld rózsá voltam, megváltoztam, Mindenféle megesett velem. Szórakozz, míg fiatal vagy, Könyöröghetsz, a tegnap nem jön vissza.	I was a red rose, I've changed, I underwent so many things. Dance and make merry in time, However you scream, no past day will return. I was a green rose, I've changed, All sorts of things happened to me. Have a good time while you're young, However you may beg, no past day will return.
138	Ey kaykısı biyik Muz-Tördün Kayıp (bir) uçkan kuş kördüm. Kayrattuu kelin men elem Kaynene bolup özgördüm. Ey çokusu biyik Muz-Tördün Çogulup uçkan kuş kördüm. Çoyulgan kelin men elem Çoñ ene bolup özgördüm.	Sej, a magas hágójú <i>Muz-Tör</i> -ben Elveszett magányos madarat láttam. Igyekvő menyecske voltam, Anyós lettem, megváltoztam. Sej, a magas csúcsú <i>Muz-Tör</i> -ben Csapatosan szálló madarat láttam. Büszke menyecske voltam, Nagymama lettem, megváltoztam.	Ey, in the <i>Muz-Tör</i> with the high pass I saw a lost and lonely bird. I was a hardworking young woman, I became a mother-in-law, I've changed. Ey, in the <i>Muz-Tör</i> with the high summit I saw birds flying in flocks. I used to be a proud young woman, I became a grandmother, I've changed.
139	Kara kürmö şayı kiyip Boylogula kızdar ay. Kadır-köñül bar çakta Oynogula kızdar ay. Oynoy albay, külö albay Oyun barkın bile albay Kayran çaştı ötkörüp Koybogula kızdar ay.	Fekete selyemből lévő kaftánt viselnek Mindenféle teremetű lányok. Van vágy, van szív is Játszani is tudjatok lányok, jaj! Aki nem játszik, nem nevet Azt sem tudja, mire jó a játék. Elherdálja szép fiatalságát, Aztán nehogy megbánjátok lányok, jaj!	Caftans made of black silk fabric Are worn by lassies of various build. There's desire, there is the heart, Just have the flair for playing, lassies, oh! Those who don't play or laugh Have no idea what playing is good for. They waste their beautiful youth, Beware, you'll be sorry one day, lassies, oh!
140	Sen kızıl gül caynagan Men bulbul bakta sayragan. Sen bir panar men panar Carıgıñ gana öçsö	Te nyíló vörös rózsá, Én a csalogány, aki dalol a fán. Te is lámpás vagy, én is. Ha kihúny a fényed,	You are a blooming red rose, I'm a thrush singing in the tree. You are a lantern, I am one, too, If your light goes out,

⁵⁷ *Buulum*- selyemfajta

⁵⁸ *Buulum*- kind of silk

	<p>Caylanam, caylanam, caylanam.</p> <p>Açılğan gülgö cetsembi Aşıktığım bekerbi? Açılğan gülgö cete albay Armanda kalıp ötüp Ketembi, ketembi, ketembi?.</p>	<p>Mi tévő legyek, mi tévő legyek?</p> <p>Nyíló rózsához siessek? Hiábavaló a szerelmem? Ha nem érem el a nyíló rózsát Kínok közt lelem halálom, Lelem halálom?</p>	<p>What shall I do, what shall I do?</p> <p>Shall I hurry to the blooming rose? Is my love all in vain? If I can't reach the blooming rose, Will I die amidst torments, Will I die?</p>
141	<p>Ak kuba bolgon tügöngür Añgeme aytıp külgöndür. Aşığım kayda ketti dep (Oşo) aylasın tappay cürgöndür.</p> <p>Kıpkızıl bolgon tügöngür Kılçaktap basıp külgöndür. Kızıktuum kayda ketti dep (Oşo) kıynoonu tartıp cürgöndür.</p>	<p>Hófehér arcú szerelmem Kibeszélt engem és nevetett. Hova ment a kedvesem? mondta, Szenvedve eltávozott.</p> <p>Piros arcú kedvesem Engem keres és nevet. Hol az én vidámom? mondta, Szomorúan eltávozott.</p>	<p>My darling with the snow-white cheeks Spoke ill of me and laughed. Where did my darling go? she asked, She left in anguish.</p> <p>My darling with the red cheeks Is looking for me laughing. Where's my merry darling? she asked, She left in sorrow.</p>
142	<p>Say sagızgan sayda eken San cılkı kalhoz bayda eken. Sagınsam közgö körünböy Oy, sanaalaş carım kayda eken? Oy, sanaalaş carım kayda eken?</p> <p>Kök kögüçkön köldö eken. Köp cılkı kalhoz bayda eken. Körünböy közgö elesiñ Ay, köp cılkı kalhoz kayda eken? Ay, köp cılkı kalhoz kayda eken?</p>	<p>Vízi szarka vízben járt, Számatalan ménese volt a kolhoznak. Ha visszasírnám sem látható, Hol a visszasírt kedvesem? Hol a visszasírt kedvesem?</p> <p>Kék madár tóban járt, Sok ménese volt a kolhoznak. Nem látszik, homályba vész Hol a sok ménesú kolhoz? Hol a sok ménesú kolhoz?</p>	<p>The water magpie walks in water, The kolkhoz had lots of studs. However much I yearn for him, he can't be seen, Where is my yearned-for sweetheart, Where is my yearned-for sweetheart?</p> <p>The blue bird walks in the lake, The kolkhoz had lots of studs. It can't be seen, it's lost in the mists Where's the kolkhoz with the studs? Where's the kolkhoz with the studs?</p>
143	<p>Aldey, balam, aldey El cayloodon tüşö elek. Arpa talkan bışa elek. Aldey, aldey, aldey Aldey, balam, aldey</p> <p>Kunan koydun kuyruğun Bulamık kılıp bereyin. Aldey, balam, aldey Iylabaçı sadagañ. El cayloodon tüşö elek</p> <p>Atañ toogo ketti ele. Kancıgası tolgon et kelet. Aldey, aldey, aldey Iylabaçı balam.</p>	<p>Tente, gyerekem, tente, Nem jötték még le a nyári legelőről. Árpa, pirított búza nem főtt meg. Tente, tente, tente, Tente gyerekem, tente!</p> <p>Hároméves juh farkából Levest főzök neked. Tente, gyerekem, tente Ne sírj már kicsikém! Nem jötték még le a nyári legelőről</p> <p>Apád elment a hegyre Nyergéhez kötött⁵⁹ húsokat hoz. Tente gyerekem, tente Ne sírj már kicsikém!</p>	<p>Sleep, my baby, sleep, They haven't returned from the summer pasture. The barley and roast wheat isn't cooked yet. Sleep, sleep, sleep, Sleep, my baby, sleep!</p> <p>I cook soup for you From the three-year-old lamb's tail, Sleep, my child, sleep, Don't cry, my little one! They haven't returned from the summer pasture.</p> <p>Your father's gone to the mountain, He'll bring meat tied to his saddle⁶⁰. Sleep, baby, sleep Don't cry, my little one!</p>
144	<p>Ak köynök kiysem ceñi tar Ceñ uçunda katı bar. Katın alıp okusam Menin alғанımdın atı bar.</p> <p>Kök köynök kiysem ceñi tar</p>	<p>Ha fehér ruhát öltök, szűk lesz az ujjá Levél van belerejtve. Ha a levelet elolvasom, Benne van a kérőm neve.</p> <p>Ha kék ruhát öltök, szűk lesz az ujjá,</p>	<p>If I don a white dress, the sleeves will be tight, There's a letter hidden in one. If I read the letter, I will get to know my suitor's name.</p> <p>If I don a blue dress, the sleeves will be tight,</p>

⁵⁹ Kanciga- a nyereg két végéhez erősített bőrszalagok, melyekkel elejtett vadat, vagy mást lehet odaerősíteni.

⁶⁰ Kanciga- leather straps fastened to the two ends of the saddle to which killed game or other things could be tied.

	Mina ceň uçunda katı bar. Katın (bir) alıp okusam (Tetigi) baldarımın atı bar....	Levél van belerejtve. Ha a levelet elolvasom, Benne vannak a gyerekeim nevei.	There's a letter hidden in one. If I read the letter, I will get to know my children's names.
145	Salamdan baştaym ırımdı Anıktap sizge sıyrımdı. Calpı çaşka tarihim (Mobu) bolsun dep cazdım bul ırdı. Asel, sağınsam da men muñduu Cetsin dep sunam kolumdu. Ketpeysiñ menin esimden (Mobu) suusar bir kaltar borumduu.	Köszönéssel kezdjem versem, Hadd mondjam el titkomat! Minden fiatalnak a történetemet Akarom eljuttatni, ezért írtam versemet. Ase! szomorú vagyok a hiányod miatt, Elég volt már, széttárom a kezem. Elfelejteni nem tudlak, Cobolyszerű alakodat.	Let me start my verse with greeting, Let me tell my secret. I want to let all young people know My story, that's why I wrote my verse. Ase!, missing you makes me sad, I've had enough, I open my arms, I can't forget you, Your sable-like figure.
146	Almaluu bakta men cüröm, Almasın terip cep cüröm. Alma (bir) tergen kızdardı Ala kaçsam dep cüröm. Cüzüm (bir) bakta men cüröm, Cüzümün terip cep cüröm. Cüzüm (bir) tergen kızdardı Culmalasam dep cüröm.	Almás kertben járok, Almát szedek, megeszem. Almát szedő lányokat Elkapnék és megszőktetnék. Szőlős kertben járok, Szőlődet szedem, megeszem. Szőlőt szedő lányokkal Évődnék kedvemre.	I walk in an apple orchard, I pick apples and eat them. I'd like to catch and kidnap Lassies picking apples. I walk in a grape yard. I pick grapes and eat them. I'd take delight in teasing Lassies picking grapes.
147	Argımakka at koşkon Ar cakşı menen baş koşkon. Toburçakka at koşkon (koyçu) Top cakşı menen baş koşkon.	Lóra lovat adott Minden kellemes emberrel összebarátkozott. ....ra lovat adott, Minden jó emberrel összebarátkozott.	He gave a horse for a horse, He made friends with all pleasant people. He gave a horse for ... He made friends with all good people.
148	Ak boz attın takası Ak irim köldün cakası. Aytmayınça cazılbayt (oo çirkin) Azırkı çaştın kapası Cana-cana-cana Azırkı çaştın kapası. Kök boz attın takası Kök irim köldün cakası. Körmöyünçö cazılbayt (oo çirkin) Köpçülüktün kapası. Cana-cana-cana Köpçülüktün kapası.	Szürkés fehér ló patkója, Örvénylő tó partja. Ha ki nem beszél baját, El sem múlasztja a mai fiatalság. Újra-újra –újra El sem múlasztja a mai fiatalság. Barnás szürke ló patkója Örvénylő tó partja. Anélkül, hogy meg ne látnánk, Nem múlasztható sok ember baja. Újra-újra –újra Sok ember baja.	The shoe of a grayish white horse – The shore of a whirling wide pond. If they can't talk out their trouble Today's youth won't get rid of it. Again, again again, They can't get rid of it. The shoe of a greyish white horse – The shore of a whirling wide pond. Without taking note of them, People's troubles can't be erased, Again again again Many people's troubles.
149	Külsöñ bir külküñ kül azık Külküñö tuugan men aşık. Çaşagan cakşı turbaybı Cakşıga cakşı canaşıp. Kete elekmin ulgayıp Karap bir koyçu, külüp bir koyçu cılmayıp.	Ha nevensz, nevetésed táplál Nevetésedbe szerelmes vagyok. Mily szép az élet, Ha jó a jóhoz tart. Még nem öregedve Csak nézz, csak neved, mosolyogj!	When you laugh, your laughter feeds me, I am enamoured with your laughter. Life is so beautiful When good ones keep together. Not yet reaching old age, Just look at me, just laugh and smile!
150	Balkıp (bir) denem süyünöt (Ce) baldarga boldum men ene.	Megkönyebbült a szívem Anyja lettem a gyerekeimnek.	My heart feels relieved I became mother to my children.

	<p>Conumdu tosup kötörgöm Cokçuluk deĝen nemege.</p> <p>Baktima menin buyurup (Ce) baldardı berdi Kudayım. Baldardı cakşı çoñoytup Körsöm (bir) dedim ubayın.</p>	<p>Hátamra vettem, úgy cipeltem A szegénységet, nyomort.</p> <p>Sorsomba belenyugodtam, Allah gyermeket adott. Jó útra irányítva neveltem őket, Most látom áldásodat.</p>	<p>I took it on my back and carried Poverty and misery.</p> <p>I resigned myself to my fate, Allah granted me children, I brought them up for the true path, I can now see your blessing.</p>
151	<p>Ak kuuga salıp caydım tor Caraşat senin ceriñ zor. Kıdırıp kelsem tabılbas, tabılbas, tabılbas, tabılbas Kımbatım kırıgız aman bol.</p> <p>Kan cügürgön (de) tamırday Tatınakay asfalt col. Örkündöy bersin talantiñ, talantiñ, talantiñ, talantiñ Taalayım kırıgız aman bol.</p>	<p>Hálóba csaltam a hattyút, A te nehéz helyzetedhez hasonlón. Bármerre járjak, értékes Kırıgız nép légy egészséges!</p> <p>Ahogy a vér fut az erekben, Milyen szép aszfaltút ez! Csak gyarapodjanak az értékeid, Kırıgız nép légy egészséges!</p>	<p>I lured the swan into the net, Similarly to your difficult plight. No matter where I am, valuable Kyrgyz people, be in good health!</p> <p>Like blood running in the veins, How nice this tarred road is! May your values multiply, Kyrgyz people, be in good health!</p>
152	<p>Ular (bir) baktım tötölöp Uuldu baktım böpölöp. Urmatın körör bekembiz, Uuldun uulun cetelep.</p> <p>Kızdardı baktım böpölöp Kırıgyek baktım tötölöp. Kızmatın körör bekembiz, Kızdardın kızın cetelep.</p>	<p>Vad hegyi pulykát megszelídítettem, Fiamra néztem, felneveltem. Megérjük-e fiam, Hogy fiad a fiát sétáltatva megtisztel minket?</p> <p>Elnéztem a lányokat mély érzésekkel, Kırıgyekre néztem, megszelídítettem. Megérjük-e, hogy kiszolgál minket? Lánya a lányát sétáltatja?</p>	<p>I tamed a wild mountain turkey, I looked at my son, I reared him. Shall we live to see, my son, Your son brings his son to pay tribute?</p> <p>I wondered at the lassies with affections, I looked at Kırıgyek, I tamed her. Shall we live to see her serve us, Her daughter taking her daughter for a walk?</p>
153	<p>Kırıgızdın kımbat tamagı Kımızga suusun kanabı? Kızmatın körör beken dep Kıynalıp baktık balanı.</p> <p>Ardaktuu kırıgız tamagı Ayranga suusun kanabı? Akılduu bolor beken dep (biz) Aldeylep baktık balanı.</p>	<p>Kırıgizek drága étele Abba lehet-e hagyni a kumis ivását? Vajon vesszük-e majd hasznát Sok nehézséggel felnevelt gyerekünknek?</p> <p>Drága kırıgız étel, Abba lehet-e hagyni az <i>ayran</i> ivását? Nagyeszú lesz-e A szeretettel felnevelt gyerek?</p>	<p>Precious food of Kyrgyz people, Can we ever give up drinking kumis? I wonder if our child reared with toil Will be of great help to us?</p> <p>Precious Kyrgyz food, Can we ever give up drinking <i>ayran</i>? Will our child reared with love? Be clever enough?</p>
154	<p>Köçköndü kimder baştagan İçime calın taştagan.</p> <p>Çöp-çöptün başın uypalap Cürögüm başın kuykalap. Küydüm desem tütün cok (Ce) cürögümdö bütün cok. Cürögümdö bütün cok.</p> <p>Elıbiz köçüp cönödü Egiz (bir) Toogo cölöndü. Elesiñdi men körböy Emgegiñ tartıp ölömbü?</p>	<p>Ki indította el a vándorlást? Végtelen bajt idézve bennem.</p> <p>Növényeket beborító Szívemre telepedő füst! Elégtem, de füst sem maradt Szívemben egy csepp sem maradt. Szívemben egy csepp sem maradt.</p> <p>Népünk vándorútra kelt, Elindult az İki⁶¹ hegyről. Körvonalatad szem elől veszítve</p>	<p>Who launched this migration? Causing infinite anguish in me?</p> <p>Smoke covering the plants, Settling on my heart! I burnt but no whiff of smoke remained, Not a single drop remained in my heart, Not a single drop remained in my heart.</p> <p>Our people took to the road, Starting from the İki⁶³ mountain. Losing your contours from sight, Dying of sorrow, how can I go on?</p>

⁶¹ A szó török jövevény a magyar nyelvben, a jelentése 'iker'.

⁶³ It is a Turkic loanword in the Hungarian language, meaning 'twin'.

	Kalkım köçüp cönödü Kara (bir) toogo cölöndü. Kara canım Kalilim Kayğıñdı tartıp ölömbü?	Bánatba belehalva, hogy mehetnék tovább? Népem vándorútra tért, Elindult a <i>Kara</i> ⁶² hegyről. Szívem csücske <i>Halilom</i> Belehalok az utánad sóvárgásba.	My people took to the road, Starting from the <i>Kara</i> ⁶⁴ mountain. The treasure of my heart, my <i>Halil</i> , I'm dying of yearning after you.
155	Köl da bolso, köl ceeginde sen bolsoñ Köl ceeginde kök volgaçan men bolsom. Keede salıp, keede salbay volgaga Tamaşalap taştap ketip oynosom. Köl da bolso, köl ceeginde sen bolsoñ Köz kaykitıp kök volgaçan men bolsom. Koyçu, koyçu kaysı birin aytayın Sen suu çaçıp, men kubalap oynosom...	Ha lenne egy tó és te lennél a partján Tó mellett kék autóban én lennék Néha felvennék, néha nem, Így tréfálkoznék veled. Ha lenne egy tó és te lennél a partján, Káprázatos kék autóban én lennék, Hej, melyik ábrándomról beszéljek Te vizet fröcskölnél és én kergetnék.	If there was a lake and you were on its shore, I'd be in a blue car near the lake. Sometimes I'd pick you up, sometimes I wouldn't, I'd keep teasing you like this. If there was a lake and you'd be on its shore, And I'd be in a gorgeous blue car. Hey, which of my dreams should I speak about? You'd sprinkle water and I'd chase you...
156	Keçüü keçseñ murun keç Kiyin kalsañ col taygak. Uuru kılsañ, calgız kıl Eköo bolso biri aygak. Coloçu barsañ, sak bolgun Corgoñdu uuru albasın. Ölüm çirkin tügötöt Özgöçö candın argasın...	Hágón akarsz átkelni, kelj mielőbb A hátra lévő út síkos. Ha disznóságot csinálsz, magad csináld. Kettőből az egyik áruló. Ha útra kelsz, éber légy Tolvaj ne lopja el takaród. A ronda halál elemésztí, Tehetlenné teszi az embert.	If you want to cross the pass, start soon, The rest of the path will be slippery. If you do something wrong, you do it alone, One of the two is a traitor. If you go away, be alert, Let no thief steal your blanket. Loathsome death devours you, Makes you impotent.
157	Ar bir çaştın baarında Cürögüñdö süyüü bar. Eki cakka bölünüp Süyüünün eki türü bar. Eki cakka bölünüp Süyüünün eki türü bar. Birinçisi kişi tübölük Akirettik dos bolot.	Minden fiatal szíve Tele van szeretettel Két irányba mutató Kétfajta szeretet van. Az első fajta ember Örök barát. A másik egy napig tartó Véget ér, semmivé foszlik.	Every young person's heart Is full of love There are two kinds of love Pointing in two directions. Those belonging to the first type Are eternal friends. The other lasts for a day, Ends and dissolves in thin air.
158	Çiy barkıttan körpöçöñ Çıdabaym seni körböşöm. Çındığıña cetermin Çın acal cetip ölbösöm. Boz atka salgan kol çider Boştoçudan kat ciber. Al katıñdan ne payda Kadıırkeç bolsoñ özüñ kel. E-ey-i-iy Kadıırkeç bolsoñ özüñ kel.	Bársonyból a nyeregtakaród, Belehalok, ha nem látlak. Megtudom az igazat, Eljött-e az utolsó órád. Szürke lóra béklyót vertek Küldj levelet a postással. Mi haszna a levélnek, Legjobb, ha te magad jössz Ej, haj Legjobb, ha te magad jössz.	Your saddle cloth is velvet, I'll die if I can't see you. I'll get to know the truth, Whether my last hour has struck. The grey horse is tethered, Send a letter with the postman. What's the use of the letter, You'd better come yourself, Ay, hay, You'd better come yourself.

⁶² Az altáji nyelvcsaládban elterjedt szó jelentése 'fekete'.

⁶⁴ A widely used word in the Altaic language family, meaning 'black'.

159	Barmagım sınıp kayırdım Balapan boydon ayrıldım. Eki birdey çıraktan Bir zamatta ayrıldım. Söömöyüm sınıp kayırdım. Köz ilinip açkıcı Eki birdey çıraktan Bir zamatta ayrıldım.	Törött ujjammal kínlódtam, Gyerekkoromban elváltam. Két szemem világától Így megszabadultam. Mutatóujjamat törtem, kínlódtam Egész ébrenlétem alatt Két szép gyermekemtől Egyszeriben megszabadultam.	I had much trouble with my broken finger, I was separated early from my childred, I was thus deprived Of my two apples of my eye. I broke my index finger, it hurt, During my wakefulness I was suddenly deprived Of my two fair children.
160	Adırdagı altı ırgay Altı ırgaydı men kıybay Aldı aldınan karasam Altı tülök kırgıyday.	Hegytetón hat bokor, Hat bokrot le nem tiprom, Míg alóluk nézelóddóm, Hatszor hullat tollat, mint a tarka sólyom.	Six shrubs on the mountain top, I won't tread on the six shrubs, While I'm looking up from under, He is like the mottled falcon dropping its feathers six times.
161	Şıp, şıp şır eken Şırılkanđın ırı eken. Saktaganı sarı may, Katkanı cupka Altay cayda Şırılđañđın küçü eken. Küçü bolso müçö eken. Şırılđañdı aytkan Ar bir adam işı eken.	Huss, huss, huss volt. Şırılkan dala volt. Sárga vajat rejtett el, Rétestésztát rejtett el. Nyári hat hónap Csikósdalnak ereje volt. Ha volt ereje, hagyatékot osztott. Csikósdalt megénekelni, Mindannyiunk dolga.	Shoo, shoo, shoo it was. It was Şırılkan's song. He hid yellow butter, He hid strudel dough. For six summer months The horse-herder's song had its power. When it had, it shared out its wealth. To sing the horse-herder's song Is the duty of us all.
162	Toguz ay boyu kötörüp Tolgonup kündü ötkörüp. Tüyşüktü tartıp muñayıp men, Tün uykumdu tört bölüp.	Kilenc hónapig hordtalak pocakomban Küzdelmes napokat éltém át. Aggodalmakat győztem le, Éjjeleken álmatlanul.	I carried you in my tummy for nine months, I lived through strenuous days. I overcame anxieties, Sleepless for many a night.
163	Ak buluttun arası Kızım ataktuu cerđin balası. Dataluu küngö tuş bolgon Kızım baktıluu bala karaçı. Ak tubar şayı capkanbız Kızımđı ay tiygızbey bakkanbız. Kök tubar şayı capkanbız Kızımđı kölökö cerge bakkanbız.	Fehér felhők közül, A lányom nemes házból való. Nagy napra ébredtünk, Nézzétek, hogy búcsúztatom. Fehér selyem sátrat állítottunk, Lányomat a naptól is óvtuk, ne érje. Kék selyem sátrat állítottunk, Lányomat védett helyen neveltük.	From among white clouds, From a noble house is my daughter. We've woken up to see a great day, Look how I'm saying farewell to her. We erected a white silk tent, To protect my daughter from the sun. We erected a blue silk tent, To rear my daughter in a sheltered place.
164	Toktolboy akın tilim tolkup sayra Tolgonup tolkun ömür kelbeyt kayra. Tüyülgön cürögümdö tereñ sır bar Tüyünün çeçe turgan teñtuş kayda? Dagı biröö sırtı suluu, içi dülöy Bürkölsö tuman baskan aysız tündöy. Buyurup taalayına kez boluşsa Boşko kaytat kayran ömür soolgon güldöy.	Áradj versem megállíthatatlanul, Az élet hullámzik, vissza nem tér. Mély titkot rejt a szívem, Van-e olyan barátom, aki megfejtené? Külsőre csinos, de süket a belseje, Haragjában sötét köddé változik. Ha ilyen társat adna mellém sorsom, Hiábavaló, hervadt rózsza életem élnék.	Flood out my verse uncontrolled, Life's surging, never returning. My heart hides a deep secret, Which of my friends could pry it open? A handsome hull, with an empty core, His voice turns into dark mist. If destiny should bind me to such a mate, I would live in vain, like a wilted rose.
165	Salkın cayloo Čoñ-Cargılçak arası	Čoñ-Jargılçak hús nyári legelő	The cool summer pasture of Čoñ-Jargılçak,

	<p>Sap-sap bolot başka-başka salaası Adamzattın açıp köönün sergitken Atır okşoyt eñ bir taza abası.</p> <p>Ak möñgüdön suular agıp toktogon Ar cerinde altın bulak köldörü. Kölün boylop kök şiberin capırıp, Ösüp atat malıbzıdın töldörü.</p>	<p>Zegzugai mind páratlan szépségűek. Felfrissítő, felüdítő, lelkesítő Ózondús, hús a levegője.</p> <p>Fehér gleccserből kiolvadt Forrásai táplálják mindenhol tavait. A tópartokon pázsit, zöld legelő Táplálja sokasodó nyájainkat.</p>	<p>All its nooks and corners are of unmatched beauty. Refreshing, reviving, exhilarating Is its cool air rich in ozone.</p> <p>Molten from the white glacier Its springs nurture its lakes all over. On the lake shores lawn, green pasture Feed our multiplying flocks.</p>
166	<p>Öçpöy turgan kasiyeti bar bolso Cürök kandan boyok kılıp köröyün. Közdün nuru kerek bolso ayta koy Karegimden çaçıratıp bereyin.</p> <p>Ce güldördön casaysınbı külgündöp Tıyan-Şandin sansız gülün tereyin.</p>	<p>Azt monddod, hogy örökké tartó különlegessége Szívem vérét festéknek adom. Ha kell a szemem fényét is hozzáteszem, Csak mondd, hogy hullassam fényem.</p> <p>De ha virágokkal akarod feldíszíteni, A Tien-Šan minden virágát összeszedem.</p>	<p>You say her uniqueness is eternal, I'll give my heart's blood for paint. I'll add the lustre of my eyes if needed, Just tell me that I should emit my light.</p> <p>But if you want to decorate her with flowers, I'll gather all the flowers of the Tien-Šan.</p>
167	<p>Sagat törttön otuz münöt ötköndö Baykasam men Süydümgö kelgenmin. İliktirler cim-cım etip cağılgan Kazarmadan saldat çıgıp cabılgan.</p> <p>Tırıbok menen turgan eken saldattar Rota menen ötüp turdu canımdan. Mañdayında küyüp turat eki şam Asmanga uçat ayagınan çıkkan çañ.</p>	<p>Négy óra harminc volt Ha jól emlékszem, amikor <i>Süydöm</i>-be értem Világítottak a fények, A kaszárnyából csapatok indultak.</p> <p>Felfegyverzett katonák, Csoportokban haladtak el mellettem. Szemben is világított két fákllya, Porfelhőt kavartak fel a lábak.</p>	<p>It was four thirty If I remember well, when I got to <i>Süydöm</i> The lights were on, Troops started out of the barracks.</p> <p>Soldiers all in arms Passed me in groups. Two torches shone across from me, The feet stirred a cloud of dust.</p>
168	<p>Ay nuru cerge tögüldü İniler aççı köñüldü. Ardaktap cürüp ötkülö (al) Aldıda turgan ömürdü.</p> <p>Kün nuru cerge tögüldü Ceñeler aççı köñüldü. Güldöp (dele) cürüp ötkülö (al) Gülgündöy çaştık ömürdü....</p>	<p>Holdfény áradt a földre A fivérei derítsenek minket kedvre. Értékének tudatában éljétek Hátralévő életeteket!</p> <p>Napfény áradt a földre Menyecskék minket derítsenek kedvre. Kacagva, táncolva müljon Rózsaszép fiatalságotok!</p>	<p>Moonlight has flooded the earth, Let us, brothers, raise our spirits. May you live the rest of your lives Aware of life's value!</p> <p>Sunlight has flooded the earth Le tus, young wives, raise our spirits. May your youth of rosy beauty Be spent laughing and dancing.!</p>
169	<p>Sarı-Oyduñ salkın toosunan Sagızgan uçat zoosunan Sanaaga saldıñ kanteyin Kanteyin, körö albay koydum ordunan.</p> <p>Kök-Oyduñ körköm toosunan Kögüçkön uçat zoosunan. Köp oygo saldıñ kanteyin</p>	<p><i>Sarı Oy</i> hús hegyének Sziklájáról szarka száll. Elbúsítottál, mitévő legyek? Mitévő legyek, nem láttalak.</p> <p><i>Kök-Oy</i> pompás hegyének Sziklájáról galamb repül. Bánatba taszítottál, mit csináljak? Mi tévő legyek, nem láttalak.</p>	<p>From the rock of the cool mountain Of <i>Sarı Oy</i> a magpie's flying off. You've saddened me, what can I do? What shall I do, I haven't seen you.</p> <p>From the rock of the gorgeous mountain Of <i>Kök-Oy</i> a pigeon's flying off. You've plunged me into grief, what can I do? What shall I do, I haven't seen you.</p>

	Kanteyin, körö albay koydum ordunan.		
170	Caydın bir gana toluk kezinde, Adırlıu toonun betinde, San güldön tandap birdi üzgön Caydarı gana selki esimde. İ-i-i-iy, i-i-iy esimde. Esimde baarı andağı, Ağarıp atkan tañ dağı. Özüñdöy bolso azırkı Çaştardın süyüp alğanı.	Nyáron, úgy épp a közepén, Dombos hegy tetején. Tiri-tarka virágokból választó Vidám lány jut eszembe. Sej-haj, jut eszembe. Minden akkorira emlékszem, Még a hajnali pirkadatra is. Bárcsak hozzád hasonlitanának a mostani Fiatalok szeretett házastársai!	In summer, around its middle, On top of a hilly mountain. A merry lass comes to my mind, She was picking mottled flowers. Ay-hoy, comes to my mind. I remember that time clearly, Even the first glimmer of dawn. I wish the beloved spouses of today's young Would resemble you, too!
171	Aldey, aldey ak böpöm Ak beşikke cat böpöm. Ata-eneñdi kınaba Ötö katuu ıylaba.	Tente, tente fehér babám, Fehér bölcsöbe feküdj kicsim. Anyád, apád ne zavard Bömbölő sírással.	Sleep, sleep, my white baby, Lie in the white cradle, baby, Don't disturb your mum and dad Howling and squalling.
172	Aldey, aldey, ak beşik Ak beşikke cat, beşik Apañ işten kaytkañça Balam, uykudasiñ, cat, beşik. Sarı, sarı sal, bilek Sarı mayga mal, bilek Kunan koydu soy, bilek Balam, kuyruğuna toy, bilek.	Tente, tente, fehér bölcső, Fehér bölcsöbe feküdj bölcső[sic!!] Ha anyád hazaér a munkából, Picikém, alszol, feküdj bölcső! Szőke, szőke indulj baba Sárga vajba merítsd baba Hároméves birkát vágj baba, A farkával lakjál jól baba!	Sleep, sleep, white cradle, In a white cradle, lie [in] a cradle, When your mum returns from work You'll be asleep, baby, lie [in] a cradle. Blond, blond, start, my baby, Dip it into yellow butter, baby, Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill on its tail, baby!
173	Cayloodun toluk ubağı Caykalgan şiber tulañı. Güldögön bette cayılğan Gülcandın kozu ulağı. Mingeniñ tulpar torudan Kiygeniñ cibek sonundan. Kaytarganiñ koy-eçki (Emese), Kalbanın biyik boorunan.	A nyári legelő szép idején Ringatóznak füvei. Virágos mezejéről legel <i>Güljan</i> báránya és kiskecskéje. Nemes paripa a hátasod, Csodás selyem a viseleted, Juhot, kecskét terelgetsz <i>Kalba</i> magas hegyei közt.	In the nice time of the summer pasture Its grass is swaying. In its meadows full of flowers <i>Güljan's</i> lamb and kid are grazing. Your mount is a noble steed, Your costume is beautiful silk, You are tending sheep and goats Among the high mountains of <i>Kalba</i> .
174	Ayırbay da közdü irimden Çabaktı ele tikteym kiringen. Karmaymın a seni akırın Karmaymın a miñdin birinen.	Szemem le nem veszem, az örvényben Játszó halat nézem. Kifoglak téged óvatosan Kifoglak ezeregy közül.	I can't take my eyes off, I'm watching The fish playing in the whirlpool. I'm going to fish you out carefully, I'm going to catch you from among a thousand and one.
175	Bilegiñ cazdap moynuña Birge da catsam koynuña. Sürböğön tañdın erkibi (Degi) Süylöşsök arki berkini. Eşke bir çıksam erigem Üygö bir kirsem zerigem. Cürögüm süygön bozoygo Men kaysıl künü kezigem?	Karomat a nyakadba fonva Bár öledbe feküdnék! Hajnal pirkadat előttig Beszélgetnénk mindenféléről. Hazulról ha elmegyek, elunom, Otthon kétségbe esem. Szívből szeretett legényre Mikor bukkanok?	Twining my arms around your neck I wish I could lie in your lap. Until the day breaks at dawn We would talk and talk. When I go out, I get bored, At home I'm in despair. When will I find a lad I can love with all my heart?
176	Attanıp çıksam columdan Tiysen (bir) menin koluma.	Lovon keltem útra ...bár kezembe kerülne	I set off on horseback, ...I wish I could get hold of it!

	<p>Iraazımın Allaga Basıp (bir) catsam booruma.</p> <p>Kaltar (bir) tülkü sen bolsoñ Karala barçın men bolsom. Adırdı aşıp sen barsañ da Aldıñdan tosup men konsom.</p>	<p>Belenyugszom Isten döntésébe Ha kebledre hajthatom a fejem.</p> <p>Te lennél a fekete róka Tarka sas én lennék. Hegyeken túlról te jönnél Eléd mennék, összetalálkoznánk.</p>	<p>I shall accept God's will, If I can rest my head on your bosom.</p> <p>You'd be the black fox, I'd be the pied eagle. You'd come from over the mountains, So we could meet halfway.</p>
177	<p>Kümüştü kümüş asırabaybı Kümüştön türlü buyum casalbaybı.</p> <p>Kümüştöy össö keliniñ, uuluñ Bul kaynene, kaynata Kününö çaşarbaybı, Ayına çaşarbaybı.</p>	<p>Nem táplálja-e az ezüstöt ezüst? Ezüstből nem készítenek-e mindenfélét?</p> <p>Ha ezüstösre formálódik nagylány, legény, Az anyósa, apósa Nem fiatalodik-e napról napra Nem fiatalodik-e hónapról hónapra?</p>	<p>Isn't silver nurtured by silver? Aren't all sorts of things made from silver?</p> <p>When lasses, lads grow to be silvery, Don't their mothers- and fathers-in-law Get younger day by day, Get younger month by month?</p>
178	<p>Elibiz caylayt köçmөndüü El caktırbayt köpkөndü. Kalkıbiz caylayt köçmөndüü Kalk caktırbayt köpkөndü.</p> <p>Kantkende esten çıgaram Keçee kan tögülgön күndөрдү? Kara-Balta Üç-Kayıñ Çöp çıgat say sayın.</p>	<p>Falunk virágzó nomád vidék, Falunk nem szereti a büszkét. Népünk virágzó nomád nép Népünk nem szereti a büszkét.</p> <p>Hogyan tudnám elfeledni A tegnapi vérontást. <i>Kara -Balta, Üç-Kayın</i> Fű zöldül a folyómederben.</p>	<p>Our village's a flourishing nomadic place, Our village doesn't like those who are proud. Our people are flourishing nomads Our people don't like those who are proud.</p> <p>How could I forget The bloodshed of yesterday? <i>Kara Balta, Üç –Kayın</i> Green grass is growing in the river bed.</p>
179	<p>Cagalmayday kaykıp uçup bara albay Caş cürökkö cagarların taba albay Eç bolboso sen konuucu tokoygo Canım seket caya albadım torumdu.</p> <p>Mınça nege tülkü kuumay oynottuñ Aytçı degi anık bele süygөnüñ....</p>	<p>Vadászsólyom sikló repüléséhez hasonló Ifjú szívben nyugtot nem lelő Bárcsak legalább te az erdőbe telepednél, Lelkem, kedvesem, még nem tudtam a hálomat kifeszíteni.</p> <p>Miért zavartál össze ennyire Mondd csak, igazán szerettél-e?</p>	<p>Like the gliding flight of the falcon, Not finding repose in a youthful heart, I wish you'd settle in the forest, Darling, my dear, I haven't been able to stretch my net yet.</p> <p>Why have you confused me so much, Tell me: did you love me truly?</p>
180	<p>Kızımdın kökülünö kök monçok takkanbiz Kölökö cerge bakkanbiz. Saamayına monçok takkanbiz Kızımdı salkın (bir) cerge bakkanbiz.</p> <p>Kızımdı karçığa kuştay taptap al Kızımdı cakşı bir kılıp barktap al. Kızımdı ak uçuk berdim saptap al Ak şumkar berdim taptap al.</p>	<p>Lányom frufujába gyöngyöt fűztünk, Árnyas helyen nevelgettük. Fürtjeibe gyöngyöt fűztünk, Lányomat hűs helyen nevelgettük.</p> <p>Lányomat sólyomként betanítod, Jól ismered te a lányomat! Fehér cernát adtam, túbe fűzöd, Fehér sólymot adtam, betanítod.</p>	<p>We threaded pearls in my daughter's bang, We reared her in shady sheltered places, We threaded pearls in her locks and tress, We reared my daughter in cool places</p> <p>You train my daughter like a falcon, You know my daughter very well. I've given you white yarn, you thread it in the needle, I've given you a white falcon, you train it.</p>
181	<p>Ak sandıktan but ketti Ay, kızıke, uşul (bir) üydön kut ketti. Kök sandıktan but ketti Kızıke, sen küyöögö ketkende Uşul üydön kut ketti.</p> <p>Cayloonun başı teptegiz</p>	<p>Fehér ládád egyik lába kitört Menyecske lány, abból a házból elköltözött. Kék ládád egyik lába kitört Menyecske lány a vőlegényhez mentél. E házból kiment az áldás.</p> <p>Nyári legelőnek sima teteje</p>	<p>A leg of your white chest's broken. Your wedded daughter moved out of that house. One leg of your blue chest's broken, Your wedded daughter moved to her groom. The blessing moved out of this house.</p> <p>Flat is the top of a summer pasture,</p>

	<p>Cayloogo bakkan mal semiz. Caş kezüñde oynop kül Canım, calbarsañ kelbeyt on segiz.</p> <p>Köykölüp catkan kök şiber Köynökçön catsañ et küyör. Köp ele ısıq bolboylu Körüşpöy ketsek iç küyör Körüşpöy ketsek iç küyör...</p>	<p>A nyári legelőn kövér a jószág Fiatal korodban táncolj, kacagj. Lelkem, ha könyörögsz sem leszel újra tizennyolc.</p> <p>Kizöldült a rét, kiment, Ha ingben fekszel ki, megsülsz. Ne legyünk túl közel egymáshoz, Ha nem találkozunk a bensőnk kiég. Ha nem találkozunk a bensőnk kiég.</p>	<p>The livestock's fat on the summer pasture, Dance and laugh when you are young.</p> <p>My dear, no use begging, you won't be 18 again.</p> <p>The meadow's green, the grass is sprouting, If you lie out in a shirt, you'll be roasted. Let's not be too close to each other, If we don't meet, we'll burn out inside. If we don't meet, we'll burn out inside.</p>
182	<p>Aldey, aldey, aldey, ak böböök Ak beşikke, ak beşikke cat, böböök. Apañ işten kelgençe Apañ işten kelgençe Uyku daamin tat, böböök. Tat böböök, tat böböök</p> <p>ıylaba, ıylaba Aldey ay, aldey ay Ata-eneñdi kıynaba, kıynaba. Aldey ay, aldey ay, Ata-eneñdi kıynaba.</p>	<p>Tente, tente, tente fehér baba Fehér bölcsöbe, fehér bölcsöbe feküdj baba! Amíg anyukád haza nem ér Amíg anyukád haza nem ér Aludd ki magad baba! Finoman, baba, finoman baba!</p> <p>Ne sírjál, ne sírjál Tente, jaj, tente jaj Apai nagyanyádnak ne nehezítsd! Tente jaj, tente jaj! Apai nagyanyádnak ne nehezítsd!</p>	<p>Sleep, sleep, sleep, white babe, Lie in a white crib, white cradle, babe! Till your mother gets home, Till your mother gets home Have a good night's sleep, babe. Softly, baby, softly, babe!</p> <p>Don't cry, don't cry, Sleep, ay, sleep ay, Don't make it hard for your paternal granny. Sleep, ay, sleep ay, Don't make it hard for your paternal granny!</p>
183	<p>Soñ-Köldün başı tal menen Soodager ötöt mal menen. Solkuldap ıylap baratam (Men) soolugan Cantay çal menen.</p> <p>Keñ-Koldun başı tal menen Kerbender ötöt mal menen. Keyişte ketip baratam (Men) kemşeygen Cantay çal menen...</p>	<p><i>Son-Köl</i> elöljárója koporsóval, Kereskedők karavánnal. Hangosan zokogva sírok Elhervadt <i>Jantay</i> elbutult.</p> <p><i>Ken-Kol</i> elöljárója koporsóval, Karavánok áruval. Keservesen sírva megyek <i>Vén Jantay</i> elbutult.</p>	<p>The magistrate of <i>Son-Köl</i> with a coffin, Merchants with caravans. I am weeping in loud sobs Wilted <i>Jantay</i> has grown stupid.</p> <p>The magistrate of <i>Ken-Kol</i> with a coffin, Caravans with merchandise. I am going, weeping bitterly Old <i>Jantay</i> has grown stupid.</p>
184	<p>Kırgızdın toosu Tıyan-Şan Ar cagin tegiz gül çalğan. Oşo bir güldöy güldösök Eki caşta ne arman.</p> <p>Bir tursam sen dedim Başkaga köñül berbedim. Balalık kılıp ketpeçi, Balapan kuştay ermeğim</p>	<p>Kırgizek hegye <i>Tien San</i> Minden oldalát virágok borítják. Úgy nyíljunk ki, mint azok, De jó nekünk, két fiatalnak!</p> <p>Mindig rólad álmodtam, Mással sosem törődtem. Ne butáskodj, el ne menj Fióka-szerű egyetlenem!</p>	<p><i>Tien San</i> is the mountain of the Kyrgyz people, All its sides are covered with flowers. Let's blossom out like they do, How lucky we are, two young people!</p> <p>I've always dreamed of you, I never took note of anyone else. Don't be silly, do not leave, My only one, my nestling!</p>
185	<p>Tektirge çıkkın buudaydı Teñseltip şamal ırgaydı Degele canga bir ölüm Teñtuştar oynop cırgaylı.</p> <p>Kurbuga çıkkın buudaydı Kulpuntup şamal ırgaydı. Kuuragan canga bir ölüm Kurdaştar oynop cırgaylı</p>	<p>Szárba szökken a búza, Szellő ringatja. Minden élőt utoléri a halál Barátaim, mi még mulassunk!</p> <p>Kis göröngyből kikelő búzát Táncoltat a szellő. Szegény emberek utoléri a halál Kortársaim, mi még mulassunk!</p>	<p>The wheat has shot up high, It's swaying with the wind. Death catches everything that lives, My friends, let's keep making merry!</p> <p>Wheat that's shot up from a small clog Is swaying with the wind. The poor people are caught by death, My fellows, let's keep making merry!</p>
186	<p>Aldey, aldey ak böpöm,</p>	<p>Tente-tente ártatlan picikém,</p>	<p>Sleep, sleep, my innocent babe,</p>

	Ak beşikke cat, böpöm. Eneñ işten kelgençe Uyku daamin tat, böpöm.	Fehér bölcsöbe feküdj picikém. Amíg haza nem ér anyukád a munkából, Szépen aludjál picikém!	Lie in a white cradle, my babe. Until mummy returns from work, Sleep nicely, my little babe.
187	Aldey, aldey, ak böpöm, Ak beşikke cat böpöm. Aldey, balam, uktaçı, Enekeñdi kıynabay. Aldey, balam, ıylaba, Enekeñdi kıynaba.	Tente-tente ártatlan picikém, Fehér bölcsöbe feküdj picikém! Tente picim, aludjál! Ne fáraszd ki anyukád! Tente picim, aludjál! Ne fáraszd ki anyukád!	Sleep, sleep, my innocent babe, Lie in a white cradle, my babe. Sleep, baby, sleep! Don't exhaust your mummy. Sleep, my baby, sleep, Don't exhaust your mummy.
188	Teñtuşum, Bake, amanbı Sizge (go) cazdım salamdı. Kat cüzünön süylöşüp (iy) Aytışpadık armandı. Artta kalgan agayın Ar cerde tarap sandaldı. Birden aytıp saga zamanda Bilesiñ (oy) kim kaldı (ey)....	Barátom Bake, jól vagy-e? Neked küldöm az üdvözetemet. Csak levél útján érintkezve Nem tudtam elmondani a bajomat. Hátrahagyott rokonaim Szétszóródtak, számkivetetté lettek. Elmondanád-e valamikor, Az ismerőseim közül ki él még?	My friend Bake, are you well My friend, Bake, are you well? I'm sending you my greetings. Being in touch only through letters I couldn't tell you my about my trouble. My kinfolk I left behind Got scattered and exiled. Could you tell me sometime Who of my acquaintances are still alive?
189	Serkenin mayın aşadım Seksenge çıga çaşadım Toktunun mayın aşadım Toksongo çıga çaşadım. Naarazı bolboym calganga Nasibim kalsın baldarga. Iraazı bolom calganga Irisım kalsın baldarga.	Kecskezsírt fogyasztottam, Nyolcvan évig éltem. Toklyó ⁶⁵ zsírját fogyasztottam, Kilencven évig éltem. Nem haragszom e hamis világra, Jussom maradjon a gyermekekre. Elfogadom e hamis világot, Legyen a táplálékom a gyermekeké!	I have eaten goat fat, I lived for eighty years. I've eaten yearling fat, I lived for ninety years.m. I bear no grudge against this false world, Let the children also have my share. I accept this false world as it is, Let the children have my nourishment!
190	Sal, sal, sal, bilek Sarı mayga mal, bilek... Kunan koydu soy, bilek Kuyruguna toy, bilek.	Gyerünk, gyerünk baba! Sárga vajba süppeszd baba! Három éves birkát vágj, baba! Lakjál jól a farkával baba!	Come on, come on, baby! Sink it into yellow butter, baby! Kill a three-year-old lamb, baby! Eat your fill of its tail, baby!
191	Ubagım ötüp ketkenin, (Al) oylonboy cürgön ekemin. Ubagım kayda dep cürsöm (Al) uulga bergen ekemin. Kezegim ötüp ketkenin, Men keyibey cürgön ekemin. Kezegim kayda dep cürsöm Kelinge bergen ekemin.	Észre sem vettem, Hogy elszállt felettem az idő, Ha megkérdem, hova lett Bizony, a fiamnak adtam. Korábban már rajtam volt a sor, De nem vettem észre. Bizony a menyemnek adtam, Észre sem vettem.	It takes me unawares That time has slipped away, When I ask where it's gone, Verily, I've given it to my son. It was already my turn earlier, But I failed to notice it. I've given it to my daughter-in-law, And I didn't even notice it.
192=E8a	Kıl akkanday kıyalap Cilkı aydap ışkırıp, tak. Kıya cerge kargaday Sen da aldiñ ışkırıp, tak. Koşçularđın koñur küü Koşup aytıp salkındap. Cilkıçımın ırı eken	Ahogy hegycsúcsról lekering egy toll Ménest füttyel leterelnek, hóha! Szakadéknál várakozó varjúként Te is füttyültél, hóha! Csikósok dala volt, Hús helyen improvizált dal Csikósok dala volt	Like a feather's circling down from the hilltop, Horses are driven down with a whistle, gee-ho. Like a crow waiting in the crevice, You also whistled, gee-ho! It was the horse-herders' song, Improvised in a cool place. It was the horse wranglers' song,

⁶⁵ Toklyó, egyéves birka

	Şır-şır-şır-şır şıñıldak, tak. Ay, ay, ay kelin, Oy, oy, oy kelin.	Trallala, trallala, csikósdal, hóha! Aj, aj menyasszony, Oj, oj menyasszony.	Trallala, trallala, horse wranglers' song, gee-ho!
193	Kezigip cıldardın bir cıldarında, Kayırsız aylardın bir aylarında. Kaydadır alıp ketip çaştıgımdı, Karılık tuzağına bayladıñ da.	Találkoztunk az évek valamelyikében, Áldatlan hónapok valamelyikében Elvitted valamerre a fiatalságom, Vénség csapdájába ejtettél.	We met in some of the years, In one of the unblessed months. You snatched away my youth You trapped me in old age.
194	Ulam, ulam ukkum kelet sözüñdü Uulcanday baldan şirin sözüñdü. Ubarañdı tartıp cüröm ne kılam Ubayınga saldıñ menin özümdü. Kayra, kayra körgüm kelet özüñdü Karagattay cangan kara közüñdü. Kaysı küñü koldon karmap aytamın Cürögümdö bek saktalğan sözümdü.	Újra és újra hallani akarom a hangodat Gyógynövényénél kellemesebb mézédés szavadat. Miattad szenvedek, mi tévő legyenek? Magamra hagytál engem. Miközben állandóan látni vágyom, Olajbogyó fekete szemed, jaj! Mikor jön el a napja, hogy kezedet kezembe fogva Szívembe rejtett szavam elmondhatom?	I want to hear your voice again and again, Your honey-sweet words finer than herbs. You are the cause of my suffering, what shall I do? You have abandoned me. I keep yearning to see Your olive black eyes, alas! When will the day come when taking your hand in mine I can tell you the word hidden in my heart?
195	Adamga azkenekey ömür bergen Düynögö men namıska askım kelgen Caşoodo cantalaşıp dalbas urup Bir küñü cay tababız kara cerden. Düynödö bugün çaşaym, ömür süröm Kim билет erteñkisin nak iş kümön. Oydo cok oynop-külüp turgan kezde Şum acal alıp keter katıp cügön.	Adott az embernek egy rövidke kis életet, hogy Becsülettel éljen a világon. Miközben reszkettünk egy kis életért, Mind megtaláljuk helyünket a fekete földben. Ma még a világon vagyok, élek De ki tudja, mi lesz holnap. Vidámság közepette eláll a lélegzet, Eljön a végzet, elvisz a hajóján.	Man's granted a brief span of life To live in this world decently. While running after a bit more life, We all find our place in the black earth. Today I'm still here, I'm alive, But who knows what will be tomorrow, In the midst of gaiety the breath gets lost, Fate comes and takes you in its boat.
196	Aşuusun aşıp Kemindin Kileygen gana (bir) töştü kemirdim. San üydün da için da karalap men O koyçu, Suluusun gana taptım kelindin. E-i-iy, i-iy, i-iy...	<i>Kemin</i> hegyein átkelve Hatalmas melle húsát ⁶⁶ megettem volna. Számptalan házba benéztem, Ó pásztor, Mire megtaláltam a legszebb menyecskét. Ej-haj,	Crossing the mountains of <i>Kemin</i> I would've eaten its huge breast ⁶⁷ . I'd looked into numberless houses, Oh shepherd, When I found the most beautiful woman. Ay-hoy
197	Kat cazdım cön men koydum kol Barar (bir) ceriñ Aydıñ-Köl Ölbösöm kayta kelermin Kaygırba canım aman bol. Kaygırğan menen ayla cok Kaygırğan bizdey kayda cok. Kükük bir menen zeynepıey Ayrılgan bizdey kayda cok.	Levelet írtam, aláírtam, <i>Aydin-Köl</i> be mentél, Ha meg nem halok, visszajövök, Ne búsulj kedvesem, maradj egészséges! Ha búsulok sincs gyógyír, Mindenhol van, aki búsul, mint mi.	I've written a letter, I signed it, You went to <i>Aydin-Köl</i> , Unless I die, I will return, Don't brood, my dear, stay in good health! However I brood, there is no remedy, There are sad people like us everywhere, Like the cuckoo, like the <i>zeynep</i> ⁶⁹ bird, People part with their loves everywhere.

⁶⁶ Általában bárányhússal kapcsolatban (GC??)

⁶⁷ Usually meaning lamb meat (GC??)

⁶⁹ *Zeynep* is a bird in love who searches for its mate in vain in Kyrgyz legends.

		Mint a kakukk, mint a <i>zeynep</i> ⁶⁸ madár Mindenhol van, ki elvált a párjától.	
198	Aldey, aldey, ak böpöm Ak beşikke cat, böpöm. Aldey, aldey, ak böpöm Ak beşikke cat, böpöm. Kagılayın karaldım Kunan koydu soy, böpöm. Kuyruguna toy, böpöm. Aldey, aldey, ak böpöm	Tente, tente fehér babám, Fehér bölcsöbe feküdj babám! Tente, tente fehér babám, Fehér bölcsöbe feküdj babám! Ne búsíts drágám Hároméves juhót vágj babám, Lakjál jól a farkával babám! Tente, tente fehér babám!	Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle baby! Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle baby! Don't make me sad, darling, Kill a three-year-old lamb, baby, Eat your fill of its tail, baby! Sleep, sleep, my white baby!
199	Karargan toonun eteği Kayrılıp tuman ketebi? Karaanıñdan Altınay Kakşasam ünüm cetebi? Kızargan toonun eteği Kızarıp tuman ketebi? Kılıgıñdan Altınay Kakşasam ünüm cetebi?	Feketéllő hegy oldalát Borító füst eloszlik-e? Támaszom, <i>Altınay</i> , Hívó hangom utolér-e? Vöröslő hegy oldalát Vörösítő füst eloszlik-e? A viselkedésed miatt Altınay, Ha sírok, meghalod-e?	Will the smoke wrapping the side Of the black mountain vanish? My supporter, <i>Altınay</i> , Will my calling voice reach you? Will the smoke covering the side Of the Red mountain vanish? Will you hear it, <i>Altınay</i> , When your behavior makes me cry?
200	Cagalmay ötkön darakka Cagalmay cemin ilbeybi. Candatıp aytkan bir sözdü Caş adam özü bilbeybi.	Szürke héja leereszkedett az ágra Szürke héja nem tér-e el az esküjétől? Utalással mondott szóból Egy fiatalember nem ért-e?	A grey hawk has lighted on the branch, Won't the grey hawk breach its vow? Can't a young man understand What is merely hinted at?
201	Bazarbaydın Törlögön Mingen atı Kökdödön. Siksen cigit koşko alıp Beş cigiti boş kalıp, Ak-Cayık közdöy cönögön.	<i>Bazarbay</i> fia <i>Törlögön</i> Hátaslova <i>Kökdödön</i> . Nyolcvan vitézt vitt magával, Öt legényt magára hagyott, <i>Ak-Jayık</i> felé indult.	<i>Bazarbay's</i> son is <i>Törlögön</i> His mount is <i>Kökdödön</i> . He took eighty warriors with him, Leaving five lads behind, He started for <i>Ak-Jayık</i> .
202	Arpanın başı Korgon-Taş Ayagınan kel Otoo-Taş Ay sayın cırgap cürüügö Arak bir içpey bolgon mas. Ayl go senin tamaşañ Artıkça cırgal oñgon caş. Bel Kara-Suuñ, Ak-Beyit Bek sanaymın köp keyip.	Az árpa eleje <i>Korgon-Taş</i> (hava) <i>Otoo-Taş</i> havában érik meg. Minden hónapban szórakoztunk, Alkohol nélkül megrészedtünk. A síkságon a te szórakozásod A gyönyörű fiatalságod idején van. <i>Bel Kara-Suu, Ak Beyit</i> ⁷⁰ Vágyakozva visszagondolok rátok.	The barley sprouts in <i>Korgon-Taş</i> (month) It ripens in the month of <i>Otoo-Taş</i> . We had a good time in every month, Intoxicated without alcohol. In the plain your amusement Is the time of your beautiful youth. <i>Bel Kara-Suu, Ak Beyit</i> ⁷¹ I remember you with longing.
203	Atalap balañ ıylasa Ar kanday sözgö kıynasa. Akılduu bolup çoñoyup Atasın bala sıylasa. Enelep balañ ıylasa Ebi cok cerden kıynasa Estüü bolup çoñoyup Enesin bala sıylasa.	Apám! ha így sír neked a gyermeked, Ha mindenféle szóra bír, Eszesnek neveld, Tisztelje apját. Anyám! Ha így sír a gyermeked, Ha olyanra kényszerít, amit nem tennél, Megértésre tanítsd, Tisztelje anyját.	Father! If your child cries like this to you, If he makes you utter all kinds of words, Bring him up to be clever, To respect his father. Mother! If your child cries like this, If he makes you do thing you wouldn't do, Teach him to show compassion, To respect his mother.

⁶⁸ *Zeynep* madár a kirgiz legendákban élő szerelmes madár, aki nem leli meg a párját, hiába keresi.

⁷⁰ Kirgiz helynevek

⁷¹ Kirgiz place-names

204	Erkelikke cetkirbey Malga sattı oy-day. Köz çaşıma karabay Çalga sattı oy-day...	Kényeskedésemet nem vette figyelembe, Eladott, jaj-jaj. Könnyeimet nem vette figyelembe Vénembernek adott, jaj-jaj!	He ignored my finicking, He sold me off, alas oh, He ignored my sobs and tears, He married me off to an old man, oh!
205	Aldey, aldey, aldey, böpöm Apañ ketti cumuşka. Apañ kelgençe lylabagin Aldey böpöm, aldey böpöm.	Tente, tente, tente babám, Anyád munkába ment. Ne sírj, Míg anyád haza nem jön, Tente babám, tente babám.	Sleep, sleep, sleep my babe, Your mother's gone to work, Don't cry Till your mother comes home. Sleep, baby, sleep, my babe.
206	Men elime cazdım salamdı Eñsegen elim da amanbı? Egem Taala buyurup men (Men) elime esen barambı? El içine cazayın momintip, Mendegi bolgon kabardı. Elimde birge oynogon Teñtuşka aytam salamdı.	Népemnek küldtem üdvözetemet, Egészséges vagy-e látni vágyott népem? Mindenható Istenem ha megparancsolná, Hogy írjak népemnek? Ez esetben megírnám A velem kapcsolatos híreket. Odahaza velem együtt játszó Kortársaimat hadd üdvözöljem!	I've sent my greetings to my people, Are you in good health, my longed-for people? If the Almighty God should order it, How shall I write to my people? I would then write down The news that is about me. May I greet my peers Who used to play with me at home!
207	Kılımdan kılım eskerip, Kırgızdın kıraan şerlerin. Ar dayım esten çıgarbayt Altın çöyçök At-Başım Ak kalpak kırgız elderin. Caraşpaybı maktasam Malga cayлуу cer bolgon. Baarı sonun kelişken ırıskısı çuburgan, Intimaktuu kırgız el.	Generációk sem feledik A kırgizek legvitézebb fiait. Ki nem megy az ember fejéből Az aranycsészéhez hasonlatos <i>At-Başı</i> , A fehér kalpagú ⁷² kırgız nép. Ne illene dícsérnem Állatok bővében álló földemet? Mind szép látványra, Mind bővében az élelemnek, Alkalmazkodó a kırgız nép.	Many generations won't forget The most valiant Kırgyz champions, There is no way to forget <i>At-Başı</i> which is like a golden cup, The Kırgyz people with the white hat ⁷³ . Isn't it proper to praise My land abounding in animals? All are nice to look at, All have an abundance of food, The Kırgyz people are flexible.
208	Agarıp sakal çaş kaldı, Akılım ketip baş kaldı. Ardaktap sıylay turgula Azıraak ömür çaş kaldı. Azıraak ömür çaş kaldı. Bulbulday mukam ündü aldı Buldurap kızıl til kaldı. Buşayman kılbay sıylay tur, baldar, Bolcolubuz az kaldı. Bolcolubuz az kaldı. Kur ele kayrat söz kaldı, Kubatı ketip köz kaldı. Kadırlap sıylay turgula, baldar, Kamgaktay uşçu çaş kaldı. Kamgaktay uşçu çaş kaldı. Muun oorup, aksap but kaldı,	Ősz szakállam, hajam maradt Eszement fejem maradt. Tiszteljetek továbbra is, Kevéske kis éltém maradt. Kevéske kis éltém maradt. Fülemüle hangom elvitte Nyelvem érthetetlené tette. Nyugodtan tanúsítatok tiszteletet, Feltehetőleg kevés időm maradt. Feltehetőleg kevés időm maradt. Kevés üres szavam maradt Erőtlen szemem maradt. Méltósággal tiszteljetek gyerekek, Növényi éltém maradt. Növényi éltém maradt. Fájó ízületű lábam maradt, Ereje elszállt izmom maradt.	I still have my grey beard and hair, I still have my brainless head. Don't stop respecting me, I still have a little life left. I still have a little life left. My lark's voice is gone, My tongue is made unintelligible. You may safely show respect, I have probably little time left, I have probably little time left. I still have a few empty words, I have my poor eyesight left. Respect me, children, with dignity, I have a plant-like life left, I have a vegetal life left. I still have legs with hurting joints, I have muscles whose strength is gone.

⁷² Ak kalpak- 'fehér kalpag', a kırgız férfiak nemzeti fejedője, egyben utalószó a kırgız nemzetre is.

⁷³ Ak kalpak- 'white hat', traditional headdress of a Kırgyz man and reference to the Kırgyz nation.

	<p>Bulçuñdan kubat küçtü aldı. Meymandap sıylay turgula Möönötübüz az kaldı. Möönötübüz az kaldı.</p> <p>Eñkeyip alsız bel kaldı, Eegimden appak tişti aldı. Es-akıl menen sıylay tur Ebelek çöptöy çaş kaldı. Ebelek çöptöy çaş kaldı.</p> <p>Karuusu ketip kol kaldı, Kargıldanıp ün kaldı. Kabatır kılbay sıylay tur Kaytuuçu colgo az kaldı. Kabatır kılbay sıylay tur baldar, Kaytuuçu colgo az kaldı.</p> <p>Cetimiş aşıp çaş bardı, Birge öskön kurbum az kaldı. Caķşıláp kuştay turgula, baldar, Caşoonun çegi az kaldı.</p> <p>Seksendi tayap çaş bardı Teñ öskön kurbum az kaldı. Sagıntpay kelip turgula, baldar, Saparım cakın az kaldı.</p> <p>Ulgaydım köñül burgula Urmattap sıylay turgula. Uzak col tartar kez keldi Uçurap ketip turgula.</p> <p>Kartaydım köñül burgula Kadırlap sıylay turgula. Kayta turgan kez keldi Kabarlaşıp turgula.</p>	<p>Egy kicsit vendégljetekek meg, gyerekek, Kevés időnk maradt! Kevés időnk maradt!</p> <p>Alig hajló derék maradt, A szám hirtelen fogatlan maradt. Ésszel tanúsítatok tiszteletet Száráz falevél évem maradt! Száráz falevél évem maradt!</p> <p>Fáradt, beteg karom maradt, Akadozó hangom maradt. Harag nélkül tiszteletetek, gyerekek Visszaútig kevés maradt Harag nélkül tiszteletetek, gyerekek Visszaútig kevés maradt.</p> <p>Hetvenen túl már a korom, Kortársaimból alig maradt. Tiszteletet tanúsítatok gyerekek Életem végéig kevés maradt.</p> <p>Nyolcvanig elérő év maradt, Generációmból kevés maradt, Ne várakoztassatok, gyertek gyerekek, Indul a járatom, kevés maradt.</p> <p>Megöregedtem, figyeljetekek, Ne sajnáljátok tőlem a tiszteletet. Hosszú útra indulok, Gyakran nézetekek be hozzám.</p> <p>Elaggottam, figyeljetekek Ne sajnáljátok tőlem a szeretetekek, Útött az órák, gyerekek Hírek nélkül ne hagyjatekek!</p>	<p>Give me a treat, children, We have little time left, We have little time left.</p> <p>I have a waist that hardly bends, My mounth is suddenly without teeth. Show me reasonable respect, I have years like dry leaves left! I have years like dry leaves left!</p> <p>I have my tired, ill arms left, I have my stuttering voice left, Respect me, children, without anger, There's little left till the return, Respect me without anger, children, There's little left till the return.</p> <p>My age is over seventy, There are hardly any of my peers left. Show respect, children, I have little left till the end of my life.</p> <p>Years going on eighty are left, Few of my generation are still here, Don't make me wait, childre, come, My vehicle is about to start, little is left.</p> <p>I've grown old, listen, Don't begrudge me your respect. I am starting on a long road, Drop in to see me often.</p> <p>I've grown very old, listen, Don't begrudge me your affection. My hour has struck, children, Don't leave me without news!</p>
209	<p>Kızıl kızıl kozunun Körpösü elem oyday. Kız da bolsom bir üydün Erkesi elem oyday.</p> <p>Erkelike koybodu Çalga sattı oyday. Kalıñ malga kızığıp Malga sattı oyday.</p>	<p>Vörös barna barika Bundája voltam, sej-haj! Ha lány lettem volna, Kényeskednék, sej-haj!</p> <p>Nem törődött a kényeskedéssel, Vénnek adott, sej-haj, A fejpénzül kapott vagyon érdekelte, Eladott engem, sej-haj.</p>	<p>Reddish brown little lamb, I was its wool, ay, hey! Had I been a maiden, I'd be finicky, ay-hey!</p> <p>He didn't bother about finicking, He gave me to an old man, ay-hey. His interest was the money he got for me, He sold me off, ay-hey.</p>
210	<p>Koroo başı çoñ oktu Oylonup cürök köp soktu. Keçigesıñ kelbeysiñ Oyuñda takır men cokpu?</p> <p>Kök-Oydu şamal aydadı Köñüldü selki bayladı. Kök-Oydo beken bizdin el Körünöt beken taş, bağı?</p>	<p>Akol előtt mély patak, A szív csak elbúsult, Késel, tán nem is jössz, Vagy tán elfelejtettél?</p> <p><i>Kök-Oy</i>-ban északi szél fújt, Szívemet szép lány ragadta el. <i>Kök-Oy</i> volt-e a mi hazánk? Látszik-e még sziklája, köteléke?</p>	<p>A deep brook's before the pen, The heart sinks into sorrow, You are late, maybe you don't come, Or perhaps you've forgotten me?</p> <p>A north wind was blowing in <i>Kök-Oy</i>, My heart was stolen by a fair lass. Was <i>Kök-Oy</i> our homeland? Can you still see its rock, its garden?</p>

211	<p>Cayloogo çıktım ermekke Cayloonun gülün termekke. Cayloonun gülü darı deyt Ooruluu cürgön cürökkö.</p> <p>Kıštoogo çıktım ermekke Kıštoonun gülün termekke. Kıštoonun gülü darı deyt Kıynalıp cürgön cürökkö.</p>	<p>Felmentem a nyári legelőre szórakozni, Nyári legelőn termő virágot szedni, Nyári legelő virága gyógyír Fájó szívre.</p> <p>Téli szálláshelyre mentem szórakozni, Téli szálláshely virágát szedni. Téli szálláshely virága gyógyír Vágyakozó szívre.</p>	<p>I went up the summer pasture to have a good time, To pick flowers growing on the summer pasture, Flowers of the summer pasture are remedy To an aching heart.</p> <p>I went to the winter camp to have a good time, To pick the flowers of the winter camp. The flower of the winter camp is remedy To a yearning heart.</p>
212	<p>Altından senin biyalañ Ay çigadı kıyadan. Ayda ayılıña baruuga senin Alganıñdan uyalam.</p> <p>Kümüştön senin biyalañ Kün çigadı kıyadan. Kündö ayılıña baruuga senin Küyövuñdön uyalam.</p>	<p>Aranyból a csészéd Hold kél a hegy mögül. Havonta faludba menni, Tartok az uradtól.</p> <p>Ezüstből a csészéd Nap kél a hegy mögül. Naponta a faludba menni Tartok az uradtól.</p>	<p>Your cup is made of gold, The moon's rising behind the mountain. To go monthly to your village – I'm afraid of your husband.</p> <p>Your cup's made of silver, The sun's rising behind the mountain. To go daily to your village – I'm afraid of your husband.</p>
213	<p>Altından söykö tagıp al Kızımdı ay tiygizbey bagıp al. Kümüştön söykö tagıp al Kızımdı kün tiygizbey bagıp al.</p> <p>Kümüştön söykö tagıp al. Kızımdı kün tiygizbey bagıp al. Altından söykö tagıp al Kızımdı ay tiygizbey bagıp al.</p>	<p>Aranyból függőt rakj a fülébe, Úgy nézz a lányomra, h. a hold sem érintheti. Ezüstből függőt rakj a fülébe, Úgy nézz a lányomra, h. a nap sem érintheti.</p> <p>Ezüstből függőt rakj a fülébe, Úgy nézz a lányomra, h. a nap sem érintheti. Arany függőt rakj a fülébe, Úgy nézz a lányomra, h. a hold sem érintheti.</p>	<p>Put ear-rings made of gold in her ears, Behold my daughter who can't be touched by the Moon, Put ear-rings made of silver into her ears, Behold my daughter who can't be touched by the Sun.</p> <p>Put ear-rings made of silver into her ears, Behold my daughter who can't be touched by the Sun. Put ear-rings made of gold in her ears, Behold my daughter who can't be touched by the Moon.</p>
214	<p>Ömürdün ötüp ketkenin (Al) oylonboy cürgön ekenmin Ubagım kayda dep cürsöm (Al) uulga bergen ekemin</p> <p>Kezegim ötüp ketkenin Men keyibey cürgön ekemin Kezegim kayda dep cürsöm Kelinge bergen ekemin.</p>	<p>Észre sem vettem, Hogy véget ért az élet. Ha megkérdem hova túnt életem Bizony a fiamnak adtam.</p> <p>Már túljutott rajtam a sor, Észre sem vettem. Ha megkérdem, mikor kerül rám a sor, Bizony a menyemnek adtam.</p>	<p>I didn't even notice That life's come to its end. If I ask where my life's gone Sure enough, I've given it to my son.</p> <p>My turn is long over, I didn't even notice it. If I ask when it is my turn, Sure enough, I've given it to my daughter-in-law.</p>
215	<p>Soñ-Köldün başı sal menen Soodager ötöt mal menen. Solkuldap ıylap baratam Solugan Cantay çal menen Solugan Cantay çal menen.</p>	<p><i>Son-Köl</i>⁷⁴ feje koporsóban Kereskedők árujukkal haladnak. Zokogva sírva haladok, Mevénült <i>Jantayyal</i>, Mevénült <i>Jantayyal</i>.</p>	<p>The leader of <i>Son-Köl's</i>⁷⁵ in the coffin, Merchants are progressing with their goods. I am going along sobbing With aged <i>Jantay</i>, With aged <i>Jantay</i>.</p>
216	<p>Kılçayıp arttı karasam, Elesteyt közge bala çak.</p>	<p>Ha hátranézek Eszembe jut gyerekkorom.</p>	<p>If I look back, I remember my childhood .</p>

⁷⁴ *Szon-Köl* (helynév) mellett egy 15 éves lányt hozzáadtak egy vénhez (GC)

⁷⁵ Near *Son-Köl* (place-name) a lass aged 15 was married to an old man (GC)

	Sıymıktanıp kubansak da Barlıgı bizge caraşat...	Ha büszkélkedünk, örvendezünk is Nekünk való ez az utazás.	We take pride and we rejoice, This journey suits us.
217??	Kök-Oydu şamal aydadı Köñüldü selki bayladı. Kök-Oydo beken bizdin el (Degi) körünöt beken taş, bağı? Sarı-Oydu şamal aydadı Sanaanı selki bayladı. Sarı-Oydo beken bizdin el (Degi) sağınat beken ey taş, bağı.	<i>Kök-Oyban</i> északi szél fúj, Szívemet szép lány ragadta el. <i>Kök-Oyban</i> volt-e a mi otthonunk? Látszik-e még sziklája, köteléke? <i>Sari-Oyban</i> északi szél fúj, Az eszemet szép lány vitte el. <i>Sari-Oyban</i> volt-e a mi otthonunk? Hiányol-e minket sziklája, köteléke?	A north wind was blowing in <i>Kök-Oy</i> , My heart was stolen by a fair lass. Was our home in <i>Kök-Oy</i> ? Can its rock, its garden still be seen? A north wind was blowing in <i>Sari-Oy</i> , A fair lass has driven me out of my mind. Was our home indeed in <i>Sari-Oy</i> ? Are we missed by its rock, its garden?
217??	Caramazan aytkandan kim toygon bar, İlgerki eldin nuskasın, kim koygon bar.		Who has had enough of Ramazan greetings? Who would give up the fathers' tradition?
218	Seyildep barıp suu boylop, Karmaymın çabak dep oylop. Baratsam suunun dabışı Çertkensiyt Tokom küü tolgop.	Elindultam a patak partján Halat fogni boldogan. Egyszer csak meghallottam a víz csobogását, Mintha <i>Tokom</i> ⁷⁶ zenéje lett volna.	I started along the river bank Happily to catch fish. Suddenly I heard the splashing of water, As if it were the music of my <i>Toko</i> ⁷⁷ .
219	Bir күнү tursam keçinde Tigi Çayektin arki çetinde. Poçtoçu kelip kat berdi Adres bar betinde. Başkalar menen işim çok Anda baldarım turgan esimde. Aça salıp karasam Anda, Ardagım degen söz turat.	Egyik este elüldögéltem Çayek másik oldalán. Jött a postás, levelet hozott, Feladó a borítékon. Másokkal semmi dolgom, A gyerekeimre gondolok. Amikor kinyitottam, Drágám volt a megszólítás.	One night I was sitting On the other side of Çayek. The postman came, bringing a letter, The sender was on the envelope. I don't bother about others, I'm thinking of my children. When I opened it, The salutation was: My darling.
220	Ak kayıñ түbü batkaktır Ak maral cünün taştaptır. Ak maralday kerilgen Ayaşım oyun baştaptır. Kök kayıñ түbü batkaktır Kök maral cünün taştaptır. Kök maral sınduu kerilgen Koşunam oyun baştaptır...	Fehér nyárfa töve mocsaras, Fehér szarvas szőre elhullott. Fehér szarvas termetűm Barátom házastársa ⁷⁸ játékba kezdett. Kék nyárfa töve mocsaras hely, Kék szarvas szőrét hullatta. Kék szarvas termetű Szomszédom játékba kezdett.	The foot of the white poplar is marshy, The hair of the white stag's been lost. With the build of the white stag, My friend's spouse ⁷⁹ started a game. The foot of the blue poplar is marshy, The blue stag was losing its hair. Having the build of a blue stag, My neighbour started a game.
221	Al kezde sen da caşsın, men da caşmın Üy kılıp oynoçu elek taştın astın. Kez-kezde keñeş kılıp aytar eleñ Kempiri konoktoyt dep abışkasın. Kagazga nandı tuurap mayda- mayda	Akkoriban te is én is fiatalok voltunk, Házat építettünk arany kavicsokból. Néha játékból mondtad, Feleségként megeteted a férjedet. Papírra kenyeret szeltél, Üvegben vízzel, mintha tea lenne Teáskanna fedelébe töltve nyújtottad,	You and I were both young then, We were building a house of golden pebbles. Sometimes you would say for fun, You'd feed your hubby as his wife. You sliced bread on some paper, With water in a glass as if it was tea, You handed it in the lid of the kettle,

⁷⁶ *Toko* – híres kirgiz népénekes, a Toktogul név rövidített alakja.

⁷⁷ *Toko* – famous Kyrgyz popular singer, short for the name Toktogul.

⁷⁸ Ayaş – 'barátom házastársa', férfi és nő egyaránt lehet.

⁷⁹ Ayaş – 'my friend's spouse' can be male and female alike.

	Okşotup bötölködö suunu çayga, Çaynektin kapkagina kuyup berip İçkin dep aytar eleñ kayra-kayra.	Igyál, mondtad elszántan.	Drink! you would say with resolve.
222	Örgö ele çıksan kaynene Öböc da bolot al dele. Barkına cetip iş kılsañ Cölok da bolot al dele. Uy saalıp, sütüñ caylanuu, Nan bışıp, çayıñ kaynaluu. Bolbogon cerden çır çıgıp Ketirdiñ dalay aylanı.	Ha emelkedöre mész fel, hej, az anyós Segítségedre lesz. Ha tudatosan végzed a munkád, Támogatóra lesz benne. Tehened megfejve, ott a tejed, Megsült a kenyered, kész a teád, Ha nem perelsz feleslegesén, Elébb hagyod abba a vitát.	When you're going uphill, your mother-in-law Will be helpful to you. If you do your work thoughtfully, You'll have her as your supporter. Your cow will be milked, there's your milk, Your bread will be baked, your tea's ready. If you don't quarrel unnecessarily, You will stop a dispute in time.
223	Kelişimdüü kelincan Kem körböymün uulumdan. Carı bolgon balama Canday ısıc cuurulgan. Canday ısıc cuurulgan. Elge ıymanuu kelin bol Menin soolguş kölüm bol. Cumuş kılсам kolum bol. Saparga çıksam colum bol Saparga çıksam colum bol.	Drága menyem ⁸⁰ , Méltó vagy a fiamhoz, Kedvese lettél a gyermekemnek, Forró lélekből gyúrtak, Forró lélekből gyúrtak. Népet tisztelő menyecske légy! El nem hervadó rózsám légy! Munkáját végző kezem légy! Ha elindulok, utam légy! Ha elindulok, utam légy!	My dear daughter-in-law ⁸¹ , You are worthy of my son, You've become my child's lover, You're kneaded from a hot soul, You are kneaded from a hot soul. Be a young wife who respects people! Be my rose that never withers! Be my hand that does the chores! When I set out, be my road! When I set out, be my road!
224	Sozula tartıp kün çıksa Soñ-Köldün cayık talaası. Oylogon oygo cetpese Sargarat adam balası. Köl boyunda kaz turat Köñüldü şaytan azgırat. Al şaytanga kirişsek Kimibizdi ant urat?	Ha lassan felkel a nap <i>Soñ-Köl</i> széles síkja felett Nem búsul-e az ember fia Ha nem érheti el a célját? Tó partján lúd áll Szívemet sátán hergeli Ha engedünk annak a sátánnak, Melyikünk esküje száll vissza?	When the sun rises slowly Over the wide plain of <i>Soñ-Köl</i> Does a man feel sad If he can't achieve his goal? A goose's standing on the lakeside, Satan is inciting my heart. If we yield to that devil Whose vow will be hit back?
225	Abası salkın kölökö. Sen köñülüñ burbasañ Men burbaymın bölökkö. Caydın bir künü şar akkan Canımdan akkan bulağım. Caş ekende oynogon Caş buradar inagım. Kıştın künü kök kaşka Kıyadan akkan bulağım Kız ekende koşulgan (Anan) kız buradar inagım. Kulagiñda iymegiñ Kulpurat senin kiygeniñ Kuçaktap bir gün çatsam dep (Anan) kusadar bolup cürömün.	Hús levegőjű, árnyas Nem rabolják el a szívedet, Mások nem nyerhetik el. Nyár időben bővizű forrásom Mellettem csörgedez. Gyerekkori játszótársam, Régi barátom, kedvesem. Téli napon papírszáraz Völgyben feltörő forrásom. Lánykoromban megismertem Barátnőm, kedvesem. Füledben függőid, Viseleted szín pompás. Bárcsak egy éjszakát Ölelésben eltöltenék.	[You are like] Crisp air and shades, No one can steal your heart, Nobody else can win it. In summer time my ample spring Gurgling by my side. Whom I got to know in her maidenhood, My old friend, my darling. In winter days my fountain Gushing forth in a paper-dry valley. My girlfriend, my darling Whom I got to know in my maidenhood. Your earrings in your ears, Your costume is colourful. If only we could spend a night Embracing each other.

⁸⁰ Új asszonynak mondott kívánság

⁸¹ Well-wishing said to a newly wed wife

226	Kelepten içke bilegiñ Kelebi kabıl tilegim? Buta atum cerden burkurayt Atır cıttuu ilebiñ. Atır cıttuu ilebiñ.	Cérnaszálnál vékonyabb a csuklód Elfogadod-e az ajánlatomat? Messziről érezni lehet Csodálatos illatodat, Csodálatos illatodat.	Your wrist is thinner than a thread, Will you accept my proposal? One can smell from afar Your wonderful fragrance, Your wonderful fragrance.
227	A kagılayın karaldım Altından beşik ırgap öt. Alganiñ menen cırgap öt. Kümüştön beşik ırgap öt Karaldım, Küyövüñ menen cırgap öt. Sagızganga cem berdim O kagılayın kulunum Sagınganda men keldim. O kagılayın Atadan kalgan calgızım Senin azabiñı tartıp	Szeretlek drágám, Ringó bölcsőd aranyból legyen. Házastársaddal boldog légy Ringó bölcsőd ezüstből legyen! Drágám, Vőlegényeddel boldog légy! Szarkának enni adtam, Ő az én drága picikém! Hiányzott, eljöttem hozzá. Szeretlek édesem, Apádtól csak te maradtál meg egyetlenem Hiányzol nekem mindig.	I love you, my dear, May your rocking crib be of gold. May you be happy with your spouse, May your rocking crib be of silver! Darling, May you be happy with your husband! I've given food to the magpie, She is my precious dear! I missed her so I've come to see her. I love you, my dear, You're the only one your father left behind, I miss you all the time.
228	Aldey, aldey, ak böpöm Ak beşikke cat, böpöm. ıylaba, böpöm, ıylaba Apakeñ canın kıynaba. Atakeñ toygo ketiptir Çöntögü tolgon et kelet. Apakeñ toygo ketiptir Emçegi tolgon süt kelet Aldey, aldey, ak böpöm.	Tente, tente fehér babám, Fehér bölcsöbe feküdj babám. Ne sírj kisbabám, ne sírj, Nagyanyácskádnak ne nehezítsd! Apukád lagziba ment, Zsebe teli hússal jön. Anyukád lagziba ment, Tejtől duzzadó mellel jön. Tente picikém, tente.	Sleep, sleep, my white baby, Lie in a white cradle, baby Don't cry, little baby, don't cry, Don't make it hard for your granny! Your daddy's gone to a wedding, He is coming with pocketfuls of meat. Your mummy's gone to a wedding, She is coming with breasts bursting with milk. Sleep, little one, sleep.
229	Eskerme cazam ır başı Esiñe alsan eñ cakşı Esiñe albay sen koysoñ Talaada kalar söz başı. Balalık ötüp keterin (Al) baykabay kalgan ekemin Balalık kezdi ötkörüp Baş çatıp kalgan kezegim.	Emlékezetből kezdem a vers elejét De jó, ha eszedbe jut! Ha nem emlékszel, Felesleges volt elkezdenem. Észre sem vettem, Gyerekkorom elmúlását. Mikor már véget ért, Meg is bántam.	I begin the poem from memory, It's great if you remember it! If you don't remember, I began it in vain. I didn't notice That my childhood was over. When it was over, I regretted it.
230	Tün menen coyloy baskanda Tülkülör tüşöt kapkanga. Tün eken dep er cigit, Maksatiñdan cazganba. Tün eken dep er cigit Maksatiñdan cazganba. Sen askada too kiyik Cete albadım zoo biyik.	Sej, az éjjel ravaszul ólálkodó Rókák csapdába esnek. Éjszaka hős legény, El ne vétsd a célodat! Éjszaka hős legény, El ne vétsd a célodat! Te sziklán élő hegyi zerge, Nem tudlak utolérni, nagy a hegy.	Hey, the foxes sneaking round at night Get caught in the trap. At night, gallant young man, Do not miss your target! At night, gallant young man, Do not miss your target! You chamois living on the rocks, I can't catch up with you, the mountain's large.
231	Aldey, aldey, ak böbök, Apañ toygo ketken. Emçegi menen süt kelet.	Tente, tente fehér baba, Anyád lagziba ment. Tejjel feszülő mellel jön,	Sleep, sleep, white baby, Your mother's gone to a wedding.

	Aldey, aldey, ak böbök, Atañ toygo ketken, Kesesi menen bir et kelet.	Tente, tente fehér baba, Apád lagziba ment, Teli zsák hússal jön.	She's coming with breasts bursting with milk. Sleep, sleep white baby, Your father's gone to a wedding, He is coming with a sackful of meat.
232	Asmandap uçkan ilaaçın Ilaaçın cayat kulaçın. Irdabay kantip koyoyun Baldarımın kubançın. Kökölöp uçkan ilaaçın Ilaaçın cayat kulaçın. Irdabay kantip koyoyun Kızdarımın kubançın.	Emelkedve repülő sólyom Kitárja szélesen szárnyait. Nem bírom ki, h. ki ne daloljam A gyerekeim miatti büszkeségem. Egekbe emelkedő sólyom Kitárja szélesen szárnyait. Nem bírom ki, h. ki ne daloljam A gyerekeim miatti büszkeségem.	The falcon flying ever higher Stretches its wings wide. I cannot help singing loud The pride I take in my children. The falcon rising into the skies Stretches its wings wide. I cannot help singing loud The pride I take in my children.
233	Bekbekey aştı, bel aştı Beline belboo caraştı. Saksakay aştı, say aştı Sanına saadak caraştı Aldey, aldey, aldey	Bekbekey elment túl a hegyen Derekán jól állt az öv. Saksakay elment, túl a völgyön Oldalán jól állt a tegez. Tente, tente, tente.	Bekbekey went beyond the mountain, The belt fitted his waist well. Saksakay went beyond the valley, The quiver fitted his side well. Sleep, sleep, sleep.
234	Ubagım ötüp ketkenin (Men) de oylonboy cürgön ekemin. Ubagım kayda dep cürsöm (Çirkin) uulga bergen ekemin. Kezegim ötüp ketkenin (Ali) keyibey cürgön ekemin. Kezegim kayda dep cürsöm (Men) kelinge bergen ekemin.	Az időm lejárt, Észre sem vettem. Ha megkérdem, hol az időm Bizony a fiamnak adtam. Túlment rajtam a sor, Még most sem veszem észre. Ha megkérdem, mikor jön el az én sorom Bizony a menyemnek adtam.	My time is over, I haven't noticed it. If I ask where my time is, Sure enough, I've given it to my son. My turn's a matter of the past, I still take no note of it. When I ask when will it be my turn, Sure enough, I've given it to my daughter-in-law.
235	Cayloonun köğü caykalgan (Al) caş kezek öttü suy kaygan. Caş külgönçök baldarga da Tay ene bolduk balpaygan. Kıştoonun köğü caykalgan (Al) kız kesek öttü suy kaygan. Kızgaldaktay kızdarga da Çoñ ene bolduk balpaygan.	Zöld pázsitú nyári legelőhöz hasonló Fiatalság elröppent, elszállt. Kacagva játszó gyerekek Nagymamája lettem. Ahogy nomádok telelőhelyén a széna repül, Szépséges lányságom úgy röppent el. Menyasszonynak való lányok Nagymamája lettem.	Youth like summer pastures of green grass Flies off in a jiffy. I've become the grandma Of kids playing amidst laughter. Like hay flies in the winter camp of nomads My fair daughter has flown off. I've become the grandma Of girls ready to be brides.
236	Ay nuru cerge tögüldü Agaylar aççı köñüldü. Ardaktap cürüp ötölü Aldıda turgan ömürdü. Kün nuru cerge tögüldü Külgündör aççı köñüldü...	Holdfény áradt szét a földön, Fivérek tárjátok ki a szíveteket. Becsüljük meg értékét A ránk váró életnek. Napfény áradt szét a földön Leányok, tárjátok ki a szíveteket.	Moonlight has flooded the earth, Brothers, open up your hearts. Let us truly honour The life awaiting us. Sunlight has flooded the earth, Lassies, open up your hearts.
237	Ceñse eken, Sovet ceñse eken Tilekti Kuday berse eken. Soguška ketken bir boorum Aman bir esen kelse eken.	Győzzön a szovjet, győzzön! Teljesítse Isten a kérésemet! Háborúba menő testvérem Épen egészségben térjen haza!	May the Soviets win, may they win May God fulfill my wish! May my brother going to war Return home sane and sound!
238	Cakşını adam baykaybı? Camandar adam caykaybı? Cakşı menen bir cürsöñ	Észre veszi-e az ember a jót? Vigasztalja-e a rossz az embert? Ha a jóhoz szegődsz Halálodig beteljesül-e a szenvedélyed?	Do you take note of what is good? Are you consoled by what is evil? When you take the side of what's good Will your passion be fulfilled before you die?

	Ölgönçö kumar tarkaybı, tarkaybı? Ketken bir cagıñ karasam Köz cetkiz meykin keñ talaa. Carooker seni samasam Arılbayt işten köp sana, köp sanaa...	Ha utadra nézek, Szemmel be nem érhető a táv. Szépségem, rád gondolva Nem csökken szívem vágya.	If I look at your road, Eyes can't encompass the distance. My beautiful, thinking of you Doesn't soften the desire in my heart.
239	Üyüñ, üyüñ üy eken Üyüñ körkü çiy eken.	Házad, házad ház volt, Szépségét a nád adta.	Your house, your house was a real house, Its beauty owed to the reed
240	Sal, sal, sal, bilek Sarı mayga toy, bilek. Kunan koydu soy, bilek, Kuyruğuna toy, bilek. Örük beken beşigi Öböt beken akesi. Ciyde beken beşigi Cigit beken akesi.	Mozdulj, mozdulj, mozdulj baba, Sárga vajjal telj meg baba, Hároméves állatot vágj le baba, Lakjál jól a farkával baba! Szilva volt-e a bölcsője Megcsókolta-e az apja? Olajfűz volt-e a bölcsője Vitéz volt-e az apja?	Move, move, move little babe, Be full with yellow butter, babe, Kill a three-year-old animal, babe, Eat your fill of its tail, babe! Was his cradle a plum Did his father kiss him? Was his cradle an olive, Was his father a champion?
241	Şaldır-şuldur şarkıdayt, Şakek alıp catabı? Bıçak uçı çarkıdayt, May tomurup catabı? Kızıl koroz kıykıldap, kırman çaçtı. Kızıl toru ceñekem sandık açtı. Sandıgınan köp akça caynay kaçtı. Sandıgınan berem dep alıp catsa	Vidáman csilingel, Gyűrút vesz elő? Bicska hegye fénylik Vajat szed vele? Vörös kakas kukorékolt, gabonát szórt szét, Piros arcú néném kitárta a ládát, Ládájából szétszóródott a sok pénz. Ládájából szétszóródott a sok pénz.	It's clinking merrily, Is she getting out a ring? The tip of the jackknife's shining, Is she getting out some butter? A red cock crowed, scattering corn, My red-faced aunt opened the chest, Loads of money scattered from her chest, Loads of money scattered from her chest.
242	Assaloomu aleykim, catkan baylar Koroo tolup köp koyu batkan baylar. Bu koyuñdu köçköndö kimiñ aydar? Kul çarığın süyrötüp, kuluñ aydar. Kara ögüzün kañtarıp taşka baylar Könöçögü tögülüp şoru kaynar. Assaloomu aleykim, döötü kalam Tördö catkan baylarga, berdik salam.	<i>Selamünaleyküm</i> ⁸² fekvő urak, Juhokkal teli aklú urak. Ezt a nyájat vándorláskor ki tereli? Saruját a földön húzva szolgák terelik. A fekete ökröt szorosan kőhöz kötő szolgák Tömlőbe öntött ételt kapnak, sokat szervednek <i>Selamünaleyküm</i> töltőtoll, Köszöntöttük a főhelyen ülőket.	<i>Selamünaleyküm</i> ⁸³ masters in bed, Masters with penfuls of sheep. Who drives this flock when migrating? Dragging their feet servants drive them. Servants tying the black ox tight to a stone, They get food in a sheepskin, they suffer a lot. <i>Selamünaleyküm</i> fountain pen, compound???? We've greeted those sitting in the pride of place.
243	Talaadagı şırılđañ ey Kuladagı şırılđañ ey. Şırılđañçı şyıkıbiz ey Kaçan kelet uykubuz ey.	Tarlón csikósdal, hej Kulában ⁸⁴ csikósdal, hej, Csikósdalt fújni szokás Mikor álmosodunk el, hej?	Wranglers' song on the stubble-field, hey, Horse-herders' song in Kula ⁸⁵ , hey, The wranglers' song is sung aloud, hey, When shall we get sleepy, hey?

⁸² Peace be with you (the formal greeting of Muslims).

⁸³ Peace be with you (the formal greeting of Muslims).

⁸⁴ *Kula* – lehet egy kirgiz helynév.

⁸⁵ *Kula* – might be a Kyrgyz place-name.

	Aman bolso cilkibiz ey Tańda kelet uykubuz ey. Adır-adır cerlerden ey Aygır minip biz keldik ey.	Ha egészséges a ménesünk, Reggelig nem álmosodunk el, hej. Dimbes-dombos hegyekről, hej Ménre ülve mi jöttünk, hej	When my stud horses are sleepy, hey, We won't get sleepy till morning, hey. From undulating mountains, hey We've come riding a steed, hey
244	Adır-adır cerlerden ey Aygır minip biz keldik ey. Aygır oozun tarta albay ey Bay üyünö tuş keldik ey ...	Dimbes-dombos hegyekről, hej Ménre ülve mi jöttünk, hej A mént nem tudtuk féken tartani, Abba a házba csak úgy érkeztünk	From undulating mountains, hey We've come riding a steed, hey. We failed to keep the steed in check, We've just come into that house.
245	Kıy koroz, kıy koroz kırman çaçar Kız albagan cigitter teñge çaçar. Teñgeleri teşikten ırgıy kaçar.	Lusta kakas, lusta kakas szalmát szór, Nem nósülő legény mind pénzt szór. Pénzek a lyukon kifolynak.	A lazy cock, a lazy cock scatters straw, A lad who doesn't marry scatters money, The money flows out through the hole.
246	Aygır oozun tarta albay Uşul üygö tuş keldik...	A lovat nem tudtuk féken tartani, Abba a házba véletlenül betértünk.	We failed to hold the horse in check, We've come into that house by chance.
247	Kiçinekey balası ala kaçtı. Kiçinekey balası berbeymin dep ala kaçtı Ala kaçtı...	Kisgyereket elkapott, elszaladt vele, Kisgyereket nem adom vissza, mondta, elszaladt, Elszaladt.	He snatched a little child, he ran away with him, I won't give back the little child, he said, he ran away, He ran away...
248	On eki ayda bir kelgen orozo can Orozonun onu sizge, onu bizge, Orozonun soobu tiysin sizge. Orozonun bitirin beriñ bizge.	Tizenkét havonta eljövő böjti lélek A böjtből tíz a miénk, tíz a tiétek! A túlvilágon jutalom nektek járjon érte. A böjti alamizsnát mi fizessük!	Spirit of fasting that comes once in twelve months Ten of fasting [days] is our, ten is yours! May you get reward for it in the world to come, May we pay the alms of fasting!
249	Budur, budur toolordon, Buka minip men keldim, Buka oozun tarta albay Uşul üygö tuş keldim. Adır, adır toolordon Argımak minip men keldim. Argımak oozun tarta albay, Uşul üygö tuş keldim.	Halmos-hátas hegyekről Bikára ülve én jöttem, A bikát féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztém. Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve én jöttem, A csödört féken nem tarthattam, Abba a házba véletlenül érkeztém.	From hilly and smooth-backed mountains I've come riding a bull. I failed to keep the bull in check, I've come into this house by chance. From hilly and smooth-backed mountains I've come riding a stallion. I failed to keep the stallion in check, I've come into this house by chance.
250	Orozonun onu bizge, onu sizge, Akiretke barganda soobu sizge.	A böjtből tíz a miénk, tíz a tiétek! A túlvilágon jutalom nektek járjon érte.	Ten of the fasting [days] is ours, ten is yours, May your have rewards for it in the world to come.
251	Caramazan ayta keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.	Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsötökbé!	I've come to your gate to greet Ramazan, May it give your crib a son like a white ram!
252	Adır, adır toolordon Aygır minip men keldim. Aygır oozun tarta albay, Uşul üygö tuş keldim. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünöt....	Dimbes-dombos hegyekről Lóháton megérkeztem, A ló száját nem tudtam visszatartani, Abba a házba véletlenül érkeztém. Abban a házban a nővérkém Kicsikét önteltnek látszik.	From undulating hills I have arrived on horseback, I couldn't hold the horse in check, I've come to that house by chance. My sister in that house Appears a bit conceited...
253	Adır, adır toolordon Aygır minip men keldim. Aygır oozun tarta albay,	Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttem, A csödör száját féken nem tarthattam,	From hilly and smooth-backed mountains I've come riding a stallion. I failed to keep the stallion in check,

	<p>Uşul üygö tuş keldim.</p> <p>Budur, budur toolordon, Buka minip men keldim, Buka oozun tarta albay Uşul üygö tuş keldim.</p> <p>Uşul üydün carığı Üzülüñkü körünöt. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünöt.</p> <p>Bıçak uçu cıltıdayt, May tomurup catabı? Kazan-ayak kıldırayt Kurut alıp catabı?..</p>	<p>E házba véletlenül érkeztem.</p> <p>Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülvé eljöttem, Bika száját féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztem.</p> <p>Abban a házban a fény, Pislákolni látszik, Abban a házban a néném Kényeskedni látszik.</p> <p>Bicska hegye csillog, Vajat szednek-e vele? Edénycsörömpölés hallatszik, Szárított sajtot hoznak-e?</p>	<p>I've come into this house by chance.</p> <p>From undulating mountains I've come riding a bull. I failed to keep the bull in check, I've come into this house by chance.</p> <p>The light in that house Seems to be glimmering, My auntie in that house Seems to be finicking.</p> <p>The tip of the jackknife's shining, Is butter being taken out? Pots are heard clattering, Is dried cheese being brought?</p>
254	<p>Altından neçen buyum casalbaybı Alganiñ turmuş sırın çeçe bilse.</p> <p>Al adam kündön küngö caşarbaybı Al adam kündön küngö caşarbaybı...</p>	<p>Aranyból mi minden nem készül Akit elvettél (feleséged) bár megfejtené az élet titkát! Az ember nem lesz-e egyre fiatalabb, Az ember nem lesz-e egyre fiatalabb?</p>	<p>What a lot of things are not made of gold, Would to God your wife could find out the secret of life! You won't grow ever younger, You won't grow ever younger, will you?</p>
255	<p>Kurut berseñ turup ber Beti- koluñ cuup ber.</p>	<p>Indulj, szárított túró! adj! Kezet-arcot mossál, adj!</p>	<p>Come on, give me dried cheese! Wash your hands and feet, give some!</p>
256	<p>Caramazan, caramazan....</p>	<p>Ramazán köszöntő, Ramazán köszöntő</p>	<p>Ramazan greeting, Ramazan greeting</p>
257	<p>Adır, adır toolordon Aygır minip men keldim. Aygır oozun tarta albay, Uşul üygö tuş keldim....</p>	<p>Dimbes dombos hegyekről Lóra szállva én jöttem. A ló száját nem tudtam megtartani, Abba a házba véletlenül jöttem.</p>	<p>From undulating hills I have arrived on horseback, I couldn't hold the horse in check, I've come to that house by chance.</p>
258	<p>Assaloomu aleykum, ıramazan, On eki ayda bir kelgen orozo can. Onu sizge, onu bizge, Orozo karmasañ soobu sizge.</p> <p>Assaloomu aleykum, ıramazan, Paygambarım mingeni toru ala at Tomuguna kuyruğu orolot. Paygambarım mingeni karala at Kapçıtına kuyruğu orolot.</p> <p>Paygambarım mingeni kızıl ingen Kızılına kızığıp kızı mingen. Paygambarım mingeni kula ingen Kubalasa taylagı carga kirgen.</p> <p>Paygambarım mingeni çal baş buura Baki cuktun enesi Batma Zuura</p>	<p>Selamünaleyküm Ramazán köszöntő Tizenkét havonta eljövő böjti lélek Tíz a miénk, tíz a tiétek! Ha böjtöltök, a túlvilágon jutalom nektek járjon érte.</p> <p>Selamünaleyküm Ramazán köszöntő A prófétám tarka almásderes hátas lova Patájáig érő farkú hátaslova. A prófétám fekete tarka hátaslova Combjaig érő farkú hátaslova.</p> <p>A prófétám vörös bundás tevéje Vörös tevéjére irigykedve a lányá ült fel, A prófétám szürke bundás tevéjét Ha megkergeti, elveszíti az utódját.</p> <p>A prófétám fehér fejű hím tevéje⁸⁶, Mindenki anyja Fatima Zuhra,</p>	<p>Selamünaleyküm is the Ramazan greeting, Fasting spirit that comes every twelfth month. Ten is our, ten is yours! If you fast, you deserve reward in the world to come.</p> <p>Selamünaleyküm is the Ramadan greeting, The apple-grey saddle horse of my prophet His mount with its tail reaching its hooves, The mottled black mount of my prophet, His saddle horse with its tail reaching its thighs.</p> <p>My prophet's red-haired camel, His daughter mounted his red camel with envy, If she chases my prophet's grey-haired camel It will lose its offspring.</p> <p>My prophet's white-headed camel bull⁸⁷, Fatima Zuhra is the mother of us all,</p>

⁸⁶ Buura- hím teve

⁸⁷ Buura- camel bull

	Paygambarım mingeni toru ala at Tomuguna kuyruğu orolot....	A prófétám tarka almásderes hátaslova Patájáig éró farkú hátaslova.	My prophet's mount is a dapple-grey horse, The tail of the mount reaches to its hooves.
259	Assaloomu aleykim, caramazan, On eki ayda bir kelgen orozo can. Caramazan ayta keldim eşigiñe Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe...	<i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő Tizenkét havonta eljövő böjti lélek! Ó, ramazán köszöntöt énekelve jöttem el kapudhoz, Fehér koshoz hasonló kisbabát adjon bölcsődbe.!	<i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, The spirit of fasting comes once in twelve months! Oh I've come to your gate singing a Ramazan greeting, May it give you a babe like a white ram in your cradle...!
260	Uşul üydün üzügü Üzülüñkü körünöt. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünöt. Kazan-ayak kaldırayt May tomurup catkanbı?	E ház teteje Ütött-kopottnak látszik, Abban a házban a néném Kényeskedni látszik. Fazékcşörömpölés hallatszik, Vajon vaját hoznak-e?	The roof of this house Appears to be shabby. My auntie in that house Appears to be finicky. The clatter of pots can be heard, Is butter being brought?
261	Caramazan ayta keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.	Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsötökbe!	I've come to your gate to greet Ramazan, May it give your crib a son like a white ram!
262	Uşul üydün üzügü Üzülüñkü körünöt. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünöt.	E háznak a teteje Kopottnak látszik, Abban a házban a néném Gógösnek túnik.	The roof of this house Appears to be shabby. My auntie in that house Appears to be haughty.
263	Caramazan ayta keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe. Uşul üydün üzügü Üzülüñkü körünöt. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünöt. Takta soko takıdayt. Takıdatpa ceñeke. Mendey balañ cok bele? Kakıdatpa ceñeke. Uşul üydün üzügü Üzülüñkü körünöt. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünöt. Adır, adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır başın tarta albay, Uşul üygö tuş keldik. Budur, budur toolordon, Buka minip biz keldik, Buka başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik....	Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsötökbe! E háznak a teteje Kopottnak látszik, E ház úrnője Gógösnek túnik. Fa mozsár csikorog, Ne csikorgasd néném! Nem volt-e hozzám hasonló gyermeked? Ne kelljen hízelegnem néném! E háznak a teteje Ütött-kopottnak látszik, E ház úrnője Gógösnek látszik. Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttünk, A csödör száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk. Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttünk, Bika száját féken nem tarthattuk,	We've come to your gate to greet Ramazan, May it give you a son like a white ram in your crib! The roof of this house Appears to be shabby, The mistress of this house Appears to be haughty. A wooden mortar is creaking, Don't keep creaking it, auntie! Haven't you had a child like me? Don't let me beg you, auntie! The roof of this house Appears to be shabby, The mistress of this house Appears to be haughty From rolling hilly mountains We've coming riding a stallion. We failed to keep the stallion in check, We've come to this house by chance. From undulating mountains We've come riding a bull. We failed to hold the bull in check, We've come to this house by chance.

		E házba véletlenül érkeztünk.	
264	<p>Assaloom aleykum, caramazan, Caramazan aytkanga keldim men da. Caramazan aytamin kündö men da. Caramazan aytkandan tıngan cokmun.</p> <p>Caramazan aytilıp küñügö da On eki salam bir kelip aytar elem. Salamdaşıp özünö kaytar elem. Adır, adır cerlerden aygır minip, Tañ atkança kelemın, tañga cürüp. Budur, budur cerlerden buka minip Muñdanamin, kelemın buurusunan....</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> Ramazán Ramazánt köszönteni jöttem én is, Ramazánt éneklek naponta én is. Ramazánt énekelni meg nem untam.</p> <p>Ramazánt énekelni minden nap Tizenkét üdvözetlet megénekelni jöttem. Téged köszönteni visszatértem. Dimbes dombos helyekről lóra szállva elindultam Reggel érkeztem Halmos dombos helyekről bikára ülve Elbúsulva honvágymtól elindultam.</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i>, Ramazan, I've come to greet Ramazan, too, I'm singing Ramazan every day. I haven't had enough of singing Ramazan.</p> <p>To sing Ramazan every day, To sing its twelve greetings I've come. I have returned to greet you. From hilly places mounting a horse I set out, I arrived in the morning, From rolling mountains, on a bull I set out, saddened by homesickness...</p>
265	<p>Assaloom aleykim, el agası, Elden eken atamdın şıbagası. Altın eken atının takagası Kümiş eken tonunun cakagası.</p> <p>Koş arıktan attagan koydun izi Koy çaşırıp berem deyt baydın kızı. Koş arıktan attagan taydın izi Tay çaşırıp berem deyt baydın kızı.</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> elnökünk Néped táplált téged. Arany patkó a lovadon Ezüst szegélyű a bundád.</p> <p>Két csapáson halad a birkanyájad A bég lányá annál is többet ígér. Két csapáson halad a ménesed A bég lányá annál is többet ígér.</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> our president , You've been fed by your people. Golden horse-shoes on your horse, Your furcoat's trimmed with silver.</p> <p>Your flock of sheep follows two trails, The bey's daughter promises even more. Your stud follow two trails The bey's daughter promises even more.</p>
266	<p>Assaloomu aleykum, paygambarım Samarkanda kız çıktı candın baarın. Men barıp küröşöyün al kız menen Iyıktar maga bergin batalarıñ.</p> <p>Koy balam, barba, dedi, tilimdi alsañ Kor bolosuñ kelbegenge özün barsañ. Oyloçu tekeberdik carabayt go Al cakta menmensingen bolot sarsañ.</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> Prófétám Egy samarkandi lány győzte le az összes birkózót. Hadd menjek küzdejek meg azzal a lánnyal, Szent emberek imát mondjatok értem!</p> <p>Ne menj kicsim, kért apám, hallgass meg, Ne keresd a bajt magadnak. Gondolj bele apám, mennyire illetlen büszkélkedni, Egy szemtelen lánnyal.</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i>, my Prophet! A girl from Samarkand has beaten all the wrestlers. Let me go and fight with that girl, Holy people, please, pray for me!</p> <p>Don't go, honey, asked my father, listen to me, Don't look for trouble! Just think, my father, how indecent it is To boast of an impudent daughter.</p>
267	<p>Assaloom aleykum, caramazan, On eki ayda bir kelgen oroza can. Orozonun onu bizge, onu sizge Orozonun bitirin bersin bizge.</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő, Tizenkét hónapban egyszer megjelenő böjti lélek. Tíz böjtös nap legyen a miénk, tíz a tiétek! A ramazáni alamizsna essen ránk!</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, Spirit of fasting, appearing every twelfth month. May ten fasting days be ours, ten yours! May the Ramazan alms be our turn!</p>
268	<p>Caramazan aytkandan kim toygon bar?</p>	<p>Van-e a ki megúnta a Ramazán köszöntöt?</p>	<p>Has anyone got fed up with the Ramazan greeting?</p>

	Bayırkının nuskasın kim koygon bar?	Van-e aki a régi hagyományt megszakítja?	Is there anyone who would break the tradition?
269	Assaloom aleykim, caramazan, On eki ayda bir kelgen orozo can. Orozobuz kabil bolsun, karmagan can.	<i>Selamünaleyküm</i> , Ramazán köszöntő, Tizenkét hónapban egyszer megjelenő böjti lélek. Böjtött tartók áldozata fogadtassék el!	<i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, Spirit of fasting, appearing every twelfth month. May the offering of fasters be accepted!
270	Budur-budur toolordon Buka minip biz keldik. Buka başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik. Adır-adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik....	Dimbes dombos hegyekről Ménre szállva mi jöttünk, A mén száját nem tudtuk féken tartani, Abba a házba véletlenül mentünk, Dombos hegyekről Bikára ülve mi jöttünk, A bikát nem tudtam irányítani, Abba a házba véletlenül érkeztünk.	From undulating mountains We've come riding a steed. We failed to bridle the steed, We've come into that house by chance. From hilly mountains We've come riding a bull. I failed to control the bull, We've come into that house by chance.
271	Adır, adır toolordon ey-ey Aygır minip biz keldik ey-ey Aygır başın tarta albay ey-ey Uşul üygö tuş keldik ey-ey. Budur-budur toolordon ey-ey Buka minip biz keldik ey-ey Buka başın tarta albay ey-ey Uşul üygö tuş keldik ey-ey.	Dimbes dombos hegyekről sej, haj Ménre szállva mi jöttünk, sej, haj A mén száját nem tudtam tartani, sej, haj Abba a házba véletlenül mentünk, sej, haj Dombos hegyekről sej, haj Bikára ülve mi jöttünk, A bika fejét nem tudtam tartani, Épp hogy ideértünk, sej, haj	From undulating mountains, ey, hey, We've come riding a steed, ey, hey I failed to hold the steed's mouth, ey, hey, We've come to that house by chance, ey hey From the hilly mountains, ey, hey We've come riding a bull, ey, hey. I failed to hold the bull's mouth, ey, hey, We just managed to arrive, ey hey.
272	Adır-adır toolordon Arkar minip biz keldik. Budur-budur toolordon Buka minip biz keldik	Dimbes dombos hegyekről Vadjuhra felülve mi jöttünk. Halmos-hátas hegyekről Bikára felülve mi jöttünk.	From undulating mountains We've come riding a wild sheep. From hilly, wavy mountains We've come riding a bull.
273	Adır-adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik. Budur-budur toolordon Buka minip biz keldik. Buka başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik.	Dimbes dombos hegyekről Ménre szállva mi jöttünk. A mént nem tudtuk féken tartani Abba a házba véletlenül jöttünk. Halmos-hátas hegyekről Bikára ülve mi jöttünk. A bikát nem tudtuk féken tartani Ebbe a házba véletlenül érkeztünk.	From undulating mountains We've come riding a steed. We failed to bridle the steed, We've come into that house by chance. From hilly, wavy mountains We've come riding a bull. We failed to bridle the bull, We've come into this house by chance.
274	Kurut berseñ turup ber Beti-koluñ cuup ber.	Ha szárított túró adsz, indulj, adj Kezet arcot mosva adj.	If you give dried cheese, come on, give some, Give some, after washing hands and face.
275	Kündöş katın kususun Berdim, berdim dep koyot Ceñine katıp cep koyot. Kıy koroz, kıy koroz kırman çaçar Kız albagan cigitter teñge çaçar. Teñgeleri teşikten ırgıy kaçar.	Fene beléd másodfeleség Azt mondja, h. adtam, adtam, Berejti ruhaujjába és maga eszi meg. Lusta kakas, lusta kakas szalmát szór, Nem nősülő legény mind pénzt szór. Pénzek a lyukon kifolynak.	??=a fenti Plague on you, second wife, She says: I've given, I've given, She hides it in her sleeve and eats it. A lazy cock, a lazy cock scatters straw, A lad who doesn't marry scatters money, The money flows out through the hole.
276	Adır, adır toolordon Aygır minip biz keldik	Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttünk,	From hilly and smooth-backed mountains We've come riding a stallion.

	Ayır başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik. Bıdır, bıdır toolordon Buka minip biz keldik Buka başın tartalbay Uşul üygö tuş keldik....	A csödör száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk. Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttünk, Bika száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk.	We failed to keep the stallion in check, We've come into this house by chance. From rolling mountains We've come riding a bull. We failed to hold the bull in check, We've arrived in this house by chance.
277	Berdim, berdim dep koyot Eteginen alıp cep koyot.	Adtam, adtam, mondja Titokban maga eszi meg.	I've given, I've given, she says, She eats it up all in secret.
278	Sayga бүткөн сары тал Irgay emey emine.	A patakból kihajtó szőke ág Mi volt, ha nem madárcezesznye?	The blond branch sprouting from the brook, Was nothing else but bird-cherry, wasn't it?
279	Men elem Kayberen kiyik Mültelüü ok mürümö tiyip. Mına men aldińda turam Caradar başımdı iyip. Kükük, kükük. Men elem Kayberen kiyik Mültelüü ok mürümö tiyip. Mına men aldińda turam Caradar başımdı iyip. Kükük, kükük.	Én voltam a Csodaszarvas ⁸⁸ Jelző golyó a vállamba fúródott. Ím előtte állok Sebzett fejem félrehajtom, Kakukk, kakukk. Én voltam a Csodaszarvas Jelző golyó a vállamba fúródott, Ím előtte állok Sebzett fejem félrehajtom. Kakukk, kakukk.	I was the Miraculous Stag ⁸⁹ A warning bullet hit my shoulder. Behold, I'm standing before you, My wounded head turned to the side, Cuckoo, cuckoo. I was the Miraculous Stag A warning bullet hit my shoulder. Behold, I'm standing before you, My wounded head turned to the side, Cuckoo, cuckoo.
280	Çımiyandan körpöçöñ Çıdabaym seni körböşöm. Çın barkıña cetermin men Çın acal cetip ölbösöm. ... beret karılık Karılıktı turğanım çok sağınıp. Ataganat koldon keler iş bolso Turbayt belek kayra on beşke cañırıp....	Selyemból ⁹⁰ a nyeregtakaród, Nem élem túl, ha nem látlak. Tudom a valós értékedet, Ha nem ütött még halálom órája. ...az öregség okozza, Nem akartam, h. utolérjen. Bár tehetnék ellene Tizenöt évesek maradnánk ismételten.	Your saddle cloth is made of silk ⁹¹ , I'll die if I can't see you. I am aware of your true value, If the last hour of my life hasn't struck. ...it's caused by old age, I didn't want it to catch me. If only I could fight it off, We'd stay fifteen years old again.
281	Adır, adır toolordon Argımak minip men keldim. Budur, budur toolordon Buka minip men keldim. Buka murdun tarta albay Uşul üygö tuş keldim. Bıçak uçu cıltrayt, May tomurup atkanbı?	Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttem, Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve én jöttem. Bika száját féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztem. Bicska hegye csillog, Vajat szednek-e vele?	From hilly and smooth-backed mountains I've come riding a stallion. From undulating mountains I've come riding a bull. I failed to hold the bull in check, I've come to this house by chance. The tip of the jackknife's shining, Is butter being taken out?
282	Orozonun onu bizge, onu sizge Orozonun bitirin bersin bizge. Kızıl koroz kıykañdap kırman çaçtı Kızıl-toru ceñkem sandık açtı Sandığınan akçası çubay çaçtı.	Tíz böjtös nap legyen a miénk, tíz a tiétek! A ramazáni alamizsna essen ránk! Vörös kakas mellét düllesztve szénát szórt,	May ten fasting days be ours, ten yours! May the Ramazan alms be our turn! The red cock strutting, scattered all the hay, A red-cheeked bride opened up the chest.

⁸⁸ Kayberen –1. 'mindenfélé vadállat'; 2. 'a régi kirgiz hitvilágban az állatok fejedelme'.

⁸⁹ Kayberen –1. 'all sorts of wild beasts'; 2. 'the prince of the beasts in the old Kirgiz mythology'.

⁹⁰ Çımiyan –Kaşgarból hozott erős vászon.

⁹¹ Çımiyan –strong linen cloth from Kaşgar.

	Adır, adır toolordon Arkar minip men keldim. Arkar oozun tarta albay, Uşul üygö tuş keldim.	Piros arcú menyasszony kinyitotta a ládát. Ládájából a pénze kiszóródott, Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttünk, A csödör száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk.	The money got scattered from her chest. From rolling-backed mountains We've come riding a stallion. We failed to hold the stallion in check, We've come to this house by chance.
283	Paygambarım mingeni kündöy kaşka Kümüş cügön başında, tizgin başka.	A prófétám lova mint a nap, hókás Ezüst a zablája, a kötőfék különleges	My prophet's horse is like the sun, it has a blaze, Its bit is silver, its reins are special.
284	Budur, budur toolordon Buka minip men keldim. Buka başın tarta albay, Uşul üygö tuş keldim. Bıçak uçı caltıldayt May tomurup atabı? Sandık oozu kıldırayt, Akça bergen atabı?	Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttünk, Bika száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk. Kés hegye fénylik Vajat szednek vele? Ládatető csikorog Pénzt szednek elő?	From undulating mountains We've come riding a bull. We failed to hold the bull in check, We've come to this house by chance. The tip of the knife is shinking Is butter being taken out? The lid of the chest is creaking, Is money being taken out?
285	Budur-budur toolordon Buka minip men keldim. Bukanın oozun tartalbay Uşul üygö tuş keldim. Kazan-ayak kaldırayt May tomurup catabı? Sandığı da kaldırayt Akça berip catabı?	Dimbes dombos hegyekről Bikára szállva jöttem. A bika száját nem tudtam taratani, Ebbe a házba véletlenül tértem. Edényekből hang hallatszik Vajat olvasztanak Ládát csikorgatnak Pénzt adnak?	From undulating hills, hey I have arrived riding a bull, I couldn't hold the bull in check, I've come to that house by chance. There is a noise from the vessels, Butter's being melted. A chest's being creaked, Is some money given away?
286	Caramazan ayta keldik eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe. Caramazan aytkan menen kim toygon bar? İlgerkinin nuskasın kim koygon bar?	Ramazánt köszönteni jöttünk a kaputokhoz Fehér koshoz hasonló gyerek szülessen a bölcsődbe! Van-e aki ráunt a ramazáni köszöntőre? Ősi nép hagyományát ki is dobná el?	We've come to your gate to welcome Ramazan, May a child like a white ram be born to your cradle! Has anyone got fed up with Ramadan greetings? Who would throw away the tradition of ancestors?
287	Assaloom aleykum, caramazan, Ayta keldim uşul üygö(ñ) oroza can. Orozonun onu bizge, onu sizge, Orozonun bitirin beriñ bizge.	<i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő Mondásával, böjtölő lélek, léptem e házba. Áldozatodból tíz nekünk, tíz neked! Ramazán végi jutalmadat mind nekünk!	Saying <i>Selamünaleyküm</i> , the Ramazan greeting, I, fasting soul, entered this house. Ten for us and ten for you of your sacrifice, All your reward at the end of Ramazan for us!
288	Assaloom aleykim, caramazan On eki ayda bir kelgen caramazan. Uktap catkan baldarga Umay salam. Kulak kakkıla baarıñarga	<i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő Tizenkét havonta eljövő Ramazán köszöntő Minden alvó gyereknek <i>Umaytól</i> ⁹² jött üdvözet. Figyeljete, mindanniótoknak	<i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, Ramazan greeting that arrives once in twelve months. To every sleeping child Greetings have come from <i>Umay</i> ⁹⁴ . Listen, to all of you

⁹² Umay- a régi kirgiz vallásban a gyerekek és gyerekgúyasok védelmezője.

⁹⁴ Umay- in ancient Kyrgys religion the protector of children and women in childbed.

	Dubay salam. Orozogo soyulgan kara boruk Atalardan kalıptır, uşul coruk. Caramazan ayta keldik eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.	Átadom az imát Böjtölésre levágott kétéves fekete birka ⁹³ , Ősöktől ránk maradt hagyomány, Ramazán köszöntővel jöttünk hozzátok Fehér koshoz hasonló fiút adjon a bölcsődbe!	I'm giving the prayer. Two-year-old black sheep killed for fasting ⁹⁵ Is the tradition left for us by the ancestors. We've come to your gate to greet Ramazan, May it give your crib a son like a white ram!
289	Caramazan ayta keldim eşigiñe Koçkordoy uul bersin beşigiñe. Adır-adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik.	Ramazán köszöntöt mondani jöttünk kaputokhoz Fehér koshoz hasonló gyerek szülessen a bölcsötökbe! Dimbes dombos hegyekről Ménre szállva mi jöttünk, A mén száját nem tudtuk féken tartani Abba a házba véletlenül jöttünk.	We've come to your gate to greet Ramazan, May you have a child like a white ram born in your cradle! From rolling mountains We've come riding a stallion. We failed to hold the stallion in check, We've arrived in this house by chance.
290	Caramazan aytkandın paydasi bar Cayıp koygon kurut-maydın paydasi bar.	A ramazán köszöntőnek haszna van, A kinyújtott szárított sajtnak, vajnak is haszna van.	The Ramazan greeting has its use, The flattened dried cheese, butter has its use.
291	Adır, adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır oozun tartalbay Uşul üygö tuş keldik. Budur, budur toolordon Buka minip biz keldik. Buka başın tartalbay Uşul üygö tuş keldik....	Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttünk, A csödör száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk. Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttünk, Bika száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk.	From hilly and smooth-backed mountains We've come riding a stallion. We failed to keep the stallion in check, We've come into this house by chance. From rolling mountains We've come riding a bull. We failed to hold the bull in check, We've arrived in this house by chance.
292	Caramazan aytıp keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.	Ramazán köszöntöt mondani jöttünk hozzátok Fehér koshoz hasonló fiút adjon a bölcsődbe!	We've come to you to greet Ramazan, May it give you a son like a white ram in the crib!
293	Caramazan ayta keldik eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe. Caramazan aytkandın caylası bar Cayıp koygon kuruttun maydası bar.	Ramazán köszöntővel jöttünk a kapud elé Fehér koshoz hasonló fiad szülessen. A Ramazán köszöntőnek szabott ára van Meggzárított túróból készült golyónak apraja is van.	We've come to your gate with Ramazan greetings, May you have a son like a white ram. The Ramazan greeting has its fixed price, A ball of dried cheese has its morsels.
294	Caramazan aytıp keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe. Caramazan aytkandın cayı bardır Cayıp algan kuruttun mayı bardır.	Ramazán köszöntöt mondani jöttem hozzátok, Fehér koshoz hasonló fiatok szülessen A ramazán köszöntőnek ára van, A szárított túrónak vaja van.	I've come to you to greet Ramazan May you have a son like a white ram. A Ramazan greeting has its price Dried cottage cheese has its butter.
295	Bıçak uçu cıltrayt May tomurup atabı? Kazan-ayak kaldırayt, Ce kurut alıp atabı?..	Kés hegye fénylik, Vajat szednek vele? Edénycsörömpölés hallik, Tán szárított túróhoz hoznak?.	The tip of the knife is shining Is butter being taken out? The clatter of pots can be heard, Is dried cheese being brought?...

⁹³ Boruk- 'kétéves birka'

⁹⁵ Boruk- 'two-year-old sheep'

296	Adır, adır toolordon Aygır minip men keldim. Aygır oozun tarta albay, Uşul üygö tuş keldim....	Dimbes-dombos hegyekről Lóhátón megérkeztem, A ló száját nem tudtam visszatartani, Abba a házba véletlenül érkeztem.	From undulating hills I have arrived on horseback, I couldn't hold the horse in check, I've come to that house by chance...
297	Uşul üydün tündüğü Üzülünkü körünöt. Uşul üydö ceñeyin Süzülünkü körünöt. May tomurup catkan beym, Bıçak uçu caltırıyıt....	E ház teteje Úgy tűnik félig nyitott, Abban a házban a menyecske Szorgosnak tűnik. Biztos vaját szed ki, Csillog a kés hegye.	The roof of this house Seems to be half open, The young wife in that house Seems to be diligent. She must be getting butter, The knife's tip is shiny.
298	Kim cıttabayt süyüü çirkin gülünön Kündö ötömün terezeñdin tübünön. Kayırçıday eki cagım karanam Altın, aytçı, kaçan senden tüñülöm? Keede bükkök, keede carık deyt kabagıñ Kantıp senin kıyalıñdı tabamın? Men özümdü er kökürök körsöm da Eerçip cürgön kölököñdöy samadım.	Ki ne szolgatná a szeretet virágát? Naponta elmegyek ablakod előtt. Koldusként tekingetek körbe, Édesem, mondd, hogy ne szeretnék? Néha bús, néha víg az orcád, Jut-e nekem ebből a vidámságból? Ha magamat legfőbb vitéznek is hinném, Nyomodban árnyaddá lennék.	Who wouldn't smell the flower of love? I walk past your window every day. I look around as a beggar, Sweetheart, tell me, how could I not love you? Sometimes your face is sad, sometimes it's happy. May I get some of this happiness? Should I think I was a valiant soldier, I'd become your shadow following you.
299	Caramazan ayta keldim eşigiñe Koçkordoy uul bersin beşigiñe. Adır-adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik.	Ramazán köszöntöt mondani jöttünk kaputokhoz Fehér koshoz hasonló gyerek szülessen a bölcsötökbe! Dimbes dombos hegyekről Ménre szállva mi jöttünk, A mén száját nem tudtuk féken tartani Abba a házba véletlenül jöttünk.	We've come to your gate to greet Ramazan, May you have a child like a white ram born in your cradle! From undulating mountains We've come riding a steed. We failed to bridle the steed, We've come into that house by chance.
300	Budur, budur toolordon, Buka minip biz keldik, Buka başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik	Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttünk, Bika száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk.	From undulating mountains We've come riding a bull. We failed to hold the bull in check, We've come to this house by chance..
301	Caramazan, caramazan Calgız kazık aylangan oşol cazgan. Caramazan aytkandan kim toygon bar? Bayırkınnın nuskasın kim koygon bar? Paygambardın bir uulu Üsön eken Karmaganı tutkaluu kişen eken. Kişenin suuga salsa batpas eken Caramazan degende catpas eken.	Ramazán köszöntő, ramazán köszöntő Sarkcsillag körül forgó világ. Van-e aki betelt a ramazán köszöntővel? Régi hagyományt félredobó van-e? A próféta egyik fia <i>Husain</i> . Amibe kapaszkodott, lánc volt. Láncát ha vízbe dobta sem süllyedt Ramazán köszöntöt mondva el sem fáradt.	Ramazan greeting, Ramazan greeting, A world twirling around the Pole Star. Has anyone had enough of the Ramazan greeting? Does anyone throw away the ancient tradition? One of the prophet's sons is <i>Husain</i> . What he seized was a chain, When he threw it in the water, it didn't sink. He didn't get tired saying Ramazan greetings.

302	Paygambardın bir uulu Üsön eken Karmaganı tutkaluu kişen eken.	A próféta egyik fia <i>Husain</i> . Amibe kapaszkodott, lánc volt.	One of the prophet's sons is <i>Husain</i> . What he seized was a chain.
303	Budur, budur toolordon, Buka minip biz keldik, Buka başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik	Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttünk, Bika száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk.	Budur, budur toolordon, Buka minip biz keldik, Buka başın tarta albay Uşul üygö tuş keldik....
304	Tıyındarı teşikten çıga kaçar Kanı suyu boz baldar ala kaçar....	A pénzt lyukba szórják, Fiatál gyerekek ellopják.	They throw the money into the hole, Young children steal it.
305	Car Muhambet aytip ötkön, caramazan Caramazan calgız kazık Aylangan muzoo cazgan. Muzoo kelip kempirdin butun başkan. Bay aytat bağlan kozu men berem deyt, Baybiçe aytat, barça cooluk men berem deyt. Baydın koyun öñörölü, Baybiçenin coolugun böktörölü.	Kedves Mohamedet megéneklő Ramazán köszöntő Ramazán köszöntő árva karó, Kóborló borjúút összeíró. Megjött a borjú, öregasszonynak a lábára lépett. Uraság mondja: szopós bárányt adok. Asszonyság mondja: selyem kendőt adok. Uraság birkáját hónunk alá kapjuk, Asszonyság kendőjét megrakjuk.	Dear Mohamed sung in the Ramazan greeting, A solitary stalk greeting Ramazan, Registering the stray calves. The calf's back and stepped on the granny's foot. Says to the master: I'll give a sucking lamb, Says to the mistress: I'll give a silk kerchief. We take the host's lamb under the arm, We pack the mistress' kerchief full.
306	Takta soku takıldayt Takıldatpa ceñeke. Mendey balañ cok bele Kakıldatpa ceñeke.	Fa mozsár csikorog, Ne csikorgasd néném! Nem volt-e hozzám hasonló gyermeked? Ne könyörögtess néném!	A wooden mortar is crunching, Stop crunching it, auntie! You had a child like me, didn't you? Don't make me beg, auntie!
307	Caramazan ayta keldim eşigiñe, Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe. Caramazandin caydası bar, Cayıp koygon kuruttun paydası bar. Budur, budur toolordon, Buka minip men keldim. Buka başın tartalbay Uşul üygö tuş keldim. Adır, adır toolordon, Aygır minip men keldim. Aygır başın tartalbay Uşul üygö tuş keldim. Uşul üydün üzügü Üzülüñkü körünör. Uşul üydö ceñekem Süzülüñkü körünör.	Ramazán köszöntőt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsőtökbe! A Ramazán-köszöntőnek szabott ára van A szárított sajtnak ⁹⁶ haszna van. Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttem, Bika száját féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztem. Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttem, A csödör száját féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztem. E háznak a teteje Kopottnak látszik, E ház úrnője Gógósnek tűnik.	I've come to your gate to greet Ramazan, May it give a son like a white ram in your cradle! A Ramazan-greeting has its fixed price Dried cheese ⁹⁷ has its use. From undulating mountains I've come riding a bull. I failed to hold the bull in check, I've come into this house by chance. From bumpy mountains I've come riding a stallion, I failed to hold the stallion in check, I've come into this house by chance. The roof of this house Looks very shabby, The mistress of this house Looks arrogant.
308	Budur, budur toolordon Buka minip men keldim.	Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttem,	From rolling mountains I've come riding a bull.

⁹⁶ Kurut- 'szárított sajt/túró'

⁹⁷ Kurut- 'dried cheese/curd'

	Bukanin oozun tartalbay Uşul üygö tuş keldim. Adır, adır toolordon Aygır minip men keldim. Aygırdın oozun tartalbay Uşul üygö tuş keldim....	Bika száját féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztém. Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttem, A csödört féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztém.	I failed to hold the bull in check, I've arrived in this house by chance. From hilly and smooth-backed mountains I've come riding a stallion. I failed to keep the stallion in check, I've come into this house by chance.
309	Üsökeñdin üyündö, Karadan şırdak oyulgan. Kadırluu çigıp katını Kaşın kerip çoyulgan. Üsökeñdin üyündö, Oymolor oyulup koyulgan. Barktuu çigıp baybiçesi Oozun kerip çoyulgan.	Üsöken otthonában Fekete hímzett kilim. Méltósággal indult el asszonya, Íj szemöldökű, büszke. Üsöken otthonában Hímzések kirakva. Hatalmasan indult el asszonya, Száját összezárva büszkén.	In <i>Üsöken's</i> home There's a black embroidered kilim. The mistress set out with dignity, Her eyebrows like a bow, proudly. In <i>Üsöken's</i> home Embroideries are nicely shown. The mistress set out mightily, Her mouth tightly shut, proudly.
310	Sap, sap, sap aylar Salam aytık akeler Börtö, börtö, börtölör Börtölördö şırtalar Şırtalardıñ kiygeni Ceñi tar da upuzun. Anı bıçkan ceñe ayım A düynödö törü keñ. Bu düynödö törü keñ. Paygambarım bir uulu Karamoldo Karamoldo oturat kara coldo. At-Başınday Ak Kuran aldı kolgo.	Sorban, sorban, sorban a hónapok Köszöntöttünk benneteket agák Tralla, tralla, trallala Trallala de trallala A pisszegők viseletét Széle-hossza nagy Néném asszony szabta Abban a világban széles helye van, Ebben a világban széles helye van, Prófétám egyik fia <i>Karamoldo</i> Karamoldo felült az országútra. Lófejnyi szent Koránt vett a kezébe.	The months all in a row, a row, We've been greeting you, agas, Tralla, tralla, trallala Trallala de trallala The costumes of the whistlers Was tailored by auntie Whose width is like her length. She has a wide space in that world, She has a wide place in this world, One of my prophet's sons is <i>Karamoldo</i> Karamoldo sat down on the road, With a holy Quran big as a horsehead in his hand.
311	Adır, adır toolordon Argımak minip biz keldik. Argımak başın tartalbay Tuugandar, uşul üygö tuş keldik. Budur, budur toolordon Buka minip biz keldik, Buka başın tartalbay Tuugandar, uşul üygö tuş keldik.	Dimbes-dombos hegyekről Paripa ⁹⁸ hátán érkeztünk Paripa száját nem jól tartottuk, Ej, testvéreim, abba a házba véletlenül érkeztünk. Felhős-ködös hegyekből Bika hátán mi jöttünk. A bika száját nem jól tartottuk, Testvéreim, e házba véletlenül érkeztünk.	From undulating mountains We've come riding a steed ⁹⁹ We failed to bridle the steed well, Ay, brother, we've come into that house by chance. From foggy-misty mountains We've come riding a bull. We failed to bridle the bull well, Brother, we've come into this house by chance.
312	Adır, adır toolordon Aygır minip men keldim. Aygır oozun tartalbay Uşul üygö tuş keldim. Budur, budur toolordon Buka minip men keldim. Buka murun tartalbay Uşul üygö tuş keldim.	Dimbes-dombos hegyekről Csödörre ülve eljöttem, A csödör száját féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztém. Halmos-hátas hegyekről Bikára ülve eljöttem, Bika száját féken nem tarthattam, E házba véletlenül érkeztém.	From undulating mountains I've come riding a stallion . I failed to bridle the stallion well, I've come into that house by chance. From hilly and smooth-backed mountains I've come riding a bull. I failed to keep the bull in check, I've come into that house by chance.

⁹⁸ Argımak- 'fajtiszta lovak legjobbika'

⁹⁹ Argımak- 'the best of thoroughbred horses'

313	Bıçak uçu cıltırayt, May tomurup atabı? Kazan-ayak kaldırayt, Kurut salıp atabı? Sandık oozu şırk etet, Akça alıp atabı? Akça berse alabız Kurcundarga salabız....	Bicska hegye fénylik Vajat szed elő? Fazék fedő csörömpöl, Szárított túró szed elő? Nyikorog a láda fedele Pénzt vesz-e ki? Ha pénzt ad, elfogadjuk, Nagy bőr iszákunkba rakjuk.	The tip of the jack-knife's shining, Is she taking out some butter? The lid of the pan is rattling, Is she getting out some dried cheese? The top of the chest is creaking, Is she taking out some money? If she gives money, we'll accept it Putting it in our large leather bag.
314	Mayıñ bolso alıp çık, Beti-baştı maylaylık. Caramazan aytkandın cayı bardır, Caramazan ayta keldim eşigiñe, Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe. Caramazan aytkandın cayı bardır, Çayıp koygon kurutunun mayı bardır. Mayıñ bolso alıp çık, Beti-baştı maylaylık Kurtuñ bolso alıp çık, Katırata çaynaylık....	Ha van vajad, hozd elő, Kenjük az arcunkra A Ramazán-köszöntőnek szabott ára van. Ramazán köszöntővel jöttünk a kapud elé Fehér koshoz hasonló fiút adjon a bölcsődbe! A Ramazán-köszöntőnek szabott ára van A szárított túrónak vaja van. Ha van szárított túród, hozd elő, Ropogtassuk, Ha van vajad, hozd elő, Kenjük be vele az arcunk!	If you have butter, get it out, Let's smear it on our faces. A Ramazan greeting has its fixed price. We've come to your gate with Ramazan greetings, May you have a boy like a white ram in your crib! A Ramazan greeting has its fixed price, Dried cottage cheese has its butter. If you have dried cheese, bring it, Let's crunch it, If you have butter, get it out, Let's smear it on our faces.
315	Adır, adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır oozun tarta albay Uşul üygö tuş keldik.	Dimbes-dombos hegyekről Ménre ülve megjöttünk. Mént nem tudtuk feltartani, Véletlenül jöttünk e házba.	From undulating mountains We've come riding a steed. We failed to curb the steed, We've come to this house by chance.
316	Budur, budur toolordon, Buka minip biz keldik. Buka murdun tartalbay, Uşul üygö tuş keldik. Adır, adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır oozun tartalbay, Uşul üygö tuş keldik....	Dimbes-dombos hegyekről Bika hátán mi jöttünk. A bikát féken nem tartottuk, E házba véletlenül érkeztünk. Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttünk, A csödört féken nem tarthattuk, Abba a házba véletlenül érkeztünk.	From undulating mountains We've come riding a bull. We failed to keep the bull in check, We've come to this house by chance. From hilly and smooth-backed mountains We've come riding a stallion. We failed to keep the stallion in check, We've come into that house by chance.
317	Adır, adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır başın tartalbay, Uşul üygö tuş keldik.	Halmos-hátas hegyekről Csödörre ülve eljöttünk, A csödör száját féken nem tartva, E házba véletlenül érkeztünk.	From rolling mountains We've come riding a stallion. We failed to hold the stallion in check, We've arrived in this house by chance.
318	Üsökeñdin üyündö, Karadan şırdak oyulgan. Kadırluu çıgıp katını Kaşın kerip çoyulgan. Üsökeñdin üyündö, Oymolor oyulup koyulgan. Barktuu çıgıp baybiçesi Oozun kerip çoyulgan.	Üsöken otthonában Fekete hímzett kilim. Méltósággal indult el asszonya, Íj szemöldökű, büszke. Üsöken otthonában Hímzések kirakva. Hatalmasan indult el asszonya, Száját összezárva büszkén.	In Üsöken's home There's a black embroidered kilim. The mistress set out with dignity, Her eyebrows like a bow, proudly. In Üsöken's home Embroideries are nicely shown. The mistress set out mightily, Her mouth tightly shut, proudly.

319	<p>Uşul üydün tündüğü Kayıñ beken? Maga berer coolugu Dayın beken?</p> <p>Uşul üydün tündüğü Arça beken? Maga berer coolugu Çarçı beken?</p>	<p>E háznak a felső füstkarikája Bükkfából készült? A nekem szánt kendő Elő van-e készítve?</p> <p>E háznak a felső füstkarikája Boróka fenyőből készült? A nekem szánt kendő Kockás volt-e?</p>	<p>Is the upper smoke-ring of this house Made of beech? Is the kerchief meant for me Completed?</p> <p>Is the upper smoke-ring of this house Made of juniper? Was the kerchief meant for me Chequered?</p>
320	<p>Budur, budur toolordon Buka minip biz keldik. Buka başın tartalbay Uşul üygö tuş keldik.</p>	<p>Felhős-ködös hegyekről Bika hátán mi jöttünk. A bika száját nem jól tartottuk, E házba véletlenül érkeztünk.</p>	<p>From foggy-misty mountains We've come riding a bull. We failed to bridle the bull well, We've come into this house by chance.</p>
321	<p>Adır, adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır başın tartalbay Uşul üygö tuş keldik...</p>	<p>Dimbes-dombos hegyekről Csödörre ülve eljöttünk, A csödör száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk.</p>	<p>From undulating mountains We've come riding a stallion . We failed to bridle the stallion well, We've come into that house by chance.</p>
322	<p>Budur, budur toolordon Buka minip biz keldik. Buka başın tartalbay Uşul üygö tuş keldik.</p>	<p>Dimbes-dombos hegyekről Bikára ülve eljöttünk, Bika száját féken nem tarthattuk, E házba véletlenül érkeztünk.</p>	<p>From rolling mountains I've come riding a bull. I failed to hold the bull in check, I've arrived in this house by chance.</p>
323	<p>Caramazan ayta keldim eşigiñe, Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe, Al balañ cakşı çıksın geşigiñe.</p> <p>Budur, budur toolordon, Buka minip biz keldik. Buka murdun tartalbay, Uşul üygö tuş keldik.</p>	<p>Ramazánt köszönteni jöttünk a kaputokhoz Fehér koshoz hasonló fiút adjon a bölcsődbe! Az a gyereked szerencsés legyen!</p> <p>Dimbes-dombos hegyekről Bika hátán mi jöttünk. A bikát féken nem jól tartottuk, E házba véletlenül érkeztünk.</p>	<p>We've come to your gate to say Ramazan greetings May it give you a son like a white ram in the crib. May that child be fortunate!</p> <p>From undulating mountains We've come riding a bull. We failed to curb the bull right, We've come to this house by chance.</p>
324	<p>Caramazan ayta keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe. Balañız baatır çıksa nasibiñe Alıp kelet tolo tolo üyüñüzgö.</p> <p>Koroo tolgon köp koygo batkan baylar Koroo tolgon koyuñdu kimder aydar? Booruna tayaktarın süyröşüp koyçu aydar Arkasında cantayıp köpkön baylar.</p>	<p>Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsötökbe! Ha e fiú szerencséjére vitéznek születik, Az egész házukat megtölti haszonnal.</p> <p>Urak, akiknek akólnyi juha van, Ki terel ennyi juhhot? Botot szorít magához, pásztor terel. Az uraknak óriási hasznot hajt.</p>	<p>I've come to your gate to greet Ramazan, May it give your crib a son like a white ram! If the son is luckily destined to be a champion, He will fill the entire house with gain.</p> <p>Masters have penfuls of sheep, Who can drive so many sheep? Embracing his crood, the shepherd Brings enormous gain for the masters.</p>
325	<p>Atsaloomu aleykum, caramazan, On eki ayda bir kelgen oroza can. Caramazan ayta keldik eşigiñe, Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.</p> <p>Uşul üydün üzüğü</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> Ramazan köszöntő Tizenkét havonta érkező böjti lélek. Ramazán köszöntöt mondani jöttünk kapudhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsötökbe!</p> <p>E háznak a teteje</p>	<p><i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting Spirit of fasting that comes every twelfth month. We've come to your gate to greet Ramazan, May it give you a son like a white ram in your crib!</p> <p>The roof of this house Appears to be shabby,</p>

	Üzülűnkű körűnűt. Uşul üydű ceñekem Süzülűnkű körűnűt.	Kopottnak látszik, E házbéli nővérkém Gűgűsnek tűnik.	My sister is this house Appears to be haughty.
326	Paygambardın mingeni kara kaşka Kaapır kuup kelatat Kara-Taşta. Műcűr kılıç kolunda boovu başka Çapkan taşı ketiptir eki başka Kűtűn koyup kalıptır seki taşka...	A prófétám hátasa fekete hókás Hitelent űldűz <i>Kara-Taş</i> -ba. Rűvid kard a kezében, kűtűféke más Rásuhintott a sziklára, kettébe vágta Felűlt a nagy lapos sziklára.	My prophet's mount is black with a blaze, He is chasing an infidel in <i>Kara-Taş</i> . He has a short sword in one hand, reins in the other, He slashed at the cliff, cut it into two, He sat on the large flat rock.
327	Agala toonu etektep Aylanıp űttűm Narındı. űzgűű cakşı kűrűműn Ekűűbűz baskan ayıldı. Carpıñdı cazıp kınalıp, ır tappaym saga ılayık. Caktırған űzűm cakşı ırdı (men) Irdoodon turam uyalıp...	Tarka hegyek oldalát Bejártam <i>Narin</i> vidékét. Kűlűnűsen kedvelem a falut ¹⁰⁰ , Ahol mindketten jártunk. Tetszeni fog neki, szűrakoztatja Nem talállok rád illű verset. Az én kedvenc dalomat Szűgyellem elénekelni neked.	I hiked through the region of <i>Narin</i> , The sides of colourful mountains. I especially like the village ¹⁰¹ , That both of us have visited. She'll like it, it'll amuse her. I can't find a verse that becomes you. I'm too bashful To sing my favourite song for you.
328	Bel beldi karap it űrűt Beyliñdı sanap iç kűyűt. Kır kırdı karap it űrűt Kılığıñ sanap iç kűyűt.	Hegyek felé fordulű kutya ugat Testtartására emlékszem, látni vágyom. Dombok felé fordulű kutya ugat Viselkedésére emlékszem, látni vágyom.	Facing the mountains a dog is barking, I remember its posture, I'd like to see it. Facing the hills a dog is barking, I remember its behavior, I'd like to see it.
329	Calbırak űsűt dirildep, Cabıktın sırn kim bilet? Caş keziñde oynop, kűl Cabıkkın sırdı, Cabıkkın sırdı kim bilet?	Reszket a falevél, Ki tudja a magadba zárt titkot? Amíg fiatal vagy, csak neved és szűrakozz, Ki tudhatja meg Rejtett titkaid?	The tree leaf is trembling, Who knows the secret locked in yourself? Laugh and make merry while you are young, Who can find out Your hidden secrets?
330	Çaynekte çayın kaynatıp Dastorkon, nandı caynatıp. Çaynekte çayıñ bolboso Men, barbayt elem cay basıp. Kazanga etti bışırıp Et ce dep meni çıkırıp. Kazanda etiñ bolboso Kayrılbayt elem kızıp.	Teáskannában teát forralva Asztalra téve Ha nincs a teáskannában teád, Hiába is mennék oda! űstben húst fűzve Gyere egyél húst, meghívva. Ha nincs az űstben hűs Minek is mentem volna.	Boiling tea in the kettle, Putting it on the table If you have no tea in the kettle, I'd go there in vain! Cooking meat in the cauldron, Come eat some meat, you'd call. If there's no meat in the cauldron Why should I go there.
331	Tar kapçıgay űtű tataal buruluş Taygak eken, etiyattap burunuz. Cardan ıldıy suuga kulap tűşpűylűk Cerden bildik taksi aydagan suluu kız. Koştoşolu emi başka keteli Kűrűşkűnçű salamatta turuñuz... Kűrűşkűnçű salamatta turuñuz...	Meredek a hegysszorosban a kanyar, Csűszűs is, űvatosan forduljatok! A szakadékbűl ne essűnk a vízbe! Sıkűn tanultunk vezetni sofűrlány! Elbűcsűzűnk, másfelé tart az utunk. Ha találkoztatok, kűszűntsetek egymást Ha találkoztatok, kűszűntsetek egymást..	The curve is steep in the canyon, It's slippery, turn carefully, Lest we should fall in the water from the cliff. We learnt driving on the plain, young driver lady! We said good-bye, we parted. When you meet, greet each other, When you meet, greet each other.
332	Cetembi degen űműtűm,	Reményem, h. rád talállok	The hope to find you

¹⁰⁰ *Ayıl*- 'falu'

¹⁰¹ *Ayıl*- 'village'

	<p>Ceteleyt meni künü-tün. Sargaya tartkan sarı ireñ Sen üçün emey kim üçün?</p> <p>Mahabat biyik munara Miñ miñder bolot ubara. Oşentip cürüp koşulat Bar bolso bekem ubada.</p>	<p>Éjjel nappal velem van. Elsápadt az arcom Nem miattad, hát ki miatt?</p> <p>Magas minaret a szerelem, Ezrek keveredtek bele. Akadályokat legyőzve jut célba, Aki hú marad adott szavához.</p>	<p>Stays with me day and night. My cheeks have gone pale, If not for you, for whom then?</p> <p>Love is a tall minaret, Thousands have got involved. Overcoming obstacles you'll win If you remain faithful to your promise.</p>
E01a	<p>Aldey, aldey, ak böpöm Ak beşikke cat, böpöm. Ata-eneñdi kınaba Ötö katuu ıylaba....</p>	<p>Tente, tente fehér babám, Fehér bölcsöbe feküdj kicsim. Anyád, apád ne zavard Bömbölő sírással.</p>	<p>Sleep, sleep, my white baby, Lie in the white cradle, baby, Don't disturb your mum and dad Howling and squalling.</p>
E01b	<p>Kırgıyek degen kıraan kuş Kır taşka barıp kongon cok. Kızıgıp oynop cürgöngö Kıştoobuz birge bolgon cok</p> <p>Cagalmay degen capan kuş Car taşka barıp kongon cok. Carpımdı cazıp külgöngö Cayloobuz birge bolgon cok....</p>	<p>Tarka héja vad madár Sziklákra le nem telepedett. Szórakoztunk, táncoltunk, Sajnos nem lett közös telelőnk.</p> <p>Szürke héja vad madár, Kedves sziklára le nem telepedett. Szívünket kitárta a nevetés, Nem lett közös a nyári legelőnk.</p>	<p>The mottled hawk is a wild bird, It would not settle on rocks. We had a good time, we danced., Pity we didn't share the winter quarters.</p> <p>A grey hawk is a wild bird, It didn't settle on a kind rock. Our hearts were set open with laughter, We did not share the summer pasture.</p>
E02a	<p>Bozorgon toonun boorunan Bozortup üñkür men kazdim. Kakıldagan oy ceñe Kay cerimen men cazdim?</p>	<p>Szürkülő hegy csúcsáról Szürkülő barlangot vájtam. Szószátyár nőcske, Micsodámról írtam én neked?</p>	<p>From the peak of a hill looming grey I dug a grey-looking cave. You garrulous hussy, What did I write to you about?</p>
E02b	<p>Başımdağı bar cazdık Totu kuştun cünü eken. Baarlaşkanım ketip soldatka Aldanın buyrugu uşu eken.</p> <p>Başımdağı bar cazdık Totu (bir)kuştun cünü eken. Alganım ketip askerge Aldanın kaysı tünü eken.</p>	<p>Fejem alatt tollpárna Páva tollából Elment a bizalmasom katonának Ez volt Isten akarata.</p> <p>Fejem alatt tollpárna, Páva tollából, Elment a sógorom katonának, Isten melyik éjszakája volt?</p>	<p>Under my head a pillow, From the feathers of a peacock. My confidant joined the army, That was God's will.</p> <p>Under my head a pillow, From the feathers of a peacock My brother-in-law joined the army, Which of God's nights was it?</p>
E03	<p>Aldey, aldey, ak böpöm, Ak beşikke cat, böpöm. Apañ işten kelgençe Uyku daamin tat, böpöm.</p> <p>Apası işke ketiptir Emçegi tolo süt kelet. Anı balam eemp alat. Atası toygo ketiptir Çöntögü tolo et kelet Anı balam cep alat.</p>	<p>Tente, tente ártatlanom, Fehér bölcsöbe feküdj, babám. Amíg anyád a munkából hazaér, Aludd ki magad babám.</p> <p>Az anyja dolgozni ment Tejtől duzzadó mellel jön Azt a picikém kiszopja. Az apja lagziba ment Teli zsebnyi hússal jön Azt a picim megeszi.</p>	<p>Sleep, sleep, innocent babe, Lie in a white cradle, my babe. Till mommy gets back from work, Have a real good sleep.</p> <p>His mother's gone to work, She'll come with breasts bursting with milk. My little one sucks it all. His father's gone to a wedding, He'll come with pocketfuls of meat, My little one will eat it up.</p>
E04a	<p>Saksakay aştı san aştı Sanına sayma caraştı</p>	<p>Saksakay elment, számtalan helyen átkelt Illett a hímzés az oldalán.</p>	<p>Saksakay is gone, crossing many places, The embroidery fitted him at the side...</p>
E04b	<p>Bekbekey aştı bel aştı Beline belboo caraştı Saksakay aştı say aştı</p>	<p>Bekbekey átkelt, túl a derékon, Illett az öv a derekára, Saksakay átkelt, túl a patakon,</p>	<p>Bekbekey went beyond the ridge The belt fitted his waist well, Saksakay went beyond the stream,</p>

	Sanına san boo caraştı	Jól állt neki az öv.	The belt fitted him..
E05	Aldey, aldey, ak balam Ak beşikke cat balam. Atañ toygo ketiptir Ak kise tolgon et kelet. Eneñ toygo ketiptir Emçeği tolo süt kelet.	Tente-tente ártatlan kicsikém, Fehér bölcsöbe feküdj kicsikém. Apád lagziba ment Fehér zsákra való hússal jön Anyád lagziba ment Tejtől duzzadó mellel jön.	Sleep, sleep, my innocent babe, Lie in a white cradle, my babe. Your father's gone to a wedding, He's coming with a white sackful of meat Your mum's gone to a wedding, She's coming with breasts bursting with milk.
E06a	Aldey, balam, ıylaba, Apakeñdi kıynaba. Aldey, böpöm, ıylaba....	Tente, picikém, ne sírj Anyukádnak ne nehezítsd Tente babuskám, ne sírj.	Sleep, little one, don't cry, Don't make it hard for mummy, Sleep, my baby, don't cry.
E06b	Aldey, aldey, aldeyim, Ak beşikke cat böpöm. Aldey, aldey, aldey, Aldey, aldey,	Tente, tente, tentike, Fehér bölcsöbe feküdj picike. Tente, tente, tente Tente, tente	Sleep, sleep, sleepy-sleep, Lie in a white cradle, babe. Sleep, sleep, sleep, Sleep, sleep
E07	Komuzdu kolgo alayın Üç kılduu komuz çalayın. Karılık degen ırımdı Calpı curtka cayayın. Bügün cutup cibersin Karılıktı ırdayın. Karıp kalgan keziñde Atıñ bolot tayagıñ. Almaday bolgon başıñdı Alıp tınat bu düynö....	Vegyem a kezembe kobzomat Pengessem három húros kobzomat Öregség című dalomat Daloljam népemnek. Akár ma is elragadhatja lelkem Még eldalolom az öregséget Ha majd megöregszel, Arany botra támaszkodhatsz Szépséges szép lelked Viszi magával a világ	Let me take my lute in my hand, Let me pluck my three-stringed lute Singing my song to my people The title is Oldness. He may seize my soul any day, I'm still to sing about old age. When you grow old, You may lean on a golden stick, Your beautiful soul Will be carried on by the world
E08a	Kıl akkanday kıyalap Cılkı aydap ışkırıp, tak. Kıya cerge kargaday Sen da aldıñ ışkırıp, tak. Koyçularдын koñur küü Koşup aytıp salkındap. Cılkıçının ırı eken Şır-şır-şır-şır şıñıldak, tak.	Ahogy hegycsúcsról lekering egy toll Ménest füttyel leterelnek, hóha! Szakadéknál várakozó varjúként Te is füttyültél, hóha! Csikósok dala volt, Hús helyen improvizált dal Csikósok dala volt Trallala, trallala, csikósdal, hóha!	Like a feather's circling down from the hilltop, Horses are driven down with a whistle, gee-ho. Like a crow waiting in the crevice, You also whistled, gee-ho! It was the horse-herders' song, Improvised in a cool place. It was the horse wranglers' song, Trallala, trallala, horse wranglers' song, gee-ho!
E08b	Kıl arkandın selkinçek Kızdar oynoyt elpildep. Ayluu tündö salkın cel Ayda tepsek selpildep. Ayluu tündö salkın cel Ayda tepsek selpildep. Kıl arkandın selkinçek Kızdar oynoyt elpildep.	Szörpányvából lengő hintán Lányok játszanak, vigadnak. Holdas éjjel fúvó szellő, Holdba repülnénk vidáman. Holdas éjjel fúvó szellő, Holdba repülnénk vidáman Szörpányvából lengő hintán Lányok játszanak, vigadnak.	On a swing hanging from tethers, Lassies play and rejoice. In a breeze on a moonlit night We'd love to fly to the Moon. In a breeze on a Moonlit night We'd gladly fly to the Moon. On a swing hanging on tethers Lassies play and rejoice.
E08c	Aldey, balam, aldey, Öövay, balam, öövay, Atañ toygo ketti ele Çöntögü tolo et kelet. Eneñ toygo ketti ele Emçeği tolo süt kelet.	Tente, baba, tente, Csicsíja-babája, csicsíja! Apád lagziba ment, Teli zebbel húst hoz Anyád lagziba ment, Tejtől duzzadó mellel jön.	Sleep, baby, sleep, Hush-a-bye, baby, hush! Your dad's gone to a wedding, He's bringing pocketfuls of meat, Your mum's gone to a wedding, She's coming with breasts bursting with milk.

	Aldey, balam, ıylaba Apañdin canın kıynaba. Öövay, balam, ıylaba Aldey, balam, ıylaba.	Tente baba, ne sírjál, Anyád lelkét ne gyötörd. Csicsíja-babája, ne sírj Tente, baba, tente.	Sleep, baby, don't cry, Don't torment your mum's heart. Hush-a-bye, baby, don't cry, Sleep, baby, sleep.
E08d	Kaşka tişi kadoodoy Kızıl dili bülöödöy Azuuları bolottoy Çat kayagı kolottoy. Keñ sorusu ketmendey Kebezdey bolgon kökülü Közünö çenep kertkendey. Cambaşının koşkonu Kazan asa turganday Karan kalgan Taybuurul Ey beregi Ürgönçtün suusun körgöndöy, ey.	Lapátszerű metszőfogú Vörös nyelve ököl-szerű Acélból a zápfogai Lába köze mint egy völgy. Széles keresztcsontja mint a kapa Fürtjei vatta-selymek Mintha szemé fölött vágta volna le Arányosak csípőcsontjai. Üstöt lehetne rá felfüggeszteni Fene megette <i>Taybuurul</i> , Jaj, odavalósi Mintha Ürgönç vizét is itta volna.	Its incisors are like spades, Its red tongue like a fist, Its molars made of steel, Its groin is like a valley. Its wide rump-bone's like a spade, Its hair is like silken wool, As if cut off above its eyes, Its hip bones are shapely. You may hang a cauldron on them, Confound darn <i>Taybuurul</i> , Ay, it is from that place, As if it had drunk from the Ürgönç water.
E09	Küröökö coot kiygendor Külüktü tandap mingendor Künü-tünü kol tosup, Küçöp catkan miñ san er. Kögüçköndöy baldarga Küröşör bolsoñ birden kel. Ak bulut soot kiygendor Argımak tandap mingendor. Arı tünü col tosup Arbıp catkan miñ sandar Arstanday baldarga Alışar bolsoñ birden kel. Kılıçtın mizin calmantıp Nayzanı kökkö şañdantıp Cakın keldi Bayıška Can koybogon balbansıp.	Páncél ruhát viselők Nemes paripát választók Éjjel-nappal úton lévők Ébren alvó sokezer férfi. Kicsinyke gyerekekkel Bírkózzunk egyenként. Fehér felhőhöz hasonló páncélt viselők, Nemes paripát jól kiválasztók. Minden éjjel utat levágva Összegyűlő sokezer férfi Oroszlán méretű gyerekekkel Harcoljunk egyenként. Megnyalta kardja élet, Dárdáját égne szegezte <i>Bayishoz</i> közeledett Lélekgyűjtő vitézhez volt hasonló.	Wearing sets of armour, Choosing noble steeds, Riding the roads day and night, Thousands of men, sleeping awake. With tiny toddling children We should wrestle one by one. Those wearing armour like white clouds, Those choosing noble steeds well. Making shortcuts every night Thousands of men gathering, Let's fight with the lion-sized child Taking turns one by one. He licked the blade of his sword, He pointed his lance at the sky He approached <i>Bayis</i> Like the soul-collecting champion.
E10	Bıçak sırtı kıldırayt May tomurup catabí? Mayıñ bolso alıp kel Sakal murut maylaylı. Kurutuñ bolso alıp kel Anda kuldur-kuldur çaynaylı. Akça berseñ alamın Can çöntökkö salamın. Eçki berseñ albaymın Ulak berseñ albaymın, Ubalına kalbaymın. Eçki berseñ bakırat Eldin baarın çakırat.	A kés háta csikorog Vajat kapargat? Ha van vajad, azonnal adj! Szakállra, bajuszra kenni. Ha szárított tejed van, hozz! Hadd ropogtassuk! Ha pénzt adsz, veszek, Oldalzebembe rakom. Ha kecskét adsz, nem fogadom el, Ha kiskecskét adsz, sem fogadom el, Nem kínlódom vele, Ha kecskét adsz, mekeg Mindenkit odahív.	The spine of the knife's screeching Is it scratching butter? If you've got butter, give me at once, To smear it on beard and moustache. If you have dried milk, bring some here! Let's crunch it! If you give money, I'll take it, I'll put it in my pocket. If you give a goat, I won't take it, If you give a kid, I won't take it either. I won't bother with it, If you give a goat, it will bleat, It'll call everyone there.

E11	<p>Ayt, ayt dese Aldanı ayt Atı cakşı Kudaydı ayt. Burkurap çıkkın buluttu ayt Burma tildüü som balta Burup sokkon ustanı ayt.</p> <p>At-Başınday kitepti Ayrı okugan moldonu ayt. Köz baylagan tumandı ayt ey, baldarım, Kökürök çeçken ıymandı ayt.</p>	<p>Mondjad, Istent mondjad A szép nevű Istent mondd! A göndör felhőről beszélj, Csavart élű holdbalta A készítő mesterről beszélj!</p> <p>Lófejnyi nagy könyvű Felolvasó molláról beszélj! Egymás tekintetét nem láttató ködről beszélj, (jaj gyermekeim) A mellét kidagasztó imámról beszélj!</p>	<p>Speak it, speak about God, Say God's nice name! Speak about the curly cloud, The moonaxe with the twisted edge, Speak about the craftsman who made it!</p> <p>Speak about the molla Reading out from a book as big as a horse head, Speak about the fog that veils each other's glances (alas my children) Speak about the imam who's thrusting out his chest.</p>
E12	<p>Asılım (dele) beyiş cırgalım, Emi kaday bir öttüñ düynödön?</p> <p>Emi kalıs dele bolçu künöödön. Erişi (bir) cibek en torko Emi en torko kaydan tabılat Katıgün, eskilerge koşulgan Emi cırgalım kaydan tabılat?</p> <p>Cırgalım, çiydelüü bulak tal beken?</p> <p>Arman ay, ölümdön küçtüübar beken?</p> <p>Cırgalım, almaluu bulak tal beken?</p> <p>Katıgün, acaldan küçtüü bar beken?</p> <p>Cırgalım, Ak-Töbödü mayram deyt, Cırgaldı ukkandın baarı kayran deyt...</p>	<p>Édes mennyei boldogságom Miért hagytad itt e világot?</p> <p>Bűntelen voltál, Érett selyem, széles selyemszövet Most széles selyemszövetet honnét vegyünk? Régről ismertet Most a boldogságom honnét találjam meg?</p> <p>Boldogságom, olajág volt-e patak partján?</p> <p>Van-e erősebb a halálnál? Boldogságom tavaszi almaág volt-e? Van-e a halálnál erősebb?</p> <p>Boldogságom, <i>Ak-Töbö</i>-ben ünnep van Boldogságomról mind azt mondják, kár, h. ez történt.</p>	<p>My dear heavenly bliss, Why did you leave this world here?</p> <p>You were without sins, Ripe silk, a broad silk cloth, Where shall we get broad silk cloth now? That long-known Happiness of mine, where shall I find it now?</p> <p>Was my happiness an olive twig on the river bank? Is there anything more powerful than death? Was my happiness a spring apple branch? Is there anything more powerful than death?</p> <p>My happiness, there's a feast at <i>Ak-Töbö</i> They all say of my happiness, it's a shame what happened.</p>
E13a	<p>Maasını kiyip çıraştap Baldarıñ baktıñ ırastap. Balanın körüp urmatın, Enekem bastıra berdiñ ıraaktap.</p> <p>Kepiçin kiydiñ çıraştap, Kelindi baktıñ ırastap. Kelindin körüp kelbetin, Kete da berdiñ ıraaktap.</p>	<p>Felvetted a hímzett csizmádat Gyermeket neveltél illedelmeset. Gyermekeid látták kiválóságodat Anyácskám messzire adtál.</p> <p>Sárcipőtt vettél fel díszeset, Menyet neveltél kedveset, Menyed mikor látta nagyszerűségedet, Messzire adtad.</p>	<p>You put on your embroidered boots You brought up well-mannered children. Your children had seen your virtues Mother, you had given me far away.</p> <p>You put on galoushes, fancy ones, You raised a daughter-in-law, a nice one, When your daughter-in-law saw your greatness, You gave her far away.</p>
E13b	<p>Adırda cılkiñ ala baş Argımak külük aralaş. Artıñda kalgan balañ caş, Ala cat çorom da ala cat.</p> <p>Küdürdö cılkiñ alabaş Külük (bir) argımakaralaş. Artıñda kalgan balañ caş, Ala cat çorom da ala cat.</p> <p>Bal kaydattım bakırğa, Kaynatkan balım tatkan çok.</p>	<p>Dombon tarka ménesed, Telivér, nomád ló vegyesen. Hátrahagyott gyereked kicsi, Vigyél uram minket is magaddal.</p> <p>A horizonton tarka ménesed, Telivér, nomád ló vegyesen. Hátrahagyott gyereked kicsi, Vigyél uram minket is magaddal.</p> <p>Mézet melegíttem réz edényben, Meg sem kóstoltad a mézet.</p>	<p>Your mottled stud farm's on the hill, Blood-horses and nomads mixed. The baby you left behind is small, Take us also with you, sir.</p> <p>Your moddled stud farm's on the horizon, Blood-horses and nomads mixed. The baby you left behind is small, Take us also with you, sir.</p> <p>I warmed honey in a copper pot, You didn't even taste the honey,</p>

	Murazım kayrılıp kerez da aytkan cok...	Végakarotodat sem mondtad el.	You didn't tell us your last will.
E14a	Uşul üydö ceñekem appak gana Oromolun beret maga saktap gana Apapaktay ceñekem appak gana Bet aarçısın beriptir maga saktap gana...	Az ottani háziasszony hófehér, hófehér, Kendőjét nekem adta titokban. Hófehér nővérem, hófehér, A zsebkendő is add nekem titokban.	The mistress of the house is snowwhite, snowwhite, She gave me her scarf in secret. My snowwhite sister, snowwhite, Give me your handkerchief too in secret.
E14b	A kızım kettiñ küyöögö Aşkanada aşñ kaldı. A kızım küyöögö kettiñ alıska Emi oroguñ kaldı kamişta.	Ó lányom, férjhez mentél, Ételed a konyhában maradt. Ó lányom férjhez mentél, Sarlód a nádasban maradt.	Ah my daughter, you've got married, Your life has remained in the kitchen. Ah my daughter, you've got married, Your sickle's remained in the reed-bed.
E14c	Tünküsün carık panarım Türmödön kayta kelgende Küyütün tarttım balanın. Kaz karkıldap köl saktayt. Kara ilaaçın çöl saktayt. Karıp kalgan atakeñ Kulunum, kayakka barıp can saktayt Kayakka barıp can saktayt?	Éjjelente égő mécsesem, Börtönből hazatértemkor Gyermekem gyásza sújtott. Lúd a tavon gágog, Fekete sólyom a sivatag fölött Idős apukád Picikém hol töltse napjait? hol töltse napjait?	My candle burning at night, When I was released from prison, I was overcome by mourning for my child. A goose's gabbling on the lake, A black hawk's over the desert. Your old father, my dear, Where shall he spend his days? Where shall he spend his days?
E14d	Teñizim, Karışkır atıp börü algan Al tügül kara kulak şerdi algan. A karmasa kolgo turbagan Bul kapilet tura şum calgan. Teñizim, İlbeesin kuup, iz çalğan Al tügül tirüü tandap tülkü algan. Tübölük kolgo turbagan Bul tüyşüktüü tura şum calgan...	Drága párom ¹⁰² Farkast lótt, farkast fogott, Sót fekete fülű oroslánra is vadászott. Kézzelem sem tudnád visszatartani Átmeneti ez a csalfa világ. Drága párom, Sassal vadászott, nyomot követett Sót, élő rókát fogott. Örökké nem tarthatta kezében Ezt a lényegtelen hamis (világot.)	My heroic spouse ¹⁰³ Who shot a wolf, caught a wolf, Hunted even for lions with black ears. You couldn't keep it back with your hands This false world is transitory. My heroic spouse, Who hunted with falcons, followed the trail, Even caught a live fox. He couldn't keep it in hand forever, This trifle false (world...)
E15	Arpa bir menen Aksaydı Aşıp ko barıp el caylayt. Azap bir menen tozokko Kanday adam bel baylayt? Azap (bir) menen tozokko Kanday cigit bel baylayt? Aytip (bir) koyot turbaybı Beret dep çaştın tilegin. Berip (bir) koyso Kudayım Biz öñdüü çaştın tilegin.	Árpa és Aksay Nyári legelőjét bejárja a nép. Kínnal és keservvel Melyik legény övezi fel a derekát? Kínnal és keservvel Melyik legény övezi fel a derekát? A tudók elmondják A fiatalok kívánságát, Bár teljesítené Isten A hozzánk hasonló ifjak kívánságát.	The summer pasture of Arpa and Aksay Is traversed by the people. Which young man would gird his waist With torments and anguish? Which young man would gird his waist with torments and anguish? The sages tell The wishes of young people, If only God would grant The wish of young ones like us.
E16a	Casayın kasal çaştıktan Çaş kezde köñül azdıkkın. Cadıga salıp caman iş Ce, çañiltat şaytan kastıktan.	A fiatalságról írjak verset, Fiatalon az ember meg-megbolondul. Méltatlan dolgokat is műveltet Velünk szándékosan a sátán.	Should I write poems about youth... When you're young you often go crazy, We are often made to do Unworthy things by the Satan.

¹⁰² Teñizim- 'igazságos, hős' elhunyt férjnek énekelt siratóban a férj megszólítása.

¹⁰³ Teñizim- 'righteous, heroic' salutation of deceased husband in the lament.

	Ottoy (bir) küyüp calındap Oynoştu oynoyt mastıktan. Oynop külsö bir cerde (Ce) ortodon ar kim kas çıkkan.	Tűzként lánggal lobogva Kedvesével táncol lelkesen. Kedvese ha elneveti magát Már őrjöng mások miatt.	Ablaze like the flames of fire He dances hotly with his darling. When his darling bursts out laughing, He gets mad about others.
E16b	Arpanın Ala-Toosunan Arkarın atsam zoosunan. Baldaktuu şumkar eken dep (Degi) karmasam kuştun boosunan. Arpanın Ala-Toosunda Akşumkar salgan uya bar. Bar ekeni çin eken Tügengir, barıp kördüm bir sapar.	Árpa Ala-Dag-jából Bár lónék szarvast sziklájáról! Szelídített sólyom volt, mondva Bár elcsípnék egy madarat a kertjéből. Árpa Ala-Dag-jaiban Fehér sólyom ¹⁰⁴ fészke van. Tény, hogy van ilyen, Elmentem, megnéztem.	At Ala-Dag of Arpa I wish I could shoot a stag off the rock! It was a tame falcon saying I wish I could catch a bird from its garden. In Arpa's Ala-Dags There's a nest of the white falcon ¹⁰⁵ . Sure enough there is such a thing, I went to see it for myself.
E17a	Bol, bol dep balam ıylasa Bolbogon cerden kıynasa. Kıynasa dele meyliçi Atasın bala sıylasa. Al, al dep balam ıylasa Albas (bir) cerden kıynasa. Kıynasa dele meyliçi Apasın bala sıylasa.	Gyere, gyere, síró gyerekem szólít Alkalmatlan helyen noszogat. Noszogat, hát jövök Ha apjának tekint. Végy, végy síró gyerekem szólít, Nem tudom felvenni ott. Noszogat, hát felveszem Ha anyjának tekint.	Come, come, my weeping child calls, Urging me at an inconvenient place. He is urging, so I must come If he takes me for his father. Take, take, my weeping child calls, But I can't take him in my arm there. He's urging so I pick him up If he takes me for his mother.
E17b	Urmat (bir) emey emine (Al) uuluñdun barsañ üyünö. Çoñ enem kele catat dep Neberem çıksa cügürö, (Al) kelinim çıksa süyünö.	Ha nem tisztelet, mi az, ha Fiad házába méysz? Mint anyós, ott megjelenesz, Fut feléd az unokád, Örömmel közeleg menyed.	What's it if not respect? When you go to your son's house Appearing as the mother-in-law, Your grandchild runs to meet you, Your daughter-in-law approaches you with joy.
E18	Ceñ kap kiydim ceñ üçün Ceñil baa boldum sen üçün. Ceñil baa bolsom meyliçi (degi) Sen kandaysıñ men üçün? Kol kap kiydim kol üçün Korduk kördüm sen üçün. Korduk körsöm meyliçi (degi) Sen kandaysıñ men üçün?	Hosszú ujjút vettem fel Szemtelen lettem miattad. Szemtelen legyek, ne legyek Te mit gondolsz felőlem? Kesztyűt vettem fel Megaláztak miattad, Megaláztak, nem aláztak, Te mit gondolsz felőlem?	I put on a long-sleeved one, I became arrogant for you. Shall I be arrogant or shall I not, What do you think of me? I put on gloves for you, I was abased for you. Abased or not abased, What do you think of me?
E19a	Kızıl kürmö şayı kiyip Oynogula kızdar ay. Kızıl köñül bar çakta Boylogula kızdar ay. Kızıl ömür barında Oynoy albay, külö albay Kayran çaştı ötközüp Koybogula kızdar ay.	Vörös selyemből való kaftánt viselt Játsszatok lányok, jaj! Amíg van szerető szív, Sokat sétáljatok lányok, jaj! Míg van vidám élet, Nem mulatva, szórakozva A szép fiatalságot elszalasztva Nehogy megbánjátok lányok, jaj!	She was wearing a red silk caftan, Play, lassies, ay! As long as there are loving hearts, Stroll along a lot lassies, ay! As long as the life is joyful, And you don't make merry, You miss your beautiful youth, You'll regret it lassies, ay!

¹⁰⁴ Akşumkar - Szemetey legendájában a ragadozó madár neve.

¹⁰⁵ Akşumkar – name of the bird of prey in Semetey's legend.

E19b	<p>Çokoyum buttan suurlup Çor boldu taman tuurlup. Çoyçoylop cürüp ötömbü Çokuda bir kün buyugup.</p> <p>Ötügüm buttan suurlup Özögüm ooruyt buulugup. Özgöçö kördüm korduğu Ölömbü bir kün buyugup.</p>	<p>Nemez csizmám¹⁰⁶ a lábamról lerúgom, Megkeményedett talpamat összeverem. <i>Choy, choy</i>-mondogatva halok-e meg Egyszer a csúcson hóviharban?</p> <p>Csizmám lerúgom a lábamról Belesajdul a gyomrom. Rádásúl sok megvetést szenvedtem el, Egy nap elegend lesz ezekből és meghalok.</p>	<p>I'll kick my felt boots¹⁰⁷ off my feet, I'll hit my hardened soles together. Saying <i>choy, choy</i> I'm going to die One day in a snow storm on the peak.</p> <p>I'll kick my boots off my feet, I'll feel a pang in the stomach. I have suffered much contempt, too, One day I'll have had enough and die.</p>
E20a	<p>Koroobuzga tal alıp Kolgo kürök, bak alıp Mına mintip, mına mintip.</p> <p>Togoloto top teptik Topko sala biz çettik. Mına mintip, mına mintip.</p>	<p>Kertünkbe facsemetét ültettünk, Ásóval a kezünkben, fát véve, Így kell ezt, na így!</p> <p>Körben állva, tánclépéssel Mind együtt neveltük. Így kell ezt, na így!</p>	<p>We planted a sapling in our garden, Having taken the tree, with a spade in hand That's how it's to be done!</p> <p>Standing around, with dance steps We reared it together. That's how it's to be done!</p>
E20b	<p>Kurandin sözüñ baykagan, Kelindin köönün caykagan. Aylındağı kelinder Enemdin urmatın körüp tarkagan.</p> <p>Enekem inekke maldı cüktögön. Bayırkısn men aytsam Narga cügün cüktögön. Baldarına kalganda Keñeşin aytıp "şük" degen.</p>	<p>Megtartotta a Qurán előírásait. Elnyerte a menyecskek szívéit, A falubéli menyasszonyok Mind tisztelték anyámat.</p> <p>Anyácskám felmálháza a tehenét Ha a korábbit mondom, Tűzben vesztette el a málháját, Ami a gyerekeit illeti, Megálljt parancsolt.</p>	<p>She observed the instructions of the Quran, She won the love of young women, The brides in the village, They all respected my mother.</p> <p>Mommy loaded her cow To recall an early event, The load was lost in fire. As for her children, She governed them with a firm hand.</p>
E21a	<p>Bekbekey kaçtı bel aştı Beline belboo caraştı. Saksakay kaçtı san aştı Sanına saadak caraştı.</p>	<p>Bekbekey elment, túl ahegyen Derekán jól állt a tegez, Saksakay elment, túl a völgyön Oldalán jól állt a tegez.</p>	<p>Bekbekey went over the mountain, The quiver fitted his waist well. Saksakay went beyond the valley, The quiver fitted his side well.</p>
E21b	<p>Baldarım buudandı minse terdetip, Kelinder buulumdu kiye kirdetip. Çoñ ene bolup balpayıp Otursam beşik termetip.</p>	<p>Ha a gyerekeim dolgos nomádok lennének, A menyek, ha selyembe¹⁰⁸ öltöznének Nagyanyaként szerencsés lennék, Ülnék bölcsőt ringatva.</p>	<p>If my children were hard-working nomads, If sisters- in-law dressed in silk¹⁰⁹, I'd be lucky as a grandma, I'd be sitting rocking a cradle.</p>
E21c	<p>Köl üstünö mal barbayt Ölböy tirüü can kalbayt. Ölböy tirüü can kalbayt Köl üstünö mal barbayt.</p>	<p>Nem megy a tóra a jószág, Életben ember nem marad. Életben ember nem marad Tóra jószág nem megy.</p>	<p>No livestock goes down to the lake, No person remains alive, No person remains alive, No livestock goes down to the lake.</p>
E22a	<p>Ak bos attın takası Ak irim köldün cakası. Aytmayınça cazılbayt Küñötay kızdın, kızdın kapası. Oy-boy, Küñötay kızdın, kızdın kapası.</p>	<p>Fehér ló patkója Fehér örvényű tó partja. Ki nem beszélve nem csökken <i>Küñötay</i> lánynak a baja. Jaj, haj, <i>Küñötay</i> lánynak a baja.</p>	<p>The shoe of a white horse – The shore of a white whirling lake. When it is not spoken out, The trouble of a <i>Küñötay</i> girl won't be less. Oy-hoy, the trouble of a <i>Küñötay</i> girl.</p>

¹⁰⁶ Çokoy- nemezcsizma.

¹⁰⁷ Çokoy- felt boot.

¹⁰⁸ Buulum- selyemfajta

¹⁰⁹ Buulum- kind of silk

	Kök boz attun takası Kök iyrim köldün cakası. Körmöyünçö cazılbayt Küñötay kızıdın, kızıdın kapası Oy-boy, Küñötay kızıdın kızıdın kapası.	Szürke ló patkója Kék örvényű tó partja. Ha meg nem nézik nem csökken <i>Küñötay</i> lánynak a baja, Jaj, haj, <i>Küñötay</i> lánynak a baja.	The shoe of a grey horse – The shore of a blue whirling lake. If it is not looked at, The trouble of a <i>Küñötay</i> girl won't be less, Oy-hoy, the trouble of a <i>Küñötay</i> girl.
E22b	Ak boz attın takası Ak iyrim köldün cakası Aytmayınça arılbayt A kurgur Küñötay kızıdın kapası. Kök boz attın takası Kök iyrim köldün cakası. Körmöyünçö cazılbayt A kurgur Küñötay kızıdın kapası.	Fehér ló patkója Fehér örvénylő tó partja. Ha ki nem beszélheti, nem fogy Szegény <i>Küñötay</i> lány baja. Szürke ló patkója Kék örvénylő tó partja. Ha meg nem nézi, nem fogy Szegény <i>Küñötay</i> lány baja.	The shoe of a white horse - The shore of a white whirling lake. If she can't speak it out, A poor <i>Küñötay</i> girl's trouble won't be less. The shoe of a grey horse – The shore of a blue whirling lake. If it isn't looked at, The trouble of a poor <i>Küñötay</i> girl won't be less.
E23	Kumurskaday beliñden Kubantıp aytkan kebiñden. Kuran karmap bergensip Ubadañdın beginen. Kurbu (bir) kurbu, kurbu saz Kuuşup oynoyt ördök-kaz. Kurbudan kurbu ayrılsa Kuyulup agat közdön çaş.	Darázsderekadról, Kedves szavadról Mintha a koránban kinyomtatták volna Bőséges szavaidat. Dimbes-dombos halmos nádas Kergetőzik lúd és kacsa. Barátjától, ha a barát elválík Folyik szeméből a könny.	Recalling your wasp-waist, Your kindly words... As if printed in the Quran, Your words flowed so amply. Undulating bumpy reed-bed, A goose and duck chase each other. When a friend parts with his friend, Tears keep flowing from his eyes.
E24	Şıp şırılđañ şır eken Cılkıçımın ırı eken. Sayga бүткөн сарı tal Irgay emey emine? San cigittin içinde Cırgal emey emine? Kap-kap kara tay Kaptal cünüñ kanakey? Kapka atandık ceñeke Şakek colu kanakey?	Csipp, csobobogás, csepp volt, A csikós dala volt. Völgyben kihajtott szőke bokor Nem madárcseresznye, de mi? Sok bátor legény közt lenni Nem boldogság, de mi? Sej, haj fekete csikó, Oldal gyapjad hol van? Kiemeltek lettünk néném, Hol az ünnepséged?	Drip-drop dripping, it was a drop, It was the horse-herder's song The blond shrub budding in the vale Is not bird cherry, what is it then? It's no happiness to be among Lots of brave lads, what is it then? Ay, hey, fine black colt, Where is your side hair? We've become distinguished, sister, Where is your celebration?
E25a	Ceti bir ketmen topurak Gül canım bırırasın dediñbi? Gül canım artiñda kalgan baldarıñ Gül canım çırkırasın dediñbi? Gül canım altı bir ketmen topurak Gül canım bırırasın dediñbi? Gül canım artiñda ele kalgan altın çaç Gül canım çıkrırap cürsün dediñbi	Hét lapát föld Rózsa lelkem ¹¹⁰ , pora szálljon, mondtad-e? Rózsa lelkem, hátrahagyott gyerekeid Rózsa lelkem, sírjanak csak, mondtad-e? Rózsa lelkem, hat lapát föld Rózsa lelkem, pora szálljon, mondtad-e? Rózsa lelkem, hátrahagyott aranyhajúd (párod) Rózsa lelkem, sírjon csak, mondtad-e?	Seven shovelfuls of earth Dear rose of mine ¹¹¹ , shall scatter its dust, did you say? Dear rose of mine, the children you left here, Dear rose of mine, shall cry, did you say? Dear rose of mine, six shovelfuls of earth Dear rose of mind, shall scatter its dust, did you say? Dear rose of mine, the golden-haired (mate) you left behind Dear rose of mine, shall cry, did you say?
E25b	Aldey, aldey, ak böbök Ak beşikke cat böbök.	Tente, tente ártatlan picikém. Fehér bölcsöbe feküdj baba.	Sleep, sleep, my innocent babe, Lie in a white cradle, babe.

¹¹⁰ A kirgiz hagyományoknak megfelelően az özvegy így szólítja meg halott férjét

¹¹¹ The window's address to her dead husband in the Kyrgyz traditions

	El Ak-Saydan tüşö elek Bulamıgıñ bışa elek.	A nép még nem indult el <i>Ak-Sayból</i> ¹¹² Édes lisztes levesed nem főtt még meg.	The people haven't left <i>Ak-Say</i> ¹¹³ yet, Your sweet floury soup hasn't been cooked yet.
E26a	Asılım beyiş Eralım Toburçak meyis cediñbi Eralım, top içinen bölünüp, Eralım, ay karañgi körgö kirdiñbi Asılım beyiş Eralım, Eralım ay	Drágám, mennyországom, ó <i>Eralom</i> , Ettél-e már fűrtös szőlőt? Eralom, kiváltál a nép közül, Eralom, jaj, sötét sírba mentél-e? Drágám, mennyországom, Eralom, Eralom, jaj!	Darling, my paradise, ah my <i>Eral</i> , Have you eaten bunches of grapes? My <i>Eral</i> , you've risen from among the people, My <i>Eral</i> , oh alas, have you gone to a dark grave? Darling, my heaven, my <i>Eral</i> , my <i>Eral</i> , alas!
E27	Kız kezek cakşı turbaybı Kımız içip cürgöngö. Kız keziñ ötüp ketken soñ Kelin dep koyot turbaybı. Kelin kez cakşı turbaybı Konyak içip cürgöngö. Kelin kez ötüp ketken soñ Ayal dep koyot turbaybı.....	Leányságod kellemesen telt, Kumiszt iszogatva utazgattál. Miután elmúlt a lányságod, Mennyasszonyrak neveznek. Mennyasszonyságod kellemesen telt, Italozgatva utazgattál. Miután elmúlt a mennyasszonyságod, Asszonyrak neveznek.	Your maidenhood was spent in pleasure, You would travel around drinking kumis. When your maidenhood is over, You are called a bride. Your bridehood was spent in pleasure, You would travel around having drinks. When your bridehood is over, You are called a wife.
E28	Ömür degen cuugan koldun kirindey Ötö beret bir özüñö bilinbey. Kayran ömür kayra keler bolsoçu Suu sıyaktuu cerge siñip kömülböy. Ömür degen aradan go amanat Emne kılsa ömür kayra caralat? Kayran ömür öz tabinan ötkön soñ Kim ömürdü kayra izdep taba alat?	Mint a megmosott kézről a szenny, Úgy tűnik el az élet, észre sem veszed. Bárcsak vissza lehetne fordítani! Még mielőtt a föld felszívna a lecseppenő vizet. Az élet megőrzése ránk van bízva. Akárhogyan is, újból teremődik. Szépségem, ha letelt az élet, Ki tudná újra megtalálni?	Like dirt from a washed hand Life disappears, you don't even notice. If only it could be reversed Before the earth sucks up the water drop. Life is up to us to preserve. It is reproduced one way or other. My beautiful, when life is over Who can find it again?
E29a	Uuçtasa kolgo turbagan Opaasız eken bu calgan. Acal bir bütüp kün bütsö Acaldan kaçıp kim kalgan? Karmasa kolgo turbagan Kaltıs go eken bu calgan. Acal bir cetip kün bütsö Uşul calganda kim kalgan?	Kézbe foghatatlan Megbízhatatlan hamis ez a világ. Elér a végzet, megszakad a nap, Ki úszhatná ezt meg? Kézben meg nem maradó, Sikamlós e hamis világ. Elér a végzet, megszakad a nap, Volt-e már ki megmaradt e csalárd világon?	Impossible to hold in hand, Unreliable and false is this world. Fate reaches you, the day's cut off, Who could escape from it? Refusing to remain in hand, Slippery and false is this world. Fate reaches you, the day's cut off, Has anyone stayed on in this false world?
E29b	Men küyüttüü Külüsün Küñ ordunda cürüşüm. Carkırap köñül açılбай Cabilıp cüröm künü-tün. Men musapır armanda Mençelik kızdar zarlanba. Balasın satat ata-enem Mal alıp kargan çaldarga.	Én a bús <i>Külüsün</i> , Rabszolgaként élek. Kacagva nem engedhetem el magam, Éjjel-nappal kínokat látok. Szegény fejem nagy bajban van. Lányok, ne essen meg veletek ilyen! Eladta gyermekét anyám, apám, Vénembernek jószág helyett.	I, grieving <i>Külüsün</i> , Am living as a slave. I can't relax with laughs, I suffer torments day and night. Poor me, I'm in great trouble. Maidens, don't let this happen to you! My mother, father sold their child Instead of livestock to an old man.
E30a	Bazarbaydın Tölgön Mingen atı Kökdödön.	<i>Bazarbay</i> fia <i>Törlögön</i> Hátaslova <i>Kökdödön</i> .	<i>Bazarbay's</i> son is <i>Törlögön</i> His mount is <i>Kökdödön</i> .

¹¹² Egy jól ismert kirgiz nyári legelő neve.

¹¹³ Name of a familiar Kyrgyz summer pasture.

	Seksen cigit koško alıp Beş cigiti boş kalıp, Ak-Cayık közdöy cönögön.	Nyolcvan vitézt vitt magával, Öt legényt magára hagyott, <i>Ak-Jayik</i> felé indult.	He took eighty warriors with him, Leaving five lads behind, He started for <i>Ak-Jayik</i> .
E30b	Attandım Sarı-Tekesten Artımdı karaym belesten. Acıraşpas bolsomçu Aksargıl bolgon seketten. Kuzgun-Taş menen Kuu-Moynok Kusaluu bolom köp oylop. Tündö catıp tüş körsöm Töşöktö catam birge oynop.	<i>Sari-Tekes</i> ben ütlem fel a lovamra, A dombtetőtöröl még visszánéztem. Bár ne váltam volna el Szőke szépségemtől! <i>Kuzgun Taş</i> és <i>Kuu Moynok</i> Hiányoznak nekem. Este ha lefekszem Arról álmodom, hogy mellettük szórakozom.	I mounted my horse in <i>Sari-Tekes</i> , I looked back from the hilltop. If only I hadn't parted With my beautiful blonde! I am missing <i>Kuzgun Taş</i> and <i>Kuu Moynok</i> . When I go to bed in the evening I dream of having a good time with them.
E31	Ardagım eki balama (men) Aylanıp süyöm cana da. Alayın dese bala üçün Apakeñ canı sadaga. Ermegim eki balama (men) Ezilip süyöm cana da. Egerde kerek dep kelse Enekeñ canı sadaga.	Két drága gyermekem körül Forgolódom örömmel. Ha azt mondjátok, elfogadjátok, Anyátok a lelkét feláldozza értetek. Életem két gyermekemet Saját lelkemként szeretem. Ha szükségetek lenne rá, Anyátok a lelkét kiteszi értetek.	Around my two dear children I am busying myself with pleasure. If you say you accept it, Your mother sacrifices her soul for you. My life, my two children, I love them like my own soul. Should you need it, Your mother would do anything for you.
E32a	Tübölük çaşap men cüröm Tagdırdı aytıp sırlarga. Emçeğiñ cıttap men tursam Cüröktö cazgan sırlarga.	Örökké élek Sorsomat megosztva titkaimmal. Kebleden sóhajtozva, melletted lehetnék Szívbe írott titok.	I live eternally Sharing my destiny with my secrets. Sighing on your bosom, I could be a secret By your side, written in the heart.
E32b	Caş balapan balalık Calınsak kaydan tababız. Ötüp da ketti caş ömür, caş ömür Karızga kimden alabız. Buyrugı çok too kıyık Mergençige atılbayt. Altından baaluu caş ömür, caş ömür Akça da bersek satılbayt.	Madárfióka-szerű fiatalságra Ugyan hol bukkannhatunk? Elmúlt elszállt a fiatalság, Ha eladósodunk, kitől kérhetünk? Szerencsétlen hegyi szarvast Nem dobathat vadászok elé. Aranynál is drágább fiatalságod, Nem teheted pénzzé.	Where can we find youth That is like a bird's nestling? Youth is over and gone, Who can we borrow from when we are in debt? I can't throw a poor mountain stag In front of the hunters. You can't exchange your youth Worth more than gold for money.
E33a	Kuçaktap catıp balasın Enesin emne kagasıñ? Çakçañdaba köp ele Sen dağı kaynene bolup kalasıñ. Kelin go degen kıyın nerse Anın sırın başınan baykap bilse Baş bolup esiñ oodarat Baş bagıp alıp üyüñö kirse.	Ölében alszik a fiad, Az anyját miért szidalmazod? Annyira ne bízz magadban, Leszel te is még anyós. Nem könnyű menynek lenni, Van, ki az elejétől tudja. Uralkodnak rajta, a lelkét gyöttrik, Attól kezdve, hogy belép a házba.	Your son's sleeping in her lap, Why are you scolding his mother? Don't be so self-conceited, You'll also become a mother-in-law. It's not easy to be a daughter-in-law, Some know it from the very beginning. She is bullied, her heart is tortured From the moment she enters the house.
E33b	Dastorkon dayım bolsunçu Atamdıñ dastorkonu üygö tolsunçu. Dastorkon çayıp çay bergen Apakem ar dayım aman bolsunçu. Eginge aylım tolsunçu,	Terített asztalok legyenek mindig, Apám asztala töltsé be otthonunkat! Akinek leürült az asztala, teát adjon, Anyukám mindig egészséges legyen! Teljen meg gabonával a mezőm, Népemnek bő termése legyen, Bevetett alföldünkön	May there always be laid tables, May my father's table fill our home! Those whose table's empty should serve tea, May my mummy be in good health always! May my field be replete with corn, May my people have an abundant crop, In our sown plains

	Egindüü elim bolsunçu. Egindüü aylım içinde Eneler aman bolsunçu.	Az anyák egészségesek legyenek!	May the mothers be in good health!
E34a	Kök uçuk berdim saptap al Kudagıy, kök şumkar berdim taptap al. Ak uçuk berdim saptap al Kudagıy, ak şumkar berdim taptap al. Cük üstündö aynegim Kızım süt üstündö kaymagım	Kék selyemszálat adtam, túbe fúzöd, Apóstársam, kék sólymot adtam, betanítod. Fehér selyemszálat adtam, túbe fúzöd, Apóstársam, fehér sólymot adtam, betanítod. A lányomat mindenek fölött tartottam, Ő volt tejemem a tejszín.	I gave you a blue silk yarn, you thread it in the needle, My daughter's father-in-law, I gave you a blue falcon, you train it. My daughter's father-in-law, I gave you a white silk yarn, you thread it in the needle, My daughter's father-in-law, I gave you a white falcon, you train it. My daughter was my most precious treasure, She was the cream on my milk.
E34b	Cer uçrgan çaşılık Sergek da bolot azgırıp. Bербey da koysoñ ne bolmok? Bermuttu berip mas kılıp. Bербey da koysoñ ne bolmok? Bermuttu berip mas kılıp. Asabı küçtüü çaşılık Albirat cürök asgırıp.	Égbe repülő fiatalság, Éber, de tévelygő. Ha nem adnak, mi tévő lesz? Megrészedek a vermtuttól. Ha nem adnak, mi tévő lesz? Megrészedek a vermtuttól. Bűnös fiatalság, Szívét fellobbantó.	Youth soaring into the sky, Alert but erratic. If you can't find someone, what will you do? You'll get drunk on vermouht. If you can't find someone, what will you do? You'll get drunk on vermouht. Peccable youth, Who put the heart on fire.
E35a	Bosogo boyluu boz kaşka at Bolumduu coldo minbedim. Borumu sonun gelindi men Bolcolu menen süygömün. Kerege boyluu kerkaşka at Kerilüü colgo mingemin. Kelbeti sonun gelinge men Kebimdi koşup cürgömün.	Kapu melletti szürke lóra Széles úton fel nem ültem. Formás, takaros menyasszonyt A méretei miatt is szerettem. Farács ¹¹⁴ melletti barna lóra Széles úton felültem. Arányos testű menyecskével Megállapodásra jutottam.	The a grey horse next to the gate I didn't mount on a wide road. A shapely, pretty young bride I got to like for her dimension. The brown horse next to the wooden lattice ¹¹⁵ I mounted on a wide road. With the young woman of a shapely figure I have come to agreement.
E35b	Urmat (bir) emey emine (Al) uuluñdun barsañ üyünö. Çoñ enem kele catat dep Neberem çıksa cügürö, (Al) kelinim çıksa süyünö.	Ha nem tisztelet, mi az, ha Fiad házába mész? Mint anyós, ott megjelenisz, Fut feléd az unokád, Örömmel közeleg menyed.	What's it if not respect? When you go to your son's house Appearing as the mother-in-law, Your grandchild runs to meet you, Your daughter-in-law approaches you with joy.
E36a	Aldey, aldey, ak böböök Ak beşikke cat, böböök. Kunan koydu soy, böböök Kuyruguna toy, böböök. Eneñ baykuş eğinde Egin bütpös teginde. Emçegine süt cıynap Kelet, balam, keçinde.	Tente, tente fehér baba Fehér bölcsöbe feküdj baba. Hároméves juhót vágj le baba Lakjál jól a farkával baba! Anyád szerencsétlen a szántóföldön Nem ér véget az aratással a gabona Melle tejtol fog duzzadni, Úgy tér haza kicsikém este.	Sleep, sleep, white babe, Lie in a white cradle, babe. Kill a three-year-old lamb, babe Eat your fill of its tail, babe! You poor mummy's in the cornfield Harvesting corn hasn't ended, Her breasts will be bursting with milk When she comes home in the evening.
E36b	Kemenger bolso üy eesi Keñ peyil bolso bileşi. Keyibey ömür sürböybü	Ha okos a házigazda, Bőkezű és a felesége is. Nincs-e nyugodt életük	If the host is clever, His wife is generous, too. Isn't their life peaceful,

¹¹⁴ Kerege- 'A kirgiz sátor alsó faváza.'

¹¹⁵ Kerege- 'Lower wooden frame of a Kyrgyz tent.'

	Kem dele bolso düynösü. Kökölöp tursa üy eesi Kök bet (bir) bolso bilesi. Köygyödö ömür ötpöybü Köp dele bolso düynösü.	Ha hiányos is a vagyonuk? Ha magasan van is a házigazda Makacs és a felesége is. Nem élnek-e családotlan Ha bőséges is a vagyonuk?	Even if they're lacking in wealth? If the host is haughty and aloof, His wife is also stubborn. Aren't they dissatisfied, Although they live in abundance?
E36c	Öçürdük kara kömürdü Ötkördük dalay ömürdü. Baldarga berse den sooluk Bizge çaşoo da anday köñüldüü..	Eloltottuk a fekete szenet, Megéltünk számos életet, Ha egészségesek a gyerekek, Akkor van nekünk jó világ!	We've put out the black coal, We've lived several lives, When the children are in good health, We are having a good life.
E37/1	Caramazan ayta keldim eşiğiñe Ak koçkordoy uul bersin beşiğiñe. Üyüñ, üyüñ üy eken Üyüñ körkü çiy eken. Ak sarayday körüngön Kaysı baydın üyü eken? Kazan-ayak kaldırayt Kaymak alıp atabı?	Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsődbe! Házad, házad ház volt, Szépségét a nád adta. Fehér palotának látszott, Melyik gazdag háza volt? Edénycsörömpölés hallatszik, Tejszint vesz elő?	I've come to your gate to greet Ramazan, May it give your crib a son like a white ram! Your house, your house was a real house, Its beauty owed to the reed. It looked like a white palace, Which richman's house was it? The clatter of pots can be heard, Is she getting out some cream?
E37/2	Caramazan aytıp keldim eşiğiñe Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñe.	Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsődbe!	I've come to your gate to greet Ramazan, May it give your crib a son like a white ram!
E37/3	Assaloomu aleykim, caramazan, On eki ayda bir kelgen oroza can. Orozonun onu bizge, onu sizge Akrette soobu tiyet özüñüzgö.	<i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő Tizenkét havonta eljövő Ramazán köszöntő A böjtből tíz a miénk, tíz a tiétek! A túlvilágon jutalom jár érte.	<i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, Ramazan greeting that comes once in twelve months Ten is ours of the fast, ten is yours! There's reward for it in the world to come.
E37/4	Assaloomu aleykim, caramazan, On eki ayda bir kelgen oroza can.	<i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő Tizenkét havonta eljövő böjti lélek	<i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, The spirit of fasting comes once in twelve months!
E37/5	Assolomu aleykum Caramazan Capma niyet ümötüñ mayram asan. On eki ayda bir kelgen Oroza can Orozonu karmabagan ayban eken. Tört ayaktuu, töşü tüktüü taygan eken. Eki kolun artına baylar eken. Tozok otun közdötüp aydar eken. Paygambarım mingeni kündöy kaşka Kümiş cügön başında, tizgin başka.	<i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő Ne tartsd híveidet szándékában ünnepre hívó Tizenkét hónap legkiválóbbika Ramazan Aki nem böjttől, az állat. Négy lábú, szőrös mellű agárhoz hasonló. Két keze hátrakötözve A pokol tüzébe lökötetik. A prófétám lova naphoz hasonló hóka ¹¹⁶ Ezüst a zablája, kötőféke különleges. A prófétám lova naphoz hasonló hóka Ezüst a zablája, kötőféke különleges.	<i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, Keep away the Muslims from their intensions. The finest of the twelve months is Ramazan One who does not fast is a beast. A greyhound with four legs and a hairy chest. His hands were tied at his back And he was hurled into the flames of hell. My prophet's horse is like the sun, with a blaze, Its bit is silver, its reins are special. My prophet's horse is like the sun, with a blaze, Its bit is silver, its reins are special. I've come to your gate to say a Ramazan greeting,

¹¹⁶ Kaşka – 'hóka, hoimlokán fehér foltos ló'

	Paygambarım mingeni kündöy kaşka Kümiş cügön başında, tizgin başka.		May a babe like a white ram be born in your crib! May the child have a good fate, May he drag the Nogays here to your threshold.
E38/1	Caramazan aytkandan kim toygon bar? İlgerki eldin nuskasın, kim koygon bar? Caramazan ayta keldim eşigiñe, Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe. Caramazan, caramazan keregiñe carabasam Cayıp koygon kuruttun maydası bar, Caramazan aytkandın paydası bar....	Van-e, aki únja a Ramazán köszöntöt? Van-e aki az ősi népszokással felhagyna? Ramazán köszöntöt mondva jöttem kapudhoz, Fehér koshoz hasonló fiút a bölcsődbe! Ramazán köszöntő, Ramazán köszöntóm ha meg nem felel, Van abból a szárított túróból apró is, A Ramazán köszöntőnek haszna van.	Is anyone bored with Ramadan greetings? Would anyone give up this ancient tradition? I've come to your gate to greet Ramazan, Have a son like a white ram in your cradle!! Ramazan greeting, if my Ramazan greeting doesn't please you, That dried cheese has its morsels, too, A Ramazan greeting has its use...
E38/2	Assaloom aleykum, caramazan, On eki ayda bir kelgen oroza can.	<i>Selamünaleyküm</i> Ramazán köszöntő, Tizenkét havonta érkező böjti lélek.	<i>Selamünaleyküm</i> is the Ramazan greeting, The spirit of fasting that comes every twelfth month.
E38/3	Budur-budur toolordon Buka minip biz keldik.	Halmos-hátas hegyekről Bikára felülve mi jöttünk.	From hilly, wavy mountains We've come riding a bull.
E38/4	Orozonun onu bizge, onu sizge Orozoñuz kabil bolsun özüñüzgö.	Tíz böjtöt nekünk, tizet nektek, Fogadja el a Teremtő a böjtötöket!	Ten fasts for us, ten for you, May the Creator accept your fasting!
E38/5	Caramazan aytıp keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.	Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcsötökbe!	I've come to your gate to greet Ramazan, May it give your crib a son like a white ram!
E38/6	Caramazan ayta keldim eşigiñe, Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe. Caramazan aytkandın cayı bardır, Cayıp koygon kurutuñdun mayı bardır. Kurtuñ bolso alıp çık, katırata çaynaylık, Mayıñ bolso alıp çık, beti-baştı maylaylık.	Ramazán köszöntővel jöttünk a kapud elé Fehér koshoz hasonló fiad szülessen. A Ramazán-köszöntőnek szabott ára van A szárított túrónak vaja van. Ha van szárított túród, hozd elő, ropogtassuk, Ha van vajad, hozd elő, kenjök az arcunkra.	We've come to your gate with Ramazan greetings, May you have a boy like a white ram! A Ramazan greeting has a fixed price, Dried cottage cheese has its butter. If you have dried cheese, bring it, let's crunch it, If you have butter, get it out, let's smear it on our faces.
E38/7	Caramazan, caramazan Cañgız kazık aylangan oroza can Orozoñ kabil bolsun tutkan adam.	Ramazán köszöntő, Ramazán köszöntő Magányos karóként őgyeleg a böjtölő. Fogadják el áldozatként a megtartott böjtödet.	Ramazan greeting, Ramazan greeting, The fasting person is lingering like a lonely stalk, May your fast be accepted as an offering.
E38/8a	Caramazan aytkandın caydası bar Cayıp koygon kuruttun maydası bar. Kurut berseñ turup ber Beti-koluñ cuup ber.	A ramazán köszöntőnek módja van Kiterített szárított túrónak apraja van Ha szárított túró adsz, kelj fel és add, Arcot, kezét moss és adj! Adtam, adtam, mondja,	The Ramazan greeting has its style, Spread dried cottage cheese has its morsels. If you give dried cheese, get up and give some, Wash your face and hands and give some! I've given, I've given, she says,

	<p>Berdim, berdim dep koyot Eteginen alıp cep koyot. Kızıl koroz, kıy koroz kırman çaçar Kız albagan cigitter tıyın çaçar.</p> <p>Tıyındarı teşikten çıga kaçar Kanı suyu boz baldar ala kaçar.</p> <p>Caramazan, caramazan Can coldoşuñ, ıymaniñ orozocan Orozoñ kabil bolsun bay akecan.</p> <p>Caramazan aytkandın caydası bar Cayıp koygon kuruttun maydası bar. Kurut berseñ turup ber Beti-koluñ cuup ber.</p>	<p>A széléről maga eszi Vörös kakas, lusta kakas szalmát szór Nem nősülő legény pénzt szór.</p> <p>A pénzt lyukas zsákba szórja Fiatal legények ellopják.</p> <p>Ramazán köszöntő, ramazán köszöntő Lelki társad az imám böjtös társa, Böjtöd fogadják jócselekedetnek!</p> <p>A ramazán köszöntőnek módja van Kiterített szárított túrónak apraja van Ha szárított túrot adsz, kelj fel és add Kezet arcot moss és adj!</p>	<p>She keeps nipping from the side. A red cock, lazy cock throws about straw, An unmarried lad throws about money.</p> <p>He throws the money into a leaking sack, And young lads steal it.</p> <p>Ramazan greeting, Ramazan greeting Your soul mate is the imam's fasting companion, Your fast should be accepted as a good deed!</p> <p>The Ramazan greeting has its style, Spread dried cottage cheese has its morsels. If you give dried cheese, get up and give some, Wash your face and hands and give some!</p>
E38/8b	<p>Caramazan ayta keldik eşigiñe, Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe, Caramazan aytkan menen kim toygon bar? İlgerki eldin nuskasın kim koygon bar?</p>	<p>Ramazán köszöntővel jöttünk a kapud elé Fehér koshoz hasonló fiút adjon a bölcsődbe! Van-e, aki betelik a Ramazán köszöntésével? Ősi népi hagyománnyal ki is hagyna fel?</p>	<p>We've come to your gate with Ramazan greetings, May you have a boy like a white ram in your crib! Is anyone fed up with welcoming Ramadan? Who would give up an ancient folk tradition?</p>
E39/1	<p>Adır-adır toolordon Aygır minip biz keldik. Aygır oozun tarta albay Uşul üygö tuş keldik.</p> <p>Budur-budur toolordon Buka minip biz keldik. Buka oozun tarta albay Uşul üygö tuş keldik....</p>	<p>Dimbes-dombos hegyekről Csödör hátán mi jöttünk, A csödört nem tudtuk féken tartani, Abba a házba véletlenül jöttünk.</p> <p>Apró dombos hegyekről Bika hátán mi jöttünk, A bikát nem tudtuk féken tartani, Abba a házba véletlenül jöttünk.</p>	<p>From rolling mountains We've come riding a stallion, We failed to keep the stallion in check, We've come into that house by chance.</p> <p>From mountains with tiny hills We've come riding a bull. We failed to keep the bull in check, We've come into that house by chance.</p>
E39/2	<p>Kızıl koroz, kırk koroz Kırman çaçkan. Kızıl toru ceñekem sandık açkan Sandığınan akçası caynay kaçkan.</p>	<p>Vörös kakas, negyven kakas, Gabonát szelelő. Piros arcú néném felnyitja a ládát Ládájában sok pénzt tart.</p>	<p>A red cock, forty cocks, Throwing grain to the wind. My aunt with the red cheeks opens the chest, She keeps lots of money in her chest.</p>
E39/3	<p>Bıçak uçu ciltırayt May tomurup catkanbı? Kazan-ayak kaldırayt Kurut alıp catkanbı?</p>	<p>Kés hegye csillog Vajat szednek ki vele? Fazék csörömpöl Szárított túrot szednek elő?</p>	<p>The tip of the knife's shining, Is some butter being produced? The lid of the pan is rattling, Is some dried cheese being got out?</p>
E39/4	<p>On eki ayda bir kelgen orozo can Orozoñ kabil bolsun, tutkan adam. Caramazan ayta keldim eşigiñe Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe....</p>	<p>Tizenkét havonta egyszer előforduló böjtölő lélek. Böjtöd fogadják el áldozatul Ramazán köszöntővel jöttünk a kapud elé Fehér koshoz hasonló fiút adjon a bölcsődbe!</p>	<p>Your house, your house, it was a house, The ground was a rush mat. It was like a white palace, Which richman's house was it?</p> <p>Says the master: 'I'll give you a fat lamb Says the mistress: 'I'll give a silk kerchief. Let's get his lamb under our arm, Let's tie the silk kerchief round our waist!</p>
E40/1	<p>Caramazan, caramazan, Calgız kazık aylangan.</p>	<p>Ramazán köszöntő, Ramazán köszöntő Magányosan forgó tengely.</p>	<p>Ramazan greeting, Ramazan greeting An axis spinning in solitude.</p>

E40/2	Caramazan ayta keldim eşigiñe Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñe . Tıñtıtk bolsun eldin-curttun keşiğiñe.	Ramazán köszöntöt mondani jöttem kaputokhoz, Fehér koshoz hasonló fiút adjon bölcşötökbe! Béke legyen e nép és haza szerencséje.	I've come to your gate to say Ramazan greetings, May it give you a son like a white ram in your crib! May peace be the fortune of this people and land.
E40/3	Paygambarım ingeni kara kaşka, Kaapırlar kuup kelet kara taşka. Kara taştı çaptı ele, kanı çıktı, Kaapırlar körüp turup canı çıktı. Paygambarım ingeni kızıl kaşka, Kaapırlar kuup kelet kızıl taşka. Kızıl taştı çaptı ele, kanı çıktı, Kaapırlar karap turup canı çıktı.	A próféta nőtevėje fekete homlokán fehér folt Vörös sziklához kergették a hitetlenek. Vörös sziklához csapódott, vére kiserkent A hitetleneknek inába szállt a bátorsága. A próféta a Ramazán szóra nem feküdt le. Negyven fülű üstöt nem merített vízbe. Ramazán köszöntő, Ramazán köszöntő Egyetlen tengely körül forgó böjtölő lélek.	The prophet's camel cow, a white spot on its black forehead, It was driven against a red rock by the disbelievers. It hit against the red rock, its blood flowed out, The disbelievers lost courage. Hearing the word Ramazan the prophet did not lie down. He did not dip a forty-handled cauldron in water. Ramazan greetings, Ramazan greetings A fasting soul spinning around a single axis.
E41	Uşul üydün tündüğü kayıñ beken? Bizge bergen coolugu dayın beken? Uşul üydün tündüğü arça beken? Bizge berer coolugu çarçı beken? Uşul üydün tündüğü ayga bakkan Altın menen kümüştön çege kakkan Çegesı bekem bolsun dep çeber kakkan.	Annak a háznak a füstkarikája nyírfából van-e? A nekünk szánt kendő kész van-e? Annak a háznak a füstkarikája nyírfából van-e? A nekünk szánt kendő kész van-e? Annak a háznak a füstkarikája holdra néz, Arannyal, ezüsttel szegecselt. Erős legyen, mester csinálta.	Is the smoke-ring of that house made of birch? Is the kerchief meant for us ready now? Is the smoke-ring of that house made of birch? Is the kerchief meant for us ready now? The smoke-ring of that house looks on the Moon, It's studded with gold and silver. It must be strong, made by a master craftsman.
E42a	Baldarım külsö külömün Balam dep çaşap cürömün. Egerde balam çok bolso, Kızıgı emne düynönün Kızıgı emne düynönün....	Ha gyerekeim nevetnek, nevetek, Azért élek, mert gyerekem van. Ha nem lett volna gyerekem, Mi értelme lett volna a világnak? Mi értelme lett volna a világnak?	When my children laugh, I laugh, I live because I have a child. Had I had no child What sense would the world have made, What would be the good of the world ?
E42b	Cuulsa ele kirim taptasa, Baldarım meni kakpasa. İrstuu karı bolormun, Kırsıktan Kuday saktasa...	Kimostam a fehéremút patyolat tisztára, A gyerekeim meg ne haragudjanak. Elaggottan is Megtartott engem Allah.	I washed the linen white as snow, Lest my children should be angry. Aged though I am, Allah has preserved me.
E43	Ömür ötöt, ömür turbayt kündön küngö Ömür barda, işti oylo, işten talba. Ömürgö şerik kılıp ak süyüümdü Güldöy ös, güldöy açıl, güldöy cayna.	Telik az élet, múlík az élet a napokkal Míg tart az élet, addig törődj a dolgoddal. Életedhez társat keress szeretőt, Rózsává nőj, rózsaként nyílj meg, rózsának szeressenek.	Life is passing, time is flying day by day, While you're alive, take care of your things. Find a partner for life, a loving one, Grow into a rose, bloom like a rose, be loved like a rose.

Kirgiz dallamszövegek és török fordításaik

1-001

Aldey, aldey, ak balam	Aldey ¹¹⁷ , aldey apak yavrum
Ak beşikke cat balam.	Ak beşiğe yat yavrum.
Atañ toygo ketiptir	Baban düğüne gitmiş
Ak kise tolgon et kelet.	Ak torbası dolu et gelir
Eneñ toygo ketiptir	Anan düğüne gitmiş
Emçegi tolo süt kelet.	Memesi dolu süt gelir
Urmatım degen baybaça	Hürmetli dedikleri efendi
Talga atın baylasa	Dala atını bağlasa
Kıs-kelinder candasa	Kız, gelinler yanaşsa(lar)
Töşök salıp kamdasa	Yatağını yapıp hazırlasa(lar)...

1-002

Aldey, aldey ak beşik	Aldey, aldey ak beşik
Ak beşikke cat beşik	Ak beşiğe yat beşik (çocuk)
Apañ işten kaytkança	Anan işten dönünce
Balam, uykudasiñ, cat beşik.	Yavrum, uykudasın, yat beşik (çocuk)
Sarı, sarı sal bilek	Sarı, sarı sal bilek
Sarı mayga mal bilek	Sarı yağa batır bilek
Kunan koydu soy bilek	Üç yaşında koyunu kes bilek
Balam, kuyruğuna toy bilek.	Kuyruğuna toy bilek.
Atañ toygo ketti ele	Baban düğüne gitmişti
Balam, ak kisege et kelet.	Yavrum, ak torbada et gelir.
Aldey, aldey, ak beşik,	Aldey, aldey, ak beşik,
Ak beşikke cat beşik.	Ak beşiğe yat beşik.
Apañ toygo ketti ele	Anan düğüne gitmişti
Ak emçekke süt kelet.	Ak memesinde süt gelir.
Aldey, aldey, ak bala	Aldey, aldey, ak yavrum
Ak beşikke cat bala.	Ak beşiğe yat yavrum.
Iylaak, ıylaak ıylaba,	Sulu göz çocuk ağlama
Balam, ıylap canıñ kıynaba	Yavrum, ağlayıp canını sıkma
Aldey, aldey.....	Aldey, aldey.....

1-003

Aldey, balam, aldey,	Aldey, yavrum, aldey,
----------------------	-----------------------

¹¹⁷ Ninnilerde kullanılan ünlem. Özel anlam taşımamaktadır.

Öövay, balam, öövay,	Öövay ¹¹⁸ , yavrum, öövay,
Atañ toygo ketti ele	Baban düğüne gitmişti
Çöntöğü tolo et kelet	Cebi dolu et gelir.
Eneñ toygo ketti ele	Anan düğüne gitmişti
Emçegi tolo süt kelet.	Memesi dolu süt gelir.
Aldey, bala, ıylaba	Aldey, yavrum, ağılama
Apañdın canın kıynaba.	Ananın canını sıkma.
Öövay, balam, ıylaba	Öövay, yavrum ağılama
Aldey, balam, ıylaba.	Aldey, yavrum, ağılama.

1-004

(“Manas” eposunan üzündü) (“Manas” destanından bir parça)

Kaşka tişi kadoody	Ön dişleri kazık gibi
Kızıl dili bülöödöy	Kırmızı dili bileği gibi
Azuuları bolottoy	Azı dişleri çelik gibi
Çatkayagı kolottoy.	Basenleri dere gibi
Keñ sorusu ketmendey	Geniş sağırsı çapa gibi
Kebezdey bolgon kökülü	Pamuk gibi kakhülleri
Közünö çenep kertkendey.	Gözüne ölçüp kesilmiş gibi
Cambaşının koşkonu	Kalça kemikleri
Kazan asa turganday	Kazan asılacak kadar (büyük)
Karan kalgan Taybuurul	Kahrolası Taybuurul
Ee-y beregi	E-e-y şuradaki
Ürgönçtün suusun körgöndöy ee-y..	Ürgenç’in suyunu görmüş gibi e-ey..

1-005

Aldey, aldey ak böpöm	Aldey, aldey apak yavrum
Ak beşikke cat böpöm.	Ak beşiğe yat yavrum,
Kunan koydu soy böpöm	Üç yaşındaki koyunu kes yavrum
Kuyruğuna toy böpöm.	Kuyruğuna doy yavrum....

1-006

Adır-adır toolordon	Tepe tepe dağlardan
Aygır minip biz keldik.	Aygır binip biz geldik.
Aygır oozun tarta albay	Aygır ağzını çekemeyip
Uşul üygö tuş keldik.	Şu eve rast geldik.
Budur-budur toolordon	Tümsek tümsek dağlardan
Buka minip biz keldik.	Boğa binip biz geldik.
Buka oozun tarta albay	Boğanın ağzını çekemeyip
Uşul üygö tuş keldik....	Şu eve rast geldik...

1-007

Dastorkon dayın bolsunçu	Sofra hazır olsun
--------------------------	-------------------

¹¹⁸ Öövay – yörelere göre değişiklik gösteren ninni ünlemlerindedir. *Aldey*'le aynı.

Dastorkongo üyüm tolsunçu	Sofrayla evimde bereket dolsun
Oy, dastorkon cayıp çay bergen	Ey, sofraya kurup çay veren
Atañ bir aman bolsunçu.	Babanız sağ olsun.
Aşuusu biyik Kum-Tördün	Zirvesi yüksek Kum-Tör'de
Aynıbay uçkan kuş kördüm.	Yanılmadan uçan kuş gördüm.
Oy, aynıbay uçkan oşol bir	Ey, yanılmadan uçan o kuşun
Ayalı bolup özgördüm.	Hanımı olarak değiştirdim.
Çokusu biyik Kum-Tördün	Tepesi yüksek Kum-Tör'de
Çoçubay uçkan kuş kördüm...	Korkmadan uçan kuş gördüm....

1-008

Ayrıbay da közdü irimden	Ayrımadan gözü girdaptan
Çabaktı ele tikteym kiringen.	Balığı izliyorum suda oynayan
Karmaymın a seni akırın	Tutarım a seni yavaşça
Karmaymın a miñdin birinen...	Tutarım a binin birinden....

1-009

Atar aldı salkınday şamal cel cüröt	Şafak aldı serin rüzgar yel eser
Şamdagay uşul şamalda bizde kim cüröt	Kıvrak bu rüzgarda bizde kim gezer
Oynotup toonun tulparın erkin üyrötüp	Oynatıp dağ tulparını ¹¹⁹ kolayca eğitip
Şamdagay uşul zamanda bizde kim cüröt...	Hızlı bu zamanda bizde kim gezer...

1-010

Cağalmayday kaykıp uçup bara albay	Bozdoğan gibi kayıp uçup varamayıp
Caş cürökkö cağarların taba albay	Genç yüreğe istediğini bulamayıp
Eç bolboso sen konuuçu tokoygo	Hiç değilse sen oturan ormana
Canım seket caya albadım torumdu.	Canım, sevgilim yayamadım ağımı.
Mınça nege tülkü kuumay oynottuñ	Bunca niye şaşırtmaca oynattın
Aytçı degi anık bele süygönüñ....	Söylesen-e kesin miydi sevdiğin...

1-011

Güldösö cazda bak-darak	Çiçek açsa baharda ağaçlar
Kanday bir sonun çar tarap	Ne kadar güzel etraf
Kelin (bir) alıp kız bergen	Gelin alıp, kız vermek
Bul özünçö saltanat ee-y.	Ne kadar güzel mürüvvet.
Ak peyil bolso üy eesi	İyi niyetli olsa ev sahibi
Akılduu çıksa bülöösü	Akıllı olsa ailesi
Aytışpay cakşı çaşaşa	Anlaşarak iyi yaşasalar
Az dele bolso düynösü.	Az olsa bile serveti.
Keñ peyil bolso üy eesi	Cömert olsa ev sahibi
Kemenger çıksa bülöösü.	Hamarat çıksa ailesi
Keyişpey cakşı çaşaşa	Pişman olmadan yaşasalar

¹¹⁹ Cins at

Kem dele bolso düynösü.	Eksik bile olsa serveti.
Keyişpey cakşı caşaşa	Pişmanlıksız güzel yaşasalar
Kem dele bolso düynösü....	Eksik bile olsa serveti.....

1-012

Bekbekey aştı bel aştı (e-y)	Bekbekey gitti dağı geçti
Beline saadak caraştı.	Beline sadak yakıştı.
Saksakay aşı, say aştı	Saksakay gitti dereyi geçti
Sanına saadak caraştı.	Yanına sadak yakıştı.
Tündö koroo kaydardık (oşo)	Gece sürüye bekçilik ettik (o)
İynemdin uçun maytardık....	İgnemin uçunu kıvırdık....

1-013

Baldarım menin ırısım	Çocuklarım benim rızkım
Paanayım carık cıldızım	Gönlümü açan yıldız(lar)ım.
Ömürlü bolor beken dep men	Ömürleri uzun olsun diye ben
Tilegem tilek tımızın.	Dilekler dileyip duruyorum.
Baldarım menin törü üçün	Çocuklarım benim hürmet için
Bakıttın Isık-Kölü üçün.	Mutluluğun Isık-Kölü ¹²⁰ için
Isık-Köldöy taşkınap	Isık-Köl gibi taşıp
İrısıñ aşıp töğülsün....	Rıskın bol olup dökülsün....
Baldarım menin canımsıñ	Çocuklarım benim canımsınız
Den soolugum (ay) darımsıñ.	Sağlığımsınız, dermanımsınız.
Cürögüm menen koşo iştep,	Yüreğimle beraber çarpan
Cürüp turgan kanımsıñ.	Dolaşan kanımsınız.
Baldarım menin paanayım	Çocuklarım neşe kaynağım
Baktım, ırısım, taalayım	Bahtım, rızkım, saadetim.
Ömürlü bolup canaşa	Ömürlü olup yan yana
Eliñde (ele) cürçü ar dayım.	Halkınızın içinde olun her dayım.
Altınım uul-kızdarım	Altın oğul-kızlarım
Ak terekten tal cakşı.	Ak kavaktan dal iyi(dir)
Barkına cetip sıylasañ (al)	Değerini bilip saygılı olursa
Baş koşup algan car cakşı.	Evlendiğin yarin iyi(dir).
Erteñ menen tañ menen (al)	Sabahleyin erkenden (o)
Kolumdu....	Elimdi.....

1-014

Kat cazdım cön men koydum kol	Mektup yazdım, öylesine, imza attım
Barar (bir) ceriñ (ay) Aydıñ-Köl	Gidecek yerin Aydın-Köl
Ölbösöm kayta (oy) kelermin	Ölmezsem geri gelirim

¹²⁰ Kırgızistan'ın meşhur krater gölü.

Kaygırba canım (ay) aman bol.	Üzülme canım sağ salim ol.
Kaygırgan menen (oy) ayla çok	Üzülse bile çare yok
Kaygırgan bizdey (oy) kayda çok.	Üzülen bizim gibi nerede yok.
Kükük bir menen (oy) zeynep tey	Guguk kuşu ile zeynep kuşu ¹²¹ gibi
Ayrılğan bizdey (oy) kayda çok.	Ayrılan bizim gibi nerede yok.

1-015

El ne cakka köçöt kozgolup	Halk nereye göç eder yerinden oynayıp
Ezilgen cürök koş bolup.	Ezilen yürek hoş olup.
Cazılat carpıñ calganda	Keyfin yerine gelir bu yalanda
Çark etip külsöñ oştonup...	Neşe saçıp gülersen nazlana.....

1-016

(E-ey) Argımak calın	(Ey) Argımak ¹²² yelesini
Örgönü keldim, örgönü keldim	Örmeye geldim, örmeye geldim.
Almaday bolgon başıñdı begim	Elma gibi başıñdı Beyim
Körgönü keldim, körgönü keldim...	Görmeye geldim, görmeye geldim....

1-017

Aldey, aldey, ak böbök	Aldey, aldey, apak bebek
Ak beşikke cat böbök.	Ak beşiğe yat bebek.
El Ak-Saydan tüşö elek	Halk Ak-Say' ¹²³ dan daha inemedi
Bulamıñ bışa elek.	Bulamacın daha pişmedi.

1-018

Ay nuru (da) cerge töğüldü (oy)	Ay nuru yere döküldü
İniler (ay) aççı köñüldü.	Kardeşler açsın gönüldü.
Ardaktap (da) cürüp ötkülö (al)	Değerini bilerek yaşayın
Aldıda (ele) turgan ömürdü.	Önünüzdeki ömrü.
Kün nuru (da) cerge töğüldü (ay)	Güneş nuru yere döküldü
Ceñeler (ay) aççı köñüldü (ay).	Yengeler açsın gönüldü.
Güldöp (dele) cürüp ötkülö (al)	Gülüp oynayıp geçirin
Gülgündöy (da) caştık ömürdü....	Gül gibi gençlik ömrü....

1-019

Salkın cayloo Çoñ-Cargılçak arası	Serin yayla Çoñ-Cargılçak arası
Sap-sap bolot başka-başka salaası	Sap sap olur başka başka alanı.
Adamzattın açıp köñün sergitken	İnsanı coşturarak serinleten
Atır okşoyt eñ bir taza abası.	Mis gibi güzel tertemiz havası.

¹²¹ Kırgız efsanesine göre hiçbir zaman kavuşamayan iki aşık kuş.

¹²² Yürük at

¹²³ Kırgızistan'ın meşhur yaylalarından biri.

Ak möngüdüön suular ağıp toktogon	Ak buzuldan sular akıp biriken
Ar cerinde altın bulak köldörü.	Her yerinde altın pınar gölleri
Kölün boylop kök şiberin capırıp,	Göl kıyısı boyunca yemyeşil otlaklarında
Ösüp atat malıbizdın töldörü...	Çoğalmakta malımızın dölleri...

1-020

Altından türdüü buyum (ey) casalbaybı	Altından türlü eşya yapılmaz mı
Altından baaluu buyum casalbaybı	Altından değerli eşya yapılmaz mı.
Alganı cürök sırn (ey) çeçe bilse	Aldığı (yari) yürek sırnını çözebilse
Al cürök kündön küngö caşarbaybı.	O yürek gün geçtikçe gençleşmez mi.
Kümüştön taza dağı (ey) metal barbı	Gümüştön daha temiz metal var mı
Kümüştön baaluu buyum casalbaybı	Gümüştön kıymetli eşya yapılmaz mı.
Alganı cürök sırn çeçe bilse	Aldığı (yari) yürek sırnını çözebilse
Al cürök kündön küngö caşarbaybı.	O yürek gün geçtikçe gençleşmez mi.

1-021

(Koşok) (Ağıt)

Ceti bir ketmen toprak (iy)	Yedi kazma toprak
Gül canım (ay) bırırasın dediñbi?	Gül canım ¹²⁴ tozu çıksın dedin mi?
Gül canım (ay) artıñda kalgan baldarıñ (ay)	Cül canım, arkanda kalan çocukların
Gül canım (ay) çırkirasın dediñbi?	Gül canım, ağlayıp dursun dedin mi?
Gül canım (ay) altı bir ketmen toprak (ay-iy)	Gül canım altı kazma toprak
Gül canım (ay) bırırasın dediñbi?	Gül canım tozu çıksın dedin mi?
Gül canım (ay) artıñda ele kalgan altın çaç (iy)	Gül canım arkanda kalan altın saçı(eşini)
Gül canım (ay) çırkirap cürsün dediñbi (ay-iy)	Gül canım ağlayıp dursun dedin mi?

1-022

Sarı-Oydun (gana) salkın toosunan	Sarı-Oy'un serin dağından
Sagızgan (gana) uçat zoosunan	Saksağan uçar kayasından.
Sanaaga (gana) saldıñ kanteyin	Kaygıya düşürdün ne neyleyim
Kanteyin, körö albay koydum (oy-iy) ordunan.	Neyleyim, göremedim yerinden.
Kök-Oydun (gana) körköm toosunan	Kök-Oy'un görkem dağından
Kögüçkön (gana) uçat zoosunan.	Güvercin uçar kayasından.
Köp oygo (gana) saldıñ kanteyin	Çok tasalandırdın neyleyim
Kanteyin, körö albay (gana) koydum (iy) ordunan.	Neyleim, göremedim yerinden.

1-023

Kat cazam Sovet cönündö	Mektup yazarım Sovyet hakkında
Türlü oy tüşüp köñülgö.	Türlü düşünceler gelip aklıma.
Ömürüñördü tileymin	Ömrünüzü diliyorum
Uşintip alistan kelip cürgöngö.	Böylece uzaklardan geldiğinizde.

¹²⁴ Kırgız geleneğine göre kocası ölen kadın ağıt yaparken kullanılan hitaplardan biri.

1-024

Kız kezek cakşı turbaybı	Kız çağın iyiymiş meğerse
Kimiz içip cürgöngö.	Kimiz içip gezmeye.
Kız keziñ ötüp ketken soñ	Kız çağın geçtikten sonra
Kelin dep koyot turbaybı.	Gelin adı takarlarmış meğerse.
Kelin kez cakşı turbaybı	Gelin çağı iyiymiş meğerse
Konyak içip cürgöngö.	İçki içip gezmeye.
Kelin kez ötüp ketken soñ	Gelin çağın geçtikten sonra
Ayal dep koyot turbaybı.....	Kadın adını takarlarmış meğerse...

1-025

Serkenin mayın aşadım	Keçinin yağını yedim
Seksenge çıga çaşadım	Seksen yaşına kadar yaşadım.
Toktunun mayın aşadım	Toklunun ¹²⁵ yağını yedim
Toksongo çıga çaşadım.	Doksana kadar yaşadım.
Naarazı bolboym calganga	Pişman değilim bu yalan dünyaya
Nasibim kalsın baldarga.	Nasibim kalsın çocuklara.
Iraazı bolom calganga	Razı oluyorum bu yalan dünyaya
İrisim kalsın baldarga....	Rızkım kalsın çocuklara....
Şum acal bardık canga kolun sunat	Hain ecel tüm canlıya el uzatır
Kara cer kuçağına alıp tınat.	Kara yer kuçağına almadan kalmaz.
Tübölük cayga ketsem dağı	Ebedi mekanıma gitsem bile
Artımda sesim menen işim kalat....	Arkamda adım ile işim kalır...
Nan dep, balam, ıylaba	Ekmek diye yavrum ağlama
Ata-eneñdi kıynaba	Anne-babanı zorlama.
El cayloodon tüşö elek.	Halk yayladan daha inmedi
Arpa, buuday bışa elek.	Arpa, buğday pişmedi (olmadı)
Aldey, balam, aldeyim....	Aldey, yavrum, aldey....
Küñgöydögü kuu kazık	Güneydeki kurumuş kazık
Kulcanın eti col azık.	Dağ koçunun eti yol azık.
Kurdaşın taap baş koşso	Akranını bulup evlenenin
Kudayına ne cazık?	Allaha ne derdi olsun.
Teskeydegi kuu kazık	Kuzeydeki kurumuş kazık
Tekenin eti col azık.	Tekenin eti yol azık.
Teñtuşun taap baş koşso	Yaşıtını bulup evlenenin

¹²⁵ Bir yıllık kozu

Teñirine ne cazık?	Tanrıya ne derdi olsun....
--------------------	----------------------------

1-026

Aldey, aldey, ak böpöm,	Aldey, aldey, apak yavrum,
Ak beşikke cat böpöm.	Ak beşiğe yat yavrum.
Aldey, balam, uktaçı,	Aldey, yavrum, hadi uyu
Enekeñdi kıynabay.	Anneciğini zorlama.
Aldey, balam, ıylaba,	Aldey, yavrum, ağlama
Enekeñdi kıynaba.	Anneciğini zorlama....

1-027

Aldey, aldey ak böpöm,	Aldey, aldey apak yavrum,
Ak beşikke cat, böpöm.	Ak beşiğe yat yavrum.
Eneñ işten kelgençe	Anan işten gelinceye kadar
Uyku daamın tat, böpöm.	Uykunun tadını al, yavrum.

1-028

Tektirge (ele) çıkkın buudaydı (ey)	Tepeye çıkan buğdaydı
Teñseltip (a) şamal ırğaydı (ey)	Kımıldatıp rüzgar esiyor.
Degele (da) canga bir ölüm (ay)	Bütün canlıyı (bekler) bir ölüm
Teñtuştar (a) oynop cırgaylı (ey).	Arkadaşlar oynayıp gülelim.
Kurbuga (ele) çıkkın buudaydı (ey)	Tümsekke çıkan buğdaydı
Kulpuntup (a) şamal ırğaydı.	Sallantıp rüzgar esiyor.
Kuuragan (a) canga bir ölüm (ey)	Zavallı canı (bekler) bir ölüm
Kurdaştar (a) oynop cırgaylı (ey)	Akranlar oynayıp gülelim....

1-029

Bekbekey aştı bel aştı	Bekbekey ¹²⁶ gitti tepeyi geçti
Beline saadak caraştı.	Beline sadak yakıştı.
Saksakay aştı say aştı	Saksakay gitti, dereyi geçti
Sanına saadak caraştı.	Kemerine sadak yakıştı.
Bekbekeydi kimge aytam	Bekbekeyi kime söylerim
Tili (ele) cumşak koygo aytam.	Dili mayhoş koyuna söylerim.
U-uu-y!	U-uu-y!
Saksakaydı kimge aytam	Saksakayı kime söylerim
Sanaası cumşak koygo aytam	Niyeti güzel koyuna söylerim
U-uu-y!	U-uu-y!

1- 030

Çaşırbay (a) aytçı apake	Gizlemeden söyleyen-e anneciğim
Çalgızıñ bolom men nege?	Neden ben tek çocuğum?

¹²⁶ Eskiden gençler sürü gütmek için geceledikleri zaman söyledikleri şarkının adı.

Özüñdön başka ularıñ	Kendinden başka dayanacağın
Ce bolbogonbu degele?	Hiç olmamış mıydı yoksa?

1-031

--	--

Törgö kilem (oy) taştagan,
Enekem törödöy uulun (oy) baştagan.
Kapşıtta kilem (oy) taştagan,
Enekem kanişa kelin (oy) baştagan.

Başköşeye kilim (oy) sermiştir,
Anneciğim efendi oğlunu (oy) idare etmiştir.
Yanlara kilim (oy) sermiştir,
Anneciğim hanişa¹²⁷ gelinini (oy) idare etmiştir.

1-032 (ağıt)

--	--

Asılım (gana) beyiş (ay) Eralım
Toburçak (gana) meyis cediñbi (ay)
Eralım, top içinen bölünüp,
Eralım, ay karañğı (ele) körgö kirdiñbi (i-iy)
Asılım (gana) beyiş (a-a-ay) Eralım (ay)
Eralım ay....

Kıymetlim, cennetim (ay) Eralım
Salkımlı yüzüm yedin mi (ay),
Eralım, halk içinden bölünüp,
Eralım, karanlık mezara girdin mi (iy)
Kıymetlim, cennetim (a-a-ay) Eralım (ay)
Eralım ay....

1-033

--	--

Aldey, aldey, ak böpöm,
Ak beşikke cat böpöm.
Iylabaçı böbögüm aay,
Ata-eneñdi kıynabaçı, böbögüm aay
Aldey aay, böbögüm
Aldey aay, arkanda süyör cölögüñ.

Aldey, aldey ak bebeğim,
Ak beşiğe yat bebeğim.
Ağlama bebeğim aay,

¹²⁷ Kanişa – han eşi, kraliçe.

Anne-babani zorlama, bebeğim, aay,
Aldey aay, bebeğim
Aldey aay, arkamda sevecek destekçin...

1-034

--	--

Köçö boylop
Keede oynop
Kıt – kıt külüp,
Katar cürüp
Kele catat üç bala.
Boygo cetip, çoñoygondo
Oynogondu koyomun
Kanal salıp,
Suu sugarıp,
Su injiner bolomun.
Kökkö tiyip,
Ötö biyik,
Alıs uçup cürömün
Çükö oynop...

Sokak gezip
Bazen oynayıp
Kah kaha atıp
Yan yana yürüyüp
Geliyorlar üç çocuk.
Yetişkin olup büyüdüğümde
Oynamayı bırakacağım.
Kanal yapıp,
Su sulayıp,
Su mühendisi olacağım.
Göge değıp
Çok yüksekte
Uzaklara uçacağım.
Aşık oynayıp....

1-035

--	--

Karargan toonun eteği (ce)
Kayrılıp tuman ketebi?
Karaanıñdan (iy) Altınay
Kakşasam ünüm cetebi?
Kızargan toonun eteği (ce)
Kızarıp tuman ketebi?
Kılığıñdan (ey) Altınay
Kakşasam ünüm cetebi?
Bozorgon toonun eteği (ce)

Bozorum tuman ketebi?
Borumundan (iy) Altınay
Bozdosom ünüm cetebi?

Kararmış dağın eteğini
Saran duman gider mi?
Dayanağım (i-iy) Altınay
Çağırısam sesim yeter mi?
Kızaran dağın eteği
Kızaran duman gider mi?
Tavırından (ey) Altınay
Ağlırsam sesim yeter mi?
Bozaran dağın eteği
Bozarıp duman gider mi?
Şeklinden (iy) Altınay
Sızlınsam sesim yeter mi?

1-036

--	--

Ubagım ötüp ketkenin,
(Al) oylonboy cürgön ekemin.
Ubagım kayda dep cürsöm
(Al) uulga bergen ekemin.
Kezegim ötüp ketkenin,
Men keyibey cürgön ekemin.
Kezegim kayda dep cürsöm (a)
Kelinge bergen ekemin.
Caştığım ötüp ketkenin
Men baykabay cürgön ekemin.
Caştığım kayda dep cürsöm
Men neb(i)rege bergen ekemin.

Vaktimin geçip gittiğinin
Farkına varmamışım.
Vaktim nerede diyorsam
(Meğer) ben oğluma vermişim.
Sıramın geçip gittiğinin
(Hala) farkına varmamışım.
Sıram nerede diyorsam
(Meğer) ben geline vermişim.
Gençliğim geçip gittiğinin
Farkına varmamışım.
Gençliğim nerede diyorsam
(Meğer) ben torunuma vermişim.

Ubagım ötüp ketkenin
Men oylonboy cürgön ekemin.
Ubagım kayda dep cürsöm (ay)
Uulga bergen ekemin.

Canaşa koyup cazdıktı
(Al) kim kılbağan çaştıktı.
İlgerten kalgan iş eken (al)
Oşolor bizden artıkpı?
Elimde cigit köp cüröt (a)
Erikpey boyun sılagan.
Estüüsü anda çanda go (ce)
Emgektüü antka çıdagan.
Kalkımda cigit köp cüröt (al)
Kara (bir) boyun sılagan
Kadırluusu çanda go (a)
Karmaşkan antka çıdagan....

Vaktimin geçip gittiğinin
Farkına ben varmamışım.
Vaktim nerede diyorsam
(Meğer) ben oğluma vermişim.
Yan yana koyup yastığı
Kim tatmamış gençliği?
Eskilerden kalan iş imiş
Onlar bizden farklı mıydı?
Yurdumda yiğitler çoktur
Hep kendi süsünü düşünen.
Uslusu onların nadirdir
Uğraşlı sözüne sadık kalan.
Halkımda yiğitler çoktur
Kendi görüntüsünü beğenen.
Kadirbiliri onların nadirdir
Verdiği andına sadık kalan...

1-037

--	--

Kız algan carga da cete albay (ey)
Kıynoosunu tartkan andan köp.
Cardı ele carday (a) cügürgön
Caşıl ala da buudan köp.
Caş algan carga cete albay (anan)
Capasın çekken andan köp.
Turumtay menen (a) barçındı
Turguzbay bilgin (a) barkımdı.
Tereñ go oylop tekşergin
Teñtuşçuluk saltıñ kıl....

Alacağı kıza ulaşamayıp
Azabını çeken daha çok.
Uçurumlarda koşturan
Alacalı buudan¹²⁸ daha çok.
Evleneceği genç kıza ulaşamayıp

¹²⁸ Buudan-yürük at.

Cefasını çeken daha çok.
Turumtay ile barçın¹²⁹
Söyletmeden anla değerimi.
Derin düşünerek incele
Akranlık geleneğini.....

1-038

--	--

Ömür degen cuugan koldun (o) kirindey (ou)
Ötö beret bir özüñö bilinbey.
Kayran ömür kayra keler bolsoçu (e-iy)
Suu sıyaktuu cerge siñip kömülböy.
Ömür değen aradan go amanat (ey)
Emne kılsa ömür kayra caralat?
Kayran ömür öz tabınan ötkön soñ
Kim ömürdü (o) kayra izdep taba alat?

Ömür yıkağın elin kiri gibi
Geçer gider farkına sen varmadan.
Keşke ömür döndürülecek olsaydı
Su gibi yere sinip yok olmadan.
Ömür arada verilen bir emanettir.
Ne yapılsa ömür tekrar yaratılır?
Güzelim ömür geçip gittikten sonra
Kim arayıp onu bulabilir?

Ömür değen asmandagı (o) cıldızday (i-iy)
Keziğet da açuu, tattuu turmuştı.
Koldon kelse uşul turgan ömürgö (e-iiy)
Eç buzulbas altın türkük turguzsa.
Acal cetse ceti kündün (oy) biri ölüm (ou)
Kayda barsañ kire turgan bir körüñ.
Dünüyösün tartuu kılıp acalga (i-iy)
Kanday adam saktap kalgan ömürün?

Ömür dediğın gökyüzünde yıldız gibi
Yaşanır hayatın acısıyla tatlısıyla.
Elden gelse bir gelen bu ömüre
Hiç yıkılmaz altın direk yapılsa.
Ecel gelse yedi günün biri ölüm.
Nereye gitme gireceğın bir çukur.
Servetini hediye edip ecele
Hangi insan saklayabildi ömrünü?

1-039

--	--

¹²⁹ Turumtay, barçın – alıcı kuş türleri.

.....
Abası salkın kölökö.
Sen köñülün burbasañ
Men burbaymın bölökkö.
Caydın bir künü şar akkan
Canımdan akkan bulağım.
Caş ekende oynogon
Caş buradar ınagım.

Havası serin gölgeli
Sen gönlünü kaptırmazsan
Ben kaptırmam başkasına.
Yaz gününde gür akan
Yanımdan akan pınarım.
Gençliğimde oynadığım
Gençlik arkadaşım, sevgilim.

Kıştın künü kök kaşka
Kıyadan akkan bulağım
Kız ekende koşulgan
(Anan) kız buradar ınagım.
Kulagiñda iymegiñ
Kulpurat senin kiygeniñ
Kuçaktap bir gün çatsam dep
(Anan) kusadar bolup cürömün.
Mañday bir cagiñ badaldan
Baskaniñ sonun adamdan
Baa berip tekşerişimdi
(Anan) baktıluu gelin ermegim.
Kulagiñda iymegiñ
Kulpurat senin kiygeniñ
Kuçaktap bir kün çatsam dep
(Anan) kusadar bolup cürömün.

Kış gününde dupduru
Dereden akan pınarım.
Kız iken buluştuğum
Kız arkadaşım, sevgilim.
Kulağında küpelerin
Rengarenk senin giydiklerin.
Kucağımda bir gece geçirsem diye
Hasretini çekiyorum.
Karşı tarafında çalılar
Yürüyüşün farklı başkalardan
Değer verip yoklamamı
Mutlu gelin eğlencem.
Kulağında küpelerin
Rengarenk senin giydiklerin.
Kucağımda bir gece geçirsem diye
Hasretini çekiyorum.....

1-040

--	--

Altındı cezge burbaybı,
Armanduu ölüm turbaybı.
Kümüştü cezge burbaybı,
Küyüttü ölüm turbaybı.

Altını bakıra dönüştürmüş
Kederli kılan ölümmüş.
Gümüştü bakıra dönüştürmüş
Dertli kılan ölümmüş.

1-041

--	--

Körgöndö közdördü taldırgan (a)
Kögüçkön (a) sensiñ oylosom.
Köktön bir sızıp (a) kaçırıp (a)
Kök şumkar (a) bolup koybosom.

Görünce göz kamaştırın
Güvercin (a) sensin düşünsem.
Gök yüzünde süzülüp kaçırın
Gök sungur ben oluversem....

1-042

--	--

Uuçtasa kolgo turbagan (e-ey)
Opaasız eken bu calgan.
Acal bir bütüp kün bütsö
Acaldan (ay) kaçıp kim kalgan?
Karmasa kolgo turbagan
Kaltıs go eken (a) bu calgan.
Acal bir cetip kün bütsö
Uşul calganda kim kalgan?

Avuca sığmayacak (e-ey)
Vefasızmış bu yalan (dünya)
Ecel gelir ve gün biterse
Ecelden kim sağ kalan?
Tutunca elde durmayan
Kayganmış bu yalan (dünya)
Ecel gelir ve gün biterse
Şu yalan (dünyada) kim kalmış?

1-043

--	--

Bosogo boyluu boz kaşka at
Bolumduu coldo minbedim.
Borumu sonun gelindi men
Bolcolu menen süygömün.
Kerege boyluu kerkaşka at
Kerilüü colgo mingemin.
Kelbeti sonun gelinge men
Kebimdi koşup cürgömün...

Kapı boyundaki boz atı
Geniş yolda binmedim.
Endamı güzel gelini ben
Ölçüsü ile sevdiydim.
Kerege¹³⁰ boyunda doru atı
Geniş yola bindiydim.
Vücudu güzel gelinle ben
Sözümü pekiştirdiydim...

1-044

--	--

Aşuusun (gana) aşıp (a-ey) Kemindin
Kileygen gana (bir) töştü (oy) kemirdim.
San üydün da için da karalap men (ay)
O koyçu (oy),
Suluusun gana taptım (i-iy) kelindin.
E-i-iy, i-iy, i-iy...

Dağlarından geçip (a-ey) Kemin'in
Kocaman göğüs etini (oy) yediydim.
Sayısız evleri gezerek ben (ay)
Güzelini buldum gelinin.
E-i-iy, i-iy,i-iy...

1-045

--	--

(Ey) tün menen coyloy baskanda
Tüklölör tüşöt kapkanga.
Tün eken dep er cigit,
Maksatıñdan cazganba.
Tün eken dep er cigit
Maksatıñdan cazganba.
Sen askada too kiyik
Cete albadım zoo biyik.
Balkim (go) cetip kalarımın (da)
Salkın (go) tördö ok tiyip.

¹³⁰ Kerege- Kırgız çadırının alt ağaç karkası.

(Ey) geceleri sinsice dolaşan
Tilkiler düşer kapana.
Geceymiş diye er yiğit
Hedefinden şaşırma.
Geceymiş diye er yiğit
Hedefinden şaşırma.
Sen kayada dağ geyik
Yetişemedim dağ büyük.
Belki bir gün yeterim
Serin bir yerde ok değıp...

1-046

--	--

Aldey, aldey, ak böbök,
Apañ toygo ketken.
Emçegi menen süt kelet.
Aldey, aldey, ak böbök,
Atañ toygo ketken,
Kesesi menen bir et kelet...

Aldey, aldey ak bebek,
Annen düğüne gitmişti.
Memesi dolu süt gelecek.
Aldey,aldey ak bebek,
Baban düğüne gitmişti,
Torbası dolu et gelecek...

1-047 (Kız Cibek destanından parça)

--	--

Bazarbaydın Tölögön
Mingen atı Kökdödön.
Seksen cigit koşko alıp
Beş cigiti boş kalıp,
Ak-Cayık közdöy cönögön....

Bazarbay'ın Tölögön
Bindiği atı Kökdödön.
Seksen yiğit yanına alıp,
Beş yiğidi boşta kalıp,
Ak-Cayık'a yönelmişti....

1-048

--	--

Arpanın başı Korgon-Taş (ay)
Ayagınan kel Otoo-Taş

Ay sayın cırgap cürüügö
Arak bir içpey bolgon mas.
Ayıl go senin tamaşañ
Artıkça cırgal oñgon çaş.
Bel Kara-Suuñ, Ak-Beyit
Bek sanaymın köp keyip.
(Eey) üstü cagı Burgandı,
Ötkördük dalay cırgaldı.
Argasız pende könböybü
Alla Taalam kılğandı.
Acalga bekem bel baylap (a)
Akka bir moyun burgandı.
Caratıptır kuduret
Capadan calgız bir candı.
Atılıp (ey) ketsem kokustan
Katıgün, atanın (a) ordu kur kaldı.
Bel Kara-Suuñ , Ak-Beyit
Bek sanaymın köp keyip.
(E-ey) üstü cagı Burgandı
Ötkördük dalay cırgaldı.
Argasız pende könböybü,
Alla Taalam kılğandı...

Arpa'nın başı Korgon-Taş (ay)
Sonunda gelir Otoo-Taş.
Her ay eğlenerek
Arak¹³¹ içmeden mest olduk.
Ovada senin eğlenen,
Pek de güzel gençlik çağ.
Bel Kara-Suu, Ak Beyit,
Pek özlüyorum düşünerek.
(E-ey) üst tarafı Burgandı
Geçirdik güzel anları.
Çaresiz insan itaat ediyormuş
Allah-u Teala'nın yazdığına.
Ecele bel bağlayıp
Hak'a boyun eğmeyi.
Yaratmış ki Kudret
Yapayalnız bir canı.
Vurulursam eğer (ey) şayet,
Yazık, baba ocağı boş kalır.
Bel Kara-Suu, Ak Beyit,
Pek özlüyorum düşünerek.
(E-ey) üst tarafı Burgandı
Geçirdik güzel anları.
Çaresiz insan itaat ediyormuş
Allah-u Teala'mın yazdığına....

1-049

---

¹³¹ Arak – raki.

--	--

Ulam, ulam ukkum kelet sözüñdü
Uulcanday baldan şirin sözüñdü.
Ubarañdı tartıp cüröm ne kılam (oy)
Ubayımga saldıñ menin özümdü.
Kayra, kayra körgüm kelet özüñdü (oy)
Karagattay cangan kara közüñdü.
Kaysı künü koldon karmap aytamın (oy)
Cürögümdö bek saktalğan sözümdü...

Tekrar tekrar duymak isterim sözünü
Uulcan¹³² gibi baldan şirin sözünü.
Derdini çekiyorum, ne yapayım (oy)
Hicran içinde bıraktın beni.
Tekrar tekrar görmek isterim seni (oy)
Zeytin gibi simsiyah gözlerini.
Hangi gün elinden tutup söyleyebilirim (oy)
Yüreğimde pek sakladığım sözümdü...

1-050

--	--

Seyildep barıp (i-i-iy) suu boylop,
Karmaymın çabak (oo) dep oylop.
Baratsam suunun (ey) dabışı
Çertkensiyt (gana) Tokom (iy) küü tolgop.

Geziye çıkıp (iy) çay boyunca
Balık tutmak (oo) hevesiyle.
Gidiyordum ki birden su sesi geldi
Sanki Tokom¹³³ çalıyor (iy) ezgisini...

1-051

--	--

Borozdoy saldım talaaga,
Bozorup tüşöm sanaaga.
Enetay bolor bekenmin
Segiz bir toguz balaga?
Alganim kelbey kokustap
Kalbasam eken talaada.
Askerde cüröt alganim
Asılbay menin karaldım.
Taanıbaym seni dep koyso
Ee Kuday, oşondo emne (iy) kılamın?

¹³² Uulcan-şifalı bitkidir, ilaç yapılır.

¹³³ Toko- büyük ozan ve bestekar Toktogul'un isminin kısaltılmış şekli.

Sapan saldım tarlaya,
Bozarıp düştüm tasaya.
Ana olur muyum acaba
Sekiz, dokuz balaya(çocuğa).
Eşim eğer dönmezse,
Kalır mıyım kenarda?
Askerde şimdi adamım,
Asılbay benim bir tanem.
Tanımam seni derse eğer
Allahım, ben ne yaparım?

1-052

--	--

Kümüştü kümüş asırabaybı
Kümüştön türlü buyum casalbaybı.
Kümüştöy össö keliniñ, uuluñ
Bul kaynene, kaynata
Kününö çaşarbaybı,
Ayına çaşarbaybı...

Gümüşü gümüş beslemez mi
Gümüştän türlü eşya işlenmez mi.
Gümüş gibi yetişirse gelin, oğlun,
Bu kaynana, kaynata
Gün geçtikçe gençleşmez mi
Ay geçtikçe gençleşmez mi....

1-053

--	--

Caydın bir gana toluk (oy) kezinde (ay),
Adırluu (gana) toonun (ay) betinde,
San güldön tandap (o) birdi üzgön (ou)
Caydarı gana selki (ay) esimde.
İ-i-i-iy, i-i-iy esimde.
Esimde (gana) baarı (ey) andağı,
Ağarıp (gana) atkan (oy) tañ dağı.
Özüñdöy bolso (oy) azırkı (ey)
Caştardın (gana) süyüp (ay) alganı...

Yazın tam bir orta (oy) sırasında
Tümsekli dağın yamacında.
Renga renk çiçekten birini seçen
Neşeli genç kız hatırımda.
İ-i-i-iy, i-i-iy hatırımda.
Hatırımda her şey o zamanki
Ağarıp çıkan (oy) tan dahi
Senin gibi olsa (oy) keşke şimdiki
Gençlerin sevip (ay) evlendikleri...

1-054

--	--

Ciydelüü bulak (ey) alaca
Ciydesi çıgat canaşa.
Ciydesi menen sen urup (ay)
Cigitke saldıñ tamaşa.
Cigittik şartı bolboso
Bar bele sendey alacan....

İğdeli pınar (ey) alaca
İğdesi çıkar yan yana.
İğdesi ile sen vurup,
Yiğite yaptın temaşa.
Yiğitlik şartı olmazsa
Bırakır mıydı seni serbestçe..

1-055

--	--

Belesten (a) çıkkan beş atçan
Beş atına birdey salt atçan.
Beş atçandın içinde
Belgilüü da cigit kalpakçan
Belgilüü da cigit kalpakçan...

Sekiden çıkan beş atlı
Beşi de birden salt atlı.
Beş atlının içinde
Belirgin yiğit kalpaklı
Belirgin yiğit kalpaklı...

1-056

--	--

Cuulsa ele kırım taptasa,
Baldarım meni kakpasa.
İristuu karı bolormun,
Kırsıktan Kuday saktasa...

Yıkadığım çamaşırlar (olur) tertemiz
Çocuklarım bana kızmazsa.
Bahtiyar yaşlı olurum
Kazadan (beladan) Allah saklasa..

1-057

--	--

Bel beldi karap it ürot
Beyliñdi sanap iç küyöt.
Kır kırdı karap it ürot
Kılıgıñ sanap iç küyöt.
Bel beldi karap it ürot (ay)
Beyliñdi sanap iç küyöt...

Dağlara bakıp köpek havlar
Duruşunu özleyip içim sızlar.
Tepelere bakıp köpek havlar
Davranışını özleyip içim sızlar.
Dağlara bakıp köpek havlar
Duruşunu özleyip içim sızlar....

1-058

--	--

Baldarım külsö külömün
Balam dep (ay) çaşap cürömün.
Egerde balam çok bolso,
Kızıgı emne düynönün (ay)
Kızıgı (da) emne düynönün....

Çocukarım gülse gülerim
Çocuğum var diye yaşıyorum.
Eğer çocuğum olmasaydı
Ne anlamı olurdu dünyanın,
Ne anlamı olurdu dünyanın ...

1-059

--	--

Kırgızdın toosu Tıyan-Şan
Ar çağın tegiz gül çalğan.
Oşo bir güldöy güldösök (ey)
Eki (ele) çağta ne arman.
Bir tursam sen dedim
Başkaga köñül berbedim.
Balalık kılıp ketpeçi,
Balapan kuştay ermeğim...

Kırgızın dağı Tıyan-Şan
Her tarafını çiçek saran.
O çiçekler gibi açılsak
İki genç bize ne mutlu.
Hep düşündüğüm sen oldun
Başkasına gönül vermedim.
Çocukluk edip gitme sen
Yavru kuşu gibi bir tanem...

1-060

--	--

Güldöy keziñ, kündöy keziñ çaş eken
Coomart kılğan cok bolso da eçtekeñ.
Külkü menen şat bergen bul çaştık kez
Çaştık kez,
Mol eken go senin çaştık,
Senin çaştık berekeñ.
Irdabasa, kir baskansıyt köñüldü
Külkü menen şatka bölöp ömürdü.
Şattık menen şapar teep cürgöndö, cürgöndö
Kartaybaymın dedim beken
Dedim beken özümdü?...

Gül gibi çağın, gül gibi çağın gençliğinmiş
Cömert kılan, olmazsa da elinde hiçbir şeyin.
Güldüren, neşelendiren gençlik
Gençlik
Çokmuş ki gençliğim senin,
Gençliğim senin nimetlerin.
Şarkı söylenmezse pas tutarmış insan gönlünü
Gülmeceye, şenliğe doldurup ömrümü
Neşe içinde eğlenirken, eğlenirken
Yaşlanmam demiş miyim,
Demiş miyim kendime?...

1-061

--	--

Cağalmay ötkön darakka
Cağalmay cemin ilbeybi.
Candatıp aytkan bir sözdü
Çaş adam özü bilbeybi.
Calbırak ösöt dirildep,
Cabıktın sırım kim bilet?
Çaş keziñde oynop, kül (ay)
Cabıkkın sırdı,
Cabıkkın (ay) sırdı kim bilet?

Bozdoğan (yanından) geçen ağaca
Bozdoğan yemini asmaz mı.
İma ile söylenen bir sözü
Genç adam kendisi anlamaz mı.
Yaprak durur titreyip
Gizlediğin sırrı kim bilir?
Genç iken eğlen de gül (ay)
İçindeki sırrı
Gizlediğin sırrı kim bilir?...

1-062

--	--

Eskerme cazam ır başı
(Ay) esiñe alsan eñ cakşı
Esiñe albay sen koysoñ (a)
Talaada kalar söz başı.
Balalık ötüp keterin
(Al) baykabay kalgan ekemin
Balalık kezdi ötkörüp (ay)
Baş çatıp kalgan kezegim.
Alkımıñ appak kılayıp,
(Al) akırın süylöp muñayıp
Aşık da bolup barganda (ay)
Aldımdan çıksañ kılayıp.
Köñüldöş carım uşul dep
Körgöndö tursam kubanıp.
Köñülüm süygön uşul dep
Körgöndö tursam kubanıp.
Kızıldan senin köynögüñ
Kırk etegiñ büyürmö.
Kızığın körüp biz cürsök (iy)
Kılığı başka dünüyö....

Anımdan başlarım şiiirin başını
Hatırlasan ne güzel.
Hatırlamazsan sen eğer (a)
Boşuna söylenmiş olur söz başı.
Çocukluğun geçip gideceğini
Farkına varamamışım.
Çocukluğum geçtikten sonra
Pişmanlık duymuş haldeyim.
Gerdanın bembeyazdır süt gibi
Aheste konuşman mülayim.
Aşık olup peşinden gittiğimde
Karşımdan çıksan ansızın
Sevdiğim yarım budur diye
Görünce mesut olsam.
Kırmızı senin elbisen
Kırk eteği büzgülü.
Tadını biz çıkarsak (iy)
Eğlenceli bu dünyanın..

1-063

--	--

Örgö ele çıksan (e-ey) kaynene
Öbök da bolot (ay) al dele.
Barkına cetip (e-ey) iş kılsañ (a)

Cölök da bolot al dele.
Uy saalıp, sütüñ caylanuu,
Nan bışıp, çayıñ kaynaluu.
Bolbogon cerden çır çıgıp (a)
Ketirdiñ dalay aylanı.
Bilbeysiñ barkın enenin
Cüyöösü bolot cemenin.
Surdanbagın köp ele
Suykayıp ötöm debegin...

Yokuşa çıksan (ey) kaynana
Destek olur o sana.
Değerini bilip iş kılsan (a)
Arka çıkar o sana.
İneğın sağalmış, sütüñ hazır,
Ekmeğın yapılmış, çayın hazır,
Olmadık yerden kavga edip(a)
Bıaktın çok kez çaresiz.
Kıymetini bilmezsin ananın
Ölçüsü vardır öfkenin
Hiddetlenme o kadar dur
Hayat seni de okutur...

1-064

--	--

Cer uçurgan çaşçılık
Sergek da bolot azgırıp.
Berbey da koysoñ ne bolmok?
Bermuttu berip mas kılıp.
Berbey da koysoñ ne bolmok?
Bermuttu berip mas kılıp.
Asabı küçtüü çaşçılık
Albırat cürök asgırıp.
Aldırbay koyso ne bolmok (a)
Araktı berip mas kılıp...

Göge uçuran gençlik
Uyanık olur (yolunu) şaşırtır.
Vermese ne olacaktı
Vermutu (şarabı) verip sarhoş edip.
Vermese ne olacaktı
Vermutu (şarabı) verip sarhoş edip.
Azabı güç gençlik
Alevlendirir yüreği ayartır.
Ayartmazsa ne olurdu
Rakıyı verip, sarhoş edip...

1-065

--	--

Urmat (bir) emey emine
(Al) uuluñdun barsañ üyünö.
Çoñ enem kele catat dep
Neberem çıksa cügürö,
(Al) kelinim çıksa süyünö...

Hürmet değıl de nedir
Oğlunun gidersen evine.
Babaannem geliyor diye
Torunun çıksa koşarak
Gelinin çıksa sevinerek...

1-066

--	--

Cüzdöşüp cürüp kezikken,
Cüröktün sırnı çeçişken.
Canımday körgön carımsın
Canaşa güldöy ösüşkön.

Yüz yüze gelerek buluşan
Yüreğın sırrını bölüşen.
Canım gibi sevdiğim yarımısın
Çiçek gibi yan yana büyüyen...

1-067

--	--

Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır oozun tarta albay
Uşul üygö tuş keldik.
Uşul üydün tündüğü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö ceñeyin
Süzülüñkü körünöt.
May tomurup catkan beym,
Bıçak uçu caltırıyıt....

Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır ağızını çekemeyip
Şu eve rast geldik.
Şu evin tepesi
Yarı açık gözüküyor.
Şu evdeki yengemiz
Hamarat biri gözüküyor.
Tereyağ çıkarıyor olmalı
Bıçağının ucu parlıyor..

Adamga azkenekey ömür bergen
 Düynögö men namıska askım kelgen
 Caşoodo cantalaşıp dalbas urup
 Bir künü cay tababız kara cerden.
 Düynödö bugün çaşaym, ömür süröm
 Kim bilet erteñkisin nak iş kümön.
 Oydo cok oynop-külüp turgan kezde
 Şum acal alıp keter katıp cügön (ey).
 Ölböçüdüy alpuruşkan çaşoo kamı
 Tırmışıp kör ookat deyt candın baarı.
 Oo çirkin carım kündük opaası cok
 Bir künü çır dep uça çımın canıñ (e-ey)
 Andıktan adamzadı münü bilgin
 Künümdük ömürüñö corgo mingin.
 İçip ce, dünüyönün tübü teşik,
 Dos kütkün, el algıñıñ, kiyim kiygin.
 Adamdar aytpasa da cakşı bilet (ey)
 Düynöñ kalat ölgöndö, kiymiñdi ilet.
 Dos tamırıñ, uruk-tuugan tike turup (ey)
 Kötöröt zoboloñdu köktü tirep (ey)
 Artıñda at öçürböy kalat balañ
 Saygan bak, salgan üyüñ, belgiñ anan.
 Aytamın ak-karanı katar koyup (ey)
 Turmuştun bul çındığın kantip tanam.
 Tagdırdın cazıp koygon colu saga(n)
 Cılabız bilinbesten şiltep kadam.
 Ceti atam cay tabışkan oşol cakka
 Akırı mezigil cetse men da baram (ey)....

İnsana azıcık bir ömür vermiş
 Dünyada namusuyla yaşasın diye.
 Hayatta yaşam için çırpırırken
 Bir gün yer buluruz kara yerden.
 Dünyada bugün varım, yaşarım ben
 Kim bilir yarınkiye yoktur güven.
 Ansızın neşe içinde durduğun an
 Ecel gelir, takar gemini, götürür
 Ölmeyecekmiş gibi çabalayıp yiyip gamı
 Çırpırır durur geçim için insanoğlu.
 Ne yazık ki, yarım günlük vefası yoktur
 Bir gün gittiğinde uçup canın (e-ey).
 O yüzden, insanoğlu, bunu bil ki
 Bir günlük ömrüne yürük at bin.
 İç ve ye, dünya servetinin sonu yoktur.
 Dost edin, halkını sev, giyim giyin.
 İnsanlar söylemeden iyi bilir (ey)
 Servetin kalır arkanda, giymini dağıtırlar.

Dostların, akrabaları toplanarak (ey)
Yüceltir itibarını göğe kadar(ey).
Arkanda adını yaşatacak kalır oğlun
Diktiğin ağaç, yaptığın ev, birde belgin.
Söylüyorum akı, karayı ayırmadan.
Hayatın gerçeğini inkar etmem.
Kaderin yazdığı bir yazı vardır
Göçeriz ona doğru atıp adım.
Yedi sülalemin yattığı o yere
Zaman gelir sonunda giderim ben de...

1-069

1-070

--	--

Atalap balañ ıylasa
Ar kaday sözgö kıynasa.
Akılduu bolup çoñoyup
Atasın bala sıylasa.
Enelep balañ ıylasa
Ebi çok cerden kıynasa
Estüü (go) bolup çoñoyup
Enesin bala sıylasa.
Ak suunun başı çep bolso
Ayılğan sözdör ep bolso.
Akılduu bolso baldarıñ
Atakem bilet dep koyso.
Kök suunun başı çep bolso
Köp aytkan sözdör ep bolso
Körmöksön bolup kelinim (ay)
Kaynenem bilet dep koyso...

Babam diye yavrun ağlasa
Her çeşit söze zorlasa
Akıllı olarak yetişip
Babasına hürmet eylese.
Anam diye çocuk ağlasa
Olmadık yerde zorlasa.
Anlayışlı olarak büyüyüp
Anasına hürmet eylese.
Ak-Suu'nun başı kale olsa
Söylenen sözler uyarsa
Akıllı olsa çocukların
Babam bilir deseler.
Çok söylenen sözler uyarsa
Görmezlikten gelip gelinler
Kaynanam bilir deseler....

1-071

--	--

Ulak berseñ albaybız,
Karañgıda bakırtıp
Baleesine kalbaybız.
Ögüz berseñ alabız
Karañgıda cöö cürgüs
Murdun teşip minip alabız.

Oğlak verirsen almayız
Karanlıkta bağirtıp
Onunla uğraşmayız.
Öküz verirsen alıruz.
Karanlıkta yaya yürülmeyecek
Burnunu delip bineriz.

Aldey, aldey ak böpöm
Ak beşikke cat böpöm.
Kunan koydu soy böpöm
Kuyruğuna toy böpöm.
Aldey (ay), aldey (ay)
Atan kelet ukta (ay)...

Aldey,aldey ak bebeğim
Ak beşiğe yat bebeğim.
Üç yaşında koyunu kes bebeğim.
Kuyruğuna doy bebeğim.
Aldey (ay), aldey (ay)
Baban gelir uyu (ay)....

1 – 072

--	--

Ömürdün ötüp ketkenin
(Al) oylonboy cürgön ekenmin
Ubagım kayda dep cürsöm
(Al) uulga bergen ekemin
Kezegim ötüp ketkenin
Men keyibey cürgön ekemin
Kezegim kayda dep cürsöm
Kelinge bergen ekemin.
Caştığım ötüp ketkenin
Men baykabay cürgön ekemin.
Caştığım kayda dep cürsöm
Men neberege bergen ekemin.

Ömrün geçip gittiğinin
Farkına varmamışım.
Ömrüm nerede diyorsam
(Meğer) ben oğluma vermişim.
Sıramın geçip gittiğinin

Farkına varmamışım.
Sıram nerede diyorsam
(Meğer) ben geline vermişim.
Gençliğim geçip gittiğinin
Farkına varmamışım.
Gençliğim nerede diyorsam
(Meğer) torunuma vermişim.

Ubagım ötüp ketkenin
Men oylonboy cürgön ekemin
Ubagım kayda dep cürsöm (ay)
Uulga bergen ekenmin.

Vaktimin geçip gittiğini
Ben farkına varmamışım.
Vaktim nerede diyorsam
(Meğer) oğluma vermişim.

Canaşa koyup cazdıktı
Kim kılbagan çaştıktı.
İlgerten kalgan iş eken (aa)
Oşolor bizden artıkpı?

Yan yana koyup yastığı
Kim tatmamış gençliğin lezzetini
Eskilerden gelen bir işmiş
Onlar ne bizden farklı mı?

1 – 073

--	--

Öçpöy turgan kasiyeti bar bolso
Cürök kandan boyok kılıp köröyün.
Közdün nuru kerek bolso ayta koy
Karegimden çaçıratıp bereyin.
Ce güldördön casaysınbı külgündöp
Tıyan-Şandın sansız gülün tereyin....

Sönmeyecek özelliği var dersen
Yürek kanımdan boya yapıp vereyim.
Gözün nuru gerek dersen söyleyiver
Gözlerimden nurlar dökeyim.
Çiçeklerden yapmak istersen rengarenk
Tayn-Şan'ın sayısız çiçeğini dereyim...

1- 074

--	--

Attandım Sarı-Tekesten
Artımdı karaym belesten.

Acıraşpas bolsomçu (oy)
Aksargıl bolgon seketten.

Atıma bindim Sarı-Tekes'ten
Arkama bakıyorum tepeden.
Ayrılmaz olsaydım.
Sarışın olan dilberden.

Kuzgun-Taş menen Kuu-Moynok
Kusaluu bolom köp oylop.
Tündö catıp tüş körsöm
Töşöktö catam birge oynop.

Kuzgun-Taş ile Kuu-Moynok
Hasretini çekerim düşünerek.
Gece yatıp düş görsem
Yatıyormuşuz beraber eğlenerek.

Çuñkur-Tör menen Buuruldu
Estesem köñül buzuldu.
Sarı-Küngöy menen Tik-Kıya
Sanaaga tüşüm bir kıyla.
Samagan menen ne payda
Sen kaldıñ anda men mında.

Çuñkur-Tör ile Buurul'u
Hatırlarsam gönlüm bozuldu.
Sarı-Küngöy ile Tik-Kıya
Tasalandım ben hayli.
İstemekten ne fayda
Sen kaldın orda, ben burda.

Ketmen-Töbö, Kırçın-Tal
Bir körüügö bolom zar.
Irızkı nasip buyursa
Körsömbü degen ümüt bar.

Ketmen-Töbö, Kırçın-Tal
Bir görsem diye derdim var.
Allah nasip ederse
Görürüm diye umut var.

Kayır koş kelin koş, koş, koş
Kalktın baarı bizge okşoş.
Kadır bir Allam bak berip
Kaygıdan koysun bizdi boş.

Elveda gelin, elveda
Halkın çoğu bize benzer.
Kadir Allahım kismet buyrup

Kaygıdan bizi men eder.

Sunamın sizge kolumdu
Bolso dep işim orunduu.
Tilekke karşı çıkpañ
Cayamın çındap torumdu.

Sunuyorum size kolumu
Olsa deyip işim yolunda.
Dileğime karşı çıkmazsan
Gerçekten yayarım ağımı.

İlinseñ menin toruma
Karmasam alıp koluma.
Kıynagan candı sergitip
Kımtıp bir catsam booruma...

Düşersen benim ağıma
Tutarsam alıp koluma.
Ezilen gönlü eğlendirip
Kuçaklayıp bassam bağrıma...

1 – 075 (Ak Möör destanından parça)

--	--

Soñ -Köldün (gana) başı (i-iy) tal menen
Soodager ötöt mal menen.
Solkuldap ıylap baratam
(Men) soolugan Cantay çal menen.

Son-Köl'ün başı sal ile
Tüccarlar geçer mal ile.
Hıçkıra ağlayıp gidiyorum
Solmuş Cantay hıyar ile.

Keñ-Koldun (gana) başı (i-iy) tal menen
Kerbender ötöt mal menen.
Keyişte ketip baratam
(Men) kemşeygen Cantay çal menen...

Ken-Kol'un başı sal ile
Kervanlar geçer mal ile
Kederli ağlayıp gidiyorum
Yaşlı Cantay hıyar ile.

dep Ak Möör ırdap ketkenden kiyin Çüygö Bolot Ak Möördü izdep barıp, Cantay çalga mintip aytıptır:
diye (Ak Möör) ukde söyleyip gittikten sonra Bolot Ak Möör'ü arayıp Çüy'e gitmiş. Gidince Cantay Han'a şunu söylemiş:

Kan Cantay men birinçi kördüm (iy) Kemindi
Sarı özön, keñ Çüy ceriñdi.

Tilimdi kesip salsañ da
Közümdü çukup alsañ da (iy)
Körgönü keldim Möörümdü...

Han Cantay ben ilk defa gördüm (iy) Kemin'i
Sarı vadi, geniş Çüy yerini.
Dilimi keseceksen de
Gözümü oyacaksan da (i-iy)
Ben görmeye geldim Möör'ümü...

1 – 076 (ağıt)

--	--

Kerege(ge) tülkü ilerim
Keyigenim bilerim.
Kerege(ge) tülkü kim ilet?
Keyigenim kim bilet?

Keregeye tilki asanım
Kederlendiğimi anlayanım.
Keregeye tilkiyi (şimdi)kim asar?
Kederlendiğimi (şimdi) kim anlar?

Barganiñan kelbegen
Bak ornogon cer beken?
Ketkeniñen kelbegen
Ken ornogon cer beken?

Gittiğın yer geri gelmeyecek
Saadet yeri miymiş?
Giden geri dönmeyecek
Hazineli yer miymiş?

Töbö çaçım kulaçım (ay)
Törkülöp kelsem kubançım (oy).

Tepede saçım kulaçım (ay)
Ziyarete geldiğimde kıvancım (oy)...

1 – 077

--	--

Cayloonun köğü caykalgan
(Al) caş kezek öttü suykaygan.
Caş külgönçök baldarga da
Tay ene bolduk balpaygan.
Kıştoonun köğü caykalgan
(Al) kız kesek öttü suykaygan.
Kızgaldaktay kızdarga da
Çoñ ene bolduk balpaygan.

Yeşille örtülmüş yayla gibi
Güzelim gençlik geçti gitti.
Gülüp oynayan çocuklara
Anneanne olduk abalak.
Kışlağın savrulan otu gibi
Güzelim kız çağım geçti gitti.
Gelincik gibi kızlara
Babaanne olduk abalak.

Çıgarmanı çıkarıp
Üçöñdü közdöy ıygarıp.
Sürötkö tartıp ketti dep (ay)
Biz ele turabız kubanıp....

Şarkıları yaratıp
Üçünüze adayıp,
Resmimizi çekti deyip
Biz sevinç içindeyiz...

1 – 078

--	--

Ay nuru cerge töğüldü
Agaylar aççı köñüldü.
Ardaktap cürüp ötölü (da)
Aldıda turgan ömürdü.

Ay nuru yere döküldü
Ağabeyler açın gönülü.
Kıymetini bilelim
Yaşanacak ömürün.

Kün nuru cerge töğüldü
Külgündör aççı köñüldü...

Güneş nuru yere döküldü
Genç kızlar açın gönülü..

1 – 079

--	--

Tübölük çaşap men cüröm
Tagdırdı aytıp sırlarga.
Emçegiñ cıttap men tursam (i-iy)
Cüröktö cazgan sırlarga....

Ebediyen yaşamaktayım
Kaderimi paylaşıp sırlarıma.
Göğsünü koklayıp yanında olsam

Yüreğe yazıp sırları....

1 – 080

--	--

Men elime cazdım salamdı (oy)
Eñsegen elim da amanbı?
Egem Taala buyurup men
(Men) elime esen barambı?
El içine cazayın
Momintip,
Mendegi bolgon kabardı.

Ben halkıma yazdım selamı
Özlediğim halkım esen mi?
Eğem Teala buyursa
Ben halkıma söyleyin selamı.
Halk içine yazayım
Böylece
Bendeki olan haberi.

Elimde birge oynogon
Teñtuşka aytam salamdı.
Akıl aytıp ündögön
Ak sakaldar da amanbı?
Ildamdap (oy) coobun cazgıla
(Dele) kaygırtıpay mendey balanı (ey).

Halkımda birlikte oynadığım
Akranıma söyleyim selamı.
Akıl verip öğreten
Aksakallar esen mi?
Çabuk cevap yazınız
Bekletmeden benim gibi genci (ey).

Surayın emi bul caktan
(Men) Mambet, Isak, Sıdıktan.
Sıdıgaalı bar ele
Eerdi ketip cırıktan.
Bular da esen cüröbü?
Mintip,
El malın (a) bağıp tınçıtkan.

Sorayım şimdi buradan
Ben Mambet, Isak, Sıdık'ı
Sıdıgaalı vardı birde
Dudağı nişanlı.
Onlar sağ salimler mi?
Halk malına bakıp rahat ettirenler.

Badaçı koyup Bayzaktı

Şayladık ele men barda.
Kalhozduñ beldüü çaldarı
Otorbay, tökör Abdılđa
Baardığıñ (ay) esen bar bolso
(Dele) salam ayt (ay) oşol çaldarga.

Çoban seçip Bayzak'ı
Başına koymuştuk ben varken.
Kolhozun güçlü ihtiyarları
Otorbay, aksak Abdılđa.
Hepsi de sağ salimse
Selamım söyle o yaşlılara.

Üyü köçö başında
Mamırbay kalbay uşunday
Üy kızmatın tıñ işteyt
Bu koldogu kongon kuşuñday.
Bular da küülü cüröbü
(Dele) tabınan (a) ketip busulbay?
Anın tömön çağında
Satıbaldı çal kaldı.
Bakırsa cerdi cañırtkan
Bayağı Kurmanaalı çal barbı?
Alardı (da) koyup surayın
Emi men ayılđa (ele) teñtuş baldardı (ey).

Evi sokak başında
Mamırbay her şeyden geri kalmazdı.
Ev işini güzel yapardı
Elde eğitilmiş kuş gibi.
Onlar da esenler mi?
Tavından taviz vermeden?
Onun aşığı tarafında
Satıbaldı ihtiyar vardı.
Bağırsa etraf yankılanan
Kurmanaalı yaşlı var mı?
Onları bırakayım, sorayım şimdi
Benim akranlarımı.

Ogorottu aydaşıp
Östüröt sarttar piyazdı.
Caştık kılıp cañılıp
Unutup ketip kalıpmın
Iyman ake, Niyazdı.
Salam aytıp koygula
(Dele) şaşılış uşul ubakta (ey).
Erteñ menen tañ atpay
Paradga tizet ekiden.
Oşondo esten çığıptır
Bayağı teñtuş Cetigen.
Kolunan karmap salam ayt
(Dele) egerde buga keziksen (ey).

Araba aydap at bakkan
Cumakadır, Kadırbay
Arabakeç köp ele
Tökölöy, Tumay, Aalıday.
Aktivdüü da (oy) iştep cüröbü
Bular kur şıltoo (ay) aytıp naalıbay (ey)...

Tarla sürüp
Yetiştirir Sartlar soğanı.
Gençlik edip yanılıp
Unutup gitmişim
Iyman amca, Niyaz'ı.
Selam söyleyip anlatın
Acele geçen zamanı.
Sabahleyin gün doğmadan
Sıraya koyardı ikişer.
Aklımdan çıkıp gitmiş
Arkadaşım Cetigen.
Elinden tutup selam söyle
Eğer onu görürsen.
Araba sürüp, ata bakan
Cumakadır, Kadırbay
Arabacılr çok idi
Tökölöy, Tumay, Aalı gibi.
Onlar hala çalışıyorlar mı
Bahane bulup söylenmeden?

1 – 081

--	--

Belestegi beş ırgay
Beş ırgaydı men kıybay
Bet aldınan karasam
Beş tülögön kırgıyday.

Tümsektegi beş çalı
Beş çalıyı ben kıymayıp
Ön tarafından baktığımda
Beş kez tüy dökmüş aladoğan gibi.

Adırdagı altı ırgay
Altı ırgaydı men kıybay
Aldı aldınan karasam
Altı tülök kırgıyday...

Tepedeki altı çalı
Altı çalıyı ben kıymayıp
Alt tarafından baktığımda
Altı kez tüy dökmüş alagoğan gibi....

1 – 082

--	--

Kuçaktap catıp balasın
Enesin emne kagasıñ?
Çakçañdaba köp ele
Sen dagı kaynene bolup kalasıñ.

Kucağında yatıp oğlunun
Anasını neden tersliyorsun?
Kendinden emin olma o kadar
Sen de bir gün kaynana olursun.

Kelin go (ey) degen kıyın nerse
Anın sırn başınan baykap bilse
Baş bolup esiñ oodarat (ay)
Baş bağıp alıp üyüñö kirse.
Suykaygan suluu ak kelin
Suudu da senden köp demim.
Esten go takır ketpeyt ko (ay)
Mastan go degen bir kebiñ..

Gelin olmak zor bir şey
Başından varsa farkına.
Hükmetip canını sıkır
Evine başını sokup alışınca.
Kendini beğenmiş güzel gelin
Soğdu senden epey gönlüm.
Aklımdan hiç çıkar mı
Cadı mıdır dediğın sözün...

1 – 083 (Yaşlı birisiyle evlendirilen kızın ukdesi)

--	--

Kızıl kızıl kozunun
Körpösü elem oyday.
Kız da bolsom bir üydün
Erkesi elem oyday.

Kızıl kızıl kuzunun
Kürkü idim oyday¹³⁴
Kız da olsam bir evin
Nazlısı idim oyday.

Erkelike koybodu
Çalga sattı oyday.
Kaliñ malga kızığıp

¹³⁴ Oyday- vay vay anlamındaki bir ünlem.

Malga sattı oyday.

Nazlılığa bakmadı
İhtiyara sattı oyday.
Başlığa veren mala kanıp
Mala sattı oyday.

Kara kara kozunun
Körpösü elem oyday.
Kalın malga kızığıp
Çalga sattı oyday.....

Kara kara kuzunun
Kürkü idim oyday.
Başlığa veren mala kanıp
İhtiyara sattı oyday..

1 – 084

--	--

Ceñse eken, Sovet ceñse eken
Tilekti Kuday berse eken.
Soguška ketken bir boorum (ay)
Aman bir esen kelse eken....

Yensin Sovyet yensin
Dileği Allahım versin.
Savaşa giden kardeşim
Sağ salim dönsün...

1 – 085

--	--

Cayloogo çıktım ermekke
Cayloonun gülün termekke.
Cayloonun gülü darı deyt (i-iy)
Ooruluu cürgön cürökkö.

Yaylaya çıktım eğlenmeye
Yaylanın çiçeğini dermeye.
Yaylanın çiçeği şifalı derler
Hastalanmış yüreğe.

Kıştoogo çıktım ermekke
Kıştoonun gülün termekke.
Kıştoonun gülü darı deyt (i-iy)
Kıynalıp cürgön cürökkö.

Kışlağa çıktım eğlenmeye
Kışlağın çiçeğini dermeye.

Kışlağın çiçeği şifalı derler
Hasret çeken yüreğe.

Asmandagı Cetigen
Al emne için cetiden?
Bir aşkıttın ayınan (i-iy)
Tariel, Nestan¹³⁵ tentigen...

Gök yüzünde Yetigen
O ne için yediden?
Bir aşıklık yüzünden
Tariel, Nestan yerinden bezen...

1 – 086

--	--

Koroo başı çoñ koktu (ey)
Oylonup cürök köp soktu.
Keçigesin kelbeysiñ (da)
Oyuñda takır men cokpu?

Ağılın başı büyük dere
Düşünmekten yürek sızladı.
Gecikiyorsun gelmiyorsun
Aklından beni çıkardın mı?

Kök-Oydu (ey) şamal aydadı
Köñüldü selki bayladı.
Kök-Oydo beken bizdin el (a)
Körünöt beken taş, bağı?

Kök-Oy'da şimal esti
Gönlümü dilber bağladı.
Kök-Oy'da mıymış bizim yurt
Görünüyor mu taş, bağı?

1 – 087

--	--

Öçürdük kara kömürdü
Ötkördük dalay ömürdü.
Baldarga berse den sooluk
Bizge çaşoo da anday köñüldü..

Söndürdük kara kömürü
Geçirdik birçok ömürü.
Çacuklara sağlık verse
Bize hayat o zaman keyifli...

¹³⁵ Gürcü destan kahramanları.

1 – 088 (1 – 072 ile aynı)

--	--

Ubagım ötüp ketkenin
(Men) de oylonboy cürgön ekemin.
Ubagım kayda dep cürsöm
(Çirkin) uulga bergen ekemin.
Kezegim ötüp ketkenin
(Ali) keyibey cürgön ekemin.
Kezegim kayda dep cürsöm
(Men) kelinge bergen ekemin.
Caştığım ötüp ketkenin
(Çirkin) baykabay cürgön ekemin.
Caştığım kayda dep cürsöm
(Men) nebirege bergen ekemin...

Vaktimin geçip gittiğinin
Farkına ben varmamışım.
Vaktim nerede diyorsam
(Meğer) ben oğluma vermişim.
Sıramın geçip gittiğinin
(Hala) farkına ben varmamışım.
Sıram nerede diyorsam
(Meğer) ben geline vermişim.
Gençliğim geçip gittiğinin
Farkına varmamışım.
Gençliğim nerede diyorsam
(Meğer) torunuma vermişim.

1 – 089

--	--

Caqşını adam baykaybı?
Camandar adam caykaybı?
Caqşı menen bir cürsöñ (ay)
Ölgönçö kumar tarkaybı, tarkaybı?

İyiyi insan fark eder mi?
Kötüler insanı teselli eder mi?
İyi ile gezersen
Ölünceye kadar tutkun biter mi?

Ketken bir cagıñ karasam
Köz cetkiz meykin keñ talaa.
Carooker seni samasam (ay)
Arılbayt işten köp sana, köp sanaa...

Gittiğın tarafa bakarsam
Gözle ulaşılmaz usak mevki.

Dilberim seni düşünsem
Azalmaz içimdeki bitmez kaygı...

1 – 090 (Ak Möör destanından parça)

--	--

Soñ-Köldün (gana) başı (ey) sal menen
Soodager ötöt mal menen.
Solkuldap (gana) ıylap baratam (ay)
Solugan Cantay çal menen
Solugan Cantay çal menen...

Son-Köl'ün başı sal ile
Tüccarlar geçer mal ile.
Hıçkıra ağlayıp gidiyorum
Solmuş Cantay hıyar ile.
Solmuş Cantay hıyar ile....

1 – 091

--	--

Beliñ (bir) içke zımdaybı
İyilip turat sınbaybı?
Suragandı sen berseñ
Berseñ (bir) köñül tınbaybı.
Suragandı sen berseñ (ay)
Bersen (bir) köñül tınbaybı.
Büldürköndün sabagı
Bülküldöyt kızdın tamagı.
Ay tamaktan bir öpsöm (ay)
Açılar beken kabagı?

Belin ince tel gibi
Eğiliyorsun incinmez mi?
İstediğimi sen verirsen
Gönlüm tatmin olmaz mı.
İstediğimi sen verirsen
Gönlüm tatmin olmaz mı.
Böğürtlenin sapı
Kımıldıyor kızın gerdanı
Ay gibi gerdandan öpersem
Keyfler yerine gelmez mi?

Caagıñdagı iymegiñ
Caramduu senin kiygeniñ.
Çap bilekten alarda (ay)
Cılmışıp kettiñ iyilip...

Yanağında küpelerin
Yakışıklı giydiklerin.

Tam bilekten tutarken
Kayıp gittin elimden...

1 – 092

--	--

Dastorkon dayım bolsunçu
Atamdın dastorkonu üygö tolsunçu.
Dastorkon cayıp çay bergen
Apakem ar dayım aman bolsunçu.
Dastorkon cayıp çay bergen
Apakem ar dayım aman bolsunçu.

Sofralar dayım olsun
Babamın sofrası eve dolsun.
Sofrasını kurup çay veren
Anneciğim her dayım esen olsun.
Sofrasını kurup çay veren
Anneciğim her dayım esen olsun.

Eginge aylım tolsunçu,
Egindüü elim bolsunçu.
Egindüü aylım içinde
Eneler aman bolsunçu.
Egindüü aylım içinde
Eceler aman bolsunçu.

Ekine ovam dolsun.
Halkım ekinli olsun.
Ekinli ovam içinde
Anneler esen olsun(lar).
Ekinli ovam içinde
Ablalar esen olsun(lar).

Almaluu aylım bolsunçu
Almaga elim tolsunçu.
Almaluu aylım çetinde
Atalar aman bolsunçu.
Almaluu aylım çetinde
Abalar aman bolsunçu.

Elmalı ovam olsun
Elmaya halkım doysun.
Elmalı ovam kıyırında
Babalar esen olsun(lar).
Elmalı ovam kıyırında
Amcalar esen olsun(lar).

1 – 093 (Yeni geline söylenen dilek)

--	--

Kelişimdüü kelincan
Kem körböymün uulumdan.
Carı bolgon balama
Canday ısıq cuurulgan.
Canday ısıq cuurulgan.

Sevimli gelincan
Eksik görmüyorum oğlumdan.
Yari oldun çocuğuma
Canı gibi sıcak yoğrulan.
Canı gibi sıcak yoğrulan.

Elge ıymanduu kelin bol
Menin soolqus kölüm bol.
Cumuş kılısam kolum bol.
Saparga çıksam colum bol
Saparga çıksam colum bol.

Halka saygılı gelin ol,
Benim solmaz gölüm ol.
İş yaparsam kolum ol,
Sefere çıksam yolum ol.
Sefere çıksam yolum ol.

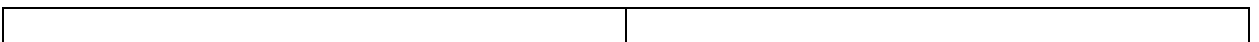
Uluularga urmat kıl,
Kiçüülörgö col körsöt.
Bolbos işti ırbatıp
Bolo körbö kıykımçıl.
Bolo körbö kıykımçıl.

Büyüklere saygı göster
Küçüklerge yol göster.
Olmayan işi büyütüp
Kaçın kavgacı olmaktan.
Kaçın kavgacı olmaktan.

Bir başın toguz ulansın
Teñ karısın kurdaşın
El tukumun ulagan
Etegiñden calgasın
Etegiñden calgasın...

Tek başın dokuza yetsin
Beraber yaşlansın eşin.
Halk neslini çoğaltan
Çocukların çok olsun
Çocukların çok olsun...

1 – 094

Caş balapan balalık
Calınsak kaydan tababız.
Ötüp da ketti caş ömür, caş ömür
Karızga kimden alabız (ey).

Yavru kuş gibi çocukluk
Yalvarsak nerden buluruz.
Geçti gitti genç ömür
Borçlansak kimden alırız.

Buyrugu çok too kıyık
Mergençige atılbayt.
Altından baaluu caş ömür, caş ömür
Akça da bersek satılbayt (ey).

Kısmeti olmayan dağ geyiği
Avcılara attırmaz.
Altından değerli gençliğin, gençliğin
Akçe de versen satılmaz.

Adamzat ceñil turbaybı
Araktı içse mas kılıp.
Caratsa bolo tabiyhat, tabiyhat
Cüz cılga çeyin caş kılıp (ey).

Adamoğlu kolaymış
Rakı içerse mest olur.
Yaratsaydı tabiyat, tabiyat
Yüz yıl kadar genç kalır.

Adamdın baarı tañ kalat
At-Başının suusuna.
Caştıktı nege az kılğan, az kılğan
(Men)naarazı bolom uşuga (ey).

Herkes hayran kalır
At-Başı'nın suyuna.
Gençlik neden bu kadar kısa
Hayıflanırım ben buna.

Gülüp bir oynop alalık
Gülpöttüü toydo katkıp.
Köçödö satsa caştıktı, caştıktı
Men alat elem caktırıp (ey).

Gülelim de oynayalım
Neşeli düğünde kahkaha atıp.
Sokakta satsalar gençliği, gençliği
İlk ben alırdım satıp.

İçse da adam mas bolot

Arak da menen bozonu.
Caştıktı satsa bazarga, bazarga
Men alat elem oşonu (ey).

İçerse insan mest olur
Rakı ile boza.
Gençliğı satsalar pazarda, pazarda
Ben alırdım koşa koşa.

1 – 095

--	--

Bir künü tursam keçinde
Tigi Çayektin arkı çetinde.
Poçtoçu kelip kat berdi
Adres bar betinde.
Başkalar menen işim çok
Anda baldarım turgan esimde.
Aça salıp karasam
Anda,
Ardagım degen söz turat.
Ar çağın okup baykasam
Ar türdüü izder köp turat.
Adresin karasam
Birok atamdın atı töp turat.
Kanday bolup kettim dep (ey)
Anan kaytadan okuy baştadım.
Adam pende caza albayt
Al şorduunun cazganın.
Öydö tömön söz süylöyt
Tim ele ölüp kete cazdadım.
Özüñö cazgan bul sıya
Menin özögümdün kanı deyt.
Süylöm kılıp ır cazgan
Bul süygönüñdün zarı deyt.
Sakeniñ mında caldırıp,
Seni sağınıp cürgön çağı deyt.
Baratam deyt (ay) künügö
Bargan sayın suz bolup.
Aylanıp kelçi dep cazat
Abadagı kuş bolup.
Kayran kızga çın ele men
Kalsam emne tuş bolup.
Anda bayan kılıp kat cazdım men
Balıkçı turgan cerine.
Bayagı katın ciberdim anın
Barktap süygön teñine.
Kayran kızdın süygönü,
Kap, men bolup kalsam emine.

Bir gün akşam oturuyordum

Çayek'in öte tarafında.
Postacı gelip mektup verdi
Adresi var zarfında.
Başkalarla işim yok
Çocuklarım aklımda.
Açıp baktığımda
Kıymetlim diye hitap var.
Devamını okup anlarsam
Her çeşit duygudan laf var.
Adresine baktığımda
Soyadımda hata yok.
Nasıl olur böyle diye
Tekrar baştan okudum.
İnsanoğlu yazamaz
O zavallının yazdığını.
Öteden beriden söz etmiş
Derinden etkilendim.
Yazdığım bu mürekkep
Yüreğimin kanı diyor.
Cümlesini şiir eden
Sevdiğinin derdi diyor.
Saken'in burada hasret kalıp
Seni özlediği çağı diyor.
Gün geçtikçe gidiyorum
İçime kapanıp diyor.
Dönüp gelir misin diyor
Havada uçan kuş olup.
Zavallı kıza gerçekten ben
Kalsaydım keşke rast gelip.
Sonra anlatıp olayı yazdım
Balıkçı şehrine.
Mektubu da gönderdim
Gerçek sevdiği kişiye.
Güzelim kızın sevdiği
Ben olsaydım keşke...

1 – 096

--	--

Al kezde sen da çaşsın, men da çaşmın
Üy kılıp oynoçu elek taşın astın.
Kez-kezde keñeş kılıp aytar eleñ
Kempiri konoktoyt dep abışkasın.
Kagazga nandı tuurap mayda-mayda
Okşotup bötölködö suunu çayga,
Çaynektin kapkagina kuyup berip
İçkin dep aytar eleñ kayra-kayra.

Eskirdi al kezekter artta kaldı (oy)
Eskirdi biz oynogon taşın aldı.
Esiñde eger bolso estey cürgün

Bir kezde birge cürgön kurbulardı...

O zaman sen de gençtin, ben de gençtim
Ev yapıp oynar idik taş altını.
Bazen de söyledin sen espiriyle
Karısı ağırlar diye kocasını.
Kağıda doğrayıp ekmeği ufak ufak
Benzetip şişedeki suyu çaya
Çaydanlığın kapağına dökerdin ve
İç diye sunardın ısrarla.
Eskidi o zamanlar mazide kaldı
Eskidi biz oynayan taşın altı.
Hatırında kaldıysa hiç unutma
Bir zamanlar beraber oynadığın akranları....

1 – 097

--	--

Ak kayın túbü batkaktır (ey)
Ak maral cünün taştaptır.
Ak maralday kerilgen (ay)
Ayaşım oyun baştaptır.
Kök kayın túbü batkaktır (ey)
Kök maral cünün taştaptır.
Kök maral sınduu kerilgen (ay)
Koşunam oyun baştaptır...

Ak kayın dibi balçıktır
Ak maral tüyünü bırakmış.
Ak maral gibi endamlı
Ayaşım¹³⁶ oyun başlamış.
Gök kayın dibi balçıktır
Gök maral tüyünü bırakmış.
Gök maral gibi endamlı
Komşum oyun başlamış...

1 – 098

--	--

Taptı uulum tatınakay koluktu
Taalayına bir perişte coluktu.
Ak batamdı aytıp turup içimden
Salıp koydum appak şayı cooluktu.
Ee – ee – eey, oo – oo – ooy,
Salıp koydum appak şayı cooluktu.

Buldu oğlum sevimli gelinini
Talih kuşu bir meleğe rast getirdi.

¹³⁶ Ayaş –arkadaşının eşi (kadın, erkek için de geçerli).

Hayırlara vesile olsun diye
Örttüm başına apak yazma ipeği.
Ee-ee-eey, oo-oo-oooy,
Örttüm başını apak yazma ipeği.

Kelin keldi kelişimdüü çüröktöy
Kütkön elem saat ötpöy, kün ötpöy
Kelinime ıyman berse bolgonu,
İçtegi oydu bilip tursun ündötpöy.
Ee – ee – eey, oo – oo – ooy
İçtegi oyum bilip tursun ündötpöy.

Geldi gelin alımlı bir ay parçası
Beklemiştım saati, günü geçmeyip,
Gelinim saygılı olsa oldu
İçtekini sezebilse söyletmeyip.
Ee – ee – eey, oo – oo – ooy
İçtekini sezebilse söyletmeyip.

Eki balam bak-talayluu boluşsun
Çoñ üyümö nebereler toluşsun.
Uşul turgan aga-tuugan, meymandar
Baldarıma bata berip koyuşsun.
Ee – ee – eey, oo – oo – ooy
Eki çaşka bata berip koyuşsun.

İki evladım mutlu mesut olsunlar
Büyük eve çolık çocuk dolsunlar.
Şahit olan akrabalar, mihmanlar
Çocuklara dua bağışlasınlar.
Ee – ee – eey, oo – oo – ooy
Çocuklara dua bağışlasınlar.

1 – 099

--	--

Kök-Oydu şamal (e-ey) aydadı
Köñüldü selki (oy) bayladı.
Kök-Oydo beken (e-ey) bizdin el
(Degi) körünöt beken (oy) taş, bağı?

Kök-Oy'dan şimal esti
Gönlümü genç kız bağladı.
Kök-Oy'da mıymış bizim yurt
Görünüyor mu taş, bağı?

Sarı-Oydu şamal (ey) aydadı
Sanaanı selki (oy) bayladı.
Sarı-Oydo beken (ey) bizdin el
(Degi) sagınat beken ey taş, bağı.

Sarı-Oy'dan şimal esti
Aklımı genç kız bağladı.
Sarı-Oy'da mıymış bizim yurt
Özlüyor muymuş taş, bağı?

1 – 100

Agarıp sakal çaş kaldı, Akılım ketip baş kaldı. Ardaktap sıylay turgula (ay) Azıraak ömür çaş kaldı. (Ey)Azıraak ömür çaş kaldı.	Ağarıp sakal, saç kaldı, Akılım gidip baş kaldı. Saygınızı eksik etmeyin Azıcık ömür yaş kaldı. (Ey) Azıcık ömür yaş kaldı.
Bulbulday mukam ündü aldı Buldurap kızıl til kaldı. Buşayman kılbaş sıylay tur,baldar, (Ey)bolcolubuz az kaldı. (Ey) bolcolubuz az kaldı.	Bülbül gibi sesi aldı Dili anlaşılmaz kıldı. Pişman etmeden saygı gösterin çocuklar, (Ey) Tahminli süre az kaldı. (Ey) Tahminli süre az kaldı.
Kur ele kayrat söz kaldı, Kubatı ketip köz kaldı. Kadırlap sıylay turgula ,baldar, Kamgaktay uşçu çaş kaldı. (Ey) Kamgaktay uşçu çaş kaldı.	Boş gayretli söz kaldı, Kuvveti gidip göz kaldı. Hürmetle saygı gösterin çocuklar, Bitki kadar yaş kaldı. (Ey) Bitki kadar yaş kaldı.
Muun oorup, aksap but kaldı, Bulçuñdan kubat küçtü aldı. Meymandap sıylay turgula (a) Möönötübüz az kaldı. (Ey) Möönötübüz az kaldı.	Eklemleri ağrıyıp aksayan ayak kaldı, Kaslardan kuvveti, gücü aldı. Biraz misafir etmeye bakınız, çocuklar, Mühletimiz az kaldı. (Ey) Mühletimiz az kaldı.
Eñkeyip alsız bel kaldı, Eegimden appak tişti aldı. Es – akıl menen sıylay tur (a) Ebelek çöptöy çaş kaldı. (Ey) Ebelek çöptöy çaş kaldı.	Eğilip halsiz bel kaldı, Çenemden apak dişi aldı. Akılla, usla saygı gösterin ki Kuru yaprak kadar yaş kaldı. (Ey) Kuru yaprak kadar yaş kaldı.
Karuusu ketip kol kaldı, Kargıldanıp ün kaldı. Kabatır kılbaş sıylay tur (a) Kaytuuçu colgo az kaldı. Kabatır kılbaş sıylay tur baldar, Kaytuuçu colgo az kaldı.	Dermanı gidip kol kaldı, Boğuk boğuk ses kaldı. Gücendirmeden saygı gösterin ki çocuklar, Dönecek yola az kaldı. Gücendirmeden saygı gösterin ki çocuklar, Dönecek yola az kaldı.
Cetimiş aşıp çaş bardı, Birge öskön kurbum az kaldı. Cakşılup kuştay turgula, baldar, Çaşoonun çegi az kaldı. Cakşılup kuştay turgula, baldar, Çaşoonun çegi az kaldı.	Yetmiş aşıp yaş vardı Beraber büyüdüğüm yaşıtırlarım az kaldı. İyice saygı gösterin ki, çocuklar, Hayatın sınırına az kaldı. İyice saygı gösterin ki, çocuklar, Hayatın sınırına az kaldı
Seksendi tayap çaş bardı Teñ öskön kurbum az kaldı.	Seksene dayayıp yaş vardı Birlikte büyüyen akranım az kaldı.

Sagıntpay kelip turgula, baldar, Saparım cakın az kaldı. Sagıntpay kelip turgula (ay), Saparım cakın az kaldı.	Özletmeden ziyarete gelin ki çocuklar Seferim yakın az akdlı. Özletmeden ziyarete gelin ki çocuklar Seferim yakın az akdlı.
Ulgaydım köñül burgula Urmattap sıylay turgula. Uzak col tartar kez keldi Uçurap ketip turgula. Uzak col tartar kez keldi (ay) Uçurap ketip turgula.	Yaşlandım dikkat gösterin Hürmetle saygınızı esirgemeyin. Uzun yola çıkacak zaman geldi Uğrayın sık sık çocuklar. Uzun yola çıkacak zaman geldi Uğrayın sık sık çocuklar.
Kartaydım köñül burgula Kadırlap sıylay turgula. Kayta turgan kez keldi (ay) Kabarlaşıp turgula. Kayta turgan kez keldi, baldar, Kabarlaşıp turgula....	Kartlandım dikkat gösterin Saygı, sevginizi eksik etmeyin. Geri gidecek zaman geldi çocuklar, Habersiz beni bırakmayın. Geri gidecek zaman geldi çocuklar, Habersiz beni bırakmayın....

1 – 101

Kılçayıp arttı karasam, Elesteyt közgö bala çak. Sıymıktanıp kubansak da Barlığı bizge caraşat...	Dönüp geriye baktığımda Aklıma gelir çocukluk. Gururlansak, sevinsek de Yakışır bize bu yolculuk.....
--	--

1 – 102

Almaluu (gana) bakta (a-iy) men cüröm, Almasın terip cep cüröm. Alma (bir) tergen kızdardı (aa – i-i-y) Ala kaçsam dep cüröm.	Elmalı bağda ben yürüyorum, Elmasını derip yiyorum. Elma deren kızları Alıp kaçsam diyorum.
Cüzüm (bir) (gana) bakta (iy) men cüröm, Cüzümün terip cep cüröm. Cüzüm (bir)tergen kızdardı (aa – i-iy) Culmalasam dep cüröm.	Yüzümlü bağda ben yürüyorum, Yüzümünü derip yiyorum. Yüzüm deren kızlara Sataşsam diyorum.
Kara (bir) (gana) bakta (ee-iy) men cüröm, Karagat terip cep cüröm. Karagat tergen kızdardı ((ee – i-iy) Kaçırıp alsam dep cüröm....	Kara bağda ben yürüyorum, Kara yüzüm yiyorum. Kara yüzüm deren kızları Kaçırırsam diyorum....

1 – 103

Ak boz attın takası (ay) Ak irim köldün cakası. Aytmayınça (ele) cazlbayt (oo çirkin) Azırkı çaştın kapası (oy) Cana – cana-cana (ey) Azırkı çaştın kapası.	Ak boz atın nalı Girdaplı gölün yakası. Söylemeden giderilmez Şimdiki gençlerin kaygısı. (Yine-yine-yine) Şimdiki gençlerin kaygısı.
---	---

<p>Kök boz attın takası (ay) Kök irim köldün cakası. Körmöyünçö (ele) cazılбайт (oo çirkin) Köpçülüktün kapası (o-oy). Cana – cana – cana (i-iy) Köpçülüktün kapası (oy).</p> <p>Çagalмай degen capan kuş Çar taşka barıp kongon çok. Çarpımdı çazar teñ kurbum (oo çirkin) Çanımda birge (ele) bolgon çok.</p> <p>Kırgıyek degen kıraan kuş Kır taşka barıp kongon çok. Kıyaldı bölçü teñ kurbum (Oy, ece) (oşondo)Kıştoobuz ele birge bolgon çok....</p>	<p>Kır boz atın nalı Girdaplı gölün yakası. Görmeden giderilmez ki Çok kişinin kaygısı. (Yine-yine-yine) Çok kişinin kaygısı.</p> <p>Bozdoğan denen yabancı kuş Yar taşta gidip konmadı. Gönlümü açacak arkadaşım (ne yazık ki) Yanımda birlikte olmadı.</p> <p>Aladoğan denen yabancı kuş Kayaya gidip konmadı. Hayalimi paylaşacak arkadaşım (ne yazık ki) Kışlağımız birlikte olmadı....</p>
--	---

1 – 104

<p>Ak-Muz menen Ak-Moyun Aytayın degen bul oyum. Adamdın için küygüzöt (ay) Aldırtan karap koygonuñ.</p> <p>Birlik menen Ak-Moyun Bildiriçi boloyun. Kantip ele men senin (ay) Kadıriñ bilbey koyoyun.</p> <p>Ak- Muz menen Ak-Moyun Aytayın degen bul oyum. Adamdın için küygüzöt, Sakıbay, aldırtan karap koygonuñ....</p>	<p>Ak-Muz ile Ak-Moyun Söyleyim dediğim bu fikrim. İnsanın içini yakar Gizli gizli bakışların.</p> <p>Birlik ile Ak-Moyun Bildirecek fikrim. Nasıl ben senin Hatırını bilmeyim.</p> <p>Ak-Muz ile Ak-Moyun Söyleyim dediğim bu fikrim. İnsanın içini yakar Gizli gizli bakışların....</p>
--	---

1 – 105

<p>Asmandap uçkan çagalмай Çagalмай cemin taba alбай, Kayran bir ömür kayran çaş (oy) Ketip (da) kaldı şamalday.</p> <p>...Aldeylep öskön apakem (a) Meni (da) kaydan tabasıñ? Kalkıbiz çaylayt köçmөndüü Baldar, kalk çaktırbайт köpkөndü. Kadıriñ kantip unutam Kalkımda şair öskөndü?</p> <p>Akılduusuñ Alaman</p>	<p>Gök yüzüyle uçan bozdoğan Bozdoğan yemini bulamayıp. Güzelim ömür, güzelim hayat Uçtu gitti rüzgar misali.</p> <p>Beşikte sallayıp büyüten annem Beni (şimdi) nereden bulacaksın? Halkımız yaşar konar göçer Halkımız sevmez haddini bilmez. Hatırını nasıl unutayım Halkımda şair geçineni?</p> <p>Akıllısın Alaman</p>
---	---

Aldeylep bakkan kızdarım (a) Ay menen künö barabar. Köşögösü kögörsün Kadırlap algan keliniñ (ay) Altından beşik öñörsün...	Beşikte sallayıp büyüten kızlarım Ay ile Güneş'e eşdeğer. Mutlu mesut olsun Kıymet beslediğin gelinin Altın beşikte çocuk büyütsün....
---	--

1 – 106

Tündö bir catıp tüş kördüm, tekem, Tüşümdö caman iş kördüm, tekem, Bul (ele) toodon keteli, tekem, Alıskı toogo ceteli tekem....	Gece yatıp düş gördüm tekem, Düşümde fena iş gördüm tekem. Bu dağlardan gidelim tekem, Uzaktaki dağlara yetelim tekem....
---	--

1 – 107

Alda Taala kuduret Tört uruu mal carattı. Tögöröktün dört burçun Adamzatka karattı. Cüktösün dep töögö Arbın berdi kubattı. Sıyırlardı saygakka Çıçañdatıp turat dep Canıbarım cılıkıga Mintip cakın kıldı ıraattı....	Allah Teala Kudret Dört çeşit mal yarattı. Dünyanın dört bucağına İnsanı hakim kıldı. Yük artsın diye deveye Fazla verdi kuvveti. Sığırları at sineğinden Kaçıp koşarlar diye Güzelim ata Fazla verdi nimeti....
---	---

1 – 108

Dastorkon dayım bolsunçu Dastorkongo üyüm tolsunçu. (Oy)Dastorkon çayıp çay bergen (ay) Atañ (bir) aman bolsunçu. Aşuusu biyik Kum-Tördün Aynıbay uçkan kuş kördüm. (Oy) Aynıbay uça oşol bir (oy) Ayal (bir) bolup özgördüm. Çokusu biyik Kum-Tördün Çoçubay uçkan kuş kördüm. (Oy) Çokusu biyik uşul zamanda (oy) (Men) Çoñ ene bolup özgördüm...	Sofra dayma olsun Sofrayla evimde bereket dolsun. Sofra kurup çay veren Baban sağ olsun. Zirvesi yüksek Kum-Tör'ün Yanılmadan uçan kuş gördüm. Yanılmadan uçan o kişinin Hanımı olarak değiştim. Tepesi yüksek Kum-Tör'ün Korkmadan uçan kuş kördüm. Ey zirvesi yüksek bu zamanda ben Babaanne olarak değiştim....
--	---

1 – 109

Ömür çirkin mınça nege kıskasıñ, Kıskaruuga münöt sayın ustasıñ. Cok degende berse bolo adamga	Ömür niye bu kadar kisasın Kısaltmaya her dakika ustasın. Hiç olmazsa verseydi insana
--	---

<p>Bir cüz eki, bir cüz bir caştın tutkasın. Ömür çirkin mınça nege kıskasıñ Kıskaruuga münöt sayın ustasıñ. Çok degende berse bolo adamga Bir cüz eki, bir cüz bir caştın tutkasın.</p> <p>Kıyalap basıp kelesiñ, Kızıl gül kolgo (oy) beresiñ. Unutpay meni cürçü dep (oy) Uktasam tüşkö (oy) kiresiñ....</p>	<p>Yüz bir yada yüz iki yaş yaklaşım. Ömür niye bu kadar kısasın Kısaltmaya her dakika ustasın. Hiç olmazsa verseydi insana Yüz bir yada yüz iki yaş yaklaşım.</p> <p>Dağlardan inip geliyorsun Kırgızı gül elime veriyorsun. Unutma beni diye Uyuduğumda düşüme giriyorsun...</p>
--	---

1 – 110

<p>Bekbekey aştı bel aştı (oy) Beline belboo caraştı. Saksakay aştı say aştı (oy) Saniña san boo caraştı.</p> <p>Bozorgon toonun etegi (oy) Bozorum tuman ketebi? Bozdop da kakşap ırdasam (ay) Bozdosom (a) ünüm cetebi?</p> <p>Karargan toonun etegi (oy) Kararım tuman ketebi? Kakşap (go) bozdop ırdasam (oy) Kakşasam (ay) ünüm cetebi?</p>	<p>Bekbekey gitti dağı geçti Beline kuşak yakıştı. Saksakay gitti, dereyi geçti Yanına yan bağı yakıştı.</p> <p>Bozaran dağın eteği Bozarım duman gitmez mi? Kederlenip türkü yaksam, Ağlarsam sesim yetmez mi?</p> <p>Kararan dağın eteği Kararım duman gitmez mi? Acıklı acıklı türkü yaksam Ağlarsam sesim yetmez mi?</p>
---	---

1 – 111

<p>Şır-şır eken (ay) Cilkıçının ırı eken. Ala dağı şırıldañ¹³⁷ (ay) Kula dağı şırıldañ (Ey) şırıldañ, şırıldañ...</p>	<p>Şır-şır imiş At çobanı şarkısıymış. Alaca dahi şırıldañ, Boz ala da şırıldañ. Ey şırıldañ, şırıldañ...</p>
--	---

1 – 112

<p>Kırgıyek degen kıraan kuş Kır taşka barıp kongon çok. Kızıgıp oynop cürgöngö (Oy tobo oy) Kıştobuz (gana) birge bolgon çok</p> <p>Çagalma degen çapan kuş Çar taşka barıp kongon çok. Çarpımdı çazıp külgöngö</p>	<p>Aladoğan denen alıcı kuş Kayalığa gidip konmadı. Eğlenip oynayıp yürüyecekken (Yazık) Kışlağımız birlikte olmadı.</p> <p>Bozdoğan denen yabani kuş Yar taşta gidip konmadı. Gönlümüzü açıp gülecekken</p>
---	---

¹³⁷ Şırıldañ –at çobanlarının emek şarkısı,

(Oy tobo -uy) Cayloobuz (gana) birge bolgon cok....	(Yazık) Yaylamız birlikte olmadı...
---	-------------------------------------

1 – 113

Bileğiñ cazdap moynuña Birge da catsam koynuña. Sürböğön tañdın erkibi (Deği) Süylöşsök arki (oy) berkini.	Bileğimi yaslayıp boynuna Beraber yatsam koynunda. Sökmeyecek şafak erki mi? Konuşsak öteyi beriyi.
Eşke (da) bir çıksam erigem (oy) Üygö (da) bir kirsem zerigem. Cürögüm süygön bozoymo Men kaysıl künü kezigem?	Dışarı çıkarsam sıkılırım Eve girsem bunalırım. Yüreğimin sevdiği yiğide Ben ne zaman kavuşurum?
Bar bolso senin akılıñ Baykarsıñ sözdün akırın. Özüñdön canım köp şeşşiyim Bar go dep menden cakınıñ.	Var ise senin akılın Anlarsın sözün astarını. Senden canım kuşkulanırım Var mı diye benden yakının.
Başımdağı (oy) salıngan Bir baylam kızıl coolugum. Oyumdan takır ketpeysiñ A cigit oñoybu senin coruğuñ?.	Başımı örttüğüm Bir bağlam kızıl yazmam. Aklımdan hiç çıkmıyorsun Ey yiğit, kolay mı senin çektirdiğın?.

1 – 114

Tañ ataar aldı sakında şamal cel cüröt Şamdagay uşul şamalda bizde kim cüröt? Oynotup toonun tulparın erkin üyrötüp .uşunday bizde ...kim cüröt?.	Şafak aldı serin rüzgar yel eser Kıvrak bu rüzgarda bizde kim gezer? Oynatıp dağ tulparını ¹³⁸ kolayca eğitip Böyle bir zamanda bizde kim gezer?...
--	---

(Bu şarkı ile aşağıdaki neredeyse aynı, biri tercih edilmesi gerekirse 1-009un alınması daha iyi olur düşüncesindeyim).

1-009

Atar aldı salkınday şamal cel cüröt Şamdagay uşul şamalda bizde kim cüröt? Oynotup toonun tulparın erkin üyrötüp Şamdagay uşul zamanda bizde kim cüröt?...	Şafak aldı serin rüzgar yel eser Kıvrak bu rüzgarda bizde kim gezer? Oynatıp dağ tulparını ¹³⁹ kolayca eğitip Hızlı bu zamanda bizde kim gezer...
---	---

1 – 115

Tuygundan (gana) bolot (e-ey) kum tülök Suu boylop (gana) (da) uçat (ay) bir çürök.	Akdoğandan doğar kum sungur
--	-----------------------------

¹³⁸ Cins at

¹³⁹ Cins at

<p>Çüröktü körüp talpınıp Tuylayt (bir) (gana) eken (ey) et cürök. Katası (gana) bolso (ey) teriñiz. Kayrılıp bir az keliñiz. Kusadar bolgon cürökkö (İy koyçu), kurbalım, keñeş (ey) beriñiz.</p> <p>Karargan (gana) toonun (ey)etegi Kararıp (gana) tuman (ay) ketebi? Kakşasam (dağı) bozdosom(ey) Menin kakşagan ünüm cetebi (ey)....</p>	<p>Nehri boylayıp uçar bir çürök¹⁴⁰. Çüreği görüp heveslenip Çırpınır durur zavallı yürek. Hatası olursa deriniz. Hasret çeken bu yüreğe (Ne olur), sevdiğim, siz bir öğüt veriniz.</p> <p>Kararan dağın eteğinden Kararıp duman gitmez mi? Sızlarsam da ağlarsam Benim ağlayan sesim yetmez mi?</p>
---	---

1 – 116

<p>Ak şumkar berdim taptap al Kök uçuk berdim saptap al. Karagaydın kak butak Kagıp turup otko cak. Kakıldagan kudagıy Kızımdı caklışılap tarbiyalap bagıp al.</p> <p>Çegedektin çet butak Çertip turup otko cak. Çekçeñdegen kudagıy (Kızımdı) tarbiyalap bagıp al....</p>	<p>Gök sungur verdim eğitip al Gök iplik verdim saplayıp al. Çam ağacının kuru budağını Budayıp ateşte yak. Çok konuşan dünürüm Kızıma şimdi iyi bak.</p> <p>Çalıların uç budağını Çekip alıp ateşe yak. Kibirlenen dünürüm Kızıma şimdi iyi bak....</p>
---	--

1 – 117

<p>Aldey, aldey ak balam Ak beşikke cat balam Kunan koydu soy balam, Kuyruguna toy balam Ay , ay, balam, oy, oy, balam</p> <p>Eneñ ketti bazarga Emçeği tolgon süt kelet. Atañ ketti bazarga Bereke tolgon göş kelet....</p>	<p>Aldey, aldey ak yavrum Ak beşiğe yat yavrum. Uç yaşında koyunu kes yavrum, Kuyruğuna doy yavrum. Ay,aya yavrum, oy,oy, yavrum.</p> <p>Anan gitti pazara Memesi dolu süt gelir. Baban gitti pazara Bereketi dolu et gelir....</p>
--	---

1 – 118

<p>Bozorgon toonun boorunan Bozortup üñkür men kazdım. Kakıldagan oy ceñe Kay cerimen men cazdım?.</p>	<p>Bozaran dağın yamacından Bozartıp mağara ben kazdım. Çenesini çalan ay yenge Ben neremden sana yazdım?.</p>
--	--

¹⁴⁰ Çürök- bir nevi su kuşu.

1 – 119

Aldey, aldey, ak böbök, Ak beşikce cat böbök. El cayloodon tüşö elek Bulamıgıñ bışa elek. Koygun balam ıylaba, Ene-atañdı kıynaba....	Aldey, aldey ak bebek, Ak beşiğe yat bebek. Halk yayladan inmedi. Bulamacın pişmedi. Dur, çocuğum, ağlama, Anne babanı zorlama...
--	--

1 – 120 - (Ağıt)

Asılım (gana) (dele) beyiş cırgalım, Emi kaday bir (a) öttüñ (oy) düynödön (ay)? Emi kalıs dele bolçu (oy) künöödön (ay). Erişi (gana) (bir) cibek en torko Emi en torko (da) kaydan tabılat (oy) Katıgün, eskilerge koşulgan Emi cırgalım (a) kaydan tabılat (oy)? Cırgalım, çiydelüü (da) bulak tal beken? Arman ay, ölümdön (a) küçtüü (oy)bar beken (ay)? Cırgalım, almaluu (da) bulak tal beken? Katıgün, acaldan küçtüü bar beken (ay)? Cırgalım, (ay) Ak-Töbödö mayram deyt, Cırgaldı ukkandın baarı (oy) kayran deyt (oy)...	Asilim cennet saadetim Nasıl geçtin dünyadan? Halis idin gūnahtan Erişi ipek enli torko ¹⁴¹ Şimdi enli torko nereden bulunur? Eskilere katılan Şimdi saadetim nereden bulunur? Saadetim, iğdeli pınar dal mıymış? Ölümden güçlü var mıymış? Saadetim, elmalı pınar dal mıymış? Ecelden güçlü var mıymış? Saadetim, Ak-Töbö'de bayram diyorlar Saadetimi duyan herkes yazık oldu diyorlar....
--	---

1 – 121 - (Ağıt)

Adırda (gana) cılkıñ (ay) ala baş (ey-aa) Argımak (gana) külük (da) (oy) aralaş. Artıñda kalgan balañ caş, Ala cat (gana) çorom da (oy) ala cat (ey). Küdürdö (gana) (ey) cılkıñ alabaş (ey-aa) Külük (bir) (gana) argımak (oy)aralaş. Artıñda kalgan balañ caş, Ala cat (gana) çorom da (oy) ala cat (i-iy). (Aa) Bal kaynattım bakırğa, Kaynatkan balım tatkan cok. (A) Murazım kayrılıp (gana) kerez da (o) aytkan cok (ay-a)...	Tepede yılkin ¹⁴² alabaş Argımak ¹⁴³ , külük ¹⁴⁴ karışık. Arkanda kalan çocuk küçük Al götür (bizi de) beyim, al götür. Tümsekte yılkin alabaş Külük, argımak karışık. Arkanda kalan çocuk küçük Al götür (bizi de) beyim, al götür. Bal kaynattım bakıra Kaynattığım baldan tatmadı. Mirasım (a), dnüp vasiyetini söylemedi....
---	---

¹⁴¹ Torko- torha, ipek kumaş.¹⁴² Yılki –at sürüsü.¹⁴³ Argımak – cins at.¹⁴⁴ Külük –yürük at.

1 – 122 - (Ağıt)

<p>Altın (bir) (goy) da taka, cez nokta Al (ele) kimdin (da) corgosu (ay) Aytıluu kalkıñ (a) çoğuldu Bul ele (ay) menin bir tuuganımdın ordosu (oy-ii-aa).</p> <p>Kümüş (go) taka (da) cez nokta Al (ele) kimdin (a) corgosu (ay) Kürdölüü eliñ (a) çoğuldu Bul (ele) (ay) menin bir tuuganımdın ordosu (oy-iy-ay-aa).</p> <p>Bir tuuganımdın coolugunan (da) may ötkön Degi ele (ay) calpı atası bay ötkön (ay- ua). Tündügünön (da) ay ötkön Menin bir tuuganımdın tüpkü atası bay ötkön (ay-ua).</p> <p>Kabar bir bergen (da) cerinen Kalkayıp keldi (da) eliñ teñ. Emi koyup (ele) koyot Çınığı koydoy ceriñe (ay-oy-ua).</p> <p>Çabagan bergen (da) cerinen Bastırıp keldi (da) eli teñ. Emi koyup (ele) koydu Çınığı koydoy ceriñe (ay-o)....</p>	<p>Altın nallı, bakır gemli O kimin yorgasıdır?¹⁴⁵ Bütün halkın toplandı Bu benim kardeşimin obasıdır.</p> <p>Gümüş nallı, bakır gemli, O kimin yorgasıdır? Kalabalık halkın toplandı Bu benim kardeşimin obasıdır.</p> <p>Kardeşimin belbağından yağ geçerdi Tüm sülalesi zengin yaşardı. Tündüg¹⁴⁶ünden ay geçerdi Kardeşimdin tüm sülalesi zengin yaşardı.</p> <p>Haber gönderildiği yerlerden Kalabalık geldi halkın kalmadan. Şimdi defnedecekler Esas yatacağın mekanına.</p> <p>Ulak gönderilen yerlerden Atlı geldi halkın kaladan. Şimdi defnedecekler Esas yatacağın mekanına....</p>
--	--

1 – 123

<p>Aldey, balam, ıylaba Apañın canın kıynaba. Eneñ toygo ketiptir Emçeği tolgon süt kelet. Atañ toygo ketiptir Çöntögü tolgon et kelet.</p> <p>ıylaba balam ıylaba Apañdın canın kıynaba.... Aldey, balam, ıylaba, Ööbay balam ıylaba Apañın canın kıynaba...</p>	
--	--

1 – 124

<p>Komuzdu kolgo alayın Üç kılduu komuz çalayın. Karılık degen ırımdı Calpı curtka cayayın.</p>	
--	--

¹⁴⁵ Yorga –rahvan atı.

¹⁴⁶ Tündük- Kırgız keçe evinin tepesindeki aydınlatma yeri.

Bügün cutup cibersin Karılıktı ırdayın.	
Karıp kalgan keziñde Atıñ bolot tayagıñ. Almaday bolgon başıñdı Alıp tınat bu düynö....	

1 – 125

Alma (go) (gana) beken (ay) beşiğñ Karaldım alat (bir) beken (ay) akeyiñ? Örük (go) (gana) beken beşiğñ Karaldım öböt (go) beken akeyiñ? Ciyde (go) (gana) senin beşiğñ Karaldım cibiyt (bir) beken (a) akeyiñ ?.	Elmadan mıymış beşiğñ, Yavrum, eline alır mıymış babacığın? Erikten miymış beşiğñ, Yavrum, öper miymış babacığın? İğdeden miymış beşiğñ Yavrum, sever miymış babacığın?.
--	---

1 – 126

Saksakay aştı san aştı (ey) Sanına sayma caraştı (ey-uuyt)....	Saksakay gitti sayısız yeri geçti Yanına işleme yakıştı....
---	--

1 – 127

Bekbekey aştı bel aştı (ey) Beline belboo caraştı (ey) Saksakay aştı say aştı (ey) Sanına sayma caraştı (ey)....	
---	--

1 – 128 -

1 – 129

Bekbekey aştı bel aştı (ey) Beline belboo caraştı (ey) Saksakay aştı say aştı (ey) Sanına san boo caraştı (ey)	
Kara toonu etektep (ey) Men konoyun bekbekey (ey) Kara batman tonuña (ey) Ceñ boloyun bekbekey (ey)	
Kızıl toonu etektep (ey) Men konoyun bekbekey (ey) Kızıl caka tonuña (ey) Ceñ boloyun bekbekey (ey)	

İynemdin uçun maytardım (ey)
Men bugün koroo kaytardım (ey)
Koroomdun çeti saman bol (ey)
Kaytargan koroom aman bol (ey)

Koydun sütün korgoşun (ey)
Koy uurdagan oñbosun (ey)
Eçkinin sütün ermenden (ey)
Eçki uurdagan şermendeñ (ey)

Tündü tündöy çurkagan (ey)
Tülkünün kolu sögülsün (ey)
Koydu ańdıp kaytargan (ey)
Karışkır kolu sögülsün (ey)

Ay kıyadan bata elek (ey)
Ayılda uuru cata elek (ey)
Kün kıyadan bata elek (ey)
Ańdıgan uuru cata elek (ey)

Bekbekey aştı bel aştı (ey)
Beliñe bel boo caraştı (ey)
Saksagay aştı san aştı (ey)
Saniña bel kur caraştı (ey)

1 – 130

Uuru kelse uuçtaybız (ey)
Betin ayra muştaybız (ey)
Koroodo oyun kaytargan (ey)

...

Aldey aldey ak böpöm (ey)
Ak beşikke cat böpöm (ey)
Kunan koydu soy böpöm (ey)
Kuyruguna toy böpöm (ey)

2-001- Bir aşk şarkısı

<p>Ak Kepter kaçtı kolumdan A dağı menin columdan. Abaylap izdep köröyün (iy) Ak Kepterdin (ay) torunan. Şorgo (bir) öydö çıgayın Şor için elden surayın. Kaşatka çıgıp kayrılıp (oy) İçin (go)baykap turayın. Tabılbay kalsa bul cerden (oy) Kanday (go) ayla kılayın. Kara col menen bastırdım Carakör Kepter azgırdıñ. Baykagandar barsıñbı (Oy) Ak Kepterdi kaçırđım. İzdedim Tardın içinen. Suradım ötkön kişiden. Coluksam cektur armanım (iy) Ak Kepter (iy)baskan izinen. Kaşkulaktın sazınan (ce) Kayrılıp öttüm başınan. Kolbala kılıp almakmın (iy) Ak Kepterdi çaşınan. Kaşkulaktın kalhozdon Suroo (go) salıp köröyün. Tabılbasa bul cerden (ay) Oşo (go)öydö cönöyün. Kolumda turat aygır cal Coruktuu Kepter kulak sal. Colooçu cürgön mendeydi (iy) Coruktuu Kepter tosüp al. Ak Moyun, Sasık-Bulaktı Tappadım Kepter inaktı. Narılap izdep köröyün (oy) Ak-Muzdun colu ıraakpı? Ak-Muz menen Boroondu Men aga cetpey konombu? Ak Kepter senin ayıñdan (iy) Arıktap caman bolombu? Köküm bir Saç, Kamandı Körgöndön ayttım salamdı. Köñülüm süygön Kepterdi (ce) Köz salgan cerden tabambı? Koyon menen Bel-Bulak Ak Kepterge men inak. Ak-Saydan izdep baruuga (iy) Atım (go) arık, cer ıraak. Araşan, Kumda, Tüz-Aşuu Anı (go) aşıp barsambı?</p>	<p>Ak Kepter kaçtı elimden O da benim kaderimden. Sıkı aramaya koyuldum Ak Kepter'i ağından¹⁴⁷. Şor ile yukarı çıkayım Şor için halka sorayım. Tepeye çıkıp bakayım İçerisini de takibe alayım. Bulunmazsa buralardan Başka ne çare bulayım. Yollara düştüm Sevimli Kepter yüzünden. Gören kişi var mıdır? Ak Kepter'i kaçırđım. Aradım Tar'ın içinden Sordum geçen kişiden. Bulursam derdim kalmazdı Ak Kepter'in izini. Kaşkulak'ın sazından Dolaşıp geçtim başından. El üstünde tutardım Kepter'i genç yaşından. Kaşkulak çiftliğinden de Soruşturma yapayım. Bulunmazsa buradan Oradan yukarı çıkarım. Aygır yelesi hep elimde Belalı Kepter sözümü dinle. Ak-Moyun, Sasık-Bulak'ı Aradım Kepter yarimi. Ötelerden de arayım Ak-Muz'ın yolu irak mı? Ak-Muz ile Boroondu Ben varmadan akşam olur mu? Ak Kepter senin yüzünden Zayıflayıp perişan olur muyum? Köküm, Saç,Kamandı Gördüklerden gönderdim selamı. Gönlümün sevdiği Kepter'i Aradığım yerlerden bulacağım mı? Yollara düşmüş garibi Belalı Kepter karşıla. Koyon ile Bel-Bulak Ak Kepter'e ben yanık. Ak-Say'dan arayıp gitmeğe Atım zayıf, yol uzak. Araşan'ın da Tüz-Aşuu Onları aşıp gitsem mi?</p>
--	--

¹⁴⁷ Ak Kepter – kız ismidir. Beyaz güvercin anlamına geldiğinden yazar burada *tor* "ağ" kelimesini mecaz "bulunduğu yer, çevre" anlamında kullanmıştır.

Cakın ele üyümö (ce) Oşol üy öydö salsambı? Anı (go) aşıp barganda Koyonduu-Kolot, Beş-Belçir Iraaktatpay Kepterdi (ce) Kepterdi Kuday kes keltir....	Yakın idi evime Oradan yukarı çıksam mı? Oradan yukarı çıkınca Koyondu-Kolot, Beş-Belçir Aratmadan fazla Kepter'i Allah'ım bana rast getir...
--	--

2-002

--	--

Uşul üydö ceñekem appak gana (ay)
 Oromolun beret (ay) maga saktap gana (ay)
 Apaktay ceñekem appak gana (ay)
 Bet aarçısın beriptir maga saktap gana (ay)...

Şu evde yengecim apak apak
 Yazmasın verir bana saklap saklap.
 Apak yengem apak apak
 Mendilini verir bana saklap saklap.....

2-003

(Oğul için ağıt)

--	--

Birinçi menin armanım(ay)
 Kulunum bilgizbey (ay) ketip kalganıñ. (oy)
 Ekinçi menin armanım
 Kulunum, eskertpey ölüp kalganıñ. (oy-i-a)
 Üçünçü (ay) menin armanım (ay-a)
 Kulunum, üyüñdö bolboy kalganıñ. (oy-a)
 Törtünçü (ay)menin armanım
 Kulunum, törüñö catpay kalganıñ. (oy-a)
 Beşinçi menin armanım
 Beypayga meni salganıñ.
 Belgisiz ketip kalganıñ.(a)
 Altınçı (ay)menin armanım
 Azapka meni salganıñ,
 Kulunum, aıñdoosuz ölüp kalganıñ. (oy-a)
 Cetinçi menin armanım
 Cerge da catıp kalganıñ.
 Segizinçi da armanım
 Sezimge bülük salganıñ, (ay)
 Sezdirbey ketip kalganıñ.
 Toguzunçu da armanım
 Tozokko meni salganıñ,
 Toodoy da kulap kalganıñ. (a)
 Onunçu menin armanım
 Oygo da bülük salganıñ,

Oydo cok cerden ketip kalganiñ. (oy-a)
Kulunum, altındın beleñ tüstüüsü?(oy-a)
Kulunum, adamdın (a) beleñ küçtüüsü?
Kulunum, metaldın beleñ (ay) tüstüüsü?(oy-a)
Kulunum, bendenin beleñ(ay) küzgüsü?
Kulunum, bilimin, ilimin, küç-kubatın(oy-a)
Kulunum, el-curtuna(ay)arnaltkan. (oy-a)
Körkümü sonun artıkça
Kulunum, körgöndördü tañ kaltkan. (oy-a)
Kaykıga (a) tuugan buudayık
Kulunum, kanga go başıñ ılayık(oy-a)
Kanga ılayık (ay)altın baş
Kulunum, kara cer catar muñayıp. (oy-a)
Kulunum, beleske (da) tuugan buudayık(oy-a)
Kulunum, bekke (da) başıñ ılayık (oy-a)
Bekke ılayık (ay)altın baş
Kulunum, boz topodo catar muñayıp. (oy-a)
Sılama şayı da oñboyt go (oy-a)
Kulunum, simbatı sençe bolboyt go. (oy-a)
Kebezden şalı da oñboyt go (oy-a)
Kulunum, kelbeti sençe bolboyt go. (oy-a)
Kulunum, endey da köynök kiydibi? (oy-a)
Kulunum, eliñdin közü (ay) tiydibi? (oy-a)
Kulunum, açık da köynök kiydibi? (oy-a)
Kulunum, adamdın (a)kösü (ay) tiydibi? (oy-a)
Koydon da kozu (da) kaktırbay
Katıgün, kocogo da tumar taktırbay.. (oy-a)....

Birinci benim armanım¹⁴⁸
Yavrum, bilinmeden gidişin.
İkinci benim armanım
Yavrum, uyardıktan gidişin.
Üçüncü benim armanım
Yavrum, evinden seni bulamayışım.
Dördüncü benim armanım
Yavrum, baş köşende yatmayışın.
Beşinci benim armanım
Yavrum, beni dertli bıraktığın.
Belirsiz şekilde ayrılışın.
Altıncı benim armanım
Azabı bana çektirdiğin.
Yavrum, ansızın ölüverişin.
Yedinci benim armanım
Yerde yatar olduğun.
Sekizinci benim armanım
Sezimde yıkım yarattığın.
Sezdirmeden gidişin.
Dokuzuncu benim armanım
Beni cehennemde bıraktığın.
Dağ gibi birden yıkıldığın.

---

¹⁴⁸ Arman- ukde, elem, dert, azap.

Onuncu benim armanım
Akıla durgunluk verişin.
Ansızın gidiverişin.
Yavrum, sen altının mıydın renklisi?
Yavrum, sen insanın mıydın güçlüsü?
Yavrum, sen madenin miydın renklisi?
Yavrum, sen insanın mıydın aynası?
Yavrum, bilgisi, ilmi, güç-kuvvetini
Halkı için sarf etmişti.
Görüntüsü muhteşemdi.
Yavrum, göreni hayran bırakırdı.
Yavrum, kayada doğmuş buudayık¹⁴⁹idi
Yavrum, hanlığa başın layıktı.
Hanlığa layık altın başın
Yavrum, kara yerde yatar mı eseflenip.
Yavrum, tepede doğmuş buudayık idi.
Yavrum, beyliğe başın layıktı
Beyliğe layık altın başın
Boz toprakta yatar mı kederlenip.
Atlas ipek solmaz ki
Yavrum, (kimsenin) duruşu seninki gibi olmaz ki.
Yavrum, geniş gömlek giydi mi?
Yavrum, halktın gözü değdi mi?
Yavrum, açık gömlek giydi mi?
Yavrum, adamların gözü değdi mi?
Koyun, kuzudan kurban kestirse yidim
Keşke hocaya muska taktırsaydım.....

2-004 (Evlenmekte olan kıza anneden öğüt-ağıt)

--	--

Albirt a calbirt ot küysö
Eteğın menen öçürgün.
Kayneneñ caman bir cakşı söz aytsa
Karaldım, külkü menen keçirgin...

Alev alev ateş yansa
Eteğın ile söndürmesini bil.
Kaynanan olur olmaz söz söylese
Yavrum, şaka ile geçiştirmesini bil...

Suuda (bir) suusar (ay) oynoyt go (ay)
Suusardın cünü (ay) oñboyt go.
Aman (a) bolsun baldarıñ (ay)
Bir özüñdöy (ay) bolboyt go.(ay)

Suda samur oynar değil mi
Samurun yünü solmaz değil mi.
Sağ olsun çocukların, ama

¹⁴⁹ Buudayık – efsanevi kuş.

Kendin gibi olmaz değil mi.

Suuda da suur oynoyt go
Suurdun cünü oñboyt go.
Esen (a) bolsun kızdariñ (ay)
Bir özüñdöy (ay) bolboyt go...

Suda samur oynar değil mi
Samurun yünü solmaz değil mi.
Sağ olsun çocukların, ama
Kendin gibi olmaz değil mi....

(Bir aşk şarkısı parçası)

Elikter (gana) catat (iy)oyuñda
Eki top şuru moynuñda....

Karacalar yatar ovada
İki sıra boncuk boynunda..

(Kocaya ağıt)

Altındı zerger eriter (a)
Acalı cetip kün bütsö,
Adamdı acal (ay), ölüm kemiter.
Altından cügön oyduđuñ (ay)
Argımak (ay) oozun çoyduđuñ.
Kümüştön cügön oyduđuñ (ay)
Külüktün (ay) oozun çoyduđuñ.....

Altını kuyumcu eritir
Eceli gelip günü biterse
İnsanı ecel ve ölüm eksiltir.
Altından gem yaptırdın
Argımak atla koşturdun.
Gümüştten gem yaptırdın
Yürük atla koşturdun....

(Caramazan- geleneksel Ramazan şarkısı)

Caramazan aytıp keldim eşięiñe
Koçkordoy uul bersin beşięiñe.
Canımdağı caş baldar ey-ey
Catayın dep baratat ey-ey
Töbömdögü tört cıldız ey-ey
Batayın dep baratat ey-ey.
Kurut berseñ turup ber ey-ey
Beti-koluñ cuup ber ey-ey.
May tomursañ çoñ tomur ey-ey..

Caramazan söyleyip geldim eşiğine
Koç gibi oğlan versin beşiğine.

Yanımdaki genç çocuklar
Yatmak üzereler.
Tepemdeki dört yıldız
Batmak üzereler.
Kurut¹⁵⁰ vereceksen kalk da ver
Elini yüzünü yıka da ver.
Tereyağ vereceksen büyük ver...

2-005 (Babaya ağıt)

--	--

Asılım (gana) beyiş (oy) atakem (oy-a)
Ayaktay (gana) taşın (ay) altında
Atakem altınıñ kaldı (ay) birikpey.(oy-a)
Ay tiygiz (gana) cerdin (ay) altında
Atakem kantip bir (gana) cattıñ (ay) erikpey.(oy-a)
Atakem, küröktöy (gana) taşın (ay) altında(oy-a)
Kümüşüñ (gana) kaldı (ay) birikpey. (oy-a)
Kün tiybes (gana) cerdin (ay) altında (oy-a)
Atakem, catasıñ (gana) kantip(ay) erikpey.(oy-a)
Atakem, a düynö (gana) cayga (ay) barganda(oy-a)
Cakşının (gana) baarı (ay) al cayda(oy-a)
Cakşılarga (ay) koşulup
Atakem, beyiştin törün(ay) keñ cayla.(oy-a)....

Asilim cennetlik babacığım,
Tas gibi taşın altında
Altının kaldı birikmeden.
Ay değmez yerin altında
Babacığım, nasıl yatarsın sıkılmadan.
Babacığım, kürek gibi taşın altında
Gümüşün kaldı birikmeden.
Güneş değmez yerin altında
Babacığım, nasıl yatarsın sıkılmadan.
Babacığım, öbür dünyaya varırsın.
İyilerin hepsi orada.
İyilerle karışıp
Babacığım, cennetin baş köşesinden yerini alırsın.

2-006 (Bu metni söyleyen kimse her şeyi karıştırıp harman çorman etmiş: içinde destandan, günümüz şarkılarından parçalar yer almaktadır, çevireyim, ama alınmazsa iyi olur).

--	--

Manculu ataga kuran okup çal oturgan
Bir kız keldi kapıstan alıstan.
Çoçup ketip artın karap baykuş çal
Atı cönün surap kaldı kapıstan.
Kızdın atı-cönü Emma eken angliçan

¹⁵⁰ Kurut-kurutulmuş peynir.

Cakıpkan Manculuga kelgenin.
Tilek tilep Manculudan ketkenin.
Aytıp berdi kıskaçı
Altay cakka cetkenin
Altaydan bala körgönün.
Törölüp Manas Altaydan
Talaska Cakıp kelgenin.
Perevotçu Çolpon kız
Arık emes toluk kız.
Tüşündürdü kızga ötüp kelgen tarihtan
Batasın berip baykuş çal
Emma kızdı uzatkan.
Angilyadan kız keldi dese
El işenbeyt, mınakey küböm bar
Canımdağı kaykı murun
Tabıp kelin Medina.
Süylöp tursa түşündödük
Suluu kızdın sözünö (oy)
Tüşündürdü sözün bizge
Çolpon degen toluk kız
Uzap ketti angličan suluu kız.

İhtiyar oturuyordu
Dua edip Mancu'lu ataya.
Çıkageldi ansızın bir kız uzaklardan.
İrkildi birden ihtiyar dönüp kıza
Sonra sordu soyunu, diyarını.
İsmi Emma, İngiliz vatandaşı.
Anlattı ihtiyar özetle
Cakıp Han'ın Mancu'luya geldiğini.
Dilek dileyip Mancu'ludan gittiğini.
Altay tarafa vardığını
Altay'da çocuğu olduğunu.
Manas doğup Altay'da
Sonra Cakıp'ın Talas'a döndüğünü.
Çevirmeni Çolpon kız
Zayıf değil toplu kız.
Anlattı kıza geçmişten gelen tarihi.
Hayır dua edip ihtiyar
Emma kızı yolcu etti.
İngiliz kız geldi destan için
Dese kimse inanmadı.
Şahidim var yanımda
Kalkık burun tabip gelin Madina.
Anlamadık güzel kızın
Söylediği sözlerini.
Aktardı bize o sözleri
Çolpon adlı toplu kız.
Uzaklaştı İngiliz güzel kız...

Büt eelediñ cürögümdü biylediñ
Tamtandıñ takır kolgo tiybediñ.

Anda-sanda cılmaygansıp koyosuñ
Ce çındığıñ, ce şıldıñıñ bilbedim.

Sahip oldun yüreğimi esir aldın
Mecnun ettin elime hiç geçmedin.
Zaman zaman gülümsüyor gibisin
Gerçek midir, şaka mıdır bilmedim...

Caydın künü aba salkın ay carık
Köpkö cürdük bak aralap aylanıp.
Bir kezekte mınday sunuş kirgizdiñ
Bolduçu emi tün ortosu kaytalık...

Bir yaz günü, hava temiz, ay parlak
Çok yürüdük, ağaçlıkta dolaşıp.
Bir vakitte şu teklifte bulundun
Yeter artık, gece yarısı dönelim....

Közüñ ukmuş ak çınıda karagat
Sen cürösüñ cürögümdü caralap..

Gözün güzel ak kasede karagat¹⁵¹
Geziyorsun yüreğimi yaralayıp...

2 – 007 (Ölen kızına ağıt)

Arkaña örüp çaçıñdı
Kimdin go kızı degizgem.
Altı Arkar cıldız batkança
Bakenim, ceti aylanıp emizgem.

Sırtına örüp saçını
Kimin kızı dedirtmişim.
Altı Arkar¹⁵² yıldız batıncaya kadar
Bakenim, altı kez kalkıp emzirmişim.

Celkeñe örüp çaçıñdı
Men kimdin (go) kızı degizgem.
Ceti Arkar cıldız batkança
Ceti aylanıp emizgem.

Ensene örüp saçını
Ben kimin kızı dedirtmişim.
Ceti Arkar yıldız batıncaya kadar
Yedi kez kalkıp emzirmişim.

Bakenim, kümüş menen kalaydı

¹⁵¹ Ak çınıda karagat – metafor (bembeyaz kase içindeki Frenk yüzümü gibi)

¹⁵² Altı Arkar – Küçük Ayı yıldızının Kırgızca adı.

Küygüzöt ölüm dalaydı.
Bakenim, altın menen kalaydı
Bakenim, azaptuu (da) kılat dalaydı...

Bakenim, gümüş ile kalayı
Yakar ölüm nice insanı.
Bakenim, altın ile kalayı
Bakenim, kahir ettirir nice insanı...

2-008 Kocaya ağıt)

--	--

Komuzuñdu kolgo alıp
Çertüüçü eleñ cırgalım.
Çerte (bir) tüşçü Toko dep
Kubanıp elder taraşkan.
Oy, menin alғанım (aay)
Bul calgandan adaşkan.

Komuzunu eline alıp
Çalar idin saadetim.
Devam et Toko yine deyiپ
Eğlenip millet dağılırdı.
Ah benim kocacığım
Bu yalan dünyayı şaşırdın.

Oozuñdağı ırdagan
(Ce) ırdagan sayın caraşkan.
Irday (bir) tüşçü Toko dep (da)
Kubanıp eliñ taraşkan....

Ağzındaki şarkıların
Söyledikçe yakışırdı.
Söyle Toko daha deyiپ
Eğlenip halkın dağılırdı.....

2-009 (Genç ölen kocaya ağıt)

--	--

Kök taylak catat kıyada
Caş mırzam boz topurak uyada.
Caş mırzam kalbaptır (ay) elden köñülüñ
Caş mırzam çaşabaptır ömürüñ.
Caş mırzam baldardan (ay) körböy ubaydı
Caş mırzam cılıp (go) (ele) ketti tiyakka...

Kök köşek yatar yokuşta
Caş mırzam¹⁵³ boz toprak yuvada.

¹⁵³ Caş mırzam- genç ölen kocaya ağıt yaparken kullanılan hitap. "Genç efendim" anlamına gelir.

Caş mırzam, kırılmamış halktan gönlün.
Caş mırzam, yaşanmamış ömrün.
Caş mırzam, çocukların görmeden mürüvvetini
Caş mırzam, gidiverdin öbür tarafa.....

2-010

--	--

Siz menen birge cürüügö
Men kadayça metod koldonom?
Siz menen birge cürüügö
Men kadayça metod koldonom?

Sizinle beraber olmaya
Ben nasıl bir yöntem kullanıyım?
Sizinle beraber olmaya
Ben nasıl bir yöntem kullanıyım?

Arpa (bir) menen Aksaydı
Aşıp (go) barıp el caylayt.
Azap (bir) menen tozokko
Kaday (bir) cigit bel baylayt?

Arpa ile Aksay'ı
Şimdi gidip halk yaylar.
Azap ile müşküle
Hangi yiğit bel bağlar?

Sıya bir çekek bolboso
Sabagım kaydan cazılsın?
Sırdaşkan carım bolboso
Köñülüm kaydan açılısın?

Mürekkep hokkası olmasa
Derslerin nasıl yazılısın?
Sırlaşacağım yarım olmasa
Gönlüm nasıl açılısın?

..... köñülümö
Kumayga bir kongon arkarday.
Kusa ele bolup baratam
Kursakta dartım ayta albay....

.....gönlüme
Kumsala kapılan maral gibi.
Hasretini çekiyorum
İçimde derdimi söyleyemeyip..

2-011

--	--

Ay nuru bizge tögüldü (ey)
Agaylar aççu köñüldü. (ey)
Ardaktap cürüp ötölü
Aldıda turgan ömürdü. (ey)

Ay nuru bize döküldü
Ağalar, eğlendirin gönlü.
Değerini bilerek geçirelim
Gelecekteki ömrü.

Kün nuru bizge tögüldü(ey)
Kükügüm aççı köñüldü. (ey)
Güldötüp cürüp ötölü
Gülgündöy çaştık ömürdü.(ey)

Güneş nuru bize döküldü
Guguk kuşum, eğlendir gönlü.
Eğlenerek geçirelim
Gül gibi gençlik ömrü.

Calbırak güldör dildirep
Cabıkkın türün bildiret.
Caş kezde oynop külölü (al)
Caşoobuz kanca (ele) kim bilet.
Caşoobuz kanca (ele) kim bilet.

Yaprak, çiçekler tir tir edip
Sıkıldığını bildirir.
Genç iken oynayalım, gülelim
Yaşamımız ne kadar kim bilir.
Yaşamımız ne kadar kim bilir....

2-012 (Bu bestecisi belli bir şarkıdır. Halk içinde yaygındır).

--	--

Cılkı aydap ürüñ-barañdan
Cılga (bir) boyloy bastırsam.
Cayloonun salkın abası
Erkeley sogup astırtan.
Obonum sozsom bölüüçü
Askañdan çıkkın cañırık..

Atları sürüp sabah erkenden
Dere boyunca gidiyorsam.
Yaylanın serin havası
Yavaşça eser nazlanır.
Söylediğim şarkıyı böler
Kayadan gelen yankılar.

Cadırap öskön güldörüñ

Cakama üzüp tagınıp...

Tam çiçek açmış güllerini
Koparıp yakama takınıp...

***

Çabıttap barçın col cürdü
Uçurap candar ar türdüü.
Mañdaykı sarı cayıktan
Körünüp kaldı bir tülkü...

Keşfe çıkıp kartal dolandı
Gözüktü canlı her türlü.
Karşıda sarı yamaçtan
Görünüverdi bir tilki...

2-013

Casayın kasal çaştıktan
Caş kezde köñül azdıkan.
Cadıga salıp caman iş
Ce, cañıltat şaytan kastıktan.

Yazayım gazel gençlikten
Gençlikte gönül azdırır.
Akla getirip ayıp işleri
Yanıltır şeytan kasten.

Ottoy (bir) küyüp calındap
Oynoştı oynoyt mastıktan.
Oynop (go) külsö bir cerde (oy)
(Ce) ortodon ar kim kas çıkkan.

Ateş gibi yanıp alev alev
Oynaşla oynar coşkudan.
Oynasa, gülse bir yerde
Karışır kimseler kastından.

Baykasam oyun nuskası
Bayırkıdan kalıptır.
Cahanda zarlap Cahan şaa
(Ce) Şamşını dele alıptır.
Gülbayram Asan dep zarlap
(Ce) küyütün tartkan ar ayda.
Bulbuldar sayrayt bağında
Buudandar çurkayt tabında.
Ötkörbö çaştık mezgiliñ
(Ce) ömürüñdün barında.

Bakıyorum oyun geleneği
Eskilerden kalmıştır.

Cihanda dert yanıp Cihan Şah
Şamsı'yı almıştır.
Gülbayram Hasan yüzünden
Kahrını çekmiş her ayda.
Bülbüller öter bağında
Cins atlar koşar tavında.
Gençliğini boş geçirme
Hayatının varında.

Oynup (go) gülüp ötölü
Azırkı uşul çağında.
Cayıñdı bilbes camanga
(Ce) caştar (go) oynop calında.

Güle oynaya geçirelim
Gül gibi gençlik çağını.
Değerini bilmez aptallar
Gençler aldirmeden at adımını....

Küçüñ (go) barda külüp al
(Ce) Küygön (go) ottoy calında.
Aalamda oynop külsöm dep
(Ce) ar kimdin bolot cadında.

Güçün varda gülmeye bak
Yanan ateş gibi alevlen.
Alemde oynasam, gülsem diyen
Herkesin vardır aklında.

Bermeti bolot turnanın
Beker (go) karap turbagın.
Kalat (go) baştan küç ketip
(Ce) kartaygan soñ kurganıñ.
Kalp ele mintip cüröbüz
Deği kalat (go) körgön cırgalıñ....

İncisi olur turnanın
Boşuna bakıp durmayın.
Bir gün baştan güç gider
Yaşlandıkça da dermanın.
Boşuna böyle yapmayın
Ancak kalır mutluluğun tattığın ...

2-014

--	--

Arpa bir menen Aksaydı
Aşıp ko barıp el caylayt.
Azap bir menen tozokko
Kanday (go) adam bel baylayt?
Azap (bir) menen tozokko

Kanday (go) cigit bel baylayt?

Arpa ile Aksay'ı
Şimdi gidip halk yaylar.
Azap ile müşküle
Hangi yiğit bel bağlar?
Azap ile müşküle
Hangi yiğit bel bağlar?

Aytıp (bir) koyot turbaybı
Beret dep çaştın tilegin.
Berip (bir) koyso Kudayım
Biz öñdüü çaştın tilegin.

Derler bilen insanlar
Verir diye gencin dileğini.
Verirse keşke Allahım
Bizim gibi gencin dileğini.

Karılar aytat turbaybı
Beret dep çaştın tilegin.
Berip bir koyso Kudayım
Biz öñdüü çaştın tilegin.
Berip bir koyso Kudayım
Biz öñdüü çaştın tilegin.

Yaşlılar diyorlar ki
Verir diye gençlerin dileğini.
Verse keşke Allahım
Bizim gibi gencin dileğini.
Verse keşke Allahım
Bizim gibi gencin dileğini.

Karı da bol, çaş da bol
Kadırlaşkın tirüñdö.
Kalat ko kayran altın baş
Kazılğan kördün túbündö.
Kalat ko kayran altın baş
Kazılğan kördün túbündö.

Yaşlı da ol, genç de ol
Hatırı biliş yaşarken.
Kalır bir gün güzel başın
Kazılan mezar dibinde.
Kalır bir gün güzel başın
Kazılan mezar dibinde.

(Ubayın tartıp öntölöp)
Uuldu baktık böpölöp.
Urmatın körsök cakşı da
Uuldun uulun cetelep.

Zahmetlerine katlanıp
Oğlan yetiştirdik özenip.
Mürüvvetini görsek iyi de
Oğlun oğlunu gezdirimip.

Kırgıyek uçat kökölöp
Kızdardı baktık böpölöp.
Kızmatın körsök cakşı da
Kızıñdın kızın cetelep...

Aladoğan uçar yükselip
Kız yetiştirdik özenip.
Hizmetini görsek iyi de
Kızın kızını gezdirimip....

2-015

--	--

Sal, sal, sal bilek
Sarı mayga mal bilek.
Koyon kaçtı koş bilek
Koşu menen beş bilek....

Sal, sal, sal bilek
Sarı yağa bandır bilek.
Tavşan kaçtı çift bilek
Çifti ile beş bilek....

2-016

--	--

Caştıktı kimder kılbağan
Caş ötkön sayın ılgagan.
Caştıktı kılbağ koygonsup
Kep kılbat eken ulgayđan....

Gençliği kimler yapmamış
Yaşlandıkça farkına varılan.
Sanki gençlik yaşamamışça
İtham kesermiş bazı insan.....

2-017

--	--

Arpanın Ala -Toosunan
Arkarın atsam zoosunan.
Baldaktuu şumkar eken dep
(Degi) karmasam (a) kuştun boosunan.

Arpa'nın Ala-Dağ'ından
Maralını atsam kayasından.
Evcil sungurmuş diye
Yakalarsam kuşu bağından.

Arpanın Ala-Toosunda
Akşumkar salgan uya bar.
Bar ekeni çin eken
Tügengir, barıp (go) kördüm bir sapar.

Arpa'nın Ala-Dağlarında
Akşumkar¹⁵⁴ın yaptığı yuva var.
Var olduğu bir gerçektir
Gidip görmüştüm bir sefer.

Semetey kuşun kaçırıp (o)
Ayçürök karmap algan deyt.
Oşol (go) kündön uşuga
Unutulbas (da) bolup kalgan deyt...

Semetey kuşunu kaçırınca
Ayçürök¹⁵⁵ yakalamış derler.
O günden bugüne kadar
Bu efsane yaşatılmış derler....

2-018

Arpanın Ala-Toosunan
Arkarın atsam zoosunan.
Aylantıp turup ey bir öpsöm
Asilkeç sendey selki oozunan.

Arpa'nın Ala-Dağ'ından
Maralını atsam kayasından.
Kucaklayıp öpseydim keşke
Senin gibi asil kızın ağzından.

Arpanın Ala-Toosunan
Arkarın atsam zoosunan.
Asilkeç sendey (ey) selkinin
Aylantıp öpsöm oozunan...

Arpa'nın Ala-Dağ'ından
Maralını atsam kayasından.
Senin gibi asil kızın keşke
Kucaklayıp öpseydim ağzından....

¹⁵⁴ Akşumkar – Semetey Destanında Er Semetey'in alıcı kuşunun adı.

¹⁵⁵ Ayçürök – Semetey'in nişanlısı.

2-019

--	--

Oylonup tuura (ay) tüşünsöñ
Küçtüü (go) eken ilim, bilim, okuular.
Acal cetip, küñüñ bütüp (a) ketpese
Ar adamga sebep eken (ay) dokturlar.

Düşünüp doğru değerlendirsen
Güçlüymüş ilim, bilim,okular.
Ecel gelip, günün bitmemiş ise
Her insana sebep olur dokturlar.

Canım kalar (ay) beken dep
Dalay can keldi (ay) sandaşıp.
Dalaydın kalıp (ay) soobuna
Alıp (go) kaldıñ(ay) dokturlar.
Acal (go) menen (ay) karmaşıp.

Canım kurtulur mu deyip
İnsanlar gelir sayısız.
Sevabına kalıp onların
Yaşatrlar dokturlar
Ecelle savaşıp amansız.

Karap (go) tursañ (ay) zamatta
Tirüü (go) candı (ay) öltüröt.
Bir sutka (a) catkırıp
Ertesi kalıbına (a) keltiret....

Bakıyorsan bir anda
Diri canı öldürürler.
Yirmi dört saat yatırıp
Ertesi hayata döndürürler....

2-020

--	--

Kararıp közüñ kılıgırıp (ce)
Kakşıktı aytıp cıldırıp.
Kaçan (bir) kolgo tiyesiñ
Sen kara candı tıñdırıp.

Kara gözlerinle nazlı bakıp
Alay edersin güldürüp.
Ne zaman elime geçersin
Seven gönlü dindirip.

Süygöndön berdim koluña
Men sürötümdü tarttırıp.

Süygönüm altın sen menen (ce)
Süylöşöm kaçan katkırip.

Sevdiğimden verdim eline
Resmimdi çektirip.
Sevgilim, tatlım seninle
Ne zaman konuşurum eğlenip.

Süygöndön berdim koluña
Men sürötümdü tarttırıp.
Süygönüm altın sen menen (ce)
Süylöşöm kaçan katkırip.

Sevdiğimden verdim eline
Resmimdi çektirip.
Sevgilim, tatlım seninle
Ne zaman konuşurum eğlenip.

Esiñ menen kıyalıñ
(Ce) simdi kantip cıyamın?
El kattasa coobuñ cok
Emi men kaday kılamın?..

Akılın ile hayalin
Aklımı nasıl toplarım?
Gelenlerden cevabın yok
Artık ben nasıl yaparım?..

2-021

--	--

Kızım menen bir bassam caraşambı?
Kızım menen bir bassam artta kalam.
Men kartayıp, men kartayıp baratambı?...

Kızım ile yürürsem yakışır mı?
Kızım ile yürüsem geride kalırım.
Ben yaşlanıp, ben yaşlanıp gidiyor muyum?..

2-022

--	--

Germandı (ele) Sovet ceñise eken(al)
Sokkunu aga berse eken.
Sarsanaa (ele) kılbay adamdı(al)
Baykem (go) aman kelse eken...

German'ı¹⁵⁶Sovyet yense keşke

¹⁵⁶ German- Almanya.

Darbeyi ona vursa keşke.
Endişe ettirmeden insanı
Ağabeyim sağ salim gelse keşke....

2-023 (Aşk şarkısı)

--	--

Aksay (bir) cerdin soorusu
Añkıtat kongon konuşu.
Adamdın köönün kuykalap (iy)
Alısta kalgan boluuçu.

Aksay yerin merkezi
Buram buram kokar her yeri.
Gönlümü kaptırdığım birisi
Uzaklarda kalmış idi.

Kök irim cerdin soorusu(ce)
Köyköltöt kongon konuşu.
Adamdın köönün kuykalap(al)
Körünböy kalgan boluuçu.

Girdaplı sular merkezi
Otlaktır konut yerleri.
Gönlümü kaptırdığım kişi
Görünmez olmuş idi.

Tört tülügü (da) malga cay (iy)
Törlörü sonun muzdabas.
Tamaşañdı men sanap (iy)
Tartar (bir) boldum uktabas....

Dört başı mamur mala iyi
Dağları güzeldir buz tutmaz.
Eğlenceni ben özleyip
Yelve kuşu gibi oldum uyumaz...

2-024

--	--

A kızım (iy) kettiñ küyöögö
Aşkanada aşıñ kaldı.
A kızım (iy) küyöögö kettiñ alıska
Emi oroguñ kaldı kamişta...

A kızım gittin kocaya
Aşın kaldı mutfakta.
A kızım gittin uzağa
Orağın kaldı kamişta...

2-025

--	--

Kayda kettiñ (ay) ıraaktap
Turganda eki bala ermegim....

Nereye gittin uzaklaşyp
Elimde iki çocukla bırakyp...

2-026

--	--

Altından neçen buyum casalbayby
Alganiñ turmuş sırım çeçe bilse.
Al adam kündön küngö çaşarbayby
Al adam kündön küngö çaşarbayby...

Altından nice eşya yapılmaz mı
Aldığın (eşin) hayat sırrını çözebilse.
O insan gün geçtikçe gençleşmez mi
O insan gün geçtikçe gençleşmez mi...

2-027

--	--

Uluu (bir) toonu tötölöp
Uuldu (da) baktık eköölöp.
Urmattuu karı (ay) men boldum
Uulumdun kızın (ay), uulumdun uulun (ay) cetelep.

Ulu dağları geçip
Oğlanı yetiştirdik ikimiz.
Hürmetli ihtiyarlığı ben gördüm yalnız
Oğlumun kızını, oğlumun oğlunu gezdirip.

Kızıl bir toonu (ay) tötölöp
Kızdardı baktık (ay) eköölöp.
Kimbattuu karı (ay) men boldum
Kızımdın kızın (ay), kızımdın kızın (ay) cetelep.

Kızıl dağları geçip
Kızları yetiştirdik ikimiz.
Kıymetli ihtiyarlığı ben gördüm yalnız
Kızımın kızını, kızımın kızını gezdirip.....

2-028

--	--

Kümüştün (iy)keni sayda go
Külüktün (ay) körkü bayloodo.
Külüp bir (iy)oynop bir cürsök (ay)
Gül cıttangan (iy) cayloodo.

Gümüştün madeni çaydadır
Yürük at güzelliği bağlanışındadır.
Güle oynaya birlikte gezsek
Güller kokan yaylada.

Ar türdüü (iy) güldör sayda bar (al)
Urugun terip aydap al.
Bir kişi (ay)menen bir kişi (ay)
Birdey (go) (da) bolmok kayda bar...

Her türlü çiçek çayda var
Tohumunu derip yetiştir.
Bir kişi ile başkası
Aynı olmaz onu bil....

2-029

--	--

Sanay bersem sanaam ketet taralıp
Bilinbesten ötüp barat balalık.
Kol karmaşıp koş aytalbay alıstap
Ketken eken münözü bal balalık.

Aklım gider daralıp düşünürsem oturup
Bildirmeden geçip gitmiş çocukluk.
Elini verip veda etmekten kaçınıp
Gidiyormuş yumuşak huylu çocukluk.

Ötkön ömür kayra kelbeyt caralıp
Öçöşkündöy saamay çaçım agarıp...

Geçen ömür geri gelmez yaralıp
İnadına saçlarımız ağarıp...

2-030 (Kocaya ağıt)

--	--

Teñizim,
Karışkır (gana) atıp (a) börü algan (eey)
Al tügül kara (da) kulak (oo) şerdi algan. (ey)
A karmasa (gana) kolgo (ay) turbagan
Bul kapilet (gana) tura şum calgan. (ey)

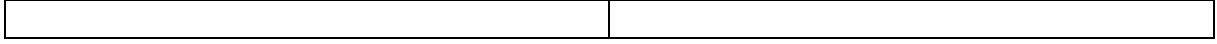
Teñizim¹⁵⁷

Kurdu vurur, kurdu alırdı
Hatta kara kulaklı aslanı bile avlamıştı.
Tutsan bile elinde kalmayan
Geçiciymiş bu yalan (dünya).

Teñizim,
İlbeesin (gana) kuup (ay) iz çalgan
Al tügül tirüü (go) tandap (oy) tülkü algan.
Tübölük (ele) kolgo (da) turbagan (oy)
Bul tüyşüktüü tura şum calgan...

Teñizim,
Kuşlarla avlanıp, iz kovardı
Hatta canlı iken seçip tilki alırdı.
Ebediyen elinde kalmayan
Ehemmiyetsizmiş bu yalan (dünya)....

2-031

Köl ceeginde köp gül turat
Biri kızıl, biri kök.
Birde süysö, birde süyböyt
Anın sıрын kim bilet?

Göl kenarında çok çiçek var
Biri kırmızı, biri mavidir.
Biri severse, diğeri sevmez
Bunun sırrını kim bilir?

Eger Volga tolkup aksa
Anı süzüü en kıyın.
Süygön cariñ süyböy koyso
Anı süyüü en kıyın.

Eğer İdil dalgalansa
Onda süzmek imkansız.
Sevdiğin yarin sevmezse
Buna dayanmak imkansız.

Orundalbas bul işiñdi
Muruntadan bilbepmin.
Birok özüm balalıktan
Şaşıp coobun bergemin.
Birok özüm balalıktan
Şaşıp coobun bergemin.

Gerçekleşmez bu durumu

¹⁵⁷ Teñizim – kocaya ağıt yaparken kullanılan hitap sözcüklerinden biri. “Adaletli”, “mert” anlamına gelir.

Daha önceden bilmedim.
Fakat kendim çocukluktan
Acele cevap vermişim.
Fakat kendim çocukluktan
Acele cevap vermişim.

Emi kayır, emi koş
Menden degi coluñ boş.
Kapa bolboy caş cigit (ay)
Emdiğiñdin colun tos...

Elveda şimdi, hoşça kal
Bundan böyle serbestsin.
Üzülme genç arkadaş
Sıradakinin yolunu gözetlersin ...

2-032

--	--

Bir butakta eki alma
Sen dağı da alba, men da alba.
Emne (da) bolup kalgansiñ (ay)
Kızıl gül (ay) beleñ men barda.

Bir budakta iki elma
Sen de alma, ben de alma.
Ne olmuş ki sana
Kırmızı gül müydün ben varda.

Caş kesek (da) caydın kurağı
Caş boydon (da) adam turabı.
Caş keziñde oynop gül (ay)
Caş kezek (ay) kelbeyt turbaybı...

Gençlik bu bir ömür yazı
Genç olarak kalınmaz mı?
Genç iken eğlen, gül ve oyna
Gençlik geri gelmezmiş....

2-033

--	--

Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö bir ceñem
Süzülüñkü körünöt.
Bıçak uçu caltırayt
May tomurup atabı?
Üköktörü şaldırayt

Kurut alıp atabı?.....

Şu evin üst örtüsü
Yıpranmışa benziyor.
Şu evde bir yengem
Suratsız benziyor.
Bıçak ucu parlıyor
Yağ mı çıkartıyor?
Dolapları kıcırdıyor
Kurut mu çıkartıyor?..

2-034

--	--

Baştagım kelet küygöndü
Baş koşpoy mintip cürgöndü.
Balaça catıp erkelep
Baykooston ötkön tündördü...

Başlamak istiyorum sevgiden
Evlenmeyip ayrı gezmekten.
Çocukça şımararak
Tasasız geçirdiğimiz gecelerden.....

2-035 (Mizahlı bir atışma parçası)

--	--

Oy, Çıçkanbay, Çıçkanbay
Suu tübünö çökköndöy,
Korgoşun beleñ, taş beleñ (ey)
Buuday tergen cerimden
Kurdaşın bergen Çıçkanbay.
Otun algan cerimden
O koyçu, oynoşun bergen Çıçkanbay.
Tezek tergen cerimden
Teñtuşun bergen Çıçkanbay.
Suu tübünö tüşköndöy
Korgoşun beleñ, taş beleñ,
Suu üstünö çıkkanday
Aylanayın Çıçkanbay
Sen (anan) cargak (bir) taman kaz beleñ (ey)...

Suu tübünö tüşköndöy
Korgoşun beleñ, taş beleñ,
Suu üstünö çıkkanday
Aylanayın Çıçkanbay
Sen anan cargak bir taman kaz beleñ (ey)...

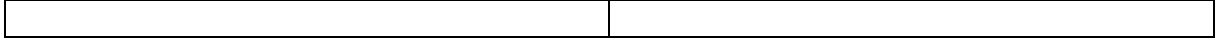
Ey Çıçkanbay, Çıçkanbay
Su dibine batacak

Kurşun muydun, taş mıydın?
Buğday topladığım yerimde
Akranını veren Çıçkanbay.
Odun aldığım yerimden
Oynaşını veren Çıçkanbay.
Tezek topladığım yerimde
Yoldaşını veren Çıçkanbay.

Su dibine düşecek
Kurşun muydun, taş mıydın?
Su üstüne çıkacak
Sağ olası Çıçkanbay
Sen perde ayaklı kaz mıydın?

Su dibine düşecek
Kurşun muydun, taş mıydın?
Su üstüne çıkacak
Sağ olası Çıçkanbay
Sen perde ayaklı kaz mıydın?

2-036

Men elem Kayberen kiyik
Mültelüü ok mürümö tiyip.
Mına men aldıñda turam
Caradar başımdı iyip.
Kükük, kükük.

Ben idim Kayberen¹⁵⁸ geyik
Fitilli kurşun omzuma değıp.
İşte ben önünde duruyorum
Yaralı başımı eğıp.
Guguk, guguk.

Men elem Kayberen kiyik
Mültelüü ok mürümö tiyip.
Mına men aldıñda turam
Caradar başımdı iyip.
Kükük, kükük.

Ben idim Kayberen geyik
Fitilli kurşun omzuma değıp
İşte ben önünde duruyorum
Yaralı başımı eğıp.
Guguk, guguk.

Münüşkör kuş küzün kütüp
Men elem kelgin kuş kükük.

¹⁵⁸ Kayberen –Kelimenin iki anlamı vardır.1.bütün av hayvanları; 2. Kırgızların eski inancına göre av hayvanlarının hamisi.

Mına men başında turam
Caradar başımdı iyip.
Kükük, kükük...

Münüşkör¹⁵⁹ kuşların izini sürüp
Ben idim göçmen kuş guguk.
İşte ben yanında duruyorum
Yaralı başımı eğip.
Guguk, guguk....

2-037

--	--

Çımiyandan körpöçöñ
Çıdabaym seni körbösöm.
Çın barkıña cetermin men
Çın acal cetip ölbösöm.

Çımiyan¹⁶⁰dan eğer döşegin
Dayanamam seni görmezsem.
Gerçek kadirini bilirim ben
Ecelim gelip ölmezsem.

... beret karılık
Karılıktı turganım çok sağınıp.
Ataganat koldon keler iş bolso
Turbayt belek kayra on beşke cañırıp....

..... yapar yaşlılık
Yaşlılığın gelmesini istemedim.
Keşke elden gelir iş olsa
Durmaz mıydık on beş yaşı yineleyip....

2-038

--	--

Aldey, aldey ak balam
Ak beşikke cat balam.
Kunan koydu soy balam
Kuyruguna toy balam....

Aldey, aldey ak çocuğum
Ak beşiğe yat çocuğum.
Kunan koyunu kes çocuğum
Kuyruğuna doy çocuğum.

Aldey, aldey ak çocuğum

¹⁵⁹ Münüşkör – avcı kuşları eğiten ve onlarla avlanan kişi.

¹⁶⁰ Çımiyan –Kaşgar'dan getirilen sağlam kumaş adı.

Ak beşiğe yat çocuğum.
Kunan koyunu kes çocuğum
Kuyruğuna doy çocuğum...

Aldey, aldey ak çocuğum
Ak beşiğe yat çocuğum.
Kunan koyunu kes çocuğum
Kuyruğuna doy çocuğum....

2-039

--	--

Ak bos attın takası
Ak irim köldün cakası.
Aytmayınça cazılbayt
Küñötay kızdın, kızdın kapası.
Oy-boy- boy-boy, Küñötay kızdın, kızdın kapası.

Beyaz atın nalı
Beyaz girdaplı gölün yakası.
Anlatmadan azalmaz
Küñötay kızın, kızın azabı.
Oy-boy-boy-boy, Küñötay kızın, kızın azabı.

Kök boz attun takası
Kök ıyım köldün cakası.
Körmöyünçö cazılbayt
Küñötay kızdın, kızdın kapası
Oyboy, boy, boy, Küñötay kızdın kızdın kapası...

Kır atın nalı
Mavim girdaplı gölün yakası.
Görmedikçe azalmaz
Küñötay kızın, kızın azabı.
Oy-boy-boy-boy, Küñötay kızın, kızın azabı....

2-040

--	--

Kudaybergen ceenim,
Çakırtıpsıñ üyüñö.
Ataktuu baatır Çolponbay,
Alıp keldi tünündö.
Çakırgan çerге barganday
Çapan cok ele kiyüügö.
Alçaktatıp cürüşkö
At kayda maga minüügö.
Törgö otur deysiñ ceenim
Töşökkö kaydan eemin.
Bulgap alsam kantem dep

Keyip turat zeenim.
Talpagıñ bolso salıp koy
Dal oşogo eemin.
Çulduyup törgö çıkmakmın
Kokuştan men çuçuğun cesem beenin....

Kudaybergen yeğenim
Çağirtmişsin evine.
Meşhur bahadır Çolponbay
Getirdi gece saatinde.
Çağrılan yere gitmeğe
Kaftanım yoktu giymeğe.
İhtişamla koşturacak
Atım yoktu binmeğe.
Baş köşeye geç diyorsun yeğenim.
Döşeğe çoktan oturmadım.
Pisletirsem ne olur diye
Ondan biraz çekiniyorum.
Pöstekin varsa seriver
O da bana yeter.
Kurulup baş köşeye geçerdim.
Sucuğunu yemiş olsam kısrağın.

Bizdin çoñ Talas Manas baatırdın çaşagan ceri da. Mina oşol üçün men bul cerde kiçine koşup ketkemin. Bizim büyük Talas Manas Alp'ın yaşadı yer. O nedenle ben burada ondan biraz bahsetmek istemişim.

Kırgızstan üçün baatırdın
Kıylası çaşap ötkön cer.
Ardaktuu eneñ Kanıkey
Ak örgöö tigip köçkön cer.
Algaçkı ceneñ Ayçürök
Ak kuunun kebin çeçken cer.
Eç kaçan ketpeyt esiñden
Ezelden erler öskön cer.
Esenaman, Ceñicok
Çoorçu Çoktul ebi cok.
Kadimki Atay bulbuluñ
Kara caak kızıl til.
Ümötaalı dulduluñ
Öz közüñ körgön keçeegi
Akındın öttü neçeni.
Estebes menen Zamirbek
Bulardı cakşı bilesiñ.
Caagın canıp ırdasa
Can diliñ menen süyösüñ.
Zamatta salat koluña
Caynagan eldin münözün.
Kız cigit ırın ırdasa
Kızığıp baarıñ ugasiñ....

Kırgızın şanlı kahramanının
Çoğunun yaşadığı bir yerdir.

Meşhur ananız Kanıkey
Otağını dikip göçtüğü yer.
Ayçürök yengeniz ilk defa
Kuğu kılığını çıkardığı yer.
Hiçbir zaman unutulmaz
Ezelden erler yetiştiği yer.
Esenaman, Ceñicok¹⁶¹
Neyci Çoktul şöhretli.
Şanlı Atay bülbülün
Söz ile sazın ustası.
Ümötalı düldülün.
Gözünüzle gördüğünüz
Şairin geçti nicesi.
Estebes ile Zamirbek¹⁶²
Bunları iyi bilirsin.
Doğaçlayıp söylerse
İçtenlikle seversin.
Hemen sayar önünde
Sayısız insan mizacını.
“Kız -Yiğit”i anlatsa
Merakla dinler her insan....

2-041

--	--

Ak boz attın takası
Ak iyrim köldün cakası
Aytmayınça arılbayt
A kurgur Küñöntay kızdın kapası.

Beyaz atın nalı
Beyaz girdaplı gölün yakası.
Anlatmadan azalmaz
Zavallı Küñötay kızın azabı.

Kök boz attın takası
Kök iyrim köldün cakası.
Körmöyünçö cazılbayt
A kurgur Küñötay kızdın kapası.

Kır atın nalı
Mavi girdaplı gölün yakası.
Görmedikçe azalmaz
Zavallı Küñötay kızın azabı...

2-042

¹⁶¹ Esenaman, Ceñicok – Kırgızın meşhur ozanları.

¹⁶² Estebes, Zamirbek – çağdaş ozanlar.

--	--

Bekbekey aştı, bel aştı
Beline belboo caraştı.
Saksakay kaçtı say aştı
Sanına saadak caraştı.

Bekbekey¹⁶³ gitti, tepeyi geçti
Beline sadak yakıştı.
Saksakay gitti, dereyi geçti
Kemerine sadak yakıştı.

Ukuruk uçu dolono
Uuru da börü colobo.
İynemdin uçun maytardım
Bugün da koroo kaytardım.

Ukruğum ucu akdikendir
Hırsızı, kurdu yaklaşmasın.
İğnemin ucunu kıvırdım
Bugün de sürü gözettim.

Eçkinin sütü ermende
Eçki uurdagan şermende.
Ukuruk uçun uçtaybız
Uuru (da) kelse muştaybız...

Keçinin sütü polende
Keçiyi çalan yüzkarası.
Ukruk ucunu keskinleştiriz
Hırsız gelse yumruklarız....

2-043

--	--

(Atan toygo ketiptir)
Çöntögü tolo et kelet
Eneñ toygo ketiptir
Emçegi tolgon süt kelet
Aldey, böböm aldey.....

Baban düğüne gitmiş
Cebi dolu et gelir.
Anan düğüne gitmiş
Memesi dolu süt gelir.
Aldey, bebeğim, aldey...

2-044

---

¹⁶³ Eskiden gençler sürü gütmek için geceledikleri zaman söyledikleri şarkının adı.

--	--

Aldey, balam, aldey
El cayloodon tüşö elek.
Arpa talkan bışa elek.
Aldey,aldey, aldey (ay)
Aldey, balam, aldey (ay)
Kunan koydun kuyruğun
Bulamık kılıp bereyin.
Aldey, balam, aldey(ay)
Iylabaçı sadagañ.
El cayloodon tüşö elek
Atañ toogo ketti ele.
Kancıgası tolgon et kelet.
Aldey, aldey, aldey (ay)
Iylabaçı balam (ay)...

Aldey, çocuğum, aldey
Halk yayladan daha inmedi.
Arpa kavut daha pişmedi.
Aldey,aldey, aldey (ay)
Aldey, çocuğum, aldey (ay)
Kunan koyunun kuyruğundan
Bulamaç yapıp vereyim.
Aldey, çocuğum, aldey
Ağlamasan-a yavrum,
Halk yayladan daha inmedi.
Baban dağa gittiydi
Kancıgası¹⁶⁴dolu et gelir.
Aldey, çocuğum, aldey
Ağlamasan-a çocuğum...

2-045

--	--

Cayganım kolhoz cıkısı
Cayloonun menmin ırçısı.
Oylop koy selki ilgeri (ay)
Boluppu mendey cıkıçı (ay)
Boluppu mendey cıkıçı (ay).

Güttüğüm kolhoz sürüsü
Yaylanın benim şarkıcısı.
Düşün, dilber, eskiden
Olmuş mu çoban benim gibi
Olmuş mu çoban benim gibi.

---

¹⁶⁴ Kancıga – eğerin arka kısmında yük bağlamak için bulunan ipler.

Cılkı ottoyt çöptün türlörün.
Men cıttaym cıpar güldörün.
Eriktim cılkı çetinde (ay)
Eskerip kelçi (ay)süygönüm.
Eskerip kelçi süygönüm.

Yılkı otlar otun türlerini
Ben koklarım mis güllerini.
Sıkıldım sürü başında
Ziyarete gelsen-e sevgilim.
Ziyarete gelsen-e sevgilim.

Men cılkıçı, sen çaban
Kıykırıp dobuş ün salam.
Ölköbüz üçün işteyli
Örkündöp össün nur zaman
Örkündöp össün nur zaman...

Ben cılkıçı¹⁶⁵, sen çaban¹⁶⁶
Bağırarak şarkı söylerim.
Ülkemiz için çalışalım
Kalkınsın, büyüsun nur zaman.
Kalkınsın, büyüsun, nur zaman...

2-046

Ceñ kap (go) kiydim ceñ üçün
Ceñil baa boldum sen üçün.
Ceñil baa bolsom meyliçi (degi),
Sen kandaysıñ men üçün?

Yen kılıfı giydim yen için
Arsız oldum sen için.
Arsız olsam olayım
Sen ne düşünürsün benim için?

Kol kap (go) kiydim kol üçün
Korduk (go) kördüm sen üçün.
Korduk (go) körsöm meyliçi(degi),
Sen kandaysıñ men üçün?....

Eldiven giydim el için
Horluk gördüm sen için.
Horluk görsem göreyim
Sen ne düşünürsün benim için?...

2-047

¹⁶⁵ Cılkıçı –at çobanı.

¹⁶⁶ Çaban – koyun çobanı. Kırgızcada çoban kelimesi sadece bu anlam için kullanılır.

--	--

Ak kuba (gana) bolgon (e-ey) tügöngür
Añgema aytıp külgöndür.
Aşıgım kayda ketti dep
(Ošo) aylasın tappay (iy-iy-oy)cürgöndür (iy).

Apak yüzlü belalım
Anlatıp beni gülmüştür.
Aşıgım nereye gitti deyip
Azabımı çekip yürüyordur.

Kıpkızıl (gana) bolgon (ey-ey) tügöngür
Kılçaktap basıp külgöndür.
Kızıktuum kayda ketti dep
(Ošo) kıynoonu tartıp (iy-iy-oy)cürgöndür (iy).

Kızıl yüzlü belalım
Arayıp beni gülmüştür.
Neşelim nereye gitti deyip
Sıkıntı çekip yürüyordur.

Anttaşkan (gana) sözüñ (ey) ep bolso
Karmaşkan koluñ bek bolso.
Kat cazsa eçen boz baldar
(Anan) kattaba maga (iy-iy-oy)dep koyso...

Antlaşmış sözün doğru ise
Sıkışmış elin pek ise.
Mektup yazan nice gence
Yaklaşma bana deyiverse....

2-048

--	--

Karlıga degen cakşı cer
Köykölüp (a) çıgat kök şiber.
Çın köñülün bar bolso
Katiñdı koyup özüñ kel.

Karlıga diyen güzel yer
Kalın çıkar yeşil çimen.
Gerçek gönlün var ise
Mektubu bırak, kendin gel.

Kamganın başı Şor-Balık
Aydap (bir) cılkı salganbız.
Askerge atalar ketip
Armanda kalgan baldarbız.

Kamga'nın başı Şor-Balık
Oraya yıkı götürmüştük.
Askere gidip babalar
Acı çeken çocukarız.

Kara-Badal kaykısı
Eçen bir cerdin salkını.
Acırap senden men kalsam (o)
Taalayımdın taykısı.

Kara-Badal tepesi
Birçok yerden serini.
Ayrılıp senden kalırsam
Kaderimin tersliği.

Tepşinin başı Çalaydan
Men geldim andan dalaydan.
Oyuma eger sen kelseñ
Oylorum (a) bolot kalayman...

Tepşi'nin başı Çalay'dan
Ben geldim oradan uzaktan.
Aklıma sen gelirsen
Aklım olur darmaduman...

(Bu şarkı aşağıda tekrarlanmış: 2-064)

2-049

--	--

Kırañdan sogup(ey) cel tursa(a)
Kıyıtıp ırdaym (ey)el tursa.
Kılığı cakşı(ey) kara köz(a)
Kılığıra karap (ey) tim tursa.
(O-oy) Kılığıra karap (ey) tim tursa.

Sekiden yeller esiyorsa
Sezdirmeden söylerim el varsa.
Duruşu güzel kara gözlüm
Süzüle bakıp çaktırmazsa.
Süzüle bakıp çaktırmazsa.

Kaykıdan sogup(ey)cel tursa(ey)
Kaymana ırdaym (oy) el tursa.
Kadıırı cakşı (ey) kara köz (a)
Körmöksön bolup (a)tim tursa.
Kadıırı cakşı (ey) kara köz (a)
Körmöksön bolup (a)tim tursa.

Dağlardan yeller esiyorsa

Gizlice söylerim halk varsa.
Kadirbilir kara gözlüm
Görmezden gelip sessiz dursa.
Görmezden gelip sessiz dursa.

Belesten sogup(ey) cel tursa(ey)
Belgisiz ırdaym (ey) el tursa.
Bermettey tunuk (o) söygönüm (a)
Bilmeksen bolup (o) cön tursa.
Bermettey tunuk (ee) söygönüm (a)
Bilmeksen bolup (o) cön tursa.

Tepeden yeller esiyorsa
Belirtmeden söylerim el varsa.
İnci gibi duru sevgilim
Bildirmeden sessiz dursa.
Bildirmeden sessiz dursa.

Adırdan sogup (ey) cel tursa(ey)
Astırtan ırdaym (ey) el tursa.
Akılı tunuk (oo) süygönüm (a)
Aldırtan karap (ey) tim tursa...
Aldırtan karap (ey) tim tursa...

Tümsekten yeller esiyorsa
Fark ettirmeden söylerim el varsa.
Akılı duru sevgilim
Aheste bakıp sessiz dursa.
Aheste bakıp sessiz dursa....

2-050

Tattıdan tattı, tattıdan tattı
Kuçaktap catsañ, kımça bel tattı.
Kuykalap ceseñ, kuykum et tattı
Tattıdan tattı, tattıdan tattı....

Tatlıdan tatlı, tatlıdan tatlı
Kucaklayıp yatsan ince bel tatlı.
Ateşte pişirsen kuykum¹⁶⁷ et tatlı
Tatlıdan tatlı, tatlıdan tatlı.

Tattıdan tattı, ak tamak tattı
Kuykalap ceseñ, kuykum et tattı.
Kuçaktap catsañ, ak tamak tattı.
Tattıdan tattı, tattıdan tattı....

Tatlıdan tatlı, ak gerdanlı tatlı

---

¹⁶⁷ Kuykum- derisi ile beraber çevrilen et.

Ateşte pişirsen kuykum et tatlı.
Kucaklayıp yatarsan ak gerdanlı tatlı
Tatlıdan tatlı, tatlıdan tatlı....

2-051

--	--

Çokoyum buttan suurulup(ay)
Çor boldu taman tuurulup.
Çoyçoylop cürüp ötömbü
Çokuda bir kün buyugup.

Çokoy¹⁶⁸um ayağımdan fırlayıp
Nasırlaşmış tabanım çatlayıp.
Çoy, çoy¹⁶⁹ ile ölüp gider miyim
Bir gün tepede kasırgaya kapılıp.

Ötügüm buttan suurulup
Özögüm ooruyt buulugup.
Özgöçö kördüm korduktu
Ölömbü (oy) bir kün buyugup.

Çizmem ayağımdan fırlayıp
Karnım ağırır sızlayıp.
Ayrıça horluk çok çektim
Öleceğim bir gün yolumu şaşırıp.

Eşke catsam ečki kaapır tebeleyt
Üygö kirsem baybiçesi cemeleyt...

Dışarıda yatsam, keçi belası çığner
Eve girsem, bey hanımı tersler...

(Bu şarkı aşağıda tekrarlanmış. 2-074)

2-052

--	--

Men toodogu (bir) tınarmın(ay)
Sen (bir) zoodogu ularsıñ.
Uça bergin salpıldap
Uyaña barıp kularsıñ
Ayagı barıp (gana) tınaarsıñ.

Ben dağdaki tınar¹⁷⁰ım
Sen kayalıkta dağ hindisi.

¹⁶⁸ Çokoy – keçeden yapılmış kış çizmesi.

¹⁶⁹ Çoy,çoy- koyun sürerken çıkarılan seslenme.

¹⁷⁰ Tınar – alıcı kuşlardan biri.

Uçmaya devam edersin
Yuvana varınca yorgun düşersin.
Sonunda rahat edersin.

Kolumdan kelse, Kudayım berse
Oşondo canıma (gana) kelip (iy) konorsuñ. (ay)
(Oy) sen bir eñ ele kooz sonosuñ....

Elimden gelse, Allahım verse
O zaman yanıma gelip konarsın.
Sen bir güzel sunasın...

2-053

Aksaydın başı balkındı (iy)
İy canım, ak baytal oyttoyt salkında. (oy)
Aytıp (bir) aytpay ne payda
İy canım, alıska ketken altındı. (oy)

Aksay'ın başı engebeli
Ak kısrak otlar serin yerde.
Söyleyip söylememekten ne fayda
Uzaklara giden sevgiliyi.

Kök saydın başı balkındı (iy)
(E koyçu), kök baytal ottoyt salkında.
Körüp bir körböy ne payda
O canım, kömüskö ketken altındı. (ay)

Gök derenin başı engebeli
Gök kısrak otlar serinde.
Görüp görmemekten ne fayda
Gizlice giden sevgiliyi.

Kızıl (bir) toonu etektep
(E koyçu), karçıga şiltep ötölü. (oy)
Kızıl (bir) toru kızdar (iy)
İy canım, bir öptürçü keteli.
O canım, bir öptürçü keteli. (oy)

Kızıl dağın eteğinden
Gidip doğanla avlanalım.
Kızıl yüzlü kızlar ey
Birin öpücük verin ayrılalım.

Kara (bir) toonu etektep
O canım, karçıga şiltep ötölü.
Kara (bir) toru suluu kız
Oy canım, bir öptürçü keteli.
Ey canım, bir öptürçü keteli...

Kara dağın eteğine
Gidip doğanla avlanalım.
Esmer yüzlü güzel kız ey
Bir öpücük ver ayrılalım....

2-054

Aloy değen (da) (oy) bir çöp bar (a-oy)
(Ce) izdep (go) cürüp (da) (oy) tabambı?
Üyüñdön turup ugasiñ (oy)
Aalamda bolgon (da) (oy)kabardı.
Bu zaman arman (da) (oo) kılçu (ey)zamanbı? (oy)

Sarisabır adlı bir ot var
Arasam onu bulur muyum?
Evinde oturup duyarsın
Dünyada olan tüm haberi
Bu zaman pişman ettirecek zaman mı?

Çıkıldap sogot saati (a-oy)
(Ce) cüröktön algan(da) (oy) dabışı.
Cüdöy (da) turgan zamanbı?
E curtum, üyüñdön suuñ (ey) ağızdı.

Tik tak diye vurur saati
Yürekten almıştır bu sesi.
Güçlük çekecek zaman mı şimdi
A yurdum, evinden bile su aktı.

Tamçıñ (bir) agat sarığa (oy)
(Ce) baasın (go) cazdı (da) (o) darığa.
Pensiya dep (da) (oy) çıgardı
Mına bu men öñdöngön (da) (oy) kariğa.

Damlatıp ilaç veriyor
Fiyatları yazdı ilaca.
Emeklilik diye çıkarttı
Benim gibi yaşlıya.

Eginiñ çıgat talaaga (oy)
(Ce) ençisin berdi (da) (oy) balaña.
Baardığına (da) (oy) tüşüñgön
(Degi) aman (ele) bolcu (oy) partiya.

Ekinin ekili tarlada
Parasını verdi çocuğuna.
Hepsini adil düşünen
Sağ olsun (Komünist) Partisi.

Bugular caylayt uyuldu (ee-iy)
Bu zaman mintip (da) (oy) kuruldu.
Kanday (bir) ayal (da) (oy) tuudu eken
E curtum, (ay) Lenindey uuldu?...

Marallar yaşar kutupta
Bu zaman böyle kuruldu.
Nasıl bir kadın doğurdu
Lenin gibi oğlu?...

2-055

--	--

Toñ tüştü toogo kiyiktep
Asmanda cürdük biyiktep.
Aylanayın abakem (iy)
Adaşkan (gana) toodoy kiyiktep...

Don düştü dağlara geyikli
Gezerdik göklere yükselip.
Kurbanın olayım amcacım
Kayboldun dağlarda avlanıp...

2-056

--	--

Say sagızgan (ey) sayda eken
San cılkı kalhoz bayda eken.
Sagınsam közgö (ele) körünböy
Oy, sanaalaş carım kayda eken?
Oy, sanaalaş carım kayda eken?

Çay saksaganı çayda imiş
Sayısız yılki kolhoza fayda imiş.
Özlesem de göze görünmüyor
Özlediğim yarım nerede imiş?

Kök kögüçkön (iy) köldö eken.
Köp cılkı kalhoz bayda eken.
Körünböy közgö (ele) elesiñ
Ay, köp cılkı kalhoz kayda eken?
Ay, köp cılkı kalhoz kayda eken?

Gök güvercin gölde imiş
Çok yılki kolhoza fayda imiş.
Gözüküyor göze karaltın
Çok yılki kolhoz nerde imiş?

Cazgı açılğan (ey) caşıl gül
Camgırsız gül (ele) solboybu.

Calınga salbay özümdü
Oy, cakındap koyso bolboybu.
Ey, cakındap koyso bolboybu.

Yazda açılan kırmızı gül
Yağmursuz kalsa solmaz mı?
Alev içinde bırakmayıp beni
Yakınlaşsa olmaz mı?
Yakınlaşsa olmaz mı?

Küzgü açılğan (ey) kızıl gül
Kün tiybey gül (ele) solboybu.
Küygüzböy menin özümdü
Ay, körünüp koyso (ey) bolboybu.
Oy, körünüp koyso (ey) bolboybu.

Güzde açılan kırmızı gül
Güneş değmezse solmaz mı?
Yakıntmadan beni
Gözükse bir olmaz mı?
Gözükse bir olmaz mı?

Tokmaktun arkı (ey) çağında
Tolukşup Isık-Köl catat.
Ayluu (bir) tündö salkında
Oy, aralap çıksañ çer casat.
İy, aralap çıksañ çer casat.

Tokmok'un öbür tarafında
İşıldayıp Isık-Köl yatar.
Aylı gece serinde
Ağabeyler çıksa alem yapar.
Ağabeyler çıksa alem yapar.

Ant menen sunup (ey) şerbetti
Altınım, neçen sır çeççi.
Açılbay sırdın kulpusu
Oy, aradan dalay kün öttü.
Oy, aradan dalay kün öttü.....

Antlaşıp sunup şerbeti
Asil yarım, çöz nice sırları.
Açılmadan sırnın kilidi
Aradan hayli gün geçti.
Aradan hayli gün geçti....

2-057

Atırday abañ ańkıgan
Asmanı tunuk çalkıgan.

Suusunan içseñ kımızday
Adamdın deni balkıgan.
Suusunan içseñ kımızday
Adamdın deni balkıgan.

Mis gibi havası buram buram
Gökyüzü açık masmavi.
Suyundan içsen kırmız gibidir
İnsan gönlünü coşturan.
Suyundan içsen kırmız gibidir
İnsan gönlünü coşturan.

Öröönü kilem cayganday
Özgöçö körköm salkın cay.
Belinde çeksiz bereke
Tört tülüktüü malga bay.

Vadisi halı döşemiş gibi
Bir başka görkemli serin yazı.
Dağlarında bereket boldur
Hayvanların cennet yeri.

At-Başım cerdin toolusu
At-Başım cerdin soorusu.
Kılımdar çaşap kelatkan
Elinin cayлуу konuşu....

At-Başım yerin dağlısı
At-Başım yerin bayındırı.
Asırlar boyu yaşayan
Halkının rahat mekanı.....

2-058

--	--

Kızıl kürmö şayı kiyip
Boylogula kızdar ay.
Kızık köñül bar çakta
Oynogula kızdar ay.
Oynoy albay, külö albay
Kayran çaştı ötközüp
Koybogula kızdar ay.
İ-i-iy, kızdar ay....

Kırmızı ipek kaftan giyip
Boy boy gezin kızlar ay.
Kızgın gençlik çağında
Oyun oynayın kızlar ay.
Oynayamayıp, gülemeyip
Güzelim gençliği boşuna

Geçirmeyin kızlar ay....

2-059

--	--

At-Başı değen cerimden
Ak kalpak kırgız elimden.
Ataktuu akın boluptur (oo)
Agayın tuugan elimden.
Kasımaalı, Kazıbek
Kazaldarı aytılp
Kalkıñdan ırdap cürgön köp.
Rasuldun ırları
Irdalıp cüröt bul dağı.
Moñoldordon Boogaçı
Boluş bolgon bul dağı.
Bozdop (bir) ırdap Üköyün (oy)
Ötkön bir eken bul dağı.....

At-Başı adlı yerimden
Ak kalpaklı Kırgız halkımdan
Meşhur şairler çıkmış
Halkının adını çıkararan.
Kasımalı, Kazıbek
Gazelleri söylenip
Halk içinde yayılmış.
Rasul'un şarkıları
Söylenmekte bugün de.
Moğol boyundan Boogaçı
Valilik yapmış biriydi.
Hüzünle söyleyip Üköy'ünü
Ömrü öyle geçmiş onun da ...

2-060

--	--

Koroobuzga tal alıp
Kolgo kürök, bak alıp
Mına mintip, mına mintip.

Bahçemize fidan alıp
Elimize kürek, ağaç alıp
İşte böyle, işte böyle.

Togoloto top teptik
Topko sala biz çettik.
Mına mintip, mına mintip...

Yuvarlantıp top teptik

Topla beraber biz yetiştik.
İşte böyle, işte böyle....

2-061

--	--

Barmagım sınıp kayırdım
Balapan boydon ayrıldım.
Eki birdey çıraktan
Bir zamatta ayrıldım.

Parmağım kırılıp kıvrandım.
Yavru çaklarında ayrıldım.
Gözümün iki nurundan
Aynı anda ayrıldım.

Söömöyüm sınıp kayırdım.
Köz ilinip açkıcı
Eki birdey çıraktan
Bir zamatta ayrıldım....

İşaret parmağım kırılıp kıvrandım.
Göz açıp kapayınca kadar
İki güzel yavrudan
Aynı anda ayrıldım.

Şekerin aytsam balı bar
Birin bir aytsam biri bar...

Şekerini anlatsam balı var
Birini anlatsam biri var...

2-062

--	--

Aldey, balam, ıylaba
Apakeñdi kıynaba.
El cayloodon tüşö elek.
Bulamıgıñ (ey) bışa elek.

Aldey, çocuğum, ağılama
Anneciğini zorlama.
Halk yayladan inmedi.
Bulamacın pişmedi.

Astiña terdik salayın
Üstüñö tokum cabayın.
İştep ketken apañdı
Balam, ıylasañ kaydan tabayın?...

Altına terlik döşeyim.
Üstüne dokuma örteyim.
İşe giden anneni
Çocuğum, ağlasan nereden bulayım?

2-063 (Evlenecek kıza söylenen öğüt-ağıt)

--	--

Kabakka tüşkön küyöö bar.
(Deği) kaynene değen biröö bar.
Kayrıp alat sözüñdü
Kapaga koşot özüñdü.

Dereye inen güvey var.
Kaynana diyen biri var.
Düz geçirmez sözünü
Üzüntü verir kendine.

Ayılga tüşkön küyöö bar
(Deği) abısın değen biröö bar.
Añdıp alat sözüñdü
Ayıñ kılrat özüñdü.

Köyüne gelen güvey var
Elti diye biri var.
Takibe alar sözünü
Dillere düşürür kendini.

Kıtaydan kelgen kırk iymek
Kırkı birdey kıyrasın.
Kız berelek enekeñ
(Deği) kılığın sanap ıylasın....

Çin'den gelen kırk küpe
Kırkı birden kırılısın.
Kız çıkarmamış anneciğın
Kıymetini bilip ağlasın....

2-064

--	--

Karlıga değen cakşı cer
Köykölüp (a) çıgat kök şiber.
Çın köñülün bar bolso
Katiñdı koyup özüñ kel.

Karlıga diyen güzel yer
Kalın çıkar yeşil çimen.
Gerçek gönlün var ise

Mektubu bırak, kendin gel.

Kamganın başı Şor-Balık
Aydap (bir) cılkı salganbız.
Askerge atalar ketip
Armanda kalgan baldarbız.

Kamga'nın başı Şor-Balık
Oraya yılık götürmüştük.
Askere gidip babalar
Acı çeken çocukarız.

Kara-Badal kaykısı
Eçen bir cerdin salkını.
Acırap senden men kalsam (o)
Taalayımdın taykısı.

Kara-Badal tepesi
Birçok yerden serini.
Ayrılıp senden kalırsam
Kaderimin tersliği.

Tepşinin başı Çalaydan
Men geldim andan dalaydan.
Oyuma eger sen kelseñ
Oylorum (a) bolot kalayman...

Tepşi'nin başı Çalay'dan
Ben geldim oradan uzaktan.
Aklıma sen gelsen
Aklım olur darmaduman...

2-065 - komuz

2-066 - (Şarkı yok, sadece sesler var).

2-067

--	--

Burulçanın selkinçek
Burbay tepçi kelinçek.
Alımkindin selkinçek
Anday teppey mıınday tep...

Burulça'nın salıncak
Burmadan tep gelincik.
Alımkan'ın salıncak
Öyle tepme, böyle tep...

2-068

--	--

Tamçıñ (bir) agat (oy) kuyulup (ey)
(Ce) ak naniñ bışat (da) (oy) cuurulup.
Baktıluu (da) (ey) baldar (oy) bolsunçu
Mına bu Kuurdun (oy) tuzu (oy) buyurup.

Damlan akar dökülüp
Ekmeğın pişer yoğrulup.
Mutlu olsun çocuklar
İşte bu Kuur'un nasibi buyurup...

Cıldızıñ batat suyulup (ey)
(Ce) balıgıñ oynoyt (da) (oy) çuburup.
Baktıluu (da) (oy) kelin bolsunçu
Mına bu Ak-Terektin tuzu (oy) buyurup.

Yıldızın batar sıvışıp
Balıgın oynar seğirip.
Kismetli gelin olsun
İşte bu Ak-Terek'in tuzu buyurup.

Aylanıp kelip kuş konsun (ey)
Bir baktıluu zaman (da) (oy) tuş bolsun.
Azırkı berip catkan toyuñuz
Oo zamandaş, öz üyüñö (oy) kut bolsun...

Dolanıp gelip kuş konsun.
Huzurlu bir zaman denk gelsin.
Yapmakta olan düğünüz
Arkadaş, evinize kut getirsin...

2-069

--	--

Bol,bol dep balam ıylasa
Bolbogon (a) cerden kıynasa.
Kıynasa dele meyliçi (ay)
Atasın (a) bala sıylasa.

Gel, gel diye çocuğum ağlasa
Olmadık yerde zorlasa.
Zorlasa da razıyım
Babasını sayarsa.

Al, al dep balam ıylasa
Albas (bir) cerden kıynasa.
Kıynasa dele meyliçi (ay)
Apasın (a) bala sıylasa.

Al, al diye çocuğum ağlasa

Alınmaz yerde zorlasa.
Zorlasa da razıyım
Annesini sayarsa.

Kelindin (a) bolso ıymanı
Keleçektin cırgalı.
Keñeşip ookat casasa (ay)
Kempirdin (a) köönü tınganı.

Gelinin varsa saygısı
Gelecek güven sağlanır.
Anlaşarak geçinseler
Annenin gönlü ferahlanır.

Balanın bolso ıymanı
Bapestüü (da) zaman cırgalı.
Baykaşıp ookat casasa (ay)
Baarının (a)köönü tınganı.

Çocuğun varsa saygısı
Huzurlu zaman işareti.
Kıymet bilip geçinseler
Herkesin kalkar endişesi.

Bala (bir) (a) deĝen munara
Bala üçün (da) bolduk ubara.
Ubara bolsok meyliçi (ay)
Cansa (da) boldu ubara.

Çocuk dediĝin bir minare
Çocuk için çektik zahmeti.
Zahmetine razıyız
Açılsın da kısmeti.

Balanı baktık baypaylap
Anı östürdük taytaylap.
Üylönüp algandan kiyyin (ay)
Biz baldarga kep aytalbay caltaylap...

Çocuĝa baktık özenle
Büyüttük onu elinden tutup.
Evlendikten sonra çekinirsin
Söyleyecek sözünü yutup....

2-070

--	--

Balamday körgön kelinim
Bal sözüñ ugup eridim.
Meerimdi tögüp oynocu (ay)
Men boloyun şerigiñ.

Çocuğum gibi gördüğüm gelinim
Bal sözünü duyup eridim.
Cilve yapıp oynasan
Ben olayım sevgilin.

Baleketiñdi alayın
Baykesi bolom eriñdin.
Asabın tartıp cüröm go
Senin alakanday ceriñdin.

Belalın senin olayım
Ağabeyimdir erinin.
Azabını çekiyorum
Senin aya kadar yerinin.

Köp ele meni kıynadıñ
Köz caşım tögüp ıyladım.
Kadırimdı kaltırba (ay)
Kaynagañ bolom sıylagın (ay).
Kaynagañ (oy) bolom sıylagın.

Beni bayağı zorladın.
Göz yaşı döküp ağladım.
Hatırımı sen kırma
Kaynına saygı göster.

Kaynagañ aytat oyloçu (oy)
Kadıрман kelin oynoçu. (oy)
Kanatı singan kargaday
Kakşatıp meni koyboçu. (oy)

Kaynın söyler düşün sen.
Kadirbilir gelin oyna sen.
Kanadı kırılmış karga gibi
Yalvartıp beni koyma sen.

Kükük kuş bolot tarangan
Küyütüñ tarttı kaynagañ.
Özüñdöy asıl can üçün
Ölümgö (ay)başın baylagan.
Köñülüñ berip oynoçu (oy)
Senin kölököñdön aylanam.

Guguk kuşu olur taranan
Derdini çekti kayın biraderin.
Senin gibi asıl can için
Ölüme başımı bağladım.
Gönlün ile oynasan a
Senin gölgene bile yalvardım.

Kelbettüü kuştay tarangan

(Ce) ketpediñ takır sanaamdan.
Seketiñ bolup keteyin
Senin sereñdegen karaanıñdan.
Tobokel kılıp bel baylap
Tosoyun bir kün araldan.

Narin kuş gibi taranan
Hiç çıkmadın aklımdan.
Kurbanın senin olayım.
Kuş gibi karaltından.
Tevekkül edip cesaret toplayıp
Karşılıyım bir gün adadan...

Deyinice gelini de razı olmuş ve diyormuş:

Ortoçu saldıñ ceñemdi
Oynoylu, Kake, kel emi.
Aldın ala aytayın
Senin ayalıñın içi (oy) kenenbi?

Ortamcı yaptın yengemi
Oynayalım, Kake gel şimdi.
Önden söylemiş olayım
Senin karın kıskanç değil mi?

Boz bulbul sensin ündögön.
(Ce) men çayı gül güldögön.
Kastarlap murun kep aytpay
Kaynaga kayda cürdü eleñ?
Başıñdan çaştık öto elek
Sen bala beleñ sürdögön?

Boz bülbül sensin seslenen
Ben yeşil çiçek süslenen.
Önceden karşıma çıkmayıp
Kaynım şimdi geldin nereden?
Başından gençlik geçmeyen
Sen çocuk muydun çekingen?

Seni esteyt kelin cürögü
Sen kötör, ake, künöömdü.
Bir adam munu bilbesin
Bilgizbey oynop külölü.
Keleke bolup kalbaylı (ay)
Kelin-kız bilse künöönü.

Seni istiyor gelin yüreği
Sen üstlen kaynım günahı.
Bir kişi bunu bilmesin
Bildirmeden oynayıp gülelim.
Alay konusu olmayalım
Gelin-kız bilse günahı.

Sen ılaaçın, men karga
Men bargan çerger sen barba.
Oynoş eken dep aytat
Obdulbagın el barda.
Caman bolor bilinse
Canagı (ay) boydok baldarga
(Ce)munogu (oy)boydok baldarga...

Sen laçın, ben karga
Benim vardığım yere sen varma.
Oynaşlarmış derler
Yaklaşmayın el varda.
Felaket olur bilinse
Deminki bekar çocuklara.
Buradaki bekar çocuklara....

2-071

--	--

Eey kiresiñ menin tüşümö
Uşunça meni zarlantıp (ay)
(Degi) sen barsıñbı cerdin cüzündö?..

Ey giriyorsun benim düşüme
Bu kadar beni dertlendirip
Var mısın yerin yüzünde?...

2-072

--	--

Kündör ötüp baratat
Külgün kezek bala çak.
Külüñdöşüp alıştan
Kün, Çolpondoy karatat.

Gün geçtikçe geçiyor
Gülgün zaman çocukluk.
Gülümseyip uzaktan
Güneş ile Çoban Yıldızı gibi bakar.

Aylap ötüp baratat
Altın kezek bala çak.
Aşık kılıp adamdı (ay)
Ay, Çolpondoy karatat.

Ay geçtikçe geçiyor
Altın zaman çocukluk.
Aşık edip insanı

Ay ile Çoban Yıldızı gibi bakar.

2-073

--	--

Küzdün (bir) künü (oy) kök kaşka
Küñgöyden akkan bulaktı.
Köñülden ketpey sağındım (men)
Kümüşüm altın ınaktı...

Güz günü suyu berrak
Güneyden akar pınarı.
Gönlümden gitmeyip özledim
Gümüşüm, altınım aşkıımı...

2-074

--	--

Çokoyum buttan suurulup (ay)
Çor boldu taman tuurulup.
Çoy-çoylop cürüp ötömbü
Çokuda bir kün buyugup.

Çokoy¹⁷¹um ayağımdan fırlayıp
Nasırlaşmış tabanım çatlayıp.
Çoy, çoy¹⁷² ile ölüp gider miyim
Bir gün tepede kasırgaya kapılıp.

Ötügüm buttan suurulup
Özögüm sızdayt buulugup.
Özgöçö kördüm korduktu
Ölöm go (oy) bir kün buulugup.

Çizmem ayağımdan fırlayıp
Karnım ağırır sızlayıp.
Ayrıça horluk çok çektim
Öleceğim herhalde bir gün bunalıp.

(Bu kayıt yukarıda 2-051 – 35.s. biraz uzun olarak geçmişti)

2-075

--	--

Kögörgön köldö tursam da men
Köz çaptıram askaga.

¹⁷¹ Çokoy – keçeden yapılmış kış çizmesi.

¹⁷² Çoy,çoy- koyun sürerken çıkarılan seslenme.

Köñülümdü burbaymın
Bir özüñdön başkaga..

Masmavi gölde duruyorsam da
Ben göz dikerim dağlara.
Gönlümü fakat kaptırmam
Bir tek senden başkaya.....

2-076

--	--

Alaluu (gana) cılkı (oy) elde bar (iy)
Az mildet (gana) Üköy (da) sende bar.
Acırap (gana) kaldım (da) cete albay (oy)
Üköyüm, ayıkpas (a) ildet (oo) mende bar (iy)...

Alaca yılkı elde var
Azıcık minnet sende var.
Ayrıldım senden, ulaşamam
Üköy'üm, dermansız illet bende var...

2-077

--	--

Kerme (bir) toonun türlörün
Kelinim terse güldörün.
Kelinden körüp ubaydı
Men, kelbetin körsöm düynönün.

Kerme-Too'nun türlerini
Gelinim derse güllerini.
Gelinin görüp mürüvvetini
Ben geliştiğini görsem dünyanın.

Ularluu toonun türlörün
Uulum (bir) terse güldörün
Uuldan körüp ubaydı
Men urmatın körsöm düynönün.

Ularlı dağın türlerini
Oğlum derse güllerini.
Oğlumun görüp mürüvvetini
Ben hürmetini görsem dünyanın.

Kırka bir toonun türlörün
Kızdarım terse güldörün.
Kızdardan körüp ubaydı
(Men) kımbatın körsöm düynönün.

Dizilmiş dağın türlerini
Kızlarım derse güllerini.
Kızların görüp mürüvvetini
Ben kıymetini görsem dünyanın.

Küñgöylüü toonun türlörün
Küyöölör terse güldörün.
Küyöödön körüp ıbaydı
(Men) külpötün körsöm düynönün...

Güneşli dağın türlerini
Güveyle derse güllerini.
Güveyin görüp mürüvvetini
Ben ülfetini görsem dünyanın..

2-078

--	--

Kurbu bir kurbu, kurbu taş
Kuuşup oynoyt ördök-kaz.
Kurbudan kurbu ayrılrsa
Kuyulat eken közdön caş.

Kurbu, kurbu¹⁷³ taş
Kovalaşıp oynar ördek kaz.
Arkadaştan arkadaş ayrılrsa
Akarmış gözden yaş.

Tektir bir tektir, tektir saz
Tebişip oynoyt ördök-kaz
Teñtuştan teñtuş ayrılrsa
Tegerenet közdön caş...

Tümsek, tümsek, tümsek saz
Tepişip oynar ördek kaz.
Akrandan akran ayrılrsa
Dolarmış gözüne yaş....

2-079

--	--

Aralap alma baktarın
Men ağınan üzüp algamın.
Aldeylep cürüp çoñoytkom
Asılın (da) körsöm balanın.

¹⁷³ Kurbu taş – kayalıktarda teras gibi çıkıntılı duran taş.

Aralayıp elma bahçesini
Ben akını seçip almıştım.
Özenle büyüttüğüm
Mürüvvetini görsem yavrumun.

Kıdırıp alma baktarın
Men kızılın üzüp algamın.
Kıynalıp cürüp çoñoyttum
Kızığın (da) körsöm balanın...

Gezip elma bahçesini
Ben kızılını seçip almıştım.
Güçlük ile büyüttüğüm
Gününü görsem yavrumun...

2-080

--	--

Kızıldan (iy) senin cooluguñ
Kıyladan artık coruguñ.
Kılığıñdı köp sanap (a)
Kıynooñdu tartıp oorudum...

Kırmızıdan senin yazman
Çoğundan farklı mizacın.
Mizacını düşünüp
Derdime derman bulamadım...

2-081

--	--

Külsöñ bir külküñ (ey) kül azık
Külküñö tuugan (ay) men aşık.
Caşagan cakşı (ay) turbaybı
Cakşıga cakşı (ey) canaşıp.
Kete elekmin (ay) ulgayıp
Karap bir koyçu (oo), külp bir (ay) koyçu cılmayıp.

Gülersen gülmen bana azık
Gülmene canım ben aşık.
Yaşamak ne güzelmiş
İyiye iyi yanaşıp.
Henüz yaşlanmadım
Bir baksan-a, bir gülsen-e tebessümle.

Sen külsöñ men da (ay) külsöm deym
Külküñö koşo (ay) cürsöm deym.
Ömür kısa (ay),col uzun
Ötkörböylüçü (oy) kırdaaldı.

Balalık bizden (ay) uurdaldı.
Basıp öttük kırlardı
Uşunday cerde (ay), uşunday toydo (ay) ırdaylı...

Sen gülsen ben de gülmek isterim.
Güldürüp beraber yürüsem derim.
Ömür kısa, yol uzun
Geçirmeyelim zamanı
Çocukluk bizden çalındı.
Aştık biz nice dağları.
Böyle bir yerde, böyle bir toyda şarkı söyleyelim...

2-082

--	--

Köl da bolso, köl üstündö sen bolsoñ
Köl ceeginde kök volgaçan men bolsom.
Keede salıp, keede salbay volgaga (oy)
Tamaşalap taştap ketip oynosom....

Göl olsa da, göl üstünde sen olsan
Kıyıda mavi Volga¹⁷⁴da ben olsam.
Bazen alıp, bazen almayıp Volga'ya
Şakalaşıp bırakıp gidip oynasam...

2-083

--	--

Ak kuuga salıp caydım tor
Caraşat (ey) senin ceriñ zor.
Kıdırıp (a) kelsem tabılbas (oo), tabılbas (oo), tabılbas (a), tabılbas
Kımbatım (ey) kırgız aman bol.

Kuğu kuşuna ağ yaydım
Yakışır senin yerin zor.
Her yeri gezsem bulunmaz
Kıymetlim Kırgız esen ol.

Kan cügürgön (de) tamırday
Tatınakay (da) (oy)asfalt col.
Örkündöy(ay) bersin talantiñ (oo), talantiñ (a), talantiñ (a), talantiñ
Taalayım (ey) kırgız aman bol.

Kan dolaşan damar gibi
Ne bir güzel asfalt yol.
Hep artsın senin yeteneğın
Kısmetim Kırgız esen ol.

---

¹⁷⁴ Volga – Rus arabası.

Erkelep (a) sokkon boroondon
Kozu-ulak (ey) oynop (a)torolgon.
Keremettüü kenge bay(oo), kenge bay (da), kenge bay (da), kenge bay
Tooloruñ (ey)menen aman bol.

Şımarıp esen rüzgardan
Kuzu-oğlak oynayıp büyüyen.
Kerametli, madeni bol
Dağların ile esen ol.

Ilaalap kelip ceegiñe
Kondurat beken çımındar?
Deği bir kanca caştasıñ?
Öttü eken (ay) kança (ele) kılımdar.
Aytuuga (da) senin işiñ zor (oo), işiñ sor (da), işiñ zor (da), işiñ zor
Isık (bir) (ey)Kölüm aman bol.
Isık (bir) (ey)Kölüm aman bol...

Vızıldayıp gelip kıyına
Konar mıymış sinekler?
Söyle, kaç yaşındasın?
Geçirdin nice yüzyıllar.
Anlatacak işin zor.
Isık-Köl'üm esen ol!
Isık-Köl'üm esen ol!

3-001

--	--

Anda biz bala eselek,
Oynop (go) külüp cürçü elek.
Cöcüröy basıp suu boylop
Cörgömüş terip ceçü elek.
Cörgömüş terip ceçü elek.
Koktuga tolo toptoşup, Modern Şarkı Bestesi Kullanılmış . - MŞBK
Torpokko tolo uçkaşıp.
Üç tapan oynop çüködön
Uruştuk dalay muştasıp.
Uruştuk dalay muştasıp....

O zaman biz çocuktuk
Oynamak, gülmekle meşkıldük.
Küçücük adımlarla su kenarına gidip
Cörgömüş¹⁷⁵ toplayıp yerdik.
Derege gidip doluşup
Tosunlara binip
Aşık kemiği ile üç taraf oynayıp
Çok kez kavgaya da tutuşurduk
Çok kez de yumruklaşırđık....

¹⁷⁵ Cörgömüş –meyvesi darı büyüklüğünde olan ve yenilen buğdaygiller türünden yabancı bir bitki.

Ular (bir) baktım tötölöp
 Uuldu baktım böpölöp.
 Uuldan urmatın körör bekembiz (ay),
 Uuldun uulun cetelep.
 Kızdardı baktım böpölöp
 Kırgıyek baktım tötölöp.
 Kızmatın körör bekembiz,
 Kızdardın kızın cetelep.
 Uuldun uulu ıylasa,
 Ubara kılıp kıynasa
 Kıynasa dele meyliçi MŞBK
 Uul-kelin bizdi sıylasa.
 Ular¹⁷⁶a baktım evcilleştirip
 Oğula baktım özenip.
 Oğlun hürmetini görür müyüz acaba
 Oğlun oğlunu gezdirip.
 Kızlara baktım özenip,
 Kırgıyeğe baktım evcilleştirip.
 Hizmetini görür müyüz acaba
 Kızların kızını gezdirip.
 Oğlanın oğlu ağlasa
 Uğraştırıp zorlasa
 Zorlamasına razıyım
 Oğul gelin bizi sayarsa.
 Kızımın kızı ağlasa
 Zahmet verip zorlasa
 Zorlamasına razıyım
 Kız, güvey bizi sayarsa.
 Kızımdın kızı ıylasa
 Kıynoogo salıp kıynasa
 Kıynasa dele meyliçi
 Kız-küyöö bizdi sıylasa....

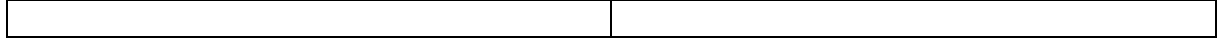
***

Caramazan, caramazan
 Aytıp keldim üyüñüzgö.
 Bala bersin beşikke ak koçkordoy...

Caramazan, caramazan
 Söyleyip geldim evinize
 Çocuk versin evinize beyaz koç gibi....

(Şarkı tam da değil, sırasını da bozmuş)

¹⁷⁶ Ular –dağ hindisi.

Kırgızdın kımbat tamagı (iy)
 Kımızga suusun kanabı.
 Kızmatın körör beken dep MŞBK
 Kıynalıp (a) baktık balanı.

Kırgızın kıymetli yemeği
 Kımızga susuzluk kanar mı?
 Hizmetini görür müyüz diye
 Güçlkle büyüttük çocuğu.

Ardaktuu kırgız tamagı(iy)
 Ayranga susun kanabı.
 Akılduu bolor beken dep (biz)
 Aldeylep baktık balanı.

Değerli Kırgız yemeği
 Ayrana susuzluk kanar mı?
 Akıllı olur mu diye
 Şevkatle büyüttük çocuğu.

Borumduu Kırgız tamagı
 Bozogo suusun kanabı.
 Baktıluu bolor beken dep
 Bapestep baktık balanı.

Gösterişli Kırgız yemeği
 Bozaya susuzluk kanar mı?
 Mutlu olur mu diye
 Gayretle büyüttük çocuğu.

Kızıldan kıyıp kemseldi
 Kınaptap salıp beş beldi.
 Kıynalıp bakkan baldardın
 Kızmatın körör kez keldi.

Kırmızıdan giyip kaftanı
 Özenle biçip beş bel¹⁷⁷di.
 Zorluklarla büyüttüğümüz çocukların
 Hizmetini göreceğ zaman geldi.

Cakşılıp tikken kemseldi
 Cakşılıp salıp beş beldi.
 Cetelep bakan baldardın
 Cardamın körör kez keldi...

Ustaca dikip kaftanı

¹⁷⁷ Beş bel – kız kaftanlarında kullanılan bir stil.

Dikkatle biçip beş beldi.
El bebek büyüttüğümüz çocukların
Yardımlarını göreceğiz zaman geldi.

Kapçıgay körkü kayıñ-tal
Butağı tal-tal canaşa.
Bul turmuş körkü çıkpaybı
Balaña (ele) kelin caraşsa...

Dağ boğazı güzelliği kayın dal ile
Budakları dal-dal ise yan yana.
Hayatın anlamı olmaz mı
Oğluna da gelin yakışsa...ı

3-004

--	--

(Oğlu Çinliilerde kalan, kendisi iltica eden annenin ağıtı)
Köçkөndü (ele) kimder baştagan
İçime calın taştagan.
Çöp-çөptün başın uypalap
Cürөгüm başın kuykalap. MŞBK

Küydüm (ele) desem tütün çok
(Ce) cürөгümdө bütün çok.
Cürөгümdө bütün çok.

Göçme işini kim başlattı
İçime bitmez dert çöktü.
Bitki başlarını örseleyip
Yüreğimin başına kor döktü.
Yandım dersem tütün yok
Yüreğimde bütün yok.

Elibiz (a) köçüp cönөdü
Egiz (bir) Toogo cölөndü.
Elesiñdi men körbөy
Emgegiñ tartıp ölөmbü.

Halkımız göçüp yol aldı
İkiz-Dağ'a dayandı.
Karaltını göremeyip ben
Kayğıdan ölüp gider miyim?

Kalkım (go) köçüp cönөdü
Kara (bir) toogo cölөndü.
Kara canım Kalilim
Kayğıñdı tartıp ölөmbü.

Halkım göçüp yöneldi

Kara-Dağ'a dayandı.
Canımın içi Kalil'im ben
Kaygını çekip ölür müyüm?

Böksölöy keldim col tartıp
Bölüngön otum saga artıp.
Böksödö colum boş emi
Bölündük, balam, koş emi.

Yamaçlarla geldim yol alıp
Bölünmenin yükünü sana artıp.
Yamaçtaki yollar boş şimdi
Bölündük, yavrum, elveda şimdi.

At-Başı (ele) keldim col tartıp
Azaptın baarın saga artıp.
At- Başı colum boş emi
Ayrıldık, balam, koş emi.

At-Başı'ya geldim yol alıp
Azabın çoğunu sana artıp.
At-Başı yolu boş şimdi
Ayrıldık, yavrum, elveda şimdi.

Kökölöp uçkan sononun men
Körbödüm kayda konorun.
Köñülgö tüşsö emine
Kök-Moynok alış bolorun.

Yüksekte uçan sunanın
Görmedim nereye konarını.
Biraz bilgim olsaydı
Kök-Moynok uzak olacağı.

Asmandap uçkan sonorum
Añdabaym kayda konorun.
Akılga tüşsö emine, balam ay
At-Başı alıs bolorun.

Göklerde uçan sunanın
Anlamadım nereye konarını.
Aklıma gelseydi keşke
At-Başı uzak olacağı.

Calgız (go) kuuray tübünö
Cal baylagan kızıl at.
Can birgem balam kaldı dep (men)
Calındap içim buzulat.

Yalnız çalı dibinde
Yele bağlayan kızıl at.
Canım yavrum kaldı diye (benim)

İçim yanıp tutuşuyor.

Eki (bir) kuuray túbünö
Et baylagan kızıl at.
Ermegim balam kaldı dep (men)
Ezilip içim buzulat.

İki çalı dibinde
Et bağlayan kızıl at.
Evladım canım kaldı diye (benim)
Ezilip içim yanıyor.

Cayına (ele) koyboy camiyat
Cadına ala cürsün dep.
Kalilim, cañırtıp cazdım salam kat.

Kayıtsız kalmadan cemiyet
İlgilenip araştırsın diye
Kalilim, yeniden yazdım bu mektubu.

Sarala (da) şumkar kıraanım
Sanaamdan ketpey kıyalıñ, men
Sagınsam kaday kılamın?

Sarı alaca sungur kuşum
Aklımdan çıkmıyor duruşun.
Özleşem ne yaparım?

Belesten salgan kıraanım
Esimden ketpey kıyalıñ.
Estep (go) cüröm men mintip
Erikssem kaday kılamın.

Tepeden saldığım kartal kuşum
Hatırımdan çıkmıyor duruşun.
Sürekli seni düşünüyorum
Sıkılısam ne yaparım?

Kızıl (bir) toonu etektep men
Kırgıyek saldı cetektep.
Kıyalıma albamın men
Kılçaybay alış ketem dep.

Kızıl dağın eteklerine ben
Doğan saldı yedekleyip
Aklıma gelmemiş benim
Temelli uzak gideceğim deyip.

Kara (bir) toonu etektep
Karçıga saldı cetektep.
Kaparıma albamın men
Kayrılbaş alıs ketem dep...

Kara dağın eteklerine
Aladoğan saldım yedekleyip.
Hiç düşünememişim ben
Ebedi uzak gideceğim deyip....

3-005

Kızıl güldöy elem özgördüm
Kıylanı baştan ötkördüm.
Kırdaalıñ barda oynoop al (ey)
Kıykırsañ kelbeyt ötkön kün.

Kırmızı gül gibiydim değiştim
Hayli şey baştan geçirdim.
Zamanında öynamayı, gülmeyi bil
Bağırsan gelmez geçen gün.

Caşıl güldöy elem özgördüm
Dalaydı baştan ötkördüm.
Caş keziñde oynop al (ey)
Calınsañ kelbeyt ötkön kün...

Yeşil gül gibiydim değiştim
Çok şeyi baştan geçirdim.
Genç iken eğlenmesini bil
Yalvarsan gelmez geçen gün...

3-006

Kögörgön tunuk asmandan
Kökölöp uçkan kuş kördüm.
Çolpondoy cangan kız elem emi
Çoñ ene bolup özgördüm.

Masmavi duru gökyüzünden
Göklere uçan kuş gördüm.
Çolpan gibi yanan kız idim şimdi MŞBK
Babaanne olup değiştim.

Askası biyik zookadan
Aylanıp uçkan kuş kördüm.
Apakay suluu kız elem, emi
Tayene bolup özgördüm...

Kayası yüksek dağlardan
Dolaşıp uçan kuş gördüm.
Apak güzel kız idim

Anneanne olup değiştim....

3-007

--	--

Çoñ Kara-Kol, Çetindi (da)
Çotumdun mizi ketildi.
Çoyulup barıp men öpsöm
Akızıyat, senin çokton (go) kızıl (a-iy) betiñdi.

Büyük Kara-Kol, Çetindi
Keserimin ağzı gedildi.
Uzarak gidip ben öpsem
Akızıyat, senin alev kızılı yüzünü.

Keñ Kara-Kol, Çetindi (da)
Kerkimdin mizi ketildi.
Kerilip barıp men öpsöm
Akızıyat, men kebezdey cumşak (ay-iy) betiñdi.

Geniş Kara-Kol, Çetindi
Keserimin ağzı gedildi.
Gerilerek gidip ben öpsem
Akızıyat, ben pamuktan yumuşak yüzünü.

Ak tajak asa kıydım (ey) kircından
Abaylap (oo) cürdüm sırtıñdan.
Abaylap cürüp tappadım
Akızıyat, ağayın konuş (oo- iy) curtuñdan.

Ak baston asa kıydım çalıdan
Gözetliyordum uzaktan.
Arayınca bulamadım
Akızıyat, ata konut yurdundan.

Kök tajak (gana) kıydım (ey) kırçından
Köp körüp (oo) cürdüm sırtından.
Köp körüp cürüp tappadım
Akızıyat, köp ayıl konuş (ey-iy) curtuñdan...

Gök baston kıydım çalıdan
Çok izledim uzaktan.
Çok aradım bulamadım
Akızıyat, çok obalı yurdundan....

3-008

--	--

Ey kaykısı biyik Muz-Tördün
Kayıp (bir) uçkan kuş kördüm.

Kayrattuu kelin men elem (ey)
Kaynene bolup özgördüm.

Ey geçidi yüksek Muz-Tör'ün
Kayıp uçan kuş gördüm.
Gayretli gelin ben idim
Kaynana olup değiştim.

Ey çokusu biyik Muz-Tördün
Çogulup uçkan kuş kördüm.
Çoyulgan kelin men elem (ey)
Çoñ ene bolup özgördüm.

Ey, Tepesi yüksek Muz-Tör'ün
Toplanıp uçan kuş gördüm.
Vakur gelin ben idim
Babaanne olup değiştim.

Ey taykısı biyik Muz-Tördün
Tayıp (bir) uçkan kuş kördüm.
Tatına kelin men elem (ey)
Tayene bolup özgördüm.

Ey, geçidi yüksek Muz-Tör'ün
Yuvarlanıp uçan kuş gördüm.
Alımlı gelin ben idim
Anneanne olup değiştim.

Ey tayene dese nebere
Talıksıy tüşöt delebe.
Tatına bolup ösö ber
Ay menen küngö teñele.

Anneanne dese torunun
Duygular çıkar zirveye.
Güzel evlat yetişin
Ay ile Güneş misali.

Ey çoñ ene dese nebere
Çok bolup ısıyt büt dene.
Çoyulup sen da ösö ber
Ay menen küngö teñele...

Babaanne dese torunun
Kaynar kanın bedende.
Yükselip siz de yetişin
Ay ile Güneş misali...

3-009

--	--

Kara kürmö şayı kiyip
Boylogula kızdar ay.
Kadır-köñül bar çakta
Oynogula kızdar ay.
Oynoy albay külö albay
Oyun barkın bile albay
Kayran çaştı ötkörüp
Koybogula kızdar ay.

Kara ipekten kaftan giyip
Boy boy gezin kızlar ay.
Hatır gönül var iken
Oynamayı bilin kızlar ay.
Oynayamayıp, gülemeyip
Oyunun değerini bilemeyip
Güzelim gençliği geçirip
Pişman olmayın kızlar ay.

Kızıl kürmö şayı kiyip
Boylogula kızdar ay.
Kız köñüldör bar çakta
Oynogula kızdar ay.
Oynoy albay, külö albay
Kayran çaştı kartaytıp
Koybogula kızdar ay...

Kırmızı ipekten kaftan giyip
Boy boy gezin kızlar ay.
Kız gönülün var iken
Oynayın kızlar ay.
Oynayamayıp, gülemeyip
Güzelim gençliği geçirip
Pişman olmayın kızlar ay...

3-010

--	--

Köl üstünö mal barbayt
Ölböy (go) tirüü can kalbayt.
Ölböy tirüü can kalbayt (ce)
Köl üstünö (iy)mal barbayt...

Göl üstüne mal varmaz
Ölmeden diri can kalmaz.
Ölmeden diri can kalmaz
Göl üstüne mal varmaz....

3-011

--	--

Salamdan (gana) baştaym (oy) ırımdı
Anıktap (a) sizge sıyrımdı.
Calpı caşka tarihım
(Mobu) bolsun dep (a) cazdım bul ırdı.

Selamdan başlayım şiirimi
Açayım size sırrımı.
Bütün gençlere geçmişim
Bilinsin diye yazdım şiirimdi.

Asel, sagınsam da (oy) men muñduu
Cetsin dep (a) sunam kolumdu.
Ketpeysiñ (a) menin esimden
(Mobu) suusar bir (a) kaltar borumduu.

Asel, özlesem de ben kederli
Yeter diye sunarım elimdi.
Çıkmıyorsun aklımdan
Samur gibi gövden endamlı.

A coluksam dep (a) özüñö
Kündö tosom coluñdu.
Künü-tünü zarlanıp
(Mobu) kütömün (a) senin coobuñdu.

Buluşsam diye seninle
Her gün izlerim yolunu.
Gece gündüz dertlenip
Beklerim senin cevabını.

(A) tap berip (a) tuura (oo) kaçırar
Ak şumkar (a) uça tabınan.
Talaptuu (da) caştar süygöndöy
(Mobu) tamagıñdın ağınan.
Tamızıp (gana) koygun (oo) caş selki
Tiliñdin (a) çeker balınan.
Dakat kılıp tura albay
Menin cürögüm (a) tuylayt kabınan.

Yeltenip doğru kaçırır
Ak sungur uça yuvadan.
İstekli gençler hoşlanır
Şu gerdanının akından.
Damlatıver genç dilber
Dilinin çeker balından.
Takat edemeyip
Benim kalbim fırlar yerinden.

Künü (bir) (gana) tünü (da) (oy)
seni estep
Adaştım (a) estin baarınan.
Alda kaçan süyömün

(Mobu) acarluu (da) cüzdün ağınan.

Gece gündüz de düşünüp
Şaşacağım aklımdan.
Aşığım uzun zamandır
Şu nurlu yüzünün apağından.

Bulbul (bir) (gana) bolup (oy) bakçada
Açılğan (gana) güldü sagınam.
Sen kızıl gül türdögü
(Mobu) atırğa (ele) uçuñ malıngan.

Bülbül olup bahçede
Açılan gülü özledim.
Sen kırmızı gül türlenen
İtira ucunu bandıran.

Perizattın kızınday
Bermetten (a) şuru tagıngan.
Cetemin dep özüñö (ey) emi
Egeme (da) kündö calınam.
(A) kadirleşip (da) (oy) bir cürüp
Kaygıdan (a) kaçan arılam.
Kapa bolot ar bir caş
(Mobu) kadirkeçten ayrılğan...

Peri kızı gibi
İnciden boncuk takınmış.
Kavuştursun diye sana beni
Eğeme her gün yalvarırım.
Kadirimizi bilişip beraber olup
Kaygıdan ne zaman arınırım?
Kaygı çeker elbet her genç
Sevdiğinden ayrılan...

3-012

--	--

Tabıygat çirkin til alsa
Eneden cañı törölsöm. (ey)
Tal çıbık minip at kılıp (da)
Köpölök kuup cönösöm. (ey)

Tabiat eğer dinlerse
Annemden tekrar doğsaydım.
Çubuk binip at diye
Kelebek peşinde koşsaydım.

Enekeme erkelep
Ecekem koldon cetelep (ey)
Kayda (bir) bardıñ dep enem (da)

Kaymak (bir) beret entelep (ey)
Oşol (da) cırgal çaş kezim
Esimden menin kete elek (ey).

Anneciğime şımarıp
Ablacığım elimden tutup
Nereye kayboldun deyip annem
Kaymak verse telaşlanıp.
O gamsız çocukluğum
Hala aklımdan çıkmadı.

Enekeme erkelep
Ecekem koldon cetelep (ey)
Köynögümdü kolgo alıp (da)
Ketçü elem kuup köpölök (ey).
Kayda (bir) bardıñ dep enem
Kaymak (bir) beret entelep (ey)
Oşol (da) cırgal çaş kezim
Esimden menin kete elek (ey)..

Anneciğime şımarıp
Ablacığım elimden tutup
Gömleğimi elime alıp
Giderdim kelebek kovalayıp.
Nereye kayboldun diye annem
Kaymak verirdi telaşlanıp.
O gamsız çocukluğum
Hala aklımdan çıkmadı....

3-013

--	--

Aldey, aldey, ak böbök
Ak beşikke cat böbök.
Kunan koydu soy böbök (a)
Kuyruguna toy böbök.
Eneñ baykuş eğinde
Egin bütpös teginde.
Emçegine süt cıynap (ay)
Kelet, balam, keçinde.

Aldey, aldey ak bebek
Ak beşiğe yat bebek.
Kunan koyunu kes bebek
Kuyruğuna doy bebek.
Annen zavallı ekinde
Ekin bitmez harmanda.
Memesine süt doldurup
Gelecek çocuğum akşamda.

Aldey, aldey, ak böbök

Kunan koydu soy böbök
Kuyruguna toy böbök.
Eneñ baykuş eğinde
Egin bütpös teginde.
Emçegine süt cıynap (ay)
Kelet, balam, keçinde...

Aldy, aldey ar bebek
Kunan koyunu kes bebek.
Kuyruğuna doy bebek.
Annen zavallı ekinde.
Ekin bitmez harmanda.
Memesine süt doldurup
Gelir, çocuğum akşamda....

3-014

--	--

Sen kızıl gül caynagan
Men bulbul bakta sayragan.
Sen bir panar men panar
Carıgıñ gana öçsö (iy)
Caylanam (o), caylanam (o), caylanam.

Sen kızıl gül açılan
Ben bülbül ağaçta öten.
Sen bir fener, ben fener
Işığın sönse eğer, ne yaparım, ne yaparım?
.

Açılğan gülgö cetsembi
Aşıktığım bekerbi?
Açılğan gülgö cete albay
Armanda kalıp ötüp (iy)
Ketembi (oy), ketembi (oy) ketembi?...

Açılan güle yetsem mi?
Aşıklığım boşuna mı?
Açılan güle yetişemeyip
Acı içinde öler miyim, öler miyim?...

3-015

--	--

Arbitpayt attın başkanı
Aylanıp öttüm askanı. (ey)
Tosoñdoy şamal betke urup (ce)
Toolordu bulut kaptadı. (ey)

Artmadı atın başışı

Dolanıp geçtim kayayı.
Tozlu rüzgar yüzüme vurup MŞBK
Dağlar bulut kapladı.

Taygalak coldu çekelep
Tamtandıym attı (oy) cetelep. (ey)
Aşuuda bolgon bir eles (ce)
Alige esten kete elek (ey).

Kaygan yolu izleyip
Sallanıyorum atımı yedekleyip.
Geçitte gördüğüm bie durum
Hala aklımdan gitmedi.

Boz bulut kaptap tuyuktu
Boroongo denem buyuktu. (ey)
Kök tirep turgan zookalar (ce)
Köñülgö köp sır uyuttu. (ey)

Gri bulut kaplayıp çıkmazı
Fırtınadan beden buz oldu.
Göge uzanan kayalar
Gönlüme çok sır uyuttu.

Cügünçü ak gül zakımga
Cüzüñdü nurdan çaşırba. (ey)
ırıska şerik körgömün(ce)
ır bolo kalsın akınga (ey)....

Eğilirdi ak gül rüzgara
Yüzünü nurdan saklama.
Riskim gibi gördüğüm
Şiir oluversin şaire...

3-016

Calbırak uçat dirildep ey
Cabıkkın (a) türün bildirip (ey)
Caş kezde (ele) oynop külölü
Caşoobuz (a) kanca kim bilet.
Caş kezde (ele) oynop külölü
Caşoobuz (a) kanca kim bilet.

Yaprak uçar tir tir etip
Sıkıldığını bildirip.
Genç iken oynayıp gülelim
Yaşam ne kadar kim bilir? MŞBK
Genç iken oynayıp gülelim
Yaşam ne kadar kim bilir?

Ay nuru bizge tögüldü (ey)
Altınım aççı köñüldü (ey)
Ardaktap (a) cürüp ötölü
Aldıda (ele) turgan ömürdü.
Ardaktap (a) cürüp ötölü
Aldıda (ele) turgan ömürdü.

Ay nuru bize döküldü
Altınım açsan a gönülü.
Kıymetini bilip geçirelim
Önümüzdeki ömrün.
Kıymetini bilip geçirelim
Önümüzdeki ömrün.

Kün nuru bizge tögüldü (ay)
Kümüşüm ba aççı köñüldü (ay)
Güldötüp (a) cürüp ötölü
Külgündöy (a) bolgon ömürdü.
Güldötüp (a) cürüp ötölü
Külgündöy (a) capçaş ömürdü....

Güneş nuru bize döküldü
Gümüşüm açsana gönülü.
Gül gibi anlaşıp geçirelim
Gülgün¹⁷⁸ gençlik ömrü.
Gül gibi anlaşıp geçirelim
Gülgün¹⁷⁹ gençlik ömrü.

***

Adırdagı altı ırgay
Altı ırgaydı men kıybay.
Aldı aldınan karasam (ay)
Altı tülök kırgıyday.
Aldı aldınan karasam (ay)
Altı tülök kırgıyday....

Tepedeki altı ırgay¹⁸⁰
Altı ırgayı ben kıymayıp
Alt tarafından baksam
Altı kez tüy dökmüş doğan gibi...

3-017

--	--

(Bir ağıt, ama motivini şarkı gibi söylediği için dinleyenler de itiraz etmişler)
Argımakka at koşkon
Ar cakşı menen (iy) baş koşkon.
Toburçakka (iy) at koşkon (koyçu)

¹⁷⁸ Gülgün – pembe.

¹⁷⁹ Gülgün – pembe.

¹⁸⁰ Irgay – ağacı çok sağlam çalı türü.

Top akşı menen baş koşkon (ey)...

Argımak üstüne at vermiş
Her güzel insan ile dost olmuş.
Toburçak üstüne at vermiş
İyi insanların hepsi ile dost olmuş...

3-018

--	--

Kızıl kürmö şayı kiyip
Oynogula kızdar ay.
Kızıl (go) köñül bar çakta (oy)
Boylogula kızdar ay.
Kızıl ömür barında
Oynoy albay, külö albay
Kayran aştı ötközüp
Koybogula kızdar ay...

Kırmızı ipekten kaftan giyip
Oynayın kızlar ay.
Kızgın gönül var iken
Boy boy gezin kızlar ay.
Coşkun ömür var iken
Oynayamayıp, gülemeyip
Güzelim gençliği geçirip
Pişman olmayın kızlar ay...

3-019

--	--

aynekte ayın kaynatıp
Dastorkon nandı aynatıp.
aynekte ayıñ bolboso
Men, barbayt (go) elem çay basıp.

aydanlığa ayını kaynatıp
Sofrasını donatıp
aydanlıkta ayın olmasa
Ben gitmezdim boşuna basıp.

Kazanga etti bışırıp
Et ce dep meni ıkırıp.
Kazanda etiñ bolboso
Kayrılбайt elem kızığıp...

Kazana eti pişirip
Et ye diye beni çağırıp.
Kazanda etin olmasa
Hiç gitmezdim merak edip...

3-020

--	--

Ömür ötöt, ömür turbayt kündön küngö
Ömür barda, işti oylo, işten talba.
Ömürgö şerik kılıp ak süyümdü
Güldöy ös, güldöy açıl, güldöy cayna.
Ömürgö şerik kılıp ak süyümdü
Güldöy ös, güldöy açıl, güldöy cayna...

Ömür geçer, ömür durmaz gün geçtikçe
Ömür varken işi düşün, vazgeçme işten.
Ömrüne eş ediniz askımızı
Gül gibi büyü, gül gibi aç, gül gibi sevil MŞBK
Ömrüne eş ediniz askımızı
Gül gibi büyü, gül gibi aç, gül gibi sevil...

3-021

--	--

Meyli bardır, meyli cektur atagiñ
Eger bolso aga cektur çatagım.
Turmuşuñda bolo beret ar kanday MŞBK
Barga köppöy, cökko çökpöy çaşagın...

3-022 (Bu şarkı bestecisi olan yeni şarkı.)

--	--

Ökünüçkö kubanıçka cuurulup
Ömür çirkin turgan kezde buuluğup.
Özümdü ayap soorotkonu kelgendey
Körünösüñ sürötüñdön suurulup.

Aldıñ tosup baruu mende bul adat
Dal oşentip elesiñdi kubalap.
Közdörüñdün cooduraşıp turganın
Köñül samayt, köñül degdeyt sugalak.

Cıltkansıp cürögümdün çekesin
Cıldız sımal cımıñ-cımıñ etesiñ.
Süyör kezde bek kuçaktap özüñdü
Sürötüñö kayra batıp ketesiñ.

3-023

--	--

Cetembi degen (iy-iy) ümütüm,
Ceteleyt meni (a) künü-tün.
Sargaya tartkan sarı ireñ (iy)
Sen üçün emey (iy-iy) kim üçün? MŞBK
Sargaya tartkan sarı ireñ (iy)
Sen üçün emey (iy-iy) kim üçün.

Kavuşmak için umudum
Destekler beni gündüz gece.
Sararmış yüzümün benzi
Sen için değil de kim için?
Sararmış yüzümün benzi
Sen için değil de kim için?

Mahabat biyik (da) (a-ay) munara
Miñ miñder bolot (da) ubara
Oşentip cürüp koşulat (iy)
Bar bolso bekem (iy-iy) ubada.
Oşentip cürüp koşulat (iy)
Bar bolso bekem (iy-iy) ubada....

Aşıklık yüksek bir minare
Binlerce insan uğraşmış.
Engeller aşılip ulaşılır
Eğer söze sadık kalınsa.
Engeller aşılip ulaşılır
Eğer sözlere sadık kalınsa....

3-024

--	--

Toguz ay boyu kötörüp
Tolgonup kündü ötkörüp.
Tüüşüktü tartıp muñayıp men,
Tün uykumdu tört bölüp....

Dokuz ay taşıyıp karnımda
Endişeli günleri geçirip.
Zahmetini çekip tasalanıp ben
Gece uykumu feda edip...

3-025

--	--

Keçüü keçseñ murun keç
Kiyin kalsañ col taygak.
Uuru kılsañ, calgız kıl
Eköo bolso biri aygak.
Geçit geçsen önce geç
Geride kalan yol kaygandır.

Hırsızlık yapsan yalnız yap
İkinin biri fesattır.

Coloçu barsañ, sak bolgun
Corgoñdu uuru albasın.
Ölüm çirkin tügötöt (ay)
Özgöçö candın argasın...

Yola çıksan uyanık ol
Yorganı hırsız çalmasıñ.
Kahrolası ölüm tüketir
Bırakıp insanı çaresiz....

3-026

Ar bir çaştın baarında
Cürögündö süyüü bar.
Eki cakka bölünüp
Süyünün eki türü bar.
Eki cakka bölünüp
Süyünün eki türü bar.
Birinçisi kişi tübölük
Akırettik dos bolot.
Ekinçisi künümdük
Ayagı barıp çok bolot.
Ekinçisi künümdük
Ayagı barıp çok bolot.
Kara bir sözgö baş iyip
Anttaşuu bizge şart emes.
Aşık degen cürökkö
Al dağı oñoy dart emes.
Aşık degen cürökkö
Al dağı oñoy dart emes.
Süyüü, süyüü köpölök
Cürökkö çıkkın tikenek.
Tübölük kö süybösö
Süyüp süyböy ne kerek.
Tübölük kö süybösö
Süyüp süyböy ne kerek.
Çın süyüü çaşıl daraktay
Çın süyüü tattuu nabattay.
Çın süyüü çındap karmasa
Mas kılát vino, araktay
Oynosom oynop ketemin
Oynosom koysom öz elim.

Men dağı toluk tüşünöm
Süyünün kaday ekenin.
Men da toluk tüşünöm
Süyünün kaday ekenin.

Süygöngö süygön kat beret
Süyüügö kaday şart kerek.
Süyüşüp oynop cürüügö
Buzulbay turgan ant kerek.
Süyüşüp oynop cürüügö
Buzulbay turgan ant kerek.
Sagınam, sagınam
Tagdırga taarınam.
Düynödö kıyn go
Süyüügö çalınan.
Düynödö kıyn go
Süyüügö çalınan.
Men cürömün talaalap
Alma bak aralap.
Canımdı kıynadıñ
Cüröktü caralap.
Canımdı kıynadıñ
Cüröktü caralap.
El bolboyt cer tamsız
Cer bolboyt ak tamsız.
Olturam seni oylop
Bir üydö capcalgız.
Olturam seni oylop
Bir üydö capcalgız.
Çiy barkuttan körpöçöñ
Çıdabaym seni körbösöm.
Çın barkıña cetermin
Çın acal cetip ölbösöm.
Çın barkıña cetermin
Çın acal cetip ölbösöm...

Genç insanın hepsinde
Yüreğinde sevgi var.
İki farklı yönü ile
Sevginin iki türü var.
Birinci kişi ebedi
Ahiretlik dost olur.
İkincisi günlüktür
Sonu varıp yok olur.
Kuru söze baş eğip
Antlaşmak bize şart değil.
Aşık olan yüreğe
O da kolay dert değil.
Aşık olan yüreğe
O da kolay dert değil.
Sevgi dediğin kelebek
Yüreğe batan bir diken.
Ebediyen sevmezse
Sevip sevmeyip ne gerek.
Gerçek sevgi yeşil ağaç.
Gerçek sevgi tatlı şerbet.
Gerçek sevgi gelince

Mest eden rakı, şaraptır.
Oynasam oynayıp giderim
Ne yapsam, etsem öz halkım.
Ben de iyi bilirim
Sevginin neler yaparını.
Ben de iyi bilirim
Sevginin neler yaparını.
Sevgiliye sevgili mektup verir
Sevgiye ne tür şart gerek.
Sevginden emin gezmen için
Bozulmayan ant gerek.
Sevginden emin gezmen için
Bozulmayan ant gerek.
Özlerim, özlerim
Kaderime küserim.
Dünyada en zordur
Sevgiye kapılmak.
Avare gezerim
Elma bağı içinde.
Gönlümü incittin
Yüreği yaralayıp.
Gönlümü incittin
Yüreği yaralayıp.
Halk olmaz ev barksız
Yer olmaz ak damsız.
Oturuyorum düşünüp seni
Bir evde yapayalnız.
Oturuyorum düşünüp seni
Bir evde yapayalnız.
Kadifeden eyer döşeğin
Dayanamam seni görmezsem.
Kadirini bilirim ben
Ecelim gelip ölmezsem.
Kadirini bilirim ben
Ecelim gelip ölmezsem...

3-027

--	--

Toktolboy akın tilim tolkup sayra
Tolgonup tolkun ömür kelbeyt kayra.
Tüyülgön cürögümdö tereñ sır bar
Tüyünün (a) çeçe turgan teñtuş kayda.
Dağı biröö sırtı suluu, içi dülöy
Bürkölsö tuman baskan aysız tündöy.

Buyurup taalayına kez boluşsa
Boşko kaytat kayran ömür soolgon güldöy.
Dağı biröö üydö baatır, coodo korkok
Kalp aytsa çından artık, işke çorkok.
Kaysañdap kurgak külüp kirip kelet

Kazanda kaynap catkan aşka ortok.
Can baldar, sözdün çının aytçı erinbey
Canıma kubat bolsun tañ celindey.
Caraşkan özün teñdüü cariñ bolso
Carkırap kir ömürdün aynegindey....

Durmadan şair dilim öt ahenkli
Dalgalanıp bu ömür gelmez geri.
Yüreğimde düğümlemiş derin sır var
Düğmesini çözecek ahbap var mı?
Birinin dışı güzel, içi sağır
Kızarsa duman basmış bir karanlık.
Kismetime denk gelse o gibiler
Ömrüm solmuş gül gibi boşa gider.
Bir başkası evde aslan, dışta korkak
Yalanı gerçeği beş geçer, işe yoktur.
Boş gezer, yalan gülüp çıkagelir
Kazanda kaynayan aşu olur ortak.
Canım gençler, söyleyin gerçeği çekinmeden
Canıma kuvvet versin tan yeli gibi.
Yakışan kendin gibi yarın olsa
Aydınlatır hayatını güneşin nuru gibi...

3-028

--	--

Kümüşpü deymen tişin di (ay)
Küygüzdüñ (oy) menin içimdi.
Emi (ele) kimge corutam (ay)
Sen üçün (oy) körgön tüşümdü?

İnci mi derim dişini
Yaktın benim içimi.
Şimdi kime yoruturum
Sen için gören düşümü?

Tişin bir bermet tizilgen
Tiktesem (de) (oy) içim ezilgen.
Tim (ele) tartıp alsam deym (ay)
Tikteşip (oy) cürgön kişin den....

Dişin bir inci dizilen
Dikilem içim ezilen.
Çekip alıp gitsem diyorum
Sözleştiğin kişinden....

3-029

--	--

(Evlennemekte olan kıza söylenen ağıt-öğüt)

Ak buluttun arası
Kızım (oy) ataktuu cerdin balası.
Dataluu küngö tuş bolgon
Kızım baktıлуу bala karaçı.
Ak tubar şayı capkanbız
Kızımdı ay tiygizbey bakkanbız.
Kök tubar şayı capkanbız
Kızımdı kölökö cerge bakkanbız.
Ak karagay tukuluu
Balam ataktuu cerdin tukumu.
Atakeñ kongon Çoñ-Konuş
Çoñ konuşka konup öt.
Ataga naalat keltirbey
Ataktuu kelin bolup öt.
Enekeñ kongon Çoñ-Konuş
Een (go) erkin konup öt.
Enege naalat keltirbey
Kızım, erke (bir) kelin bolup öt.
Altından beşik ırgap öt
Alganıñ menen cırgap öt.
Kümüştön beşik ırgap öt (iy)
Kızım, küyööñ (go) menen (ay) cırgap öt.
Altından çege kaptırğa
Alganıñ köönüñ kaltırba.
Kümüştön çege kaptırğa
Caman-cuman söz aytıp
Kızım, küyööñdün (a) köönün kaltırba...

Ak bulutun arası
Kızım soylu yerin evladı.
Önemli güne denk geldi
Bakınız, kızım nasıl uğurlu.
Ak tubar ipek örtmüştük
Kızımı ay değıdirmeden büyütmüştük.
Gök tubar ipek örtmüştük
Kızımı gölgeli yerde büyütmüştük.
Ak çam ağacı direği
Kızım saygın aile evladı.
Babacığının yayladığı Çoñ-Konuş
Çoñ-Konuş'a uğrayıp geç.
Babana lanet ettirmeden
Bilge gelin olup yaşa.
Anneciğinin yayladığı Çoñ-Konuş
Çekinmeden uğrayıp geç.
Annene söz değıdirmeden
Kızım, uslu gelin olup yaşa.
Altından beşik sallayıp yaşa.
Aldığın (eşin) ile anlaşıp yaşa.
Gümüştөн beşik sallayıp yaşa.
Güvey ile anlaşıp yaşa.

Altın çivili kaptırğa¹⁸¹
Aldığının gönlünü kaldırma.
Gümüş çivili kaptırğa
Kızım olur olmaz söz söyleyip
Kocanın gönlünü kaldırma...

3-030

--	--

Men küyüttü Külsün
Küñ ordunda cürüşüm.
Carkırap köñül açılбай
Cabılıp cüröm küñü-tün.
Men musapır armanda
Mençelik kızdar zarlanba.
Balasın satat ata-enem
Mal alıp kargan çaldarga.
Atamdın malı cogunan
Ayrılbay baydın torunan.
Kor bolgon candın darmanı
Kutulbay baydın torunan.
Çaşımdan atam kayındap
Caysız bir çalga dayındap...
Teñtuş (bir) kelin-kızdardan...

Men kederli Külsün
Köle yerine yürüşüm.
Neşelenip gönlüm açılmayıп
Gece-gündüz cefadır çektiğim.
Ben bir garibim dert içinde.
Kızlar, benim gibi incinme.
Evladını sattı anne babam
Yaşlı adama mal yerine.
Babamın yoksulluğundan
Çıkamadık zengin ağından.
Hor olan canın dermanı
Kurtarmaz zengin ağından.
Çaresizlikten babam nişanlayıp
Aç gözlü ihtiyar teslim alan....
Akranım gelin kızlardan.. (Son satır atılabilir: anlamsız)

3-031

--	--

Asireti Şerdin neberesi Nurkandın balası Canış, Bayış degen bolot. Canış, Bayış kalmak-kıtaylardan çek arasın bölöbüz dep baralı dese, atası koyo berbey koyot. Koyo berbegenine bolboy Kırk cigitin alıp Canış menen Bayış barat. Canış menen Bayış barıp köpürönün çegine ötköndö, kara kıtay mancular kalıñ kol menen

¹⁸¹ Kaptırğa – terlik üstüne, eyer altına konulan eyer takımı parçası.

kelip, Caniř menen Baiştı tirüü karmap alabız deyt. Oşondo Baiř agası Caniřka aytat. “-Sen körünböy turup tur. Kırk cigit da körünböşün. Men ele özüm çıgıp azır uşulardın baarın teñ kıyratamın” deyt eken. Anan oşondo Caniştı caşırıp koyup, Baiř özü çıgıp alıp, carağı cok, kamçısın körsötüp turup, anan tigi kıtaylardı cekege çakırıp turgam ceri deyt.

Hazireti şer’in torunu Nurkan’ın Caniş, Baiş adlı iki oğlu olur. Caniş ile Baiş büyüüklerinde Kalmuk-Kıtaylardan sınırımızı ayırılım diye sefer için babalarından izin isterler, fakat babaları vermez. Ona rağmen Caniş ile Baiş kırk yiğidi yanlarına alıp sefere çıkarlar. Onlar sınırdaki köprünün başına geldiklerinde Karakıtay, Mancular büyük ordu ile gelip, Caniş, Baiş’ı diri ele geçirmeye kalkışırlar. O zaman Baiş ağabeyi Caniş’a: “Sen onlara gözükmeden burada bekle. Kırk yiğit de gözükmesin. Ben kendim bunların üstesinden gelebilirim” der. Baiş ağabeyini gizleyip orada bırakıp, kendisi silahsız tek başına çıkıp Kalmuk-Kıtaylara kamçı gösterip teke tek çıkmaya çağırıyormuş.

3-032

--	--

Bala bakıt, bala kımbat baarıdan
Bala bütkön cürögümdün kanınan.
Beş münötkö körböy kalsam karaanın
Beş cıl katar körbögöndöy sagınam.

Çocuk neşe, kıymetli o her şeyden
Çocuk gelmiş yüreğimin kanından.
Beş dakika göremesem yavrumu
Beş yıl boyu görmemişçe özlerim.

Bala tilek, bala tirek öböğüñ
Karıganda kubat berer cölögüñ.
Ömürümdün soolubagan gülüsüñ
Bar baylığım bir kulunum sen üçün.
Bayağının uulu caman dedirbey
Akta uulum atakeñdin ümütün.
Bayağının kızı caman dedirbey
Akta kızım apakeñdin ak sütün.
Bayağının kızı caman dedirbey
Akta kızım apakeñdin ak sütün...

Çocuk dilek, çocuk direk, dayancın
Yaşlanınca destek veren kuvvetin.
Ömrümün solumayan gülüsün
Tüm varlığım bir tek yavrum sen için.
Falanın oğlu kötü dedirtme
Akla oğlum babanın umudunu.
Falanın kızı kötü dedirtme
Akla kızım annenin helal sütünü.
Falanın kızı kötü dedirtme
Akla kızım annenin helal sütünü.....

3-033

--	--

Sagat törttön otuz münöt ötköndö
Baykasam men Süydümgö kelgenmin.
İliktirler cım-cım etip cagılğan
Kazarmadan saldat çıgıp cabılğan.
Tırıbok menen turgan eken saldattar
Rota menen ötüp turdu canımdan.
Mañdayında küyüp turat eki şam
Asmanga uçat ayagınan çıkkın çañ.
Sagat beşten otuz münöt ötköndö
Baykasam Kulcaga kelip attı tañ.
Tañ attı da cerge carık togülüp
Kalaa içi şam cakkanday körünüp.
Bazar kalkı cırgap atat caykalıp
Saldat oynop, eçen türlü körünüp.
Tamaşa türlü oyun körgöndö (oy)
Köñül ketti eçen türgö bölünüp.
Konup kaldım Çoñ Kulcaga al künü
Balanın (da) süygön carı ay nuru.
Baş koşup (da) bir töşökkö catkanda
Bar kelbedi bu calgandın miñ künü.
Ertesi men Kulcadan attandım.
Ermegime cetembi dep şattandım.
Ermegime aşikkandı mından bil
Camatıga samolyotton bat bardım.
Dagı cürdüm Camatıga toktoboy
Camalıña candın biri okşoboy.
Sarı buguçu deñgelimde catambı
Süygönümdü cañı şaardan cektoboy.
Kirip keldim Kızıl-Küröo şaarına
Uçuraştım ülkön caştar baarına.
Dagı barıp tilipondon suradım
Tilipondon cok dep kabar kelgende
Ayla ketti emi kimden surarım.
Aydağın dep kök corgogo cabıştım
Col narkı üçün şopur menen salıştım.
Kabardı ugup catkan eken kobulda
Keç beşimde süygönüm menen tabıştım.
Cilt-cult etet bermet menen şurular
Ne baktıluu cerde ekensiñ suluu car
İçindegi kara kunduz kürmösu
Közün açsak karagattan tunuk al.
Baktıyar kuş al kay cerde kulpunup
Menin antım ak sımaptan tuptunuk
Sizdi unutsam cete albaymın beyişke
Catamın go kудayımdın tozogunda tumçugup...

Saat dörtü otuz dakika geçince
Zannedersem ben Süydüm'e gelmiştim.
Işıklar ışıllı ışıllı yanıyordu
Kışladan asker toplu çıktığında.

Silahlı duruyorlarmış askerler
Bölük bölük geçiyordu yanımdan.
Karşıda yanıyordu iki fener
Yükseliyordu toz-duman ayaklardan.
Saat tam beş buçuk olunca
Kulca'ya geldiğimde ağardı tan.
Şafak söktü etraf aydınlandı
Şehir içi türlü renge bezendi.
Pazar halkı canlandı yeni günle
Oynadı asker, farklı şeyler sergileyip
Temaşalar, türlü oyunlar görünce
Akla geldi türlü düşünceler.
Geceledim Çoñ Kulca'da o gece
Çocuğun da sevdiği nur ay nuru.
Evlenip bir yastığa baş koyunca
Vız geldi bu yalanın bin günü.
Ertesi ben Kulca'dan ayrıldım.
Sevdiğimi göreceğim diye şadlandım.
Sevincimi, telaşımı bundan bil
Camatı'ya uçaktan da tez vardım.
Devam ettim Camatı'da kalmadım.
Cemaline benzemedi hiçbir can.
Hasret çekip oralarda kalar mıydım
Sevdiğimi yeni şehirde aramadan.
Gittim hemen Kızıl-Küröo şehrine
Selamlaştım oradaki gençlerin hepsiyle.
Yine gidip telefonda bilgi aldım.
Telefonda yok haberi gelince
Telaşlandım şimdi kime sorarım diye.
Sür kardeş deyip bir araba kiraladım.
Yol parası yüzünden şöför ile tartıştım.
Haber duyup bekliyormuş bir evde
İkindide sevgilime kavuştum.
Işıldıyor inci ile boncuklar
Ne bir güzel yerdeymişsin güzel yar
İçinde siyah kunduz kürmösü¹⁸²
Gözleri zeytinden de simsiyah.
Bahtiyar kuş her nerede gösterişli
Benim andım ak civadan durudur
Sizi untsam cennete nasıl giderim
Yatarım cehennemde boğulup...
(Çok anlamsız, saçma şeyler. Birbirine bağlayım diye canım çıktı.Yine de başardığım söylenemez).

3-034

--	--

Tar kapçığay ötü tatal buruluş
Taygak eken, etiyattap burunuz.
Cardan ıldıy suuga kulap tüşpöylük

¹⁸² Kürmö- kızların elbise üzerinden giydikleri kolsuz giysi.

Cerden bildik taksi aydagan suluu kız. MŞBK
Koştoşolu emi başka keteli
Körüškönçö salamatta turuñuz...
Körüškönçö salamatta turuñuz...

Dağ geçidi çok çetin bir dönemeç
Kaygan da imiş ihtiyatlı dönünüz.
Uçurumdan doğru suya düşmeyelim
Düzde öğrendik taksi süren güzel kız.
Vedalaşıp farklı yolla gideceğiz
Görüşünce sağ selamet olunuz.
Görüşünce sağ selamet olunuz....

3-035

--	--

Elüügö çıktın eñildiñ
El közünö (da) ceñildiñ.
Oozgu (ele) üydön çıkpaysıñ (ce)
Balasın bagıp kelindin.

Elliyе geldin eğildin
Halk gözünde yenildin.
Giriş odadan çıkamıyorsun
Çocuğuna bakıp gelinin.

Altımış caşka (ele) çıkkanda sen
Arkandap koygon uydaysıñ.
Ayakta (ele) kara carmanı
Kelinden biysiz kuybaysıñ.

Altmış yaşa gelince
İpe bağlanmış inek gibisin.
Bir kase kara carmayı¹⁸³bile
Gelinden izinsiz veremezsin.

Cetimiş caşka ele çıkkanda (ce)
Cer tayanıp da basasıñ.
Eerçitip toygo barasın (ce)
Uuluñdun eki balasın.

Yetmiş yaşa gelince
Yere dayanarak yürürsün.
Düğünde yanına getirirsin
Oğlunun iki çocuğunu.

Koluña tiygen çayındı sen
Nebereñe (da) beresiñ.
Uksa (da) kulak kötöröt

---

¹⁸³ Kara carma- kavuttan yapılmış içecek.

Tigi ay kuygan kelindin cemesin..

Sunulan sana ayını
Torununa verirsin.
Duysan da duymazdan gelirsin
ay veren gelin azarını...

3-036

okoyum (ay) buttan suurulup
or boldu(ay)taman tuurulup.
oy-çoylop cürüp ötömbu (da)
okuda bir kün buyugup.

okoy¹⁸⁴um ayağımdan fırlayıp
Nasırlaşmış tabanım çatlayıp.
oy, oy¹⁸⁵ ile ölüp gider miyim
Bir gün tepede kasırgaya kapılıp.

Ötügüm (ay) buttan suurulup
Özögüm (a) ooruyt buyugup.
Özgöçö kördüm korduktu (ay)
Ölömbü bir kün buyugup...

izmem ayağımdan fırlayıp
Karnım ağırır sızlayıp.
Ayrıca horluk çok çektim
Öleceğim bir gün yolumu şaşırıp....

3-037

Ak barak (gana) bolso (da) (ey) kolumda (aa)
Aga (bir) (gana) cazañ sonun da.
Altına (gana) okşoş (da) Üköyüm (eey)
Teetigi apapak toodun (da) (ey) boorunda. (ey)

Ak varak olsa elimde
Ona yazı yazsan güzel de.
Altına benzer Üköy'üm ey
Ta ağaran dağın ötesinde.

Kögültür (gana) kagaz (da) (ey) sonun da (aa)
Köp cazañ (gana) aga borumda.
Kümüşkö (gana) okşoş (da) Üköyüm (ey)
Teetigi kün tiybes toodun (da) (ay)boorunda....

¹⁸⁴ okoy – keçeden yapılmış kış çizmesi.

¹⁸⁵ oy,oy- koyun sürerken çıkarılan seslenme.

Mavi kağıt güzel de
Çok yazı yazsan yüzüne.
Gümüşe benzer Üköy'üm ey
Ta güneş değmez dağın ötesinde...

3-038

Sen bolsoñ kauhar suuluu möltür bulak
Cıbılcıp agıp kelseñ toodon kulap.
Suuñdu suusap suusap içkim kelet.
Caniña çatıp alıp meken kurap.
Bolboso cubay akkuu bolor beleñ
Aydıñga birge barıp konor beleñ?
Aykaşıp tay kulunça taytaktaşıp
Kumardan oşol künü kanar belem...

Sen olsan berrak sulu duru pınar
Yavaşça akıp gelsen dağdan inip.
Susuzluğum kandıkça içsem derim
Yanında yatıp uzun meken edip.
Olmazsa ayrılmaz kugu kuşu olur muydun?
Aydın yere benimle konar mıydın?
Oynaşıp tay kulun¹⁸⁶ gibi kovalaşıp
Şehvetim o gün tam bir kanar mıydı?....

3-039 (Dilek şarkısı)

Bir balam Volga aydasa (da)
Bir balam cayloo caylasa.
Kımızı kışkıl bolgondo MŞBK
Çakırıp bizdi sıylasa.
Koş aytışıp (iy) keterde
Nebere eerçip ıylasa...

Bir oğlum Volga sürse
Bir oğlum yayla yaylasa.
Kımızı tavına geldiğinde
Çağırıp bizi ağırlasa.
Vedalaşıp giderken
Torunum gitme deyip ağlasa...

3-040

Altından söykö tagıp al

¹⁸⁶ Kulun – bir yaşını geçmemiş tay. Kırgızlar *kulun* bir yaşını geçince *tay* derler.

Kızımdı ay tiygizbey bagıp al.
Kümüştön söykö tagıp al
Kızımdı kün tiygizbey bagıp al.

Altından küpe tak.
Kızıma ay değdirmeden bak.
Gümüştön küpe tak.
Kızıma güneş değdirmeden bak.

Kümüştön söykö tagıp al.
Kızımdı kün tiygizbey bagıp al
Altından söykö tagıp al
Kızımdı ay tiygizbey bagıp al...

Gümüştön küpe tak.
Kızıma güneş değdirmeden bak.
Altından küpe tak.
Kızıma ay değdirmeden bak.....

3-041

--	--

Ak köynök kiysem ceñi tar (ce)
Ceñ uçunda katı bar.
Katın alıp okusam
Menin alğanımdın atı bar.

Beyaz elbise giysem yeni (kolu)dar
Yen içinde mektup var.
Mektubu alıp okusam
Benim alğanımın adı var.

Kök köynök kiysem ceñi tar
Mına ceñ uçunda katı bar.
Katın (bir) alıp okusam
(Tetigi) baldarımdın atı bar....

Mavi elbise giysem yeni var
Yen içinde mektup var.
Mektubu alıp okusam
Çocuklarımın adı var....

3-042

--	--

Balkıp (bir) denem süyünöt
(Ce) baldarga boldum men ene.
Conumdu tosüp kötörgöm (iy)
Cokçuluk değen nemege.

Gönlüm ferah sevindim
Çocukların oldum annesi.
Sırtıma alıp taşıdım
Yoksulluk diye çileyi.

Baktıma menin buyurup
(Ce) baldardı berdi kудayım.
Baldardı cakşı çoñoytup (iy)
Körsöm (bir) dedim ubayın.

Kismetime buyurup
Çocuk verdi Allahım.
Onları doğru büyütüp
Görsem dedim mürüvvetini.

Öödö-tömön turmuşta
Özgörüp dalay kün öttü.
Oodarılıp dalay cıl
Oomal (bir) tökmöl kün öttü.

İyi kötü hayat ile
İlerleyip nice günler geçti.
Nice yılları dolduran
Çileli, dertli ömür geçti.

Esimden ketpeyt ötkön kün
Men dalaydı (ele) baştan ötkördüm.
Külgündöy capcaş kezimdi
(Ce) kıynalıp cürüp (ay) ötkördüm...

Aklımdan çıkmaz geçen gün
Ben çok şeyi baştan geçirdim.
Gül gibi gençlik yıllarımı
Güçlük içinde geçirdim...

3-043

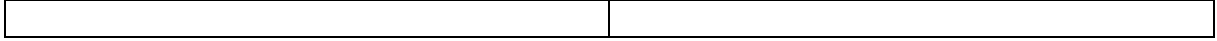
--	--

Şıpşırılđañ şır eken (ey)
Cılıkıçının ırı eken (ey)
Sayga bütkön sarı tal
Irgay emey emine.
San cigitter birigip
Şırılđañdı aytışsak
Cırgal emey emine.
Şıpşırılđañ şır eken
Cılıkıçının ırı eken...
Sayga bütkön sarı tal
Irgay emey emine.
San cigitter birigip
Şırılđañdı aytışsak

Cırgal emey emine.
Şıpsırıldañ şır eken
Cılkıçının ırı eken...

Şıpsırıldañ şır imiş
At çobanı şarkısı imiş.
Derede bitmiş sarı dal
Irgay değılse neymiş?
Birçok yiğit bir olup
Şırıldanı söylersek
Ondan güzel ne varmış?
Şıpsırıldañ şır imiş
At çobanı şarkısıymış.
Derede bitmiş sarı dal
Irgay değılse neymiş?
Birçok yiğit bir olup
Şırıldanı söylersek
Ondan güzel ne varmış?
Şıpsırıldañ şır imiş
At çobanı şarkısıymış....

3-044

Aldey, aldey, ak böpöm
Ak beşikke cat böpöm.
Iylaba, böpöm, ıylaba
Apakeñ canın kıynaba.
Atakeñ toygo ketiptir
Çöntögü tolgon et kelet.
Apakeñ toygo ketiptir
Emçegi tolgon süt kelet
Aldey, aldey, ak böpöm.

Aldey, aldey, ak bebeğim
Ak beşiğe yat bebeğim.
Ağlama, bebeğim, ağlama
Nineciğin canını zorlama.
Babacığın düğüne gitmiş
Cebi dolu et gelir.
Anneciğin düğüne gitmiş
Memesi dolu süt gelir.
Aldey, bebeğim, aldey

Aldırman, aldırman,
Ala corgo saldırgan.
Alsa (ele) koldu taldırgan.
Cittasa kumar kandırgan.
Aylanayın ak böpöm
Aylanayın ak böpöm...

Aldırman, aldırman
Alaca yorga koşturan.
Alsa kollar yorulan.
Koklasa mis kokan.
Kurbanın olayım bebeğim.
Kurbanın olayım bebeğim...

3-045 (Semetey Destanından bir parça)

Aylanayın (da) çorolor
Ak boz beeni (da) soydurdum.
Atıñdı uykaş (da) koydurdum.
Eköñdü birdey (da) teñ baktım
Biriñerden (da) biriñdi
Kaysı cerden (ele) kem baktım?
Bulduruktap (da) körüngön
Bul emine (da) bilgile.
Dep oşentip (a) aytkanda
Kañçoro anda (ele) kep aytat:
“Aylanayın (da) abake
Bar deseñ aba (da) barayın.
Barbay kantip (da) kalayın.
Körünüp turgan (da) Ürgönçkö
Men köz açkança (ele) barayın.
Coo cağına (ele) miñdeymin.
Katın-kızdı (da) körgöndö
Men kanteerimdi (da) bilbeymin.
Kıyıtıp aytaar (da) sözüm cok.
Menin kız-kelinge (da) ebim cok.
Kız-keliniñ (da) tuş bolup
Uyat bolup (da) kalbayın.
Deği oşo küydürgü Külüs (da) şok ele
Sözündö söltük (a) cok ele.
Çukuganday (da) söz tapkan
Çuuldap uçkan (da) ok ele.”
Dep oşentip (a) aytkanda
Külümsüröp (iy) Külçoro
Külüp tura (ele) kalğanı.
Küülönüp turgan (da) balanı
Semeñdin közü (ele) çalganı.
Külçoro anda (da) kep aytat:
“Aylanayın (da) abake
Bar deseñ aba (ele) barayın.
Barbay (da) kantip kalayın.
Körünüp turgan (da) Ürgönçkö
Men köz açkança (ele) barayın.
Abıkenin (da) Ak Telki
Ayağı mukur (a) it ele.
Ağımı katuu (da) suu bolup
Ağıp ölüp (da) kalbayın.

Azapka başım (da) salbayın.”
Dep oşentip (da) aytkanda:
“Aylanayın (da) Külüsüm
On ekide (ele) (da) çaşıñ bar
Oyundu biler (da) başıñ bar.
At arıtıp (da) mine elek
At kadirin da bile elek
Ton tosturup da kiye elek
Ton kadirin (da) bile elek.
Caşçılık değen (da) aybiñ bar
Cabdıktın baarın (a) toluk al.
Burana (ele) temir (a) som balta
Burbay soksoñ (da) aybalta.
Conuna temir (da) kırdagan
Comokçular (da) ırdagan.
Candap tiygen (da) carası
Can çıkkança (ele) ırbagan.
Ergip çapkan (ey) adamı
Ekinçi kayta (ele) turbagan.
Bu (da) bolsun (da) koluñda.
Buuruldu berdim (da) mingin dep
Buulumdu berdim (da) kiygin dep.
Buuruldun cayıın (a) aytayın
Ayta tüşüp (da) kaytayın.
Munun atası toonun (da) toburçak
Munun enesi çöldün (da) muzburçak
Bu toodo tuulup (da) taştı öskön,
Bu cılıkdan (da) başka öskön.
Öydö cürsön (iy) sekin cür.
İldiy cürsöñ (iy) bekem cür.
Egerim takır (da) çıgarba.
Er Manastın (da) arbagin.
Acıratıp (a) Buuruldun
Abañdı kak talaada (ele) salbagın.
Erdi murdun (da) calanıp
Kaçan bolso (ele) bul donuz
Koygo tiygen (da) börüdüy
Eki çağın (da) karanıp”.
Dep oşentip (ey) aytkanda
Buuruldu berdi (ele) mingin dep,
Buulumdu berdi (ele) kiygin dep.
Teetigi akkan suunun (da) oyunda
Akkıyanın (da) boyunda
Kızıl-tazıl (da) körünüp
Kızıl terdik (a) kuşbaşı eer
Kızdın atı (ele) körünöt....
Kurbanın olayım çorolar¹⁸⁷
Ak boz kısarak kestirdim.
Adınızı uyaklı koydurdum.
İkinize de ben baktım.

---

¹⁸⁷ Çoro – Kırgız destanlarında baş kahramanın yakın silah arkadaşları.

Kiminizden kimine
Ne zaman farklı baktım?
Anlamsız bir durum var
Ne olduğunu biliniz.
Semetey öyle deyince
Kaçoro kalkıp şöyle der:
“Kurbanın olayım amcacım,
Git dersen amcam giderim
Gitmeden nasıl dururum.
Görünen şu Ürgenç’e ben
Göz açıp kapayınca varırım.
Yağı¹⁸⁸ olunca üstüme yoktur
Kadın kızı görünce
Ne yapacağımı şaşırırım.
İma ile söyler sözüm yok,
Benim kız gelinle hiç işim yok.
Kız gelinler denk gelse
Rezil olmayayım.
Şu şımarık Külüs fevkalade şıhtur.
Sözünde hiç eksik yoktur.
Her durumda söz bulur
Fırlatılan ok gibidir”.
Bu öyle deyince
Gülümseyip Külçoro
Gülerek kalkıp geldi şimdi.
Heveslendiği çocuğun
Semen’in gözünden kaçmadı.
Külçoro o zaman şöyle der:
“Kurbanın olayım amcacığım
Git dersen gidiyim.
Gitmeden nasıl duruyum.
Görünen şu Ürgenç’e
Göz açıp kapayınca varırım.
Abike’nin Ak Telki
Ayağı kısa mal idi.
Akını gür su olursa
Akına kapılıp ölmeyim.
Azaba başım girmesin?”
Külçoro öyle deyince:
“Kurbanın olam Külüsüm
On ikide yaşın var
Oyunu bilir çağın var.
At sürüp daha binmedin
At sırrını daha bilmedin.
Ton¹⁸⁹ eskitip giymedin
Ton kadirini daha bilmedin.
Gençlik diyen bir eksiğin var
Techizatın tamamını al.
Burana demirinden som balta¹⁹⁰

---

¹⁸⁸ Yağı – Anadolu halk dilinde düşman.

¹⁸⁹ Ton – Burada savaş zırhından söz edilmektedir.

¹⁹⁰ Som balta- tek parça balta.

Burmadan vursan aybalta.
Sapına demir kuyduran
Ozanlar onu metheden.
Yandan değse yarası
Can çıkınca iyileşmeyen.
Sertçe vurulan kimse
Hiçbir şekilde kalkmayan.
Bu da olsun elinde.
Buurul¹⁹¹u verdim binsin diye
Buulum¹⁹²u verdim giysin diye.
Buurul'un huyunu anlatayım
Ondan sonra döneyim.
Bunun babası dağın toburçak¹⁹³
Bunun annesi çölün muzburçak¹⁹⁴.
Bu dağda doğup taşta büyüyen
Diğer atlardan farklı büyüyen.
Yukarı gidersen yavaş git.
Aşağı gidersen sağlam git.
Hiç aklından çıkarma
Er Manas'ın ruhunu.
Buurul'undan ayırıp
Amcanı atsız bırakma.
Burun, dudağını yalayıp
Adetidir bu domuzun
Sürüye giren kurt gibi
Etrafına bakınmak".
Deyip anlattıktan sonra
Buurul'u verdi bin diye
Buulum'u verdi giy diye.
Ta orada akan suyun düzlüğünde
Ak-Kıya'nın kıyısında
Renga renk gözükken
Kırmızı terlikli, kuş başı eğerli
Kızın atı görünüyor...

3-046

--	--

Talaa-Bulak, Ak-Belden
Tappasmın sendey köp elden.
Men körgöndön sendey çok
Peri kızı bolbo bir kelgen.
Oynosok, külsök
Oyduñda (ele) cürsök.
Katkırıp (a) oynop
Carışıp (a) oynop
Car-cardı (ele) boylop

¹⁹¹ Buurul (Taybuurul) – Alp Semetey'in atı.

¹⁹² Buulum – zirhli giysi

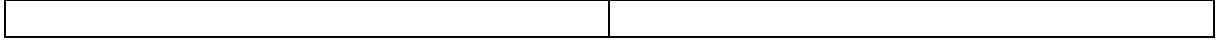
¹⁹³ Toburçak – iri savaş atı.

¹⁹⁴ Muzburçak – sığağa dayanıklı at.

Kıdırıp (a) oynop
Kır-kırdı (ele) boylop
Deği (ele) ayıldıaş (a) bolboy emine (ey)

Talaa-Bulak, Ak-Bel'den
Bulamam sana benzeri tüm yurttan
Gördüklerimde benzer yok
Peri kızı olma bir gelen.
Oynasak da gülsek
Ovalarda yürüsek.
Kahkaha atıp oynayıp
Yarışıp oynayıp
Yar yar gezsek.
Dolaşıp oynayıp
Tepe tepe gezip
Hemşeri olsak olmaz mı?....

3-047

Ir kılğanım Isık-Köl
.....(Burası pek anlaşılmadı, kesilebilir.)
Kökürögüñ keñ saray
Askar toonun belindey
Kiçinemden köngön cer.
Aydagan malım öngön cer.
Aştığın kumday kömgön cer
Taş tamanday taptalğan
Taruusu kumday aktalğan.
Cayloogo danı saktalğan.
Koyçular koyon kaktagan
Münüşker kuşun taptagan.
Baldarı kekilik-çilin uulagan.
Katındar kapşıttan otun çubagan
Tokoyuñ ay, taliñ ay,
Tolkunuñ ay, şariñ ay.
Eki-Aksuu senin talaañ ay,
Baysoorun senin kalaañ ay.
Korozuñ koodo ottogon
Toodagiñ toodo bozdogon.
Üç kayıñ suuda bürlögön
Ulariñ toodo (oy) ündögön.
Suusariñ tördö tördögön.
Kuuların köldö kölbögön.
Açkadan candar ölbögön.
Canduunun (go) baarı töldögön.
Koyonuñ koydoy caynagan.
Kopşuñda torgoy sayragan.
Budurda bugu buksagan
Buygada maral cuuşagan
Şalbaada çilin çirgiştayt

Çabagıñ suudan ırğıstayt.
Köldö oynogon balıgın
Kök başı cok karıgıñ.
Beçara menen karıbıñ.
Kök zoodo teke çardagan.
Körgön (bir) adam tañ kalgan.
Kök zoodon başka tooñ cok
Börüdön başka cooñ cok.
Uuru kılaar kişiñ cok
Şumduk (go) menen işiñ cok.
Adırmagıñ koygo cay,
Ak tikenıñ töögö cay.
Aytpaymın kara koyçu bögöröt ay... (Son satırdaki *bögöröt* kelimesinin anlamı bulunamadı).

Şiir konusu Isık-Köl

.....
Göğsün geniş saray gibi
Yüksek dağın beli gibi.
Küçüklükten alıştıgım yer.
Güttüğüm malım çoğaldığı yer.
Tahılı kum gibi kömülen yer.
Taşı taban altında ezilen yer.
Darısı kum gibi aklanan.
Yaylada tahılı saklanan.
Çobanlar koyun çeviren
Kuşçusu kuşunu eğiten.
Çocukları keklük, çille avlanan
Kadınlar yakından odun getiren.
Ormanın ay, dalın ay,
Dalgan ay, akımın ay.
Eki-Aksuu senin tarlan ay,
Baysoorun senin kalen ay.
Horozun yarda otlayan
Toy kuşu dağda seslenen.
Üç kayın suda filizlenen.
Uların dağda cıyaklayan.
Samurun yükseği yeğleyen.
Kuğuların gölde sallanan.
Açlıktan kimse ölmeyen.
Canlının hepsi dölleyen.
Tavşanın koyun gibi yayılan.
Kovukta serçe şakıyan.
Tümsekte geyik bağırın.
Melcede maral dinlenen.
Çayırdı çil¹⁹⁵i barınan.
Çabagıñ¹⁹⁶ suda oynaşan.
Gölde oynar balıgın.
Gök başı yok, karıgın,
Miskin ile garibin.

¹⁹⁵ Çil – keklük cinsinden kuş.

¹⁹⁶ Çabak- bütün küçük balıkların genel adı.

Sarp kayada teken çoşan.
Görenler hayran kalan.
Sarp kayadan başka dağın yok
Kurttan başka yağın yok.
Hırsızlık yapar kişin yok.
Kurnazlık ile işin yok.
Otlakların koyuna iyi.
Ak dikenin deveye iyi.
Söylemeyeceğim esmer çoban böğöröt ay.....

3-048

--	--

Ökünöbüz da kalabız,
(Al) ötköndü kaydan tababız.
Ötkörüp iyip ömürdü (iy),
Karızga kimden alabız.
Ötkörüp iyip ömürdü,
(Degi) (iy) karızga kimden (iy-iy) alabız (iy).
Ala da Mışık Araşan (a)
Tiyan-Şanga canaşa,
Caştardın işi bolboso (ay)
Bar bele sende alasa.
Caştardın işi bolboso,
Koyçu(ñ) (iy) senden (iy-iy) alasa (iy).
Men suudagı kunduzmun (ay),
Sen asmanda cıldızsıñ.
Mına uşunday bolot dep (ay)
Ayıl-apada el uksun.
Mına uşunday bolot dep
(Degi) (iy) ayıl-apada (iy-iy) el uksun (iy).
Küügüm da kirip kün battı,
Çirkey talap kuurattı.
Irdagınıñ kelin dep
Mobu teñtuştarım da (iy-iy) kuurattı(ñ) (iy).

Pişman olup kalırız
Geçmişini geri getiremeyiz.
Ömür geçtikten sonra
Ödünç kimden alırız.
Ömür geçtikten sonra
Ödünç kimden alırız.
Ala-Mışık, Araşan
Tyan-Şan'a yan yana
Gençlerin işi olmazsa
Var mıydı bende alacağı.
Ben sudaki kunduzum
Sen gökyüzünde yıldızsın.
Bunun böyle olduğunu
Mahallede halk duysun.

Karanlık girip güneş battı
Sinek ısırıp mahvetti.
Şarkı söyle gelin deyip
Şu arkadaşlarım ısrar etti....

3-049

--	--

Aldey, aldey, aldeyim,
Ak beşikke cat böpöm.
Aldey, aldey, aldey (ay),
Aldey (ay), aldey (ay),
Aldey böpöm, aldey (ay),
Ak beşikke cat böpöm.
Kunan koydu soy böpöm,
Kuyruğuna toy böpöm.

Aldey, aldey, aldeyim,
Ak beşiğe yat bebeğim....
Aldey, aldey, aldey
Aldey, aldey ay,
Aldey bebeğim aldey
Ak beşiğe yat bebeğim.
Kunan koyunu kes bebeğim,
Kuyruğuna doy bebeğim...

3-050

--	--

Aldey balam ıylaba,
Apakeñdi kıynaba.
Aldey böpöm ıylaba....

Aldey, yavrum, ağlama,
Anneciğini zorlama
Aldey bebeğim ağlama...

3-051

--	--

Ay-luu tün-dö bir ba-sıp da,
Car-kıl-dap kü-lüp, oy-no-sok.
Ke-ti-rip iç-te ka-pa-nı da,
Kö-ñül-gö kir-di koy-bo-sok.

....coldun alısın
Tapsañçı cürök darısın.

Aylaker bolsoñ alıp sal da (ay),
İçtegi dattın baarisın.

Aylı gecede berabere yürüyüp
Eğlenerek gülüp oynasak.
Giderip içteki sıkıntıyı
Gönillerde kir bırakmazsak....

(Aşağıdaki metin tam yazılmamış, zaten yukarıdakinin tekrarıymış, atılabilir).

.....
Künügö tüşöt oyuma
Çındap berse kudayım
Mına özü ele kelet üyüñö...

Oy dünüyö (ay), dünüyö,
Oyuma tüşöt (ay) күnügö.
Çındap berse Kudayım
Mına özü ele kelet (ay) üyüñö.

Eh be servet, zenginlik
Her gün çıkmaz aklımdan.
Gerçekten verse Allahım
Kendisi gelir evine.

(Anneye ağıt)

Öydö-tömön (ay) ıldıyga,
Öböк bolot ay dediñbi?
Uşulardı maga
(Mına) cölök bolot ay dediñbi?
Apa meken (ay) turbaybı
Aga beker turbaybı.
Apam bar dep men kelsem
Menin aғam bilbeyt turbaybı.
Enem beyiş turbaybı
Ceñe keyiş turbaybı.
Men çetine albay men kelsem,
Munu ceñem bilbeyt (ay) turbaybı.

Yokuşta, düşüşte, aşağıda
Destek olur dedin mi?
Bunları bana
Arka çıkar dedin mi?
Anne meğer vatanmış.
Ağabey meğer boş şeymiş.
Annem var diye ben gelsem,
Ağabeyim bunu bilmezmiş.
Anne meğer cennetmiş
Yenğе meğer kasvetmiş.
Ben hasret duyarak geldiydim
Yengem bunu bilmezmiş.

Akkan suuday uzun bolsun ömürüñ
Atkan tañday açık bolsun köñülüñ.
Uzak çaşap köptü körüp, köptü bil,
Baktıluu bol, baldarluu bol, corgo min.

Akar su gibi uzun olsun ömrün
Ağaran tan gibi açık olsun gönlün.
Uzun yaşayıp, çok şey görüp, çok bilip,
Mutlu ol, çocuklu ol, yorga bin.....

3-052

--	--

Aldey, aldey altınım,
Ak beşikke cata goy.
Altın balam, ak balam,
Ak beşikke catçı sen.
Kunan koydu soyoyun,
Kuyruguna toyçu sen.
Aldey, aldey ak balam,
Ak beşikke cat balam.
Eneñ ketken cumuşka,
Kıynabagın sen meni....

Aldey, aldey, altınım,
Ak beşiğe yatıver.
Altın yavrum, ak yavrum,
Ak beşiğe yatsan-a.
Kunan koyunu keseyim
Kuyruğuna doysan-a.
Aldey, aldey ak yavrum,
Ak beşiğe yat, yavrum,
Anan gitmiş işine
Zorlama yavrum, sen beni...

3-053

--	--

Bekbekey kaçtı, bel aştı (ey),
Beline belboo caraştı (oy).
Saksakay kaçtı say aştı (ey),
Sanına saadak caraştı (oy).
Uuru (bir) kelse uştaybız (ey),
Murdun da ayra muştaybız (oy).
Ukurugum dolono (ey)
Uuru (da), börü colobo (ey).
Uuru (da) kelse uştaybız (ey)

Murdun da ayra muştaybız (oy).
Kamçımdın sabı dolono (ey),
Kaapır (da) uuru colobo (ey).
Uuru (da) kelse karmaybız (ey)
Töbögö çaap aydaybız (ey).
Kaytargan koyum sak bolgoy (ey)
Erteñ (da) cüzüm ak bolgoy (ey).....

Bekbekey kaçtı, bel aştı,
Beline belbağ yakıştı.
Saksakay kaçtı çay aştı,
Yanına sadak yakıştı.
Hırsız gelirse yakalarız,
Burnuna yumruk atarız.
Ukruğum akdikenden
Hırsız, kurt yaklaşma
Hırsız gelirse yakalarız
Burnuna yumruk atarız.
Kamçımın sapı akdikenden
Sinsi hırsız yaklaşma.
Hırsız gelirse tutarız
Döverek dışarı atarız.
Güttüğüm sürüm sağ olsun
Yarın yüzüm ak olsun....

3-054

--	--

Kezigip cıldardın bir cıldarında,
Kayırsız aylardın bir aylarında.
Kaydadır alıp ketip çaştığımdı,
Karılık tuzağına bayladıñ da....

(Aslında bu söz yazarı da, bestecisi de belli olan şarkı, bunu halk şarkısı olarak verebilir miydik?)

Rastladık yılların bir yıllarında
Hayırsız ayların bir aylarında.
Götürdün nerelere gençliğimi
Yaşlılık tuzağına bağladın da...

3-055 (Caramazan (Ya Ramazan), Ramazan ayında söylenen geleneksel halk şarkısıdır. Bir grup genç akşamları kapı veya pencere önüne geçip ev sahibini, ailesini metheden şarkılar söylerler. Ev sahipleri caramazan söyleyenlere bir şeyler ikram edip razı kılmazsa alaycı üsluba da geçebilirler).

--	--

Caramazan aytıp keldim eşiğiñe,
Ak koçkordoy uul bersin beşiğiñe.
Caramazan aytkandın cayı bardır,

Cayıp algan kuruttun mayı bardır.
Uşul üydün tündüğü, arça beken?
Maga berer coolugu parça beken?
....bardı salam
Salamımdı cetkirgen Alda Taalam.
Bay aytat koroodon koy berem dep,
Kız aytat barçadan cooluk berem dep
Baybiçe aytat bokçodon ton berem dep...

Caramazan söyleyip geldim eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşiğine.
Caramazan söylemenin adeti vardır
Kurutulmuş peyniri, yağı vardır.
Şu evin tündüğü¹⁹⁷ ardıç mıymış?
Bana verecek yazması parça¹⁹⁸ mıymış?
.... verdi selam.
Selamımdı ulaştırın Allah-u Tealam.
Bey söyler sürüden koyun vereyim diye,
Kız söyler parçadan yazma vereyim diye,
Hanım söyler bohçadan kürk vereyim diye....

3-056

--	--

Oynosom (bir) oynum kana elek,
Otuzga (ele) çaşım (da) bara elek.
Külsöm bir (a) külküm (da) kana elek,
Ce kürdööldüü (ele) çaşka (da) bara elek.
Kılt etip da külgön da bala çak,
Kıygaçtap bir ketip (da) kala elek....

Oynadığım oyuna daha doymadım
Otuz yaşıma daha varmadım.
Güleceğim gülmeye daha doymadım
Orta yaşıma daha varmadım.
Kaygısız çocukluğum
Bırakıp henüz uzaklaşmadı.....

3-058 Selkinçek (Salıncak)- gençler salıncakta sallanırken söylenen şarkıdır, ritmi de ona göredir)

--	--

Alımkindin selkinçek,
Anday teppey, mınday tep.
Burulkandın selkinçek,
Burbay teppey mınday tep.
Süyümkandın selkinçek,

¹⁹⁷ Tündük - Kırgız keçe evinin tepesindeki yuvarlak aydınlatması.

¹⁹⁸ Parça – simli ipek kumaş.

Süyböy teppey anday tep.....

Alımkan'ın salıncak
Öyle tepme, böyle tep.
Burulkan'ın salıncak
Burmadan böyle tep.
Süyümkan'ın salıncak
Sevmeden tepme, böyle tep....

3-059

--	--

Aldey, aldey balam ay,
Ak beşikke cata goy.
Aldey, aldey balam ay,
Kunan koydu soy bilek,
Kuyruguna toy bilek.
Aldey, aldey balam ay,
Köpöloktün terisin,
Köynök kılıp bereyin.
Kötönüñdö çalmasıñ,
Bulamık kılıp bereyin.
Aldey, aldey balam ay,
El cayloodon tüşö elek,
Tegirmeni cürö elek.
Tegerek tokoç bışa elek.
Aldey, aldey, balam ay....

Aldey, aldey yavrum ay
Ak beşiğe yatıver.
Aldey, aldey, yavrum ay
Kunan koyunu kes bilek
Kuyruğuna doy bilek.
Aldey, aldey balam ay,
Kelebeğin derisinden
Gömlük dikip vereyim.
Poposunda balından
Bulamaç yapıp vereyim.
Aldey, aldy, yavrum ay
Halk yayladan inmedi.
Değirmeni yürümedi.
Yuvarlak ekmek pişmedi.
Aldey, aldey yavrum ay...

3-060

--	--

Aldey, ak böpöm,

Ak beşikke cat böpöm.
Eneñ işten kelgençe
Uyku daamın tat böpöm.
Eneñ kelet cumuştan,
Emçegine süt tolup.
Atañ kelet cumuştan,
Çöntögünö et tolup.

Aldey, aldey ak bebeğim
Ak beşiğe yat bebeğim.
Anan işten gelinceye kadar
Uygunun tadını tat bebeğim.
Anan kelir işinden
Memesine süt doldurup.
Baban gelir işinden
Cebine et doldurup.

Sagızganga cem berdim,
Saginganda men keldim.
Kögüçköngö cem berdim,
Köröyün dep men keldim.
Ak kayış bele cügönüñ
Ak bala bele tügöyüñ?
Ak kayış cürüp iy bolot,
Ak bala cürüp biy bolot.
Kök kayış bele cügönüñ
Kök bala bele tügöyüñ
Kök kayış cürüp iy bolot,
Kök bala cürüp biy bolot....

Saksağana yem verdim
Özleyince ben geldim.
Güvercine yem verdim
Göreym diye ben geldim.
Ak kayış mıydı dizginin
Ak çocuk mıydı akranın?
Ak kayış sonra deri olur
Ak çocuk sonra kadı olur.
Gök kayış mıydı dizginin?
Gök çocuk mıydı akranın?
Gök kayış sonra deri olur.
Gök bala sonra kadı olur.....

4-001

--	--

.....buruluş,
Eki caş oynop külgöndü
Körö albayt eken bul turmuş.
Birlik menen Ak-Moyun,
Bildiriçi bul oyun.

Kantip ele seni men
Kadıriñ bilbey koyoyun.
Andan öydö Ak-Muz bar
Biröösünö men kumar.
Eki çaş oynop külgöndü
Körö albayt eken bul calgan.
Öyüz cağı Özgörüş,
Toosu biyik köz körgüs.
Eki çaş oynop külgöndü,
Körö albayt eken bul turmuş.
Andan ıldıy May kalkoz...

.....dönüş,
İki gencin oynayıp gülmesini
Çekemiyormuş bu hayat.
Birlik ile Ak-Moyun
Bildirici bu oyun.
Nasıl ki ben senin
Hatırını bilmeyim?
Ötesinde Ak-Muz var
Birine benim sevgim var.
İki gencin oynayıp gülmesine
İzin vermez bu yalan (dünya).
Öbür tarafı Özgörüş
Dağları yüksek göz yetmez.
İki gencin sevgisini
Çekemiyormuş bu hayat.
Aşağısı onun May kolhoz...

4-002 Mizah şeklinde söylenen bir ağıttır. Kırgızların cenaze törenleri çok masraflı olur. Bir fakirin karısı kocasının hazırlıksız ölmesine lanet ediyor.

--	--

Törkündön algan kunaacın,
Uy bolgondo ölsöñçü.
Caman kara alaçık,
Üy bolgondo ölsöñçü.
Ce ölüğüñdü köröyün,
Sen, kundaydı (ele) karap ölsöñçü.
Ce talkan salar idiş çok,
Carma çasar çekek çok,
Atañı ölüğüñdü köröyün
Sen, Kundaydı (ele) karap ölsöñçü.....

Ailemden gettiirğim tosun
İnek olunca ölseydin.
Kötü kara çadırımız
Ev olunca ölseydin.
Ölüğünü göreyim¹⁹⁹

¹⁹⁹ Ölüğüñü köröyün- Kırgız kadınlarının lanetleme tabiri.

Sen bir duruma göre ölseydin.
Ya tarhana koyacak k p m yok
Ya da carma²⁰⁰ yapacak fıçım yok.
 l ğ n  göreyim
Sen, bir duruma göre  lseydin...

4-003

--	--

At-Başı boorun caylagan, (o-oo)
Çoko boluş Ormon kan,
Manaptar bolgon elimden.
Malatay sınçı boluptur,
Mına  erik tuugan elimden.
Kazıbek ırçı boluptur,
Kazalın aytıp ırdagan.
Ka alar öttü elimden
At-Başı değen cerimde.
Koşoy Ata cerdegen
Manas baatır kelgen cer.
Kırgızdı coodon saktagan
Kıraan Manas baatır, şer.
Almanbet menen Koşoydun
Koyulgan ceri  e -D b ,
Sıyınan kırgız elimdin
Sıymıktuu ceri  e -D b .....

At-Başı'yı yaylayan
Vali  oko, Ormon Han,
Manaplar²⁰¹ çıkmış halkımdan.
Malatay Sın ı²⁰² geçmiştir
İşte bu  erik boyundan.
Kazıbek ozan yaşamış
Gazelleri söyleyen.
Niceler geçti halkımdan.
At-Başı adlı yerimde.
Koşoy Ata yurt tutmuş,
Bahadır Manas'ın geldiği yer.
Kırgızı düşmandan koruyan
Kahraman Manas bahadır, şer.
Almanbet ile Koşoy'un
Gömüldüğü yerdir  e -D b .
Kırgızın ibadet ettiği
Kutsal yerdir  e -D b ....

4-004 (Ninni)

²⁰⁰ Carma - arpa, buğday yarmasından yapılan içecek.

²⁰¹ Manap –Kırgız soylularına verilen unvan.

²⁰² Sınçı – kahin, tenkitçi,  ng r şl  kimse.

Sal, sal sal bilek
Sarı koygo mal bilek.
Kunan koydu soy bilek
Kuyruguna toy bilek.
Köpölök ittin kuyrugun
Kölokö kılıp bereyin.
Götönüñdö çalmanı
Eşiktegi eki itke
Bulamık kılıp bereyin.
Iylabaçı balam ay,
Atañ toygo ketken.
Beli tolo et kelet.
Eneñ toygo ketken
Emçegi tolgon süt kelet.
Coldon ötkön colooçu,
Bizdin itter korooçu.
Coldon ötkön çabagan,
Bizdin itter kabagan.
Ay balam, ıylaba,
Ay enekeñdi kıynaba.
Emçegimde sütü cok
Aylanayın ımırkay....

Sal, sal, sal bilek,
Tereyağına bandır bilek.
Kunan²⁰³ koyunu kes bilek,
Kuyruğuna doy bilek.
Kelebek köpeğin kuyruğundan
Sana gölge yapayım.
Popondaki bokunu
Dışarıdaki iki köpeğe
Bulamaç kılıp vereyim.
Ağlamasan yavrum ay,
Baban düğüne gitmişti
Beli dolu et gelir.
Anan düğüne gitmişti
Memesi dolu süt gelir.
Yoldan geçen yolcudur
Bizim köpekler bekçidir.
Yoldan geçen habercidir
Bizim köpekler hırçındır.
Ay çocuğum ağlama,
Babaanneni zorlama.
Memesinde süt yoktur
Kurbanın olam bebeğim...

4-005

---

²⁰³ Kunan – üç yaşındaki hayvan.

Er Kurmanbek baatırın,
Atasına taarınıp
Aylanayın ata dep,
Eki cagın karanıp.
Açuusu kelip oylonup,
Uygu-tuygu tolgonup.
Karap turup karasa
Tee-e-tigi zoonun betinde
Teltoru attın canında,
Tor bıştısı cürüptür.
Azuusun cañı sayıptır.
Karmap kelip Kurmanbek,
Kamçısına çenedi.
Karap tursa kunandın
Boyuna cetpey kalganın
Alda kokuy, alda dep
Açuusu kelip şaytandın
Say erlerin koldo dep
Caba salıp eer tokum
Minip alıp cönödü.
Er Kurmanbek baatırın
Kancıgaga ok aldı.
Aşuu menen emeni
Tigip salıp caalardı.
Belinen ölçöp bayladı.
Kaçırıp şaardı kırıptır
Kaptagan kıtay eli eken.
Oşondo Er Kurmanbek baatırın
Oñdu-soldu kamçı urup
Uygu-tuygu kirişip
Açuusu kelip buuraday
Bukaday bolup sürüşüp
Kaçırıp bardı er eken.
Er Kurmanbek oşondo
Cetken cerde cindini
Alıp alıp karasañ
Bütkön boyun suuruptur.
Öpkösü cok nemeni
Özünö karmap koyuπτur.
Al angıça bolgon cok
Kalmaktın uulu Şıpşaydar
Cetip kelip kalıptır.
Közgö atam dep turgan kez.
Kurmanbek “koyçu koyçu” degensip,
Külüp caynap, attan tüşüp bakırıp,
Er Manastı çakırıp,
Açuulanıp küç alıp
Cedigerdin celmoguz
Keldiñ bele degensip.

Sen kim menen ten eleñ dep
Kulaktan alıp karmap,
Kıçıratıp atkanda
Azusu ketken Er Toltoy
Cetip arttan kelgenin
Bilbey kalıp Kurmanbek
Köçökkö sayıp ketkenin.
Oşonuñ ıylap oturup
Kayra minip kunanga
Üzöñgögö cetkeni
Üyrülüp özü ketkeni.
Kurmanbek karmap kıtaydın
Kırk balasın kırdı deyt.
Açusu kelgen nemedey
Azusun culup aldı deyt.
Azusunan biröönün
Çöntögünö salıptır.
Biröönü alıp götünö tıgıp koyuptur.
Oşondo er Kurmanbek baatırdı
Teetigi Üzöngünün artınan
Üzöngü Kuuştun betinen
Aç-Almanın kayıktan
Açusu ketken ayıktan
Andıp turup baraanı
Töşkö atsa ne bolot.
Atayın dep ata albay
Közü ketti kıtırıp
Muunu ketti şaltırıp
Er Kurmanbek baatırdın
Közünön calın burkurap,
Ottoy küyüp turgan kez.
Emi atamın dep ata albay
Ogu tüşüp ketti deyt.
Atañdın körü Cediger
Karap turçu, men Kurmanbek
Kördüñ bele mendeydi?
Seni kayra kelem dep
Uçup bardı balañdın
Karap turgun oşondo
Kılıçı tüşüp kalğanın.
Me degensip Kurmanbek
Şiliden arı çapkanda
Oñ kolu menen başı ketti bırkırıp.
Kazanday bolgon baştı
Kancıgaga baylandı.
Kayra tartıp kelatsa
Mañday caktan Çoyungul
Kalmaktın uulu Kök Çoyun
Kökçebiçti minip
Acıdaarday ızıldap
Kele catkan ekenin
Baykabay şayı ketkenin

Kurmanbekti kaptalga
Üzöngügö tepkenin.
Karap turçu Kökçö da
Ar çağında turuptur.
Kökçönün kaydan bilesiñ
Kayda çaşınıp turganın
Kim ekenin bilesiñ.
Kurmanbekti kaptalga
Nayza menen bir koydu.
Añğıça bolboy cürökkö
Ok darılap çuu koydu.
Oşonu menen el ketti
Butu kolu cayılıp.
Cazdı bala cazdıkka.
Ak kuu menen ketti deyt...
Teetigi...

Er Kurmanbek bahadır
Babasına darılıp
“Aşk olsun sana baba” deyip
Etrafına bakınıp.
İçin için düşünüp
Öfkeden yerinde duramayıp
Önüne baktığında
Taa uzak kayalıkta
Teltoru atın yanında
Doru bıştı²⁰⁴sı duruyormuş.
Azı dişini yeni çıkartmış²⁰⁵.
Yakalayıp getirip Kurmanbek
Kamçısıyla ölçtüydü.
Baktı ki bıştının
Boyundan kısa olduğunu
Allah, Allah, Allah deyip,
Hiddetlenip şeytanın
Bütün erler kolla deyip
Eğerleyip atını
Bindiği gibi yöneldi.
Er Kurmanbek bahadır
Kancığa²⁰⁶ya ok aldı.
Aşuu ile emeni²⁰⁷
Ayrı koyup yayları
Beline ölçüp bağladı.
Şehre hücum eden
Kaplayan Çinli halkı imiş.
O zaman Er Kurmanbek bahadır
Atını sağlı sollu kamçılıyıp
Öteye beriye koşturup
Azgın buğra gibi hırçınlaşıp

---

²⁰⁴ Bıştı – dört yaşındaki at.

²⁰⁵ Atlar beş yaşında azı çıkartırlar, dört yaşında azı çıkartması atın üstün özelliğinin belirtisidir.

²⁰⁶ Kancığa –eğerin arka kısmında yük bağlamak amaçlı ipler.

²⁰⁷ Aşuu, emen - savaş teçhizatları

Boğuşup boğa gibi
Saldırıya geçti gözü karaymış
Er Kurmanbek o zaman
Yettiği yerde deliyi
Atından çekip aldı.
Kibirlenen erifi
Kendine tutsak aldı.
Hemen onun peşinden
Kalmuğun oğlu Şıpşaydar
Birden belirivermiş.
Gözüne vurmak üzere.
Kurmanbek sen de kimsin derçesine
Güle oynaya atından inip bağırıp
Er Manas diye çağırıp,
Celallenip güçlenip
Cediger'in cadaloz
Geldin mi sen diye
Senin denkin ben mi diye
Kulağından yakalayıp
Kemiğini kırmak isterken
Hiddetlenen Er Toltoy'un
Peşinden geldiğini
Fark etmemiş Kurmanbek
Kalçasına vurup geçtiğini.
Ondan ağlayıp oturup
Tekrar binip atına
Üzengiye yetişmiş.
Düşmanına saldırmış
Kurmanbek yakalayıp Çinlinin
Kırk erini birden kırmış.
Kudurmuşcasına
Azısını çekip almış.
Azısından birini
Cebine koymuş.
Birini alıp yarasına tıkamış.
O zaman Er Kurmanbek bahadırı
Taa Üzöngü'nün ötesinden
Üzöngü -Kuuş'un yamacından
Aç-Alma'nın belinden
Öfkelenip durumdan
Gizli gelip arkasından
Göğsüne atsa ne olacaktı.
Atayım derken atamayıp
Gözleri bulutlanıp,
Eklemleri titreyip
Er Kurmanbek bahadırın
Gözleri çakmak çakmak olup
Ateş gibi yanıyordu.
Vururum derken vuramayıp
Okunu düşüverdi.
Atana lanet Cediger
Dur sen, bu benimdir, Kurmanbek

Görmüş müydün beni deyip
Sana geri döneyim deyip
Uçarçasına at koşturdu.
O zaman çocuk korkudan
Kılıcı elinden düşürdü.
Al sana, diye Kurmanbek
Ensesine şiddetle kılıç indirdi.
Sağ kol, kafa ayrıldı.
Kazan kadar kafayı
Kancığaya bağladı.
Geri dönüp gelirken
Çoyungul'a rastladı.
Kalmuğun oğlu Gök Çoyun
Gökçebiç'ine binip
Ecdarha gibi zırlayıp
Halsiz düşen Kurmanbek
Fark etmedi uçarak geldiğini
Yandan gelip
Üzengiye teptiğini.
Gözetleyen Kökçö'nün de
Arkasında durduğunu.
Kökçö'nün bilinmez ki
Ne zaman nereye gizlendiği.
Kim olduğu bilinmez.
Kurmanbek'i yan taraftan
Mızrakla vurdu.
Ardından da yüreği nişan alıp
Okla vurdu.
Böylelikle millet gitti.
Eli ayağı dağılıp
Düştü çocuk, yer yaslandı.
Kuğu kuşu ile gitti diyorlar
Ta oradaki.....

4-006

--	--

E-e-e-y, baatır Almañ kep aytat
Bayka töröm dep aytat.
Tetigi kün çığış cagı uluu too
Kün kiriş cagı tereñ koo.
Kün batar cagı uç bolgon
Salınıp kelip toktolgon.
Sayandan çıkkın sarı cel
Kökölöktün sarı gel
On bir coldun ortosu
Altı coldun arası.
Ar çağına karasañ
Gerdunun kenen talaası.
Bakaltısı mol eken
Basarçının colu eken.

Gerbençisi mol eken.
Kedey bayı tıylbas
Cürgünçünün colu eken.
Colooçu kelse Kitaydan
Toktolçu ceri şol ele.
Kerik,kersem, bil karmap,
Kerbendikten til karmap.
Cortuulçu colun alayın
Cogu-baarın çalayın.
Ayttırıp sözgö kanayın.
Keldi katuu bel baylap.
Berekelüü Çubaktı
Coldoş kılıp alayın.
Col ölçöösün karayın.
Bu sözün aytıp Almanbet
Sarala atı kindıyıp
Sırnayza koldo zınkıyıp,
Sarala at bolup mingeni
Caragı temir kiygeni.
Samagan colun bet alıp
Almanbet (gana) colgo kirgeni.
Atırılıp, argıtıp,
Atının çanın bargıtıp.
Almanbet, Çubak al eköö
Aytkan belge barıptır.
Atın taştap ber cakka
Almanbet bastı bel cakka.
Almaday başın aşırıp,
Uñgu boyun çasırıp
Erte sarı cel eken.
Koş kaykalak belesten
Almanber közün salıptır
Añdap körsö kaapırdı
Oşol col baylanıp kalıptır.....

Bahadır Almañ söylüyor
Dikkat et efendim diyor.
Doğu tarafta ulu dağ
Batı tarafı derin kuyu
Batı tarafı ucudur
Gelip durakladığı
Sayan'dan esen sarı yelin.
Kökölök'ün sarı yelin.
On bir yolun ortası
Altı yolun arası.
Arka tarafa bakarsan
Gerdu'nun geniş bozkırı.
Bakkalcısı bol imiş.
Pazarcının yolu imiş.
Kervanları fazlaymış
Fakir, zengin karışık
Gezginlerin yoluymuş.

Çin'den gelen yolcunun
Mola verici yeriymiş.
Gergedan, gersem, fili yakalayıp
Kervanlardan dili²⁰⁸ yakalayıp
Keşifçinin yolunu keseyim.
Varını yokunu öğreniyim.
Söyletip sırrını bileyim.
Yanımda geldi bel bağlayıp
Marifetli Çubak'ı
Yoldaş kılıp alayım.
Yol ölçüsüne bakayım.
Bu sözü söyleyip Almanbet
Sarala atını hazırlayıp
Mızrağı elinde sağlam tutup
Sarala at olup bindiği
Silahı, demir giydiği.
Hedeflediği düşmana doğru
Almanbet yola çıktı.
Atlarıyla hızla koşturup
Arkalarında toz bırakıp
Almanbet, Çubak ikisi
Söylenen yere varmışlar.
Atını bırakıp beride
Almanbet çıktı o bele.
Yalnızca başını çıkarıp
Bedenini gizleyip
Esen sarı yeli var
Üstü yayvan beli var
Almanbet göz gezdirdi.
Anladı ki kafirler
Yollarını kesmişti....

4-007 (Manas Destnından parça)

--	--

Kelinge kete kiygizip
Keregin curtka tiygizip,
Kelin algan ekenin
Tügöl curtka bilgizip,
Katinga kamka kiygizip,
Kara curttun baarisın
(Emi) Kadir tüngö kirgizip.
Ceteğinin baarisı
Celmayanday töö bolup
Tügü çok kedey tügöngür
Baylaganı baş bolup.
On-on beşten bee bolup
Munu akılmandar bilişip
Manastın kılğan işi dep

²⁰⁸ Til-dil, sorguya çekilmek üzere yakalanan tutsak.

Töönün baarın bozdotup
Coo-caragin kopşotup
Nayzanın baarın kopşotup
Kolkoloru könöktöy
Cük artkandın baarısı
Oşol koñgurooluu kara nar
Kolunda köçü barabar.
Boz üylüü Kırgız tukumun
Kılğan işin karañar.
Namıs üçün aş berdik
Cakşı boldu bizderge
Cakın cerge maş berdik.
Catkızıp töönü komdoşup
Caraktın baarın oñdoşup
Cebilgesi cer çiyip
Cekesan ünü baş carıp
Kökötöydün kök tuusu
Kötörüldü kalkıdap
Asabası calpıdap
Altından kılğan ayçığı
Ay tiygendey carkıdap.
Körçü bütün nazar bat
Köçtü candap şarkıdap.
Munu bayandap aytsa söz cetpeyt
Baş-ayagı göz cetpeyt.
Aldı-artı üç kündük
Çubasa birdn beş kündük.
Cıldırıp cılkı aydaşıp,
Cılmayıp külük baylaşıp,
Sızıltıp kazı çaynaşıp,
Kuzgundurup canaşa
Kılğanı külkü tamaşa.
Arada kün tört kün
Akeñ Kırgız türkünüñ
Oluya-Ata, Çımkent
Çay cakası, Sayranı
Sansız köçü caynadı.
Tümöndögön köpçülük
Dübüröp cılkı aydadı.
Emi kerege, uugun baylaşıp,
Ceti kün örgüp caylanıp
Andan köçüp alışıp,
Añgame moyun alışıp,
Egin alğan cer eken
Erteley kelip alğanı
Çöptörün aşıp çım kılıp
Kökötöy aşı bolot dep
Köp adamdar añ kılıp.
Üç-Karkıra boyuna
Üç-Bulaktın oyuna
Köpkö Kırgız kamdanıp
Kökötöydün toyuna.

Tolo kondu kalıñ curt
Karkıranın boyuna.
Tokson miñ cigit cıydırıp
Toodon otun kıydırıp,
Arça, çetin, karagay
Alışım caşın karabay
Kuu döñgöçtön kıydırıp
Keñ ötökkö cıydırıp
Altın ayçık kızıl tuu
Asmandatıp aştadı.
Aştı bugün baştı.
Cetim uul, cetim tul kızga
Er kaytartıp taştadı.....

Gelinge keten giydirip
Gereğini yurda bildirip
Gelin aldığı
Bütün yurda duyurup.
Kadına kamka²⁰⁹ giydirip,
Kalabalık halkını
Kadir gecesine girdirip.
Yedeklediklerinin hepsi
Celmayan²¹⁰ gibi deve olup
Elinde yok fakirlerin
Ellerine geçtiği
On-on beşten kısarak olup.
Bilginler bunu anladı
Manas'ın yaptığı iş deyip
Develeri bağirtip
Teçhizatı hazırlatıp
Mızrakları keskinleştirip
Boyunları kova kadar
Yük arttıklarının hepsi de
Çıngıraklı kara develer.
Göçüyle beraber hareket eden
Boz üylü²¹¹ Kırgız uruğunun
Yaptığına bakınız.
Namus için aş²¹² verdik.
İyi oldu bizlere
Yakın yere karar verdik.
Deveyi yatırıp yük yükleyip
Teçhizatı hazırlayıp
Deve çulları yere değıp
Çıngırak sesi baş yapıp.
Kökötöy'ün gök bayrağı
Göge yükseldi dalgalanıp.
Bayraklar ırgalanıp
Altından yapılmış ayçığı

---

²⁰⁹ Kakma- Çin ipeği

²¹⁰ Celmayan – Kırgız mitolojisinde yel yetmez deve.

²¹¹ Boz üy- keçeden yapılmış göçebe çadırı.

²¹² Aş - ölünün yıl dönümünde yapılan anma töreni.

Ay değmiş gibi parıldayıp.
Baksa herkes hazırlıklı
Göçe eşlik edip keyiflenip
Bunu anlatmaya söz yetmez
Başına sonuna göz yetmez.
Önü arkası üç günlük
Birden geçerse beş günlük
Yavaşça atları sürüp
Yarış atları da yanına alıp
Afiyetle sucuk çiğneyip
Evleri dikip yan yana
Yaptıkları oyun temaşa.
Aralığı dört gün
Ağabeyin Kırgız Türkünün
Oluya-Ata, Çimkent,
Çay yakası, Sayran'dan
Sayısız göç hareket etti.
Tümön tümön kalabalık
Sürü sürü atları sürdü.
Kerege, uuęunu²¹³ bağlaşıp
Yedi gün mola verilip
Sonra tekrar göç edilip
Sohbetlere dalışıp
Ekin ekilen yerlermiş
Erken gelenleri
Otları biçip çim yapmış
Kökötöy'ün aşı olacak diye
Herkes onu konuşup
Üç-Karkıra kıyısında
Üç-Bulak'ın ovasında
Üzün süre hazırlandı Kırgızlar
Kökötöy'ün ziyafetine.
Kalabalık gelip yerleştiler
Karkıra yaylasına.
Doksan bin yiğidi toplatıp
Dağdan odun getirtip
Ardıç, çetin, çam ağacı
Yaşlarına bakmaksızın
Kuru kütük kıydırtıp
Seki yere yığdırıp
Altın aycıklı kırmızı bayrağı
Göğe yükseltip diktirdi.
Aşı bugün başlattı.
Yetim oğlan, yetim kızı
Ete bekçi yaptırdı.....

4-008

--	--

²¹³ Kerege, uuk- keçe evinin alt ve üst ağaç karkasları.

E-e-e-y, atañdın körü dünüyö
Arbıdı meenet künügö.
Aytpay curtun baldarı
Camandık kıldım kimiñe?
Kim koygon candı tim koyboy
Tiydiñbi Çubak cinime?
Kalıpa, sultan, piriñdi
Kagayınbı ciniñdi?
Kalcıragan Çubak kul
Kan kıl dep ayttım kimiñdi?
Elinde ar kim zor eken
Elinen azgan kor eken.
Eğemdin işi bolboso
Atañdın körü Çubak kul
Senin eliñdin çetin kim körsün.
Aylında ar kim zor eken
Aylınan azgan kor eken.
Allanın işi bolboso
Atañdın körü Çubak kul
Senin ayliñdin çetin kim körsün (ey)....

Ey, atana lanet dünya
Çoğaldı kaygı gün geçtikçe.
Bütün bu yurdun çocukları
Kötülük ettim kiminize?
Durduğu yerden sataşıp
Dokundun Çubak sinirime.
Halife, sultan, pirini
Söküp çıkarayım mı cinini?
Saçmalayan Çubak kul
Han yap dedim kimini?
Halkında insan değerli imiş.
Halkından bezen kederli imiş.
Allah'ın işi olmazsa
Atana lanet Çubak kul
Senin köyünün yüzünü kim görsün...

4-009

Aldey, aldey ak böbök
Ak beşikke cat böbök.
Iylaba balam, ıylaba
Menin canım kıynaba.
Sal, sal sal bilek
Sarı mayga mal bilek.
Kunan koydu soy bilek
Kuyruğuna toy bilek.
Iylaba balam, ıylaba

Çoñ eneñdi kıynaba.
Atañ toygo ketipir
Ak kise tolgon et kelet.
Iylaba balam, ıylaba
Çoñ eneñdi kıynaba.
Eneñ toygo ketipir
Emçeği tolgon süt kelet.
Iylaba balam, ıylaba
Çoñ eneñdi kıynaba.....

Aldey, aldey ak bebek,
Ak beşiğe yat bebek.
Ağlama,yavrum, ağlama
Benim canım zorlama.
Sal, sal, sal bilek
Sarı yağa daldır bilek
Kunan koyunu kes bilek
Kuyruğuna doy bilek.
Ağlama, yavrum, ağlama
Babaanneni zorlama.
Baban düğüne gitmiş.
Ak torbası dolu et gelir.
Ağlama, yavrum, ağlama
Babaanneni zorlama.
Anan düğüne gitmiş
Memesi dolu süt gelir.
Ağlama, yavrum, ağlama
Babaanneni zorlama.....

4-010

--	--

Kalpı-çını köz cetpeyt
Kalgan eken bul kündö
Kökötöydün sanatı.
Uçkan kuştay say tulpar
Urunup colgo salıptır.
Uusun cayıp baldarı
Oñ-soldon kamçı salganı.
Tee şaşkede koyo bergen at
Ulan-Uçu, Kara-Kum
Keçinde kelip kalganı.
Attın baarı kıdırıp
Kerölöñdün suusunda
Örgö tarta bergende
Örköçü biyik ur Kula
Özü aybandan zor Kula
Omurtkası oñ Kula
Oyrotto cok çoñ Kula
Kabırgası kak Kula

Kaza tulpar Akkula
Kara ter basıp ımıgıp
Söögünön suu çıgıp,
Tanoosunan buu çıgıp,
Tar kulaktan suu çıgıp,
Öpködögü kanatı
Ösüp cañı cazılıp
Tuyak tiygen cerleri
Tim ele cer oçoktoy kazılıp.
Celmayanday çoñ Kula
Celdey uçup бүгүлүп
Karaanın körgön kalıñ curt
(Ošo) Baş baygeden tünülüp...

Yalanı doğrusu bilinmez
Gelmiş günümüze kadar
Han Kökötöy hikayesi.
Uçan kuş gibi çok tulpar²¹⁴
Uzak yola çıkmışlar.
Duruma el koyan çocuklar
Sağlı sollu kırvaçlayıp
Taa sabah saliverilen atlar
Ulan-Uçu, Kara-Kum'u aşıp
Akşam ancak ulaşmış.
Atın hepsi yarışta
Kerölen deresinden
Yokuş tırmanırken
Sırtı yüksek nurlu Kula²¹⁵
Hayvan adlıdan büyük Kula.
Omurgası düz Kula
Oyratta benzeri yok Kula.
Kaburgası has Kula
Hakiki tulpar Akkula.
Kan ter basıp ıslanıp
Kemiğinden su çıkıp
Burnundan buğu çıkıp
Dik kulaktan su çıkıp
Bağrındaki kanatı
Yayılp daha yeni çıkıp.
Toynağının değdiği yerler
Yer ocağı gibi oyulup.
Celmayan gibi büyük Kula
Rüzgar gibi uçup бүкүлүп
Suratını gören kalabalık
Baş ödülde umut kesip...

4-011

--	--

²¹⁴ Tulpar – Kırgız halk edebiyatında kahramanların cins atları. Bazıları kanatlı olarak resmedilir.

²¹⁵ Kula, Akkula – Manas'ın atı.

Kılımdan kılım eskerip,
Kırgızdın kıraan şerlerin.
Ar dayım (oo) esten çıgarbayt
Altın çöyçök At-Başım (oo)
Ak kalpak Kırgız elderin.
Caraşpaybı maktasam (oo)
Malga cayлуу cer bolgon
Baarı sonun kelişken
Iriskısı çuburgan,
Intımtuu kırgız el.
Şarkıragan suusun kör
Taza aba, atır cel.
Kurort desem cañılbaym
Güldöp turgan çöbün kör.
Altın eken Ala-Toom
Telegeyi teñ kelgen.
Töp kelişken kırgız cer.
Örüktü cayloo ceri sonun
Kök şiberi köykölüp.
Kök tukaba öñdönüp
Ottogon malı semirgen.
Oynoktop malı elirgen.
Celege kulun bee baylap
Cerinen bayıp Kırgız el
Kımız içip et cegen.
Kırgız elim cerinen
Ak çardaktap üy tigip
Ar borumun karasañ
(Tim ele) At cabdıgı kelişken.
Bastırsañ köñül sergitken
Baarı cogu kelişken.
Kelineri cügünüp
Kerमारalday kelişken.
Akkula sinduu at mingen
Ak olupoktoy ton kiygen.
Ak sakalın caykaltıp
Akıl aytıp caştarga
Caman colgo tüşpö dep
Tarbiyalap östürgön.
Ata menen eneler
Ak eleçek başında.
Ardaktuu ene kaşında.
Kelin, kızın uz kılğan
Kanıkey²¹⁶dey eneler (oo)
Kadırlap ırdaym ırımdı.
Ak şumkar uçup aylangan (oo)
Ala-Too körkün karasañ.
Köz coosun alıp körkötönüp,

---

²¹⁶ Kanıkey - Alp Manas'ın hanımı

Kök çaşıl çöbü ırgalgan.
Köñüldü cazıp turgansıp
Atırday taza abası
Ar türkün çöbü kulpungan.
Cılgadan agıp suuları
Şarkırap dabış ün salgan.
Cayloodo birge bastırsañ
Çaalıkkın attı çaldırsañ.
Talıkşıp uktap şiberge
Cambaştap catıp uktasañ.
Suusundan içip kımızdan
Cayloonun gülün cıttasañ.
Körkömdüü cayloo cerinde
Köñüldü cazıp özünçö
Irgıştap ürküp at baspay
Ilaalay basat özünçö.
Irdagım keldi Ak-Saydı
Kırgız eldin konuşu.
Cılıga barıp el caylap,
Ak-Say cerdin soorusu.
Araşanday mazar bar
Aşkazanga darı suu.
Ak-Taşına uyalap
Bürküt şańşıp aylanat.
Karala-Taş, İt-Bulak
Cayloo körgön bizdin el.
Münüşkör bolup Bürküttü
Bağışat (alar) kastarlap.
(Tim ele) Baamdasañ (oo) suluu cer.
Aylanam Ala-Too bolgon
Arası tereñ koo bolgon.
Betege, şıbak burkurap,
Bermettey çöbü kulpungan.
Cügüngön kelin sıyaktuu
Cütkünö tüşüp ırgalgan.
Güldörü cıttuu, çöbün kör,
Abası taza, celin kör.
Arkaygan Ala-Toolordon
Ak möñgü ketpey zoolordon.
Tumanda tüşüp sur bulut,
Çağılganı carkıldap,
Kün kürküröp kirgende
Nöşörlöp camgır tökköndö,
Açıla tüşüp asmanıñ
Aylanañ sonun körüngön.
Beyiştin törü öñdönüp.
(Tim ele) Bermettey çöbü tögülgön.
Asmandan torgoy sayrasa
Akın Tokoñ küüsündöy
Miñ kıyal küünü çertkensiyt.
Kubultup ünü ugulgan
Talında kükük çakırgan.

Sayına batpay suu akkan.
Suusu tunuk kök kaşka
Adamga sonun cagımduu.
Altınday bolgon suusu bar.
Maktanam cerdin körkünö
Ayıldaş tuugan cerime.
Cer sorusu At-Başı
Mal kindiktüü cerime.
Mına küngöy, teskey cerin kör
Güldögön cıpar çöbün kör.
Betege, şıbak burkurap,
Ottogon malı semirgen.
Ala-Too degen atıñdı
Barktaymın, baalaymın.
Barakelde atıñdı.
Sıymıktuu sonun cerim bar.
Sıyınat mazar cerine
Camaktap ırdap köröyün
Calpı turgan bul elge.
Akındığı bolboso
Kantip ırdayt bul elge.
Ak-Moyun bolot turugum
Çolok tumak urugum.
En ulusu Türsünden
Taragan elden bolomun.
Talanta bar cerinde
Ulanta albay, ayta albay
Caş kezim ötüp ketti, ee?
Kez-kezde ırdap kalamın
Momunday çogulgan eldin içinde.
Torgoydoy sayrap kızıl til
Top elde ırdap catamın.
Uşul cerdi cerdegen
Ayıldaş tuugan elderim.
Ayta berse tügönbös
Ala-Too senin körküñö.
Körbögöndör suktanat
Arpa, Aksay ceriñe.
İlbirsıñ taştan sekirgen
Kiyikti çapçıp sermegen.
Koltuktan kandı sorot dep
Körgöndör aytıp kalışat.
Kak ele köpçülüktün içinen.
Toosunda ular çukuldap
Tokoydo kırıgool çakırgan.
Karagay çerdin içinen
Bakırıp elik ün salgan.
Arkar, kulca çubagan
Aşuusu biyik belderde.
Ayuu, ilbirs, aybanat
Añkuştap suuruñ cürböybü
Ar iyindin özündö.

Kımbat baaluu suusarlar
Mına, kirkalay toonun içinde.
Tebetey casap kiygender
Caraşıktuu körünöt
Ak kalpak Kırgız elime.
Tolup catat türü degen
Ala-Too degen cerimde.
Çatır-Köl, Soñ-Köl kölüm bar,
Çalkıgan Isık-Kölüm bar.
Suktanıp tursañ tañ kalat
Kırgızdın baylık cerine.
Şumkarı uçup uyalap
Bürkütü şańşıp aylanat.
Karasam başım aylanat.
Şańşıgan Bürküt aylanat.
Tünögü bolup zoosunda
Tüzügü sayrayt toosunda.
Kaltarı kaçıp kaptaldan
Kaçırıp Bürküt kurkurap
Kaçkanı kantip kutulat?
Sayapker Bürküt taptagan
Koluna alıp kondurup
Añ terisin alışkan.
Kiyigin atıp sulatkan
Arkarın atıp kulatkan.
Bölüşüp atıp elderim
Böktörüp elik kaytışkan.
Körktüü sonun körüngön
Körkömdöp tikken ak üylör.
İçine kirseñ caraşat
İlinip turgan içikter.
İlbeesini dağı bar
Şırdadı bar şırılğan.
Töö çuudadan iyirilgen.
Koozduğuna suktanıp
Irdap turam bugün men.
Oymo-çiyme casalğan
Oymok ooz ceñe, eneler
Irakmat aytam silerge.
Baldar ıylap turganda
Bapestep bakkan eneler.
Bal tattı sütün emizip
Barktap catkan eneler.
Enelerdi aytat akındar
Emçek süt berip emizgen,
Ak beşikke bölüşüp,
Aldeylep bakkan eneler.
Koluñardan casalğan
Buyumuñdu körgöndö
Kim suktanbayt bul cerden.
Barktaylı, baalaylı
Oor turmuştı başınan

(Çın ele) Ötkörüp kelgen eneler.
Tün uykunu üç bölüp
Tarbiyalap östürgön
Altın kolduu eneler.
Kırgızdın saltı cakşı salt
Kaada-salt bolup elimde
Kelatkanın körgöndö
Iraazı bolom elime.
Kız berişip, kız algan
Kelindüü bolup kalgandar
Dastorkonun cayıltıp
Türdüü tamak caynatıp,
Bata kılıp mal soyup
Kazanga etin kaynatıp,
Kalbay eldi çakırıp
Samoorgo çayın kaynatıp,
Bozосу menen kımızın
Sunganın aytam kırgızdın.
Kolgo suunu kuydurup,
Baktıluu bolgun degen söz
Baarıdan sonun emespi.
Beşbarmak eti tartılıp
Uluusu alıp ustukan.
Uurtunan mayın çuurtkan.
Çuçugun tilip, cal koyup,
Tuuragan ettin üstünö
Ak töbö koygon cerinde
Bereke bar elimde
Momintip beşbarmak etin bergende.
Oyun, külkü, ır menen
Oynop ötkön bizdin el.
Ulagın tartıp, at çapkan
Corgosun colgo saldırgan.
Kız kuumay oyun külkülüü
Balban küröş, er eñiş
Baarıdan (ay) sonun tamaşa-eeey.

Nesilden nesile unutulmaz
Kırgızın kahraman oğulları.
Hiç akıldan çıkarmaz
Altın kase gibi At-Başı
Ak kalpak²¹⁷ Kırgız halkını.
Yakışmaz mı översem
Hayvanı bol yerimi?
Hepsi de güzel görünen
Rızkısı dolup taşan
Uyumlu Kırgız halkını?
Çağlayan sularına bak
Temiz hava, hoş kokulu.
Gülzar dersem yanılmam

---

²¹⁷ Ak kalpak – Kırgız erkeklerinin milli başlığı. Ak kalpak Kırgız halkı deyimsel bir nitelendirilmedir.

Çiçek açmış otlarını.
Altına benzer Ala-Too
Dört başı mamur
Bayındırır Kırgız yeri.
Örüktü yaylası güzel
Yemyeşil kadife gibi.
Yeşil çimeni pırıl pırıl.
Otlayan hayvan semiren.
Oynaşıp malı eğlenen.
Celeye kısarak, tay bağlayıp
Eskiden varlıklı Kırgız halkı
Kımız içip, et yiyen.
Kırgız yurdum ta başından
Ustalıkla çadır kurmuştur.
Her şekli uyumlu
At takımı muhteşemdir.
Binersen gönül ferahlatan
Hepsi de birden biçimli.
Gelinleri eğilip
Maral gibi süzülüp.
Akkula²¹⁸ gibi at binen
Ak olupok²¹⁹ gibi kürk giyen
Ak sakalını bırakıp
Akıl veren gençlere
Kötü yola düşme deyip
Akıl verip büyüten.
Anne ile babalar
Ak eleçek²²⁰ başında
Saygın nineler yanında.
Gelin, kızını uz kılan
Kanıkey gibi anaları
Hürmetle anarım şarkımda.
Ak sungur tepesinde dolaşan
Ala-Too ihtişamına bak.
Göz kamaştırır görkemli
Yemyeşil otu savrulan.
Gönlünü açar, serinletir
Mis gibi serin havası.
Bin çeşit otu pırıl pırıl.
Dereden akan suları
Gürleyip farklı ses verir.
Yaylada yan yana gidiyorsan,
Yorulmuş atı dinlendiren
Mayışıp çimene uzanıp
Yan yatıp derin uyusan.
Susasan içip kımız
Yayla çiçeğini koklasan.
Görkemli yayla içinde
Gönlünü açıp kendince

---

²¹⁸ Akkula –Alp Manas'ın atı.

²¹⁹ Ak olupok – Alp Manas'ın zirhi.

²²⁰ Ak eleçek – evli Kırgız kadınlarının başlığı.

Nazlanıp at inatla
Yavaşça ilerliyorsa
Söylemek istersin Ak-Say'ı
Kırgızın güzel yurdunu.
Her yıl halk göçüp yaylayan
Ak-Say'dır yerin güzeli.
Araşan gibi kaplıca var
Mide için şifalı.
Ak-Taş'ına yuva kurup
Kartalı tepede dolaşır.
Karala-Taş, İt-Bulak
Yayla gören bizim halk.
Kartalları eğitip
İtinayla bakarlar.
Farkına varsan muhteşemdir.
Etrafı saran Ala-Too
Arası derin çukurluk.
Betege, polen buram buram
Kilim gibi otu pırıl-pırıl.
Endamlı gelin misali
Esen yelle sallanan.
Çiçeği kokulu, otuna bak
Havası temiz, yeline bak.
Gök delen Ala-Dağların
Ak kar gitmez tepesinden.
Dumanda iner gri bulutlar
Şimşekler çakar.
Gökyüzü gürleyince
Sağanak yağmur boşalır.
Açsa birden güneşi
Etraf eşsiz görünür.
Cennet köşesi dersin
Renga renk görüntüsüne.
Öterse serçe gökyüzünde
Ozan Toko ezgisi gibi
Bin hayal ezgisini çalar gibi
Ahenkli makam duyulur.
Dalında gugu kuşu öter
Çayında sular dolup taşar.
Suyu durudur, berraktır
Kaplıca boldur şifalı
Sağlık için faydalı.
Övünürüm güzel yerimle
Doğduğum memleketimle.
Yer ortası At-Başı
Hayvana uygun yerimle.
Güney, kuzey dağlarını gör,
Boram boram otlarını gör.
Betege, polen kokan
Otlağında malı semiren
Ala-Too senin adını
Gururla, hürmetle anarım.

Yaşa yurdum adınla.
Azametli güzel yerim var
Taparlar kutsal yerime.
Doğaçlayıp söyeleyeyim
Buradaki halkıma.
Ozanlığım olmasa
Nasıl söylerim bu halka.
Ak-Moyun'dan olur uruğum
Çolok Tumak boyundan.
En büyüğü Tursun'un
Geliyorum soyundan.
Yetenek vardı doğuştan
İlerletmedim, geliştirmedim
Gençliğim boşa harcandı.
Zaman zaman söylerim
Toplanan halkın önünde.
Serçe gibi ötüp şiirimi
Dökerim halkın önünde.
Bu yeri mekan edinmiş
Köylülerim önünde.
Söylemekle dil yetmez
Ala-Too senin görküne.
Görmeyenler imrenir
Arpa, Aksay yerine.
Parsı taştan sıçrayarak
Geyiği alar pençeyle.
Koltuk altından kan emermiş
Görenlerin söyledikleriyle.
Yine o halkın içinde.
Dağlarda uları²²¹ cıvıldaayan
Ormanda sülünü şakıyan.
Çam ormanı içinde
Karacası bağırın.
Dağ keçisi, tekesi gezinen
Geçidi yüksek dağlarda.
Ayı, pars diğer hayvanat
Porsuklardan geçilmez
Her inin içinde.
Çok değerli samurlar
İşte bu dağlar içinde.
Kürkünden başlık yaparlar
Çok da güzel yakışır
Ak kalpak Kırgız halkıma.
Doludur hayvan türleri
Ala-Too adlı yerimde.
Çatır-Köl, Son-Köl gölüm var
Çırpınan Isık-Köl'üm var.
İmrenir, gören şaşırır
Kırgızın bereketli yerine.
Sunguru uçar yuvadan

---

²²¹ Ular- dağ hindisi.

Kartalı şakır tepeden.
Bakanın başı döner.
Dolaşıp şakıyan kartalın
Tüneği vardır kayalıkta.
Diğerleri öter dağlarda.
Tilkisi kaçır yamaçtan
Saldırır kartal doğruca
Kaçan nasıl kurtulur?
Sayapker²²² kartal eğitir.
Eline kondurarak
Avlanmayı öğretir.
Geyikle avlanırlar,
Dağ koyunlarıyla da.
Paylaşırlar ganimeti
Yüklenip eve dönerler.
Muhteşem görünür göze
Ustaca dikilen beyaz otağlar.
İçine girsen sırasıyla
Asılı durur kürkleri
Kuş türleri dahi var.
Keçeden yapma kilimler
Deve yününden eğrilmiş.
Güzelliğine hayran olup
Söylüyorum bugün ben.
Nakışları süsleyen
Hünerli yenge, analar
Teşekkürü hak eder.
Ağlayan çocuklara
Özenle bakan analar.
Tüm zorluğa katlanıp
Arı sütünü emziren.
Hürmete layık analar.
Anaları yücelter şairler
Memesini emzirip
Ak beşiğe yatırıp
Titiz bakan analar.
Elinizle yapılan
Eşyaları görünce
Kim gıpta etmez sizlere.
Sayalım da sevelim
Ağır hayat başından
Geçiren annelerimizi.
Gece uykusunu üç bölüp
Terbiye verip büyüten
Altın elli analar.
Örf adeti güzel Kırgızın
Örf adetini koruyup
Geldiğini görünce
Razı olurum halkıma.
Kız verişip, kız alıp

---

²²² Sayapker –kartal eğiterek valanan kimse.

Geline sahip olanlar
Sofralarını donatıp
Türlü yemek hazırlar.
Dua edip hayvan keserler
Kazanda eti pişirip
Halkın hepsini çağırıp
Semavere çay kaynatıp
Boza ile kımızı
Verişini söyleyim Kırgızın.
El yıkatan çocuğa²²³
“Bahtın bol olsun” demesi
Her şeye değer değil mi?
Beşbarmak²²⁴ eti sunulup
Büyüğü alıp ustukan²²⁵
Elinden yağını sızıltıp.
Sucuk dilimleyip, yele kesip
Doğranmış etin üstüne
Ak töbö²²⁶ koyma adeti
Bereket örneği halkımın.
Beşbarmak ikramıyla
Oyun, şarkı, türküyle
Şen yaşarmış halkmız.
Oğlak çekişme, at yarış,
Rahvan yarış yapmışlar.
Kız kovalama ilginç oyundur
Pehlivan güreş, er eñiş²²⁷
Hepsinden de güzel eğlence....

4-012

--	--

Teñtuşum, Bake, amanbı
Sizge (go) cazdım salamdı.
Kat cüzünön süylöşüp (iy)
Aytışpadık armandı.
Artta kalgan agayın
Ar cerde tarap sandaldı.
Birden aytıp saga zamanda
Bilesiñ (oy) kim kaldı (ey)....

Arkadaşım, Bake, esen misin
Sana yazıyorum selamı.
Ancak mektupla haberleşip
Söyleyemedim derdimi.

²²³ Kırgızlar yemekten önce sırayla el yıkatırlar.

²²⁴ Beşbarmak – Kırgızların milli yemeğinin adı.

²²⁵ Ustukan- kemikleri ile beraber ikram edilen haşlanmış hayvan etleridir. Her kemiğin büyükten küçüğe belli hiyerarşisi vardır ve ikramda kesinlikte ona uyulması gerekir.

²²⁶ Ak töbö- rendelenmiş et üzerine sucuk ve yele altı etten halka şeklinde kesilip konulması.

²²⁷ İki pehlivanın at üstünde bir birini düşürmeye çalıştığı at oyunu.

Arkamda bıraktığım akrabam
Her yere dağılıp horlandı.
Anlatır mısın zamanla
Bildiklerimden kim kaldı?...

4-013

--	--

Kıl arkandın selkinçek
Kızdar oynoyt elpildep.
Ayluu tündö salkın cel
Ayda tepsek selpildep.
Ayluu tündö salkın cel
Ayda tepsek selpildep.
Kıl arkandın selkinçek
Kızdar oynoyt elpildep.
A-a-ay kızdar oynoyt selpildep.
Kıl arkandan selkinçek
Kızdar oynoyt erkildep.
Ayluu tündö salkın cel
Ayda tepsek selpildep.
Ayda tepsek selpildep.
Selpildep, selpildep, selpildep
Kıl arkandın selkinçek
Kızdar oynoyt elpildep.
Kayra tepsek selpildep.
Selpildep, selpildep, selpildep, selpildep...

Kıl urgandan salıncak
Kızlar oynar keyif çatıp.
Aylı gecede serin yel
Ayda sallansak eğlenip.
Aylı gecede serin yel
Ayda sallansak eğlenip.
Kıl urgandan salıncak
Kızlar oynar keyif çatıp.
A-a-ay kızlar oynar eğlenip.
Kıl urgandan salıncak
Kızlar oynar keyif çatıp.
Aylı gecede serin yel
Ayda sallansak eğlenip.
Ayda sallansak eğlenip.
Eğlenip, eğlenip, eğlenip.
Kıl urgandan salıncak
Kızlar oynar keyif çatıp.
Yine sallansak eğlenip
Eğlenip, eğlenip, eğlenip, eğlenip...

4-014

--	--

Sal, sal, sal bilek (ey)
Sarı mayga toy bilek (ey).
Kunan koydu soy bilek (ey),
Kuyruğuna toy bilek (ey).
Örük beken beşiği (ey)
Öböt beken akese (ey).
Ciyde beken beşiği (ey)
Cigit beken akese (ey).
Sal, sal, sal bilek
Atañ toygo ketiptir (ey),
Ak kese tolgon et kelet (ey).
Eneñ toygo ketiptir (ey),
Emçeği tolgon süt kelet (ey)....

Sal, sal, sal bilek
Sarı yağa doy bilek.
Kunan koyunu kes bilek,
Kuyruğuna doy bilek.
Erik miymiş beşiği
Öper miymiş babası?
İğde miymiş beşiği
Yiğit miymiş babası?
Sal, sal, sal bilek
Baban düğüne gitmiş
Ak torba dolusu et gelir.
Anan düğüne gitmiş
Memesi dolusu süt gelir...

4-015

--	--

(Akıyne²²⁸)

Menin apam surasañ,
Çogoynonun çogunday.
Senin apañ surasañ
Çoñ çıçkan uydun bogunday.
Akıy ey, akıy ey
Akıy ey, akıy ey...

Benim annemi sorarsan
Devedikeninin koru gibidir.
Senin anneni sorarsan
İneğin büyük dışkısı gibidir.
Akıy ey, akıy ey

²²⁸ Akıyne aytısmak – birbirini küçük düşürmek amacıyla yapılan atışma türü.

Akıy ey, akıy ey....

4-016

--	--

Şıp, şıp şır eken
Şırilkandın ırı eken.
Saktağanı sarı may,
Katkanı cupka
Altay cayda
Şırıldañdın küçü eken.
Küçü bolso müçö eken.
Şırıldañdı aytkan
Ar bir adam işi eken.
Andan tokto
Şırıldañdan koşpo.
Özüñ menen özüñdü
Ögöy kılıp tospo.....

Şır, şır, şır imiş
Şırılkan'ın şarkısı imiş.
Sakladığı sarı yağmış,
Gizlediği yufkaymış.
Altı ay yazda
Şırıldanın gücü imiş.
Gücü olursa üyeymiş.
Şırıldanı söylemek
Her kişinin işi imiş.
O zaman dur,
Şırıldanı söyleme.
Kendini kendine
Üvey kılıp engelleme...

Şıp, şır, şır eken
Cılkıçının ırı eken.
Saamal kütkön,
Sarı may tutkan...

Şır, şır, şır imiş
Cılkıçı²²⁹nın şarkısıymış.
Kımız yapan
Sarı yağ tutan...

Şırıldañ at çobanlarının şarkısıdır. Atalardan kalan geleneksel emek şarkılarından biridir. Sunucunun "kimden öğrendiydiniz?" sorusuna söyleyen icra edenleri bizzat gördüğünü, onlardan öğrendiğini bildirdi. Şırıldañ Ya Ramazan şarkısının bir türüdür. Onu söyleyenler kapısına yanaştığı ev sahibini, ailesini öven doğaçlamalar yaparak hediye vermeye mecbur ederlermiş.

---

²²⁹ Cılkıçı – at çobanı.

(Mınabul) Ak karluu toonu caylagan,
(Keçe) Adırğa beesin baylagan.
Celesi kere tartılğan
(Munun) Cerinen baylık artılğan.
Saramcalduu san cetkis
Saltanattuu baa cetkis
(Oy) elim östü kırgızdan....

Ak karlı dağı yaylayan
Tümsekte kısırağını bağlayan.
Celesini sıkı çektiren
Başından servetini katlayan.
Tutumluluğuna söz yetmez
Vakarının pahası biçilmez
Bir nesil geldi Kırgızda...

4-017

--	--

Kere cutup salkın abanı,
Tentek kıyal aga kanabı.
Bulak boylop büldürkön tergen
Bilesiñbi (ay) teñtuş bayağı?

Kere cutup salkın abanı,
Tentek kıyal aga kanabı?
Bulak boylop büldürkön tergen
(Ay) teñtuşum bilesiñbi bayağı...

Derin soluyup serin havayı
Coşan gönül ona kanar mı?
Pınar boylap böğürtlen deren
Hatırladın mı arkadaşım o anı?

Derin soluyup serin havayı
Coşan gönül ona kanar mı?
Pınar boylap böğürtlen deren
Arkadaşım hatırladın mı o anı?..

4-018

--	--

Kaydasıñ baskan (oo) bul koldu
Kir baskanda (oo) kördüñ sen.
Kürüçbektin (iy) Er Çomoy
Cöö baskanda (ay) kördüñ sen.

Nerelerde bulunan bu eli

Kir basınca gördün sen.
Kürüçbek'in Er Çomoy'u
Yaya kalınca gördün sen.

Suusar içik (oo) kişmişter
Kir baskanda (oo) kördüñ sen.
Kürüçbektin (ay) Er Çomoy
Kor bolgondo (ay) kördüñ sen...

Sansar kürk ile samur kürk
Kir basınca gördün sen.
Kürüçbek'in Er Çomoy'u
Hor olunca gördün sen...

4-019

--	--

Oşonduktan sözümdü uk, karı-caş
Birin-biri sıylaşkandık tabılbas.
Köptü köröt, köptü turmuş üyrötöt,
Köz cumulbay aman bolso asıl baş....

O yüzden sözümlü dinlesin gençli yaşlı
Birbirine saygı nimettir eşi bulunmaz.
Hayat çoktú gösterir, çoğu öğretir
Göz yummadan sağ olursa asıl baş (insan)...

4-020

--	--

Ak boz attın üstünö
Ak şayı terdik caraşat.
Ak şayı terdik üstünö
Kök şayı celdik caraşat.
Kök şayı celdik üstünö
Kömkörö eer²³⁰ caraşat.
Kömkörö eer üstünö
Körkömdüü cigit caraşat.
Körkömdüü cigit koluna
Ebelek çokmor caraşat.
Ebelek çokmor urarga
Ettüü koyon caraşat.
Ettüü koyon ceerge
Ene kişi caraşat.
Ene kişi koluna
Toltoluu kestik caraşat

²³⁰ Kömkörö eer- yüksek eyer.

Toltoluu kestik katarga
Arça sandık caraşat
Arça sandık cüktörgö,
Narça taylak caraşat....

Ak boz atın üstüne
Ak ipek terdik²³¹ yakışır.
Ak ipek terdik üstüne
Gök ipek celdik²³² yakışır.
Gök ipek celdik üstüne
Kömkörö eyer²³³ yakışır.
Kömkörö eyer üstüne
Yakışıklı yiğit yakışır.
Yakışıklı yiğit eline
Çemberli tokmak yakışır.
Çemberli tokmak vurmaya
Etli tavşan yakışır.
Etli tavşan yemeye
Ana kişi yakışır.
Ana kişi eline
Halkalı bıçak yakışır.
Halkalı bıçak saklamaya
Ardıç sandık yakışır.
Ardıç sandık yüklemeye
Nar²³⁴ deve yakışır.....

4-021

--	--

Caramazan ayta keldim eşigiñe,
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.
Caramazandın caydası bar,
Cayıp koygon kuruttun paydası bar.
Budur, budur toolordon,
Buka minip men keldim.
Budun başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Adır, adır toolordon,
Aygır minip men keldim.
Aygır başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünör.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünör.
Uşul üydün tündüğü

²³¹ Terdik – eyer takımının en alt kısmında yer alan parçası.

²³² Celdik – eyerin sürtüşmesini önlemek için terdik üstüne, eyer altına konulan parça

²³³ Kömkörö eer- yüksek eyer.

²³⁴ Nar – tek hörgüçlü deve.

Kayıñ beken?
Maga berer coolugu
Dayın beken?
Uşul üydün tündüğü
Arça beken?
Maga berer coolugu
Çarçı beken?

Caramazan söyleyip geldim eşığıne
Beyaz koç gibi oğul versin beşığıne.
Caramazan söylemenin narhı vardır
Kurutulan kurutun²³⁵ faydası vardır.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağzını durduramayıp
Bu eve rast geldim.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengecim
Kibirli birine benziyor.
Şu evin tündüğü
Kayın mıymış?
Bana verecek yazması
Hazır mıymış?
Şu evin tündüğü
Ardıç mıymış?....
Bana verecek yazması
Kareli miymış?

4-022

--	--

Caramazan, caramazan
Cañgız kazık aylangan orozo can
Orozoñ kabil bolsun tutkan adam.
Caramazan ayta keldik eşigiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.
Caramazan aytkandın caylası bar
Cayıp koygon kuruttun maydası bar.
Kurut berseñ, turup ber
Sap ayakka salıp ber
Sabınan karmap alıp ber.
Caramazan aytkandan kim toygon bar,
İlgerki eldin nuskasın, kim koygon bar.

²³⁵ Kurut – kurutulmuş peynir.

Caramazan, caramazan....

Caramazan, caramazan
Yalnız kazık dolaşır oruçlu can.
Orucun kabul olsun tutan insan.
Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşiğine.
Caramazan söylemenin narhı vardır
Yayıp kurutan kurutun ufağı vardır.
Kurut verceksen kalk da ver
Saplı kaseye koyup ver.
Sapınan da tutup ver.
Caramazan söylemekle kim doysun?
Ata geleneğini kim bıraksın?
Caramazan, caramazan....

4-023

--	--

Car Muhambet aytıp ötkön, caramazan
Caramazan calgız kazık
Aylangan muzoo cazgan.
Muzoo kelip kempirdin butun başkan.
Bay aytat bağlan kozu men berem deyt,
Baybiçe aytat, barça cooluk men berem deyt.
Baydın koyun öñörölü,
Baybiçenin coolugun böktörölü.

Yar Muhammed söyleyen caramazan
Caramazan yalnız kazık
Dolaşan buzağı yazan.
Buzağı gelip yaşının ayağına basmış.
Bey söyler ben süt kuzu vereyim der.
Hanım söyler ipek yazma vereyim der.
Beyin koyununu kucağa alalım.
Hanımın yazmasını yükleyelim.....

.....
Ulutunam zoo biyik.
Mergençi (oo) bolsoñ atıp al
Tüşörmün (a) mümkün ok tiyip....

.....
İç çekerim dağlar yüksek.
Avcı isen vurursun
Düşerim mümkün ok değıp.....

4-024

--	--

Üyüň, üyüň üy eken (ey)
Üyüň tübü çiy eken (ey).
Ak sarayday körüngön (oy)
Kaysı baydın üyü eken (ey).
Bay aytat balban kozu men berem deyt,
Baybiçe aytat barça cooluk men berem deyt.
Baydın koyun öňörölü,
Barça cooluk kurçanalı
Ana baldar cönöp kaldı..
Üyüň, üyüň üy eken (ey)
Üyüň tübü çiy eken (ey).
Ak sarayday körüngön (ey)
Kaysı baydın üyü eken (ey).
Bay aytat balban kozu men berem deyt,
Baybiçe aytat barça cooluk men berem deyt.
Baydın koyun öňörölü,
Barça cooluk kurçanalı
Barda cürgön cigitter (ey).

Evin, evin (tam bir) evmiş
Evinin dibi hasırmış.
Ak saray gibi görünen
Hangi zenginini eviymiş?
Bey söyler kocaman kuzu vereceğim deyip
Hanım söyler ipek yazma vereceğim deyip.
Beyin kuzusunu kucağa alalım.
İpek yazmayı kuşanalım.
İşte çocuklar yöneldi.
Evin, evin (tam bir) evmiş
Evinin dibi hasırmış.
Ak saray gibi görünen
Hangi zenginini eviymiş?
Bey söyler kocaman kuzu vereceğim deyip
Hanım söyler ipek yazma vereceğim deyip.
Beyin kuzusunu kucağa alalım.
İpek yazmayı kuşanalım.
Varlık içinde yiğitler ey.....

4-025

--	--

Caramazan, caramazan,
Calgız kazık aylangan.
On eki ayda bir kelgen oroço can
Oroçoñ kabil bolsun, tutkan adam.
Caramazan ayta keldim eşigiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe....

Caramazan, caramazan
Yalnız kazık (etrafında) dönen.
On iki ayda bir gelen oruçlu can
Orucun kabul olsun tutan insan.
Caramazan söyleyerek geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi oğlan versin beşigiñe...

4-026

--	--

Üsökeñdin üyündö,
Karadan şırdak oyulgan.
Kadırluu çıgıp katını
Kaşın kerip çoyulgan.
Üsökeñdin üyündö,
Oymolor oyulup koyulgan.
Barktuu çıgıp baybiçesi
Oozun kerip çoyulgan.
Atanın sözün uguşup,
Kulaktuu çıktı baldarı.
İni-karındaş eeçitip
Ak coltoy boldu alganı...

Üsöken'in evinde
Karadan kilim nakışlı.
Vakar çıkıp karısı
Kaşını kerip kibirli.
Üsöken'in ev içi
Nakışlarla bezeli.
Kuvvetli çıkıp hanımı
Ağzını kerip böbürlü.
Baba sözünü dinleyen
Kibar çıktı çocukları.
Ağabey-kardeş uyumlu
Talihli çıktı karısı...

4-027

--	--

Caramazan ayta keldim eşigiñe,
Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.
Caramazan aytkandın cayı bardır,
Cayıp koygon kurtuñdun mayı bardır.
Kurtuñ bolso alıp çık, katırata çaynaylık,
Mayıñ bolso alıp çık, beti-baştı maylaylık.
Caramazan aytkandın cayı bardır,
Caramazan ayta keldim eşigiñe,

Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.
Caramazan aytkandın cayı bardır,
Cayıp koygon kurtunun mayı bardır.
Mayıñ bolso alıp çık, beti-baştı maylaylık
Kurtuñ bolso alıp çık, katırata çaynaylık.....

Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşigiñe.
Caramazan söylemenin narhı vardır
Yaymış kurutunun yağı vardır.
Kururtun varsa al da getir
Kıtır kıtır çiğneyelim.
Yağın varsa al da getir
Yüzümüze sürelim.
Caramazan söylemenin narhı vardır
Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşigiñe.
Caramazan söylemenin narhı vardır
Yaymış kurutunun yağı vardır.
Kururtun varsa al da getir
Kıtır kıtır çiğneyelim.
Yağın varsa al da getir
Yüzümüze sürelim....

4-028

--	--

Caramazan ayta keldik eşiğiñe,
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe,
Caramazan aytkan menen kim toygon bar?
İlgerki eldin nuskasın kim koygon bar?
Paygambarım ingeni kara kaşka,
Kaapırlar kuup kelet kara taşka.
Kara taştı çaptı ele, kanı çıktı,
Kaapırlar körüp turup canı çıktı.
Paygambarım ingeni kızıl kaşka,
Kaapırlar kuup kelet kızıl taşka.
Kızıl taştı çaptı ele, kanı çıktı,
Kaapırlar karap turup canı çıktı.
Paygambarım caramazan değende catpas eken,
Kırk kulaktuu kazan suuga batpaz eken.
Caramazan, caramazan,
Calgız kazık aylangan oroza can.
Orozoñdu kabil kılsın Alda Taalam.
Caramazan aytkan menen kim toygon bar?
İlgerki eldin nuskasın kim koygon bar?....

Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşigiñe.
Caramazan söyleyip doyan mı var?

Kadim ata geleneğini bırakan mı var?
Peygamberim devesi akıtmalı
Gavurlar kovalamış kızıl taş
Kızıl taş vurunca kanı çıktı.
Gavurlar bakarken canı çıktı.
Peygamberim Ramazan deyince yatmazmış
Kırk kulplu kazanı suya batmazmış.
Caramazan, caramazan
Yalnız kazık (etrafında) dönen oruçlu can.
Orucunu kabul etsin Allahu Tealam.
Caramazan söyleyip doyan mı var?
Kadim ata geleneğini bırakan mı var?...

4-029

--	--

Assaloom aleykum, caramazan,
Ayta keldim uşul üygö(ñ) orozo can.
Orozonun onu bizge, onu sizge,
Orozonun bitirin beriñ bizge.
Budur, budur (ey) toolordon,
Buka minip (ey) biz keldik.
Buka murdun (ey) tartalbay,
Uşul üygö (ey) tuş keldik.
Adır, adır (ey) toolordon
Aygır minip (ey) biz keldik.
Aygır oozun (ey) tartalbay,
Uşul üygö (ey) tuş keldik....

Selamünaleyküm caramazan
Söyleyip şu eve geldim oruçlu can.
Orucun onu bize, onu size
Orucun fitresini verin bize.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa burnunu çekemeyip
Bu eve rast geldik.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır ağzını çekemeyip
Şu eve rast geldik....

4-030

--	--

Caramazan ayta keldim eşigiñe,
Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe,
Al balañ cakşı çıksın geşigiñe.

Budur, budur toolordon,
Buka minip biz keldik.
Buka murdun tartalbay,
Uşul üygö tuş keldik.
Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır oozun tartalbay,
Uşul üygö tuş keldik.
.....çaçkan
Uşul üydö ceñekem sandık açkan.
Sandık ünü şaldırayt,
Altın alıp catabı?
Bıçak uçu caltırıyrt,
Sarı may alıp catabı?.....

Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşiğine.
O çocuğun iyi çıksın talihine.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa ağzını çekemeyip
Bu eve rast geldik.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır ağzını çekemeyip
Şu eve rast geldik.
..... saçan
Şu evde yengeciğim sandık açan.
Sandığın sesi geliyor
Para mı çıkartıyor?
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkrtıyor?...

4-031

--	--

...caktan kelet da öküz minip aldey
Cakşı çıksa kantesiñ, keşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñe,
Cakşı çıksa kantesiñ, keşigiñe....

...taftan gelir öküz binip aldey
iyi çıksa ne yapasın talihine.
Beyaz koç çocuk versin beşiğine.
İyi çıksa ne yaparsın talihine...

4-032

--	--

Kızıl koroz, kırk koroz
Kırman çaçkan.
Kızıl toru ceñekem sandık açkan
Sandığınan akçası caynay kaçkan.
Bıçak uçu cıltırayt,
May tomurup atabı?
Kazan-ayak kaldırayt,
Kurut salıp atabı?
Sandık oozu şırk etet,
Akça alıp atabı?
Akça berse alabız
Korcundarga salabız....

Kızıl horoz, kırk horoz
Harman saçan.
Kızıl yüzlü yengeciğim sandık açan.
Sandığında parası çoktur saçılan.
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Kap kaçak sesi geliyor
Kurut mu çıkartıyor?
Sandığın ağzı şırk dedi
Para mı çıkartıyor?
Para verirse alırız
Hurçlarımıza koyarız...

4-033

Adır, adır toolordon
Argımak minip biz keldik.
Argımak başın tartalbay
(Ey) tuugandar,
Uşul üygö tuş keldik.
Budur, budur toolordon
Buka minip biz keldik,
Buka başın tartalbay
(Ey) tuugandar,
Uşul üygö tuş keldik.....

Tepe tepe dağlardan
Argımak²³⁶ binip biz geldik.
Argımak ağzını çekemeyip
Ey kardeşler,
Şu eve rast geldik...
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.

²³⁶ Argımak – cins atların en iyisi.

Boğa ağzını çekemeyip
Ey kardeşler,
Bu eve rast geldik....

4-034

Caramazan aytıp keldim eşiğiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşiğiñe.
Budur, budur toolordon
Buka minip biz keldik.
Buka başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik.
Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik...

Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşiğine.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa ağzını çekemeyip
Bu eve rast geldik.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır ağzını çekemeyip
Şu eve rast geldik....

4-035

Atsaloomu aleykim, caramazan,
On eki ayda bir kelgen orozo can.
On eki aydın onu bizge, onu sizge,
Caramazan aytıp keldim eşiğiñizge
Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñizge.
Adır, adır toolordon
Aygır minip men keldim.
Aygır oozun tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Budur, budur toolordon
Buka minip men keldim.
Buka murun tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Bıçak uçu cıtırıyıt
May tomurup catkanbı?
Kazan-ayak kaldırıyıt

Kurut alıp catkanbı?

(Bu metin 4-040 da tekrarlanıyor.)

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen oruçlu can.
On iki ayın onu bize, onu size
Caramazan söyleyip geldim eşiginize
Beyaz koç gibi oğlan versin beşigine.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını çekemeyip
Şu eve rast geldim.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa burnunu çekemeyip
Bu eve rast geldim.
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Kap kaçak sesi geliyor
Kurut mu çıkartıyor?...

4-036

--	--

Caramazan ayta keldim eşigiñe (o)
Ak koçkordoy bala bersin (o) beşigiñe (o).
Tınçtık bolsun eldin-curttun keşigiñe (oy)...

Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi oğlan versin beşigiñe.
Barış olsun halkın yurdun talihine..

4-037

--	--

Caramazan ayta keldim eşigiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.
Balañız baatır çıksa nasibiñe
Alıp kelet tolo tolo üyüñüzgö.
Koroo tolgon köp koygo batkan baylar
Koroo tolgon koyuñdu kimder aydar?
Booruna tayaktarın süyröşüp koyçu aydar
Arkasında cantayıp köpkön baylar.
Caramazan aytkandım caydası bar
Cayıp koygon kuruttun maydası bar.
Kurut berseñ turup ber,
Beti-koluñ cuup ber.

Saptuu ayakka salıp ber
Salañdatpay alıp ber.
Budur, budur toolordon
Buka minip biz keldik,
Buka başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik.
Kedey üyü desek biz
Baydın üyü turbaybı.
Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik....

Caramazan söyleyip geldim eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşiğine.
Çocuğunuz yiğit çıksa nasibine
Kazandırır dolu dolu evinize.
Ağıl dolu çok koyunu olan beyler
Ağıl dolu koyununu kimler sürer?
Bağrına baston alıp çoban sürer.
Arkasında nimetin beyler görer.
Caramazan söylemenin narhı vardır
Yaydığın kurutun ufağı vardır.
Kurut vereceksen kalk da ver
Elini yüzünü yıkayıp da ver.
Saplı kaseye koyup ver
Saçmadan dökmeden ver.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa başını çekemeyip
Bu eve rast geldik.
Fakir evi diyorsak
Zengin evi imiş.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır başını çekemeyip
Şu eve rast geldik....

4-038

--	--

Kımbattuu körüçülör! Bizdin kırgız elinde otuz kündük orozo bolot. Bul bizdin akıretke alıp kete turgan eñ bir parızıbızdın biri eken.

Değerli izleyiciler! Bizim Kırgız halkında otuz günlük oruç tutulur. Bu bizim ahirete götüreceğimiz en kutsal farzımızmış.

4-039

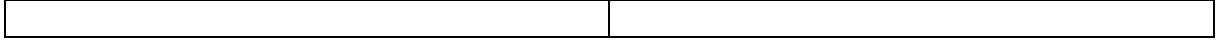
--	--

Budur, budur toolordon
Buka minip men keldim.
Bukanın oozun tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Adır, adır toolordon
Aygır minip men keldim.
Aygırdın oozun tartalbay
Uşul üygö tuş keldim....

Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağzını çekemeyip
Bu eve rast geldim.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını çekemeyip
Şu eve rast geldim....

4-040

Atsaloom aleykim, caramazan,
On eki ayda bir kelgen orozo can.
On eki aydın onu bizge, onu sizge
Caramazan aytıp keldim eşiğinizge
Ak koçkordoy bala bersin beşiğinizge.
Adır, adır toolordon
Aygır minip men keldim.
Aygır oozun tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Budur, budur toolordon
Buka minip men keldim.
Buka murun tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Bıçak uçu cıtırıyıt
May tomurup catkanbı?
Kazan-ayak kaldırayıt
Kurut alıp catkanbı?...

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen oruçlu can.
On iki ayın onu bize, onu size
Caramazan söyleyip geldim eşiğinize
Beyaz koç gibi oğlan versin beşiğine.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını çekemeyip
Şu eve rast geldim.

Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa burnunu çekemeyip
Bu eve rast geldim.
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Kap kaçak sesi geliyor
Kurut mu çıkartıyor?...

(Bu 4-035 ile aynı kayıt)

4-041

--	--

Uşul üydün üzügü
Üzülünkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülünkü körünöt.
Kazan-ayak kaldırayt
May tomurup catkanbı?..

Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengecim
Kibirli birine benziyor.
Kap kaçak sesi geliyor
Tereyağ mı çıkartıyor?...

4-042

--	--

Caramazan aytıp keldim eşiğiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşiğiñe.
Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır başın tartalbay,
Uşul üygö tuş keldik.
Budur, budur toolordon
Buka minip biz keldik.
Buka başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik....

Caramazan söyleyip geldim eşiğine
Beyaz koç gibi oğlan versin beşiğine.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır başını çekemeyip
Şu eve rast geldik....

Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa ağzını çekemeyip
Bu eve rast geldik....

4-043

Caramazan ayta keldim eşigiñe,
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.
Caramazanın caydası bar,
Cayıp koygon kuruttun paydası bar.
Budur, budur toolordon,
Buka minip men keldim.
Budun başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Adır, adır toolordon,
Aygır minip men keldim.
Aygır başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünör.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünör.
Uşul üydün tündüğü
Kayıñ beken.
Maga berer coolugu
Dayın beken?
Uşul üydün tündüğü
Arça beken?
Maga berer coolugu
Çarçı beken?.....

Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi oğul versin beşigiñe.
Caramazan söylemenin narhı vardır
Yayıp kurutulan kurutun²³⁷ faydası vardır.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağzını durduramayıp
Bu eve rast geldim.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengecim

²³⁷ Kurut – kurutulmuş peynir.

Kibirli birine benziyor.
Şu evin tündüğü
Kayın mıymış?
Bana verecek yazması
Hazır mıymış?
Şu evin tündüğü
Ardıç mıymış?
Bana vereceği yazması
Kare miymış?

(Bu metin 4-021 ile aynı kayıt)

4-044

--	--

Caramazan ayta keldim eşigiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünöt.
Takta soku takıldayt
Takıldatpa ceñeke.
Mendey balañ cok bele
Kakıldatpa ceñeke.
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünöt.
Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik.
Budur, budur toolordon
Buka minip biz keldik
Buka başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik. ...

Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi oğul versin beşigiñe.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengecim
Kibirli birine benziyor.
Tahta havan takırıyor
Takırdatma yengecim.
Benim gibi çocuğun yok muydu
Dilendirme yengecim.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.

Şu evdeki yengecim
Kibirli birine benziyor.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır başını çekemeyip
Şu eve rast geldik.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa ağzını çekemeyip
Bu eve rast geldik....

4-045

--	--

Caramazan ayta keldik eşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.
Uşul üydün tündüğü kayıñ beken
Bizge berer coolugu dayın beken.

Caramazan ayta keldim eşigiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşigiñe.
Caramazan aytkandın paydası bar
Cayıp koygon kurut-maydın paydası bar.
Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır oozun tartalbay
Uşul üygö tuş keldik.
Budur, budur toolordon
Buka minip biz keldik.
Buka başın tartalbay
Uşul üygö tuş keldik....

Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşigiñe.
Şu evin tündüğü kayın mıymış?
Bize verecek yazması hazır mıymış?
Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi oğlan versin beşigiñe.
Caramazan söylemenin faydası var.
Yaymış kurut, yağın da faydası var.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır başını çekemeyip
Şu eve rast geldik.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa başını çekemeyip
Bu eve rast geldik....

4-046

Assaloom aleykim, caramazan
On eki ayda bir kelgen caramazan.
Uktap catkan baldarga
Umay salam.
Kulak kakkıla baarıñarga
Dubay salam.
Orozogo soyulgan kara boruk
Atalardan kalıptır, uşul coruk.
Caramazan ayta keldik eşigiñe
Ak koçkordoy uya bersin beşiğiñe.
Baatır çıksa kantesiñ nasibiñe?
Baylanıştuu bardığı taazimiñe.
Uşul üydün tündüğü kayıñ beken?
Bizge beret argası dayın beken?
Uşul üydün tündüğü arça beken?
Bizge beret coolugu barça beken?
Caramazan aytkandın cayı bardır,
Cayıp koygon kurutu, mayı bardır.....

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen caramazan.
Uyuyan çocuklara
Umay²³⁸dan selam.
Dinleyin hepinize
(Gönderiyorum) dualı selam.
Oruç için kesilen kara boruk²³⁹
Atalardan kalmış bir adettir.
Caramazan söyleyip geldik eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşiğiñe.
Yiğit çıksa ne yaparsın nasibine?
Hepsi bağlıdır (yaptığın) tazimine.
Şu evin tündüğü kayın mıymış?
Bize verecek hediyesi hazır mıymış?
Şu evin tündüğü ardıç mıymış?
Bize verecek yazması ipek miymiş?
Caramazan söylemenin narhı vardır
Verilecek kurutu, yağı vardır.....

4-047

Assaloom aleykim, el agası,
Elden eken atamdın şıbagası

²³⁸ Umay – eski Kırgız inancına göre çocuk ve loguzaların hamisi.

²³⁹ Boruk- iki yaşındaki koyun.

Altın eken atının takagası
Kümüş eken tonunun cakagası.
Koş arıktan attagan koydun izi
Koy caşırıp berem deyt baydın kızı.
Koş arıktan attagan taydın izi
Tay caşırıp berem deyt baydın kızı.
Adır, adır toolordon (ey-ey)
Aygır minip biz keldik (ey-ey)
Aygır başın tarta albay (ey-ey)
Uşul üygö tuş keldik (ey-ey).
Bıdır, bıdır toolordon (ey-ey)
Buka minip biz keldik (ey-ey)
Buka başın tartalbay (ey-ey)
Uşul üygö tuş keldik (ey-ey)....

Selamünaleyküm yurt ağası
Halktan gelirmiş babamızın rızkı.
Altınmiş atının nalı
Gümüşmüş kürkünün yakası.
Çift arktan atlayan koyun izi
Koyun aşırıp veririm diyor beyin kızı.
Çift arktan atlayan tayın izi
Tay aşırıp veririm diyor beyin kızı.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır başını çekemeyip
şu eve rast geldik.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa başını çekemeyip
Bu eve rast geldik....

4-048

--	--

Caramazan cangız kazan
Orozo, on eki ayda bir kelgen can
Orozoñ kabil bolsun, tutkan adam.
Caramazan ayta keldik eřiđiñe
Ak koçkordoy uul bersin beřiđiñe.
Caramazan aytkan menen kim toygon bar
İlgerkinin nuskasın kim koygon bar....

Caramazan yalnız kazan
Oruçtur on iki ayda bir gelen can
Orucun kabul olsun tutan insan.
Caramazan söyleyip geldik eřiđiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beřiđiñe.
Caramazan söylemekle kim doymuş?
Kadim halkın adetini kim bırakmış?....

4-049

--	--

Caramazan, caramazan (ey-ey)
Ayta keldim eşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñe (ey-ey).
Caramazan, caramazan (ey)
Bugu, bugu toolordon
Bugu tüşüp kelatat,
Bugunun oozun bura albay
Uşul üygö tuş keldik.
Caramazan (ey-ey), caramazan (ey-ey)
Kıy koroz, kıy koroz
Kırman çaçar.
Kız albagan cigitterdi ala kaçır.
Caramazan (ey-ey), Caramazan (ey-ey)....

Caramazan, caramazan
Söyleyip geldik eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşiğiñe.
Tümsek tümsek dağlardan
Maral inip geliyor.
Maral ağzını çekemeyip
Bu eve rast geldik....
Caramazan, caramazan ey-ey
Kıy horoz, kıy horoz
Harman saçar.
Kız almayan yiğitleri alıp kaçır.
Caramazan, caramazan ey-ey.....

4-050

--	--

Assaloomu aleykim, caramazan,
On eki ayda bir kelgen oroza can.
Orozonun onu bizge, onu sizge
Akırette soobu tiyet özüñüzgö.
Budur, budur toolordon,
Buka minip men keldim,
Buka oozun tarta albay
Uşul üygö tuş keldim.
Adır, adır toolordon
Argımak minip men keldim.
Argımak oozun tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim.
Katır-kutur çaynagan
Kurutu bar körünöt.

Sarı mayıñ alıp çık
Sakal-murut maylaylı.

Kızım menen bir bassam caraşambı?
Kızımdın men suluulugun talaşambı?

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen oruç can.
Orucun onu bize, onu size
Ahirette sevabı olur kendinize.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağzını durduramayıp
Bu eve rast geldim.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.
Kıtır-kıtır çığneyen
Kurutu var galiba.
Sarı yağını getir
Sakal bıyığa sürelim....

Kızım ile yürüsem yakışır mı?
Kızımın güzelliğini paylaşam mı?.. (Bu bestecisi olan şarkıdır, alınacak mı?)

4-051

--	--

Assaloomu aleykim, caramazan,
On eki ayda bir kelgen oroza can.
Caramazan ayta keldim eşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñe...

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen oruç can.
Caramazan söyleyip geldik eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşiğiñe...

4-052

--	--

Caramazan aytıp keldim eşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñe.
Şaldır-şuldur şarkıdayt,
Şakek alıp catabí?
Bıçak uçu çarkıdayt,
May tomurup catabí?

Kızıl koroz kıykıldap, kırman çaçtı.
Kızıl toru ceñekem sandık açtı.
Sandığınan köp akça caynay kaçtı.
Sandığınan berem dep alıp catsa
Kiçinekey balası ala kaçtı.
Kiçinekey balası berbeymin dep ala kaçtı
Ala kaçtı...

Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi çocuk versin beşiğine.
Şatır-şutur şıkırdıyor
Yüzük mü çıkartıyor?
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Kızıl horoz seslendi, harman saçtı.
Kızıl yüzlü yengecim sandık açtı.
Sandığından çok para saçılıverdi.
Sandığından vermeğe çıkartıyorsa
Küçücük çocuğu alıp kaçtı.
Küçücük çocuğu vermeyeceğim diye alıp kaçtı.
Alıp kaçtı...

4-053

--	--

Aygır oozun tarta albay
Uşul üygö tuş keldik...

Aygır ağzını çekemeyip
Şu eve rast geldik..

4-054

--	--

Caramazan ayta keldim eşiğiñe
Ak koçkordoy uul bersin beşiğiñe.
Üyüñ, üyüñ üy eken (ay)
Üyüñ körkü çiy eken (ay).
Ak sarayday körüngön (ay)
Kaysı baydın üyü eken (ay)?
Kazan-ayak kaldırayt (oy)
Kaymak alıp atabı (oy)?
İdiş-ayak şaldırayt (oy),
May tomurup catabı (ey)?
Taruu berip tamşantpa (ey)
Tañ atkança kakşatpa (ey),
Kurut berip kubantpa (ey)
Kuru sözgö cubantpa (ey)....

Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi çocuk versin beşiğine.
Evin evin ev imiş
Evinin güzelliği hasırdaymış.
Ak saray gibi gözüken
Hangi zengin evi imiş?
Kap-kacak sesi geliyor
Kaymak mı çıkartıyor?
Bulaşık sesi geliyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Darı verip tatlandırma
Sabaha kadar dil döktürme.
Kurut verip sevindirme
Boş sözlerle kandırma...

4-055

--	--

Assaloomu aleykim, catkan baylar
Koroo tolup köp koyu batkan baylar.
Bu koyuñdu köçköndö kimiñ aydar?
Kul çarığın süyrötüp, kuluñ aydar.
Kara ögüzün kañtarıp taşka baylar
Könöçögü tögülüp şoru kaynar.
Assaloomu aleykim, döötü kalam
Tördö catkan baylarga, berdik salam.
Assalamdı buyurgan Alla Taalam
Kabil bolsun karmagan orozo meyman.
Tömön caktan keldim men (ay)
Töröm Bekzat esenbi (oy)
Esen bolsoñ sen Bekzat (oy)
Men birdeme desembi (ey).
Kirsin döölöt eşikten (a)
Çıksın meenet teşikten (ey).
Koñur kaşka koy alıp kel (oy)
Caramazan esteseñ (ey).
Caramazan aytkandan toygon barbı?
Murunkunun nuskasın koygon barbı?
Murunkunun nuskasın koyup ketsek
Akıretke barganda oñgon barbı?
Kurmöntüdü top bar deyt (oo)
Cürböysüñbü Bekzatım (ey).
Kümüş caka çen tondu (a)
Kiybeysiñbi Bekzatım (ey)
Almatıda top bar deyt (o)
Cürböysüñbü Bekzatım (ey).
Altın caka çen tondu (a)
Kiybeysiñbi Bekzatım (ey).
Karkıldatıp kaz atıp (oo)

Kazdın etin kaktaylı (ey).
Kuday süygön uuluñdu (oo)
Kantip aytıp maktaylı (ey)?
Kurkuldatıp kuu atıp (oo)
Kuunun etin kaktaylı (ey).
Kuday süygön uuluñdu (ey)
Kantip aytıp maktaylı (ey)?
Paygambarım bir uulu Meke ketken
Meke colun talaşıp ceke ketken.
At başınday Ak Kuran ala ketken
Ak seldesin başına çala ketken.
Paygambardın mingeni kızıl kaşka
Kıtay kamap keliptir kızıl taşka.
Zulpukor menen kayrılıp çapkan başka
Çapkan başı bölüngön eki başka.
Paygambarım mingeni kara kaşka
Kaapır kamap keliptir kara taşka.
Zulpukor menen kayrılıp çapkan başka
Çapkan başı bölüngön eki başka.
Altı arkan salsa cetpegen (a)
Kuduk mında turbaybı (ey).
Altı atası bay ötkön (ay)
Uluk mında turbaybı (ey).
Ceti arkan salsa cetpegen (a)
Kuduk mında turbaybı (ey).
Ceti atası bay ötkön (a)
Uluk mında turbaybı (ey).
Mınday aytsam bolobu (ay)
Kadırıñ güldöy tolobu? (ey)....

Selamünaleyküm yatan beyler
Ağılı dolu koyunu olan beyler.
Bu sürüyü göçünce kimler sürer?
Kul çarığını sürükleyip kulun sürer.
Kara öküzünü sıkıca taşa bağlar
Tulumunda azığı dökülüp azap çeker.
Selamünaleyküm mürekkep kalem
Başköşede beylere verdik selam.
Selamımı buyuran Allahu Tealam.
Kabul olsun tuttuğun oruç mihman.
Aşağı taraftan ben geldim
Efendim Bekzat esen mi?
Esen isen Bekzat sen
Ben bir şeyler desem mi?
Girsin devlet eşikten
Çıksın devlet delikten.
Konur kaşka²⁴⁰ koyun getir
Caramazan şartını biliyorsan.
Caramazan söyleyip doyan var mı?
Ataların örneğini bırakan var mı?

---

²⁴⁰ Koñur kaşka – akıtmalı kahverengi koyun. Kurban için akıtmalı (seçilmiş) olması gerekir.

Ataların örneğini bırakırsak
Ahirete gidince onan var mı?
Kürmöntü'de toplantı varmış
Gitmiyor musun Bekzatım?
Gümüş yaka rütbeli kaftan
Giymiyor musun Bekzatım?
Almatı'da toplantı varmış
Gitmiyor musun Bekzatım?
Altın yaka rütbeli kaftan
Giymiyor musun Bekzatım?
Gark ettirip kaz atıp
Kazın etini pişirelim.
Allah'ın sevdiği oğlunu
Nasıl övüp yüceltelim?
Gurk ettirip kuğu atıp
Kuğu etini pişirelim.
Tanrının sevdiği oğlunu
Nasıl övüp yüceltelim?
Peygamberimin bir oğlu Mekke'ye gitmişti.
Mekke yolunu hedefleyip tek gitmişti.
At başı kadar Hak Kuran'ını götürmüştü.
Ak sarığını başına çalıp gitmişti.
Peygamberin bindiği doru kaşka (alnında beyaz lekeli)
Çinliler kuşatmıştır kızıl taşa.
Zulpukor²⁴¹ ile dönüp vurmuş başa
Baş yarıp bölünmüş iki parça.
Peygamberin bindiği kara kaşka
Gavurlar kuşatmıştır kara taşa.
Zulpukor²⁴² ile dönüp vurmuş başa
Baş yarıp bölünmüş iki parça.
Altı organ uzatsa yetişmeyen
Kuyu buradaymış.
Altı atası bey olan
Uluğ buradaymış.
Yedi organ uzatsa yetişmeyen
Kuyu buradaymış.
Yedi atası bey olan
Uluğ buradaymış.
Böyle söylersem olur mu?
Hatırın yükselir mi?...

4-056

--	--

Assaloomu aleykim, caramazan,
On eki ayda bir kelgen orozo can.
Orozonun onu bizge, onu sizge,

²⁴¹ Zulpukor – keskin kılıç

²⁴² Zulpukor – keskin kılıç

Akiretke barganda soobu sizge.
Adır, adır toolordon
Aygır minip men keldim.
Aygır oozun tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim.
Budur, budur toolordon,
Buka minip men keldim,
Buka oozun tarta albay
Uşul üygö tuş keldim.
Uşul üydün carığı
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünöt.
Bıçak uçu cılıtdayt,
May tomurup catabí?
Kazan-ayak kıldırayt
Kurut alıp catabí?....

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen oruç can.
Orucun onu bize, onu size
Ahirete gidince sevabı size.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağızını durduramayıp
Şu eve rast geldim.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağızını durduramayıp
Bu eve rast geldim.
Şu evin ışığı
Biraz sönük gözüküyor.
Şu evdeki yengecim
Biraz kibirli gözüküyor.
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Kap kacak sesi geliyor
Kurut mu çıkartıyor?...

4-057

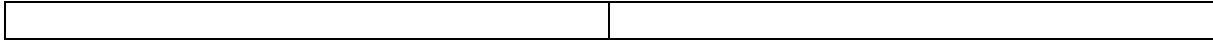
--	--

On eki ayda bir kelgen orozo can
Orozonun onu sizge, onu bizge,
Orozonun soobu tiysin sizge.
Orozonun bitirin beriñ bizge.
Adır, adır toolordon
Argımak minip men keldim.
Budur, budur toolordon
Buka minip men keldim.

Buka murdun tarta albay
Uşul üygö tuş keldim.
Bıçak uçu cıltırayt,
May tomurup atkanbı?.....

On iki ayda bir gelen oruç can.
Orucun onu bize, onu size
Orucun sevabı değsin size.
Orucun fitresini verin bize.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağzını durduramayıp
Bu eve rast geldim.
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?.....

4-058

Assaloomu aleykum, ıramazan,
On eki ayda bir kelgen orozo can.
Onu sizge, onu bizge,
Orozo karmasañ soobu sizge.
Assaloomu aleykum, ıramazan,
Paygambarım mingeni toru ala at (ay)
Tomuguna kuyruğu orolot (ay).
Paygambarım mingeni karala at (ay)
Kapçıtına kuyruğu orolot (ay).
Paygambarım mingeni kızıl ingen
Kızılına kızığıp kızı mingen.
Paygambarım mingeni kula ingen
Kubalasa taylagı carga kirgen.
Paygambarım mingeni çal baş buura
Baki coktun enesi Batma Zuura
Paygambarım mingeni toru ala at (ay)
Tomuguna kuyruğu orolot (ay)....

Selamünaleyküm Ramazan
On iki ayda bir gelen oruç can.
Onu bize, onu size
Oruç tutarsan sevabı size.
Selamünaleyküm Ramazan
Peygamberimin bindiği doru alaca at
Toynağına kuyruğu dolanan at.
Peygamberimin bindiği kara alaca at
Kalçasına kuyruğu dolanan at.

Peygamberimin bindiği al donlu deve
Al donuna imrenip kızı biner.
Peygamberimin bindiği kır donlu deve
Kovalarsa yavrusu yara girer.
Peygamberimin bindiği ak baş buğra²⁴³
Herkesin anası Fatıma Zuhre.
Peygamberimin bindiği doru alaca at
Toynağına kuyruğu dolanan at....

4-059 (Anneye ağıt)

--	--

(Oy) Kurandın sözün baykagan
Enekem kurdaştın köönün caykagan.
Aylındağı kurdaştar,
Enemdin urmatın körüp tarkagan.
Kurandın sözün baykagan,
Kelindin köönün caykagan.
Aylındağı kelinder
Enemdin urmatın körüp tarkagan.
Enekem (ay) inekke maldı cüktögön.
Bayırkısın (oy) men aytsam
Narga cügün (oy) cüktögön.
Baldarına (oy) kalganda
Keñeşin aytıp (ay) “şük” değen.
Beykasamın (oy) büktögön.
İlgerkisin (oy) men aytsam
Beege da cügün (oy) cüktögön.
Baldarına (oy) kalganda
Akılın aytıp (oy) “şük” değen....

Anneciğim Kuran'ın sözünü tutardı.
Anneciğim arkadaşlarının gönlünü alırdı.
Köyde arkadaşları
Anneciğimin izzetine memnun kalırdı.
Kuran'ın sözünü tutardı.
Gelinlerin gönlünü alırdı.
Köyündeki gelinler
Anneciğimin hürmetine memnun kalırdı.
Anneciğim ineğe malını yüklerdi
Öncekisini söylersem
Nara yükünü yüklerdi.
Çocuklarına gelince
Öğütünü verip “dur” derdi.
Beykasamını²⁴⁴ katlardı.
Öncekisini söylersem
Kısrağa yükünü yüklerdi.
Çocuklarına gelince

²⁴³ Buura - erkek deve.

²⁴⁴ Beykasam – değerli kumaş türü.

Aklını söyleyip "dur" derdi...

(4-063te bu kayıt tekrarlanmış).

4-060

--	--

Gül kezeki eske salıp cürömün
Appak karday siz degende cürögüm.
Süyüü işi cürögümö kadaldı (oy)
Çının aytsam men kempirimdi, kempirimdi süyömün.

Gül gibi gençliğimi hep hatırlarım
Apak kar gibi size karşı anılarım.
Aşk duygusu esir aldı yüreğimi
Gerçekten severim ben öz yarimi.

Oyumdasıñ ar ubakta süygön car
Kat ciberem poçta arkıluu tosüp al.
Eki caştın tileğine kargaşa
Arabızda buzukudan neçen bar.
Arabızda buzukudan neçen bar.

Aklımdasın her vakit sevdiğim yar
Gönderdiğim mektubu postadan al.
İki gencin dileğine mani olan
Aramızda fesatlardan nicesi var.
Aramızda fesatlardan nicesi var.

Gül kezeki eske salıp cürömün
Appak karday siz degende cürögüm.
Süyüü işi cürögümö kadaldı (oy)
Çınımı aytsam (oy) men süygön cardı sagındım...

Gül gibi gençliğimi hep hatırlarım
Apak kar gibi size karşı anılarım.
Aşk duygusu esir aldı yüreğimi
Gerçekten ben özledim sevdiğimi ....

4-061

--	--

Assaloomu aleykum, paygambarım
Samarkanda kız çıktı candın baarın.
Men barıp küröşöyün al kız menen
Iyıktar maga bergin batalarıñ.
Koy balam, barba, dedi, tilimdi alsañ
Kor bolosuñ kelbegenge özüñ barsañ.
Oyloçu tekeberdik carabayt go

Al cakta menmensingen bolot sarsañ.
Küröşüp men sınavın kızdın küçün
Munu eşitip örttöndü içi tışım.
Toktooluk, sabırdooluk kıla albaym go,
Paygambar batañdı ber Kuday üçün.
Paygambar koop sanap balban kızdan,
Mafuzda ne iş bolso tagdır cazgan.
Aalının toktobosun tüşüngön soñ
Paygambar bata berdi argasızdan.
Paygambar kol kötördü kıldı bata
Bir özüñö tapşırayın kıdırata.
Ar dayım tilegimdi berüçü eleñ
Üstün kıl Darıykaga Alişerdi.
Alişer babasınan bata aldı
Şol zamat Samarkanga çığa kaldı.
Eki arası altı aylık col eken
Altı kündö Duldul menen cetip bardı.
Köçö boylop bastırıp bara çatsa,
Uyun saagan bir kempir kez kelgeni....

Selamünaleyküm Peygamberim
Semerkantlı bir kız yıktı tüm pehlivanı.
Ben gidip güreşeyim o kız ile
Mübarek insanlar dua edin benim için.
Gitme yavrum, dedi baba, dinle beni
Güçük düşme gelmeyene gidip kendin.
Düşün, baba, gurur yapmak yakışmaz ki
Orada bencil kız caka satar.
Güreşip sınavım ben gücünü kızdın
İşitince aevlendi dışım içim.
Ağır başlı, sabırlı olamam ki
Peygamber hayır dua et Allah için.
Peygamber endişe edip pehlivan kızdın
Alnında ne var ise kader yazan.
Ali'nin dönmeyeceğini anlayınca
Peygamber dua etti çaresizden.
Peygamber el kaldırdı dua etti
Kendine teslim ettim tamamıyla
Her zaman dileğimi kabul kıldın
Üstün kıl Darika'ya Alişer'i.
Alişer babasından dua aldı
Aldı da Semerkant'a yola çıktı.
İki şehir arası altı aylık yol
Altı günde Düldül ile ayak bastı.
Sokakta gidiyorsa atlı olarak
İnek sağan yaşlı kadın çıkageldi....

4-062

--	--

Atsaloomu aleykum, caramazan,
On eki ayda bir kelgen orozo can.
Caramazan ayta keldik eşiğiñe,
Ak koçkordoy bala bersin beşiğiñe.
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünöt.
Bıçak uçu cıtırıyıt
May tomurup atabı?
Kazan-ayak kaldırayıt,
Ce kurut alıp atabı?....

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen oruç can.
Caramazan söyleyip geldik eşiğiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşiğiñe.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengecim
Biraz kibirli gözüküyor.
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Kap kaçak sesi geliyor
Yoksa kurut mu çıkartıyor?...

4-063

--	--

(Oy) Kurandın sözün baykagan
Enekem kurdaştın köönün caykagan.
Aylındağı kurdaştar,
Enemdin urmatın körüp tarkagan.
Kurandın sözün baykagan,
Kelindin köönün caykagan.

Aylındağı kelinder
Enemdin urmatın körüp tarkagan.
Enekem (ay) inekke maldı cüktögön
Bayırkısın (oy) men aytsam
Narga cügün (oy) cüktögön.

Baldarına (oy) kalganda
Keñeşin aytıp (ay) “şük” degen.
Beykasamın (oy) cüktögön
İlgerkisin (oy) men aytsam
Beege da cügün (oy) cüktögön.
Baldarına (oy) kalganda
Akılın aytıp (oy) “şük” degen.

Anneciğim Kuran'ın sözünü tutardı.
Anneciğim arkadaşlarının gönlünü alırdı.
Köyde arkadaşları
Anneciğimin izzetine memnun kalırdı.
Kuran'ın sözünü tutardı.
Gelinlerin gönlünü alırdı.
Köyündeki gelinler
Anneciğimin hürmetine memnun kalırdı.
Anneciğim ineğe malını yüklerdi
Öncekisini söylersem
Nara yükünü yüklerdi.
Çocuklarına gelince
Öğütünü verip "dur" derdi.
Beykasamını²⁴⁵ katlardı.
Öncekisini söylersem
Kısağa yükünü yüklerdi.
Çocuklarına gelince
Aklını söyleyip "dur" derdi...

(Bu kayıt yukarıda 4-059 da geçti).

4-064 (Anneye ağıt)

--	--

(Oy) maasını kiyip çıraştap
Baldarıñ baktıñ (oy) ırastap.
Balanın körüp (oy) urmatın,
Enekem (ay) bastıra berdiñ iraahtap.
Kepiçin kiydiñ (oy) çıraştap,
Kelindi baktıñ (oy) ırastap.
Kelindin körüp (oy) kelbetin,
Kete da berdiñ (oy) iraahtap.
Baytalda bele (oy) bal kıımız,
Basa ele kimge (oy) kuyabız?

Balday da cakşı (oy) şirin söz
Asıl da canıñ (oy) ketken soñ
Enekem (ay) emi kimden ugabız?
Süttüü da beeden (oy) süt kıımız,
Süyröp da kimge (ay) kuyabız?
Süylöşüp koygon (oy) sözüñdü,
Asıl da canıñ (oy) ketken soñ
Enekem (ay) emi kimden (ay) ugabız?...

Mestini giyip işlemeli
Çocuk yetiştirdin terbiyeli.
Çocukların görüp hürmetini
Anacığım gidiverdin uzaklara.
Galoşu giydin işlemeli

²⁴⁵ Beykasam – değerli kumaş türü.

Gelin yetiştirdin terbiyeli.
Gelinin görünce biçimini
Gidiverdin uzaklara.
Baytalda ²⁴⁶mıydı bal kımız?
Bal kımızı kime sunarız?
Bal gibi tatlı şirin sözü
Asıl canın gittikten sonra
Anacığım şimdi kimden duyarız?
Sütlü kısırağın süt kımız
Szp kime sunarız?
Söylediğin sözleri
Asıl canın gittikten sonra
Anacığım, şimdi kimden duyarız?....

4-065

--	--

Caramazan ayta keldim eşiğiğe
Ak koçkordoy uul bersin beşiğiğe.
Uşul ydn zğ
zlğk körünöt
Uşul yd ceğekem
Szlğk körünöt.
Takta soko takıldıyt.
Takıldıatpa ceğeke
Mendey balağı ck bele?
Kakıldıatpa ceğeke.
Uşul ydn zğ
zlğk körünöt.
Uşul yd ceğekem
Szlğk körünöt.
Adır, adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır başın tarta albay,
Uşul yg tuş keldik.
Budur, budur toolordon,
Buka minip biz keldik,
Buka başın tarta albay
Uşul yg tuş keldik....

Caramazan söyleyip geldik eşiğine
Beyaz koç gibi cocuk versin beşiğine.
şu evin üst rts
Eskimişe benziyor.
şu evdeki yengecim
Biraz kibirli gözüküyor.
Tahta havan takırđıyor
Takırđatma yengecim.

²⁴⁶ Baytal – ilk yavrulayan kısarak.

Benim gibi çocuğun yok muydu
Dil döktürme yengelim.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengelim
Biraz kibirli gözüküyor.....
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldik.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa ağzını durduramayıp
Bu eve rast geldik....

4-066

--	--

Caramazan aytıp keldim eşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydögülör
Bersembi, berbesembi dep
Süzülüñkü körünöt....

Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşigiñe.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdekiler
Versem mi, vermesem mi deyip
Biraz cimri gözüküyor.....

4-067

--	--

Assaloom aleykum, caramazan,
On eki ayda bir kelgen orozo can.
Orozonun onu bizge, onu sizge
Orozoñuz kabil bolsun özüñüzgö.
Budur, budur toolordon
Buka minip men keldim.
Buka başın tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim.
Bıçak uçu caltıldayt
May tomurup atabı?
Sandık oozu kıldırayt,

Akça bergen atabı?
Uşul üydö ceñekem,
Süzülüñkü körünöt...

Çımiyandan körpöçöñ
Çıdabaym seni körbösöm.
Çın barkıña cetermin men
Çın acal cetip ölbösöm....

Selamünaleyküm caramazan
On iki ayda bir gelen oruç can.
Orucun onu bize, onu size
Orucunuz kabul olsun kendinize.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.

Boğa ağzını durduramayıp
Bu eve rast geldim.
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?

Sandık ağzı kıcırdıyor
Para mı çıkartıyor?
Şu evdeki yengecim
Biraz kibirli gözücüyor.....

Çımiyandan²⁴⁷ eyer döşegin
Duramam seni görmeden.
Değerini senin bilirim
Ecelim yetip ölmezsem...

4-068

Caramazan aytkandan kim toygon bar
İlgerki eldin nuskasın, kim koygon bar.
Caramazan ayta keldim eşigiñe,
Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.
Caramazan, caramazan keregiñe carabasam
Cayıp koygon kuruttun maydası bar,
Caramazan aytkandın paydası bar....

Caramazan söylemekten doyan mı var?
Halkın kadim örneğini bırakan mı var?
Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşigiñe.
Caramazan, caramazan gereğine yaramazsam.
Yaymış kurutun ufağı var

²⁴⁷ Çımiyan – Çin kumaşlarından biri.

Caramazan söylemenin faydası var...

4-069

--	--

Assaloom aleykum, caramazan,
Caramazan aytkanga keldim men da.
Caramazan aytamın kündö men da.
Caramazan aytkandan tıngan cokmun.
Caramazan aytılp künügö da
On eki salam bir kelip aytar elem.
Salamdaşıp özündü kaytar elem.
Adır, adır cerlerden aygır minip,
Tañ atkañça kelemin, tañga cürüp.
Budur, budur cerlerden buka minip
Muñdanamın, kelemin buurusunan....

Selamünaleyküm caramazan
Caramazan söylemeğe geldim ben de
Caramazan söylerim günde ben de.
Caramazan söylemekten usanmadım.
Caramazan söylenip her gün
On iki selamımı bir gelip söyler idim.
Selamlaşıp seninle döner idim.
Tepe, tepe yerlerden aygır binip
Sabahleyin gelirim gece gezip.
Tümsek, tümsek yerlerden boğa binip
Kederlenip gelirim hasretimden...

4-070

--	--

Assaloom aleykum, caramazan,
On eki ayda bir kelgen orozo can.
Orozonun onu bizge, onu sizge
Orozonun bitirin bersin bizge.
Kızıl koroz kıykañdap kırman çaçtı
Kızıl-toru ceñekem sandık açtı.
Sandığınan akçası çubay kaçtı.
Adır, adır toolordon
Arkar minip men keldim.
Arkar oozun tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim.
Budur, budur toolordon
Buka minip men keldim.
Buka oozun tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim.
Uşul üydö ceñekem

Süzülühkü körünöt.
Uşul üydün üzügü
Üzülühkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülühkü körünöt.....

Assaloom aleykum, caramazan,
On iki ayda bir gelen oruç can.
Orucun onu bize, onu size
Orucun fitresini versin bize.
Kızıl horoz haylazlanıp harman saçtı.
Kızıl yüzlü yengeciğim sandık açtı.
Sandığında parası uça kaçtı.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağzını durduramayıp
Bu eve rast geldim....
Şu evdeki yengeciğim
Biraz kibirli gözücüyor.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengeciğim
Biraz kibirli gözücüyor....

4-071

--	--

Assaloom aleykim, caramazan,
On eki ayda bir kelgen oroza can.
Orozobuz kabil bolsun, karmagan can.
Adır, adır toolordon
Aygır minip men keldim.
Aygır oozun tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim....

Assaloom aleykum, caramazan,
On iki ayda bir gelen oruç can.
Orucumuz kabul olsun tutan insan.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.....

4-072

--	--

Adır, adır toolordon
Aygır minip men keldim.
Aygır oozun tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünöt....

Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.
Şu evdeki yengeciğim
Biraz kibirli gözücüyor...

4-073

--	--

Kurut berseñ turup ber
Beti koluñ cuup ber.

Adır, adır toolordon
Aygır minip men keldim.
Aygır oozun tarta albay,
Uşul üygö tuş keldim....

Kurut versen kalk da ver
Elini yüzünü yıka da ver.

Tepe tepe dağlardan
Aygır binip ben geldim.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldim.....

4-074

--	--

Caramazan aytıp keldik eşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.
Kazan-ayak kaldırayt
Bıçak uçu caltırayt.
May tomurup catabı?
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünöt.
Budur-budur toolordon

Buka minip biz keldik.
Uşul üygö tuş keldik.
Aygır minip biz keldik
Aygır oozun tarta albay
Uşul üygö tuş keldik.
Budur-budur toolordon
Buka minip biz keldik.
Buka murdun tarta albay
Uşul üygö tuş keldik.
Caramazan aytıp keldik eşigiñe
Ak koçkordoy bala bersin beşigiñe.
Adır-adır toolordon
Aygır minip biz keldik.
Aygır oozun tarta albay
Uşul üygö tuş keldik.
Uşul üydün üzügü
Üzülüñkü körünöt.
Uşul üydö ceñekem
Süzülüñkü körünöt.
Kazan-ayak kaldırayt
May tomurup atabı?
Bıçak uçu caltırayt.

Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşigiñe.
Kap kacaktan ses geliyor
Bıçak ucu parlıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Şu evdeki yengeciğim Bu satırlar fazla atılabilir.(videodan da)
Biraz kibirli gözücüyor.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengeciğim
Biraz kibirli gözücüyor.
Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip biz geldik.
Boğa burnunu çekemeyip
Bu eve rast geldik.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldik.
Caramazan söyleyip geldim eşigiñe
Beyaz koç gibi çocuk versin beşigiñe.
Tepe tepe dağlardan
Aygır binip biz geldik.
Aygır ağzını durduramayıp
Şu eve rast geldik.
Şu evin üst örtüsü
Eskimişe benziyor.
Şu evdeki yengeciğim
Biraz kibirli gözücüyor.

Kap kacaktan ses geliyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Bıçak ucu parlıyor...

(Bu kayıt çok karışık, söylediği yeni bir şey de yok aslında)

4-075

--	--

(Ey) bıçak sırtı (ey) kıldırayt
May tomurup (ey) catabı?
Mayıñ bolso (ey) alıp kel
Sakal murut (ey) maylaylı.
Kurutuñ bolso (a) alıp kel
Anda kuldur-kuldur (o) çaynaylı.
Akça berseñ alamin
Can çöntökkö salamın.
Eçki berseñ albaymın
Ulak berseñ albaymın,
Ubalına kalbaymın.
Eçki berseñ bakırat
Eldin baarın çakırat.
Kozudan berseñ egiz ber
Koydon berseñ semiz ber.
Egerde cılıkıdan berseñ (oy) corgo ber.
Akçadan eger köp bolso
Ala ele keteyin
Altımış aşık (o) colgo ber....

Anan alar akırın barıp üydön birdeme beret. Anan bergenden kiyin al caramazançı calgız cürböyt, ekö-üçöö cüröt da. Anan cakşı bir nesre bergende al bata beret.

Sonra onlar gidip evinden bir şeyler verirler. Verdikten sonra caramazançı tek değil ki, yanında iki-üç kişi daha var. Önemli bir şey verirse hayır dua ederler.

Bıçak sırtı kıldırıyor
Tereyağ mı çıkartıyor?
Yağın varsa getiriver
Sakal bıyığa sürelim.
Kurutun varsa getiriver
Kıtır kıtır çiğneyelim.
Para versen alırım.
Yan cebime koyarım.
Keçi versen almayacağım.
Oğlak versen almayacağım.
Vebalina kalmayacağım.
Keçi versen bağırır.
Herkesi çağırır.
Kuzudan versen ikiz ver.
Koyundan versen semiz ver.

Attan versen yorga²⁴⁸ ver.
Para eğer çok ise
Alıp götürëyim.
Altmışını aşıkça yola ver...

4-076

--	--

Budur-budur toolordon
Buka minip men keldim.
Bukanın oozun tartalbay
Uşul üygö tuş keldim.
Kazan-ayak kaldırayt
May tomurup catabí?
Sandığı da kaldırayt
Akça berip catabí?
Kozu berse albaymın.
Ulak berse albaymın
Ubalına kalbaymın....

Tümsek tümsek dağlardan
Boğa binip ben geldim.
Boğa ağzını çekemeyip
Bu eve rast geldik.
Kap kacaktan ses gelir
Tereyağ mı çıkartıyor?
Sandığı da kıcırdıyor
Para mı veriyor?
Kuzu verse almayacağım.
Oğlak verse almayacağım
Vebaline kalmayacağım...

---

²⁴⁸ Corgo- yorga, rahvan at.